

HOKKAIDO UNIVERSITY

Title	ウデヘ語原文テキスト（日本語逐語訳付き）
Author(s)	カンチュガ, アレクサンドル//著; Канчуга, А.; 津曲, 敏郎//編訳
Description	本文中のタイトル: 生い立ち（暮した道）の物語：三部で書いた：第一部：少年時代=Багдисэ Хокто Тэлулуни：Ила пайди онёсо：Боҕо пай：Нёула экини
Relation	アレクサンドル・カンチュガ著；津曲敏郎編訳 = Aleksandr Kanchuga ; edited with a Japanese translation by Toshiro Tsumagari, ウデヘ語自伝テキスト = An Udehe autobiographical text with a Russian translation. 大阪学院大学情報学部, 2002.8, vi, 337p. (科学研究費補助金(特定領域研究(A))研究成果報告書, . 環太平洋の「消滅に瀕した言語」にかんする緊急調査研究) (ツングース言語文化論集, 17) (ELPR publication series, A2-019)
Citation	ツングース言語文化論集, 17, 1-250
Issue Date	2002-08-09
Doc URL	https://hdl.handle.net/2115/57409
Type	report
File Information	06UdeheText.pdf

А. Канчуга: Багдисэ Хокто Тэлуруни

А. Канчуга: 生い立ち(暮した道)の物語

Ила пайди онёсо

三 部で 書いた

Борго пай: Нёула экини

第 一 部 : 少年 時代

Мамасадуи, гагдадуи, минди гиз багдиуй хоктолини цээди рэнэуи
妻として, 友人として, 私と 一緒に 暮す 道を 忠実に 歩む

Фаине Николаевне Канчугаду онёйми.

А. Канчуга

ファイン・ニコラエヴナ・カンチュガのために書く。

А. Канчуга

I

Али бисээ ути? Тинэжи бисинибэдэ биэ. Би нёула бицэи
いつ だったか, これは? きノウ だったみたい だ。私が 子供 だったとき,
эгдимэ исэй, оно бу саптау багдиэмэти. Утэлиэжи удеедигэ
たくさん 見た, どのように私たちの大人が暮していたかを。そのころ ウデへたちは
колхозатиги суети бисини. Би амий энирэйдэ эсити суе.
コルホーズに 入って いた。私の 父 母は 入らなかった。
Оно багдиэмидэ эйми саа ути Каялуду.
どのように暮らしたか 私は知らない, この Каялуду。

Эмнэгдэли (минду иленти ајани рэнэлиэни) бу аанау ёукэ
あるとき (私は 三 歳になったばかりだった) 私たちの舟はどこかの
биталани агдаани. Би мэнэ энирэй киалани бисими. (1/2) Би амий
岸に 着いた。私は 自分の 母の そばに いた。私の 父と
агадигэдэ ёухикэ сэмээти. Ёухи рэнэктээти? Эсимидэ саа.
兄たちは どこかへ 消えた。どこへ 行ったのか? わかりもしない。
Энирэйтэнэ минова тоотоломие, ёухикэ хэбуэсэ. Утэбэдэ рэнэмие,
母は 私を 背負って, どこかへ 連れて行った。こうして 行って,
доумилэ инэму. Ути доуми солёлэни ламуңку бисини. Доумилэ
橋に 着いた。この 橋の 上流に 製粉所が あった。橋の所では

ляси эгди нёула сугзява акисити мэиүмэди. Мэнэ агаи Петэвэ
大變 たくさんの子供が 魚を 突いている, ヤスで。 自分の 兄の ペーチャを
исэми би. Нуани нюгусава акиндэни. Доумивэ доумиэ, эниүэ
見た, 私は。 彼は カワヒメマスを突いていた。 橋を 渡って, 母は
минава наатиги тиндага. (2/3)
私を 地面に 置いた。

— Ница эй биэ, гианае мэнэдэ, иинэфи, — гуүркини нуани. — Эй
「小さく ない。 歩きなさい, 自分で。 私たちは着いた」と言った, 彼女は。「この
хокто цулини гианае, зугдитити эмэзэүэй.
道に 沿って 歩きなさい。 家に 着くだろう」

Хоктовэ исэми би. Ээйхи үэнээни ути. Утава исэкцэй
道を 見た, 私は。 下流に 続いて行った, それは。 これを見ている
элини, би эниүэй минава уэнтэми тукямани ути хоктолидэ. Би
うちに, 私の 母は 私を ほうって 走った, この 道に沿って。 私は
наатиги тиүмэмие, соүолиэми. Ими уэнтэни минава би эниүэй?
地面に 置かれて, 泣きだした。 なぜ ほうり出したか, 私を 私の 母は?
Петэгэнэ инейми диаүркини минду:
ペーチャが 笑って 言った, 私に:

— Илигие, эзи соүо. Хокто цулини үэнэе. Зугди гооло эйни
「立て, 泣くな。 道に 沿って 行け。 家は 遠く では
биэ. Гайти инэзэүэй. (3/4)
ない。 すぐ 着くだろう」

Оно нихэзэми? Аласизэми эниүэй? Илэ биити би агау
どう しょうか? 待とうか, 母を? どこにいるか 私の 兄
Каүсибудэ Митэдэ? Ими эйти гэнэги минава? Нуати минава
カンシブも ミーチャも? なぜ 連れて行かないか 私を? 彼らは 私を
тоотолодумэсэ. Няүга тэндээси, илигиеми би. Хокто цулини
おぶってくればいいのに。 少し座っていて, 立ち上がった 私は。 道に 沿って
үэнэзэми. Утэ үэнэлиэми. Хокто эгэлини ляси гугда вокто иуэни.
行こう。 こうして歩きだした。 道の まわりに とても 高い 草が生えていた。
Гоодо эйми үэнэ, исэи би зугдивэ. Дасала бисини. Ниидэ
遠く 行かずに, 見た, 私は 家を。 近くに あった。 だれも
эйни асали минава. Битэнэ маүгасилиэми. (4/5)
迎えなかった, 私を。 私は 自信をもった。

Зугди киатигини эмэймиэ, би мэнэ агадигэу исээми. Каүсибу
家の 方へ 近づくと, 私は 自分の 兄たちを見た。 カンシブと

Митэдэ инектэми минтиги исэсиэти. Амийдэ энийдэ зугди долони
ミーチャが 笑って 私の方を見ていた。父も 母も 家の 中に
бисити. Абуга ёукэ нихээни, энирэтэнэ олоктоони зэувэ. Би
いた。父は 何か していた。母は 支度していた 食事を。私は
зуктиги иеми. Нуани¹⁾ каргяса бисини. Энирэ дианайни:
家に 入った。それは 狭かっ た。母が 言う:

— Одиги цайхини би синава эзэрэй тоото. Минду угуй. Мэнэ
「これから 先 私は お前を おんぶしない。私には 重たい。自分の
бугдизи хулитэйзэ, сагди эдэй эй биэ.
足で 歩けばいい, 大きく なった じゃないか」

Ими угтэбэдэ диаңкимэни би эсимидэ саа. (5/6)

なぜ このように 言ったのかを 私は わからなかった。

Утэбэдэ багдиулему бу ути зугдилэ. Зугди укэлэни тудузэ,
このように暮らし始めた, 私たちは この 家で。家の そばで ジャガイモ,
тули, лазёу, манзяңа, боулимидэ иуэти. Ни уйдиеэни угэгутувэ? Би
豆, トウガラシ, カブラ, トウモロコシを 植えていた。だれが植えたか, これらを。私は
хаунтэсиэми омочидэ угава. Эмнэгдэли саами би, нидэ зугдини
疑問に思った, いつも これを。あるとき わかった, 私は, だれの 家
бисимэни. Ниңка зугдини бисини ути. Нуани гэгбини Ваңсили.
だったのかを。中国人の 家 だった, これは。彼の 名前は ワンシリ。
Нуамани тэунирэди гиз игбэгиэти ниңка буатигини. Ути 1937
彼を すべての人と ともに 退去させた, 中国の 方へ。これは 1937
(омо миңга изй таңгу илаза надайнтиги) аңани бисини. (6/7) Би
(一 千 九 百 三十 七番目の) 年 だった。私の
амий энийдэ колхозатиги суэти. Нуатиду бугиэти эй зугдивэ。
父 母は コルホーズ²⁾に 入った。彼らに 与えた, この 家を。
Утэми бу банагиэму Каялудиги Митазатиги. Тимадулэ абуга
だから 私たちは引越した, カヤルから メタヘザへ。朝, 父
энирэдэ колхоза уйвэни цуту завамие цананати. Ути цайхини
母は コルホーズの菜園を 鋤を 持って 耕しに行った。この 先
онодэ бисимэни оңмооми би。
どう だったかを 忘れた, 私は。

Бологиэни. Бу тудузэвэ улэгиэму, туливэ тайгиэму. Хуталиги
秋になった。私たちはジャガイモを掘った, 豆を 採った。赤
лазёуди би сэбунэлиэми. Петэ канини би ңалади завакцэйвэй。
トウガラシに私は 興味を持った。ペーチャは禁じた, 私が 手で つかむことを。

Битэнэ иң-иң завами, угатэнэ (7/8) моңиндэми.

私は しっかり 握って, そうして 揉んだ。

— ңалай сикинэе улиди. Гуачи бизэ.

「手を 洗え, 水で. ひりひり するぞ」

— Ая, эзэңэни гуачи, — дианагизэми би.

「大丈夫, ひりひりしないだろう」と答えた, 私は。

Амяли манзяңава таңдааси куани Каңсибу. Минду хуайени.

あとで カブラを 抜いて 土をそぎ落した, Канシブが. 私に 一切れ切った。

ңалади заваси дигалигэй би нуамани²⁾. Дигамизэ, гуачи

手で つかんで 食べ始めた, 私は それを. 食べると, 辛く

эсэ эдэй³⁾ би аңмалэй. Ляси гуачи. Би катади соңолиэми.

なったじゃないか, 私の口で. とても 辛い. 私は 激しく 泣き出した。

Агадигэтэнэ, минава улитиги хэбуэси, би аңмавэй сикилиэти. (8/9)

兄たちは, 私を 川に 連れて行って, 私の口を すすいだ。

Эсэйдэ эгзэ, имидэ гуачи бисивэни би аңмалай. Бимизэ, утава

わかりもしなかった, どうして辛くなったのかを, 私の口で. 私は, これを

зоңиэми би. Ладёу моңисэ ңалала лагбанани. Утава мандяңава

思い起こしている. トウガラシが揉んだ手に 付いた. これを カブラを

дигайми илэгиэми би мэнэ ңалалай. Гоо эсэ дулэнэ. Битэнэ

食べて なめた, 私は 自分の 手で. 長く おさまらなかった. 私は

соңои, соңои. Амий энидуй диаңкини:

泣いた, 泣いた. 父が 母に 言った:

— Хабасие нуамани. Аяну ути гоңкини соңойвэни.

「乳をやれ, 彼に. いいかもしれない, こんなに長く泣くのに」

Хабалалиэтэнэ, соңой вадизэми.

乳をもらったら, 泣き やんだ。

Ути амялани омочи хабасилиэми. (9/10) Хоңто нидигэ, утава

この あとで いつも 乳を吸うようになった. ほかの 人たちは, これを

исэмиэ, хагзаусилиэти. Би эсимидэ хагза баа. Эмнэ энирэ

見て, 恥ずかしく思った. 私は 恥ずかしいと思わなかった. あるとき母が

дианайни:

言う:

— Элэ вадие симисими. Нэгие нэңуйду.

「もうおやめ, おっぱいを吸うのを. とっておきなさい, 弟に」

Ёу нэңуни? Нидэ анчи бубу. Эсими саа би энирэй элэ

どんな弟か? だれもいないじゃないか. 知らなかった, 私は 母が じきに

ятасизээрэвэни. Эмнэгдэлиэ тимадулэ догдиэми би ситэ соройвэни.
出産するのを。 あるとき 朝, 聞いた, 私は 子供が 泣くのを。

— Батама нэжуй багдиэни, — абугэ гунэйни.

「弟が 生まれた」 父が 言う。

Сэхиди каптаса ситэ дилиди угими соройни. (10/11)

布で くるまれた子供は 頭を 振って 泣いている。

Минава дигаванаси, буайхи нювэжкити. Буала иманандани
私を 食べさせて, 外へ 出した。 外では 雪が降っていた,

няргадэ. Ёгосотэнэ зугэнэни. Зугэ ляси кягдаи. Тукявасилиэми би
少し。 小川は 凍っていた。 氷は とてもつるつるだ。 走り出した, 私は
зугэли. Агадигэтэнэ минду хээтисилиэти:

氷の上を。 兄たちが 私に 叫んだ:

— Цомпозэй, цомпозэй! Мудаңие амайхи! Ули аси гилий!

「落ちるぞ, 落ちるぞ! 戻れ, 後ろへ! 水は とても冷たいぞ!」

Утэмдэ эсэй цомпону. Куту гили ули бугдитиги эсэ

そうして 落ちたじゃないか。 とても冷たい水が 足に しみ込んで

сукпанану. Цайхи ёудэ эйми зоңи. (11/12)

来たじゃないか。 その先 何も 覚えていない。

Ути амялани гоо униэми. Кэтигэ будэми. Аасигиэми

この あと 長く 病気をした。 あやうく 死ぬところだった。 元気になってから
амяланитэнэ, би нэжуй сагди баата эдэмэни исээми. Нуамани
あとで, 私は 弟が 大きな 男の子になっているのを見た。 彼を

Пабликэди гэгбилээти. Цайхи тэлүжусизээрэй би амяла, онодэ давава
パブリクと 名づけた。 今度は 話そう, 私は あとで, どのようにサケを
акисиевэти.

刺したかを。

- 1) 三人称代名詞で物を指示するのは、ロシア語の影響と見られる。このような用法の一部については、著者がのちに指示代名詞に直したところもある。
- 2) 同上。
- 3) このような否定表現は一種の修辞疑問と解される。強調の意味でしばしば使われている。

II

Минду туҗа сээ. Бу утэлиэҥини хоҗто зугдилэ багдиэму.
私は 五 歳 (だった)。私たちは そのころ ほかの 家に 住んでいた。
Утэлиэҥини Митазадиги Сяиҗэтиги банагиэти нидигэ. Зугдидигэвэ
そのころ Метаһезаから シャインに 移った, 人々は。 家々を
тэумэни эемуэти. Скола, татуйни зугдинитэнэ эсигиэти Митазаду,
全部 下流へ運んだ。学校と, 教員の 家は 残した, Метаһезаに。
эсити кокпи утава эемуйми. Бутэнэ утаухи банагиэму. Ути
できなかつた, これを 運ぶことが。 私たちもここに 移った。 この
сколадиги гоолодэ эсини биэ Огзоноу ёгосони. Ути няалани зубэ
学校から 遠く ながかつた, Огзозноの 小川は。 この 岸辺に 二つの
зугди бисини. Утаду Кукчиҗка Лау Куиҗкэ Лоболодэ багдисеэти.
家が あつた。ここに ククчинка・ラウと クインка・ロボロが 住んでいた。
(1/2) Ути няадигини, солойхи җэнэмиз, тёҗо эдэйни. Ути тёҗовэ
この 岸から 上流に 行くと, 灣に なつている。この 灣を
дулэнэймиэ дава гадигини бисини. Утава саҗтадигэ дианалайти
過ぎると サケの 産卵床が あつた。これを 大人たちの 話から
сааму бу Митэ зуҗэ. Каҗсибу утэлиэҗэни анчи эдээни. Нуани
知つた, 私たちはミーチャと二人。Кансибは このとき いなくなつていた。彼は
ией сээду будээни танинди. Зунти классала татусиэни бисини.
九 歳 のとき 死んだ, ひきつけで。二年生のクラスで 学んで いた。
Эниҗэ тэлүсугигэ онодэ катади унугулэси танинди будээмэни
母は 話した, どんなに ひどく 病んで ひきつけで 死んだかを,
нуани. Би утава эйми зоҗи. Эниҗэй диаҗка, би утэлиэҗини
彼が。私は これを 覚えていない。母が 言つた, 私は そのとき
унигэй зэнзэди. (2/3)
病気だつた, はしかで

Эмнэгдэлиэ бу угдади солоому утаухи. Эгдимэ давава эсэу
あるとき 私たちは ボートで のぼつた, そこへ。 たくさんの サケを
исэй. Мудаҗиэму амайхи, мэйҗмэвэ гээнэгиэму. Ниа сологиэму.
見なかつたか。戻つた, うしろへ, ヤスを 取りに戻つた。また のぼつた。
Митэ акисилиэни давава. Нуадуни закупуйнти аҗани дээнэлиэни.
ミーチャが 突き始めた, サケを。彼は 八 歳に なつていた。
Иламаа акиэни. Битэнэ омочи бэлэсими нуани давава агбугивэйни.
三匹 突いた。私は いつも 手伝つた, 彼が サケを 引き上げるのを。

Би гэлэлиэми нуандулэни мэйрмэвэ. Митэ буэни би илэкрэсилэгэи.
私は 頼んでみた, 彼に ヤスを。 ミーチャは くれた, 私が 試すように。

Би акиндэми сагди аминэвэ, эсимидэ этэвэнэ мэйрмэи. (3/4) Ниа
私は 一突きした, 大きい オスを。 突き通せなかった, ヤスを。 また
акиндэми, ниа эсэи этэвэнэ. Утэмду кэтигэ соңолиэми. Завагигэ
一突きした, また できなかった。 そこで ほとんど 泣き出した。 取り戻した,
миндулэ мэйрмэвэ Митэ. Акиндэни ути аминэвэ. Ляси пататаналигэ
私から ヤスを ミーチャは。 一突きした, この オスを。 ひどく ばたばたした,
дава. Митэгэнэ тяктяң завасини мэйрмэ найвани. Дава пататанамия,
サケは。 ミーチャは しっかり つかんだ, ヤスの 柄を。 サケは ばたばたして,
хаата таңдани. Митэ улиги хэтигэнэни. Умулэ илигиэни улилэ.
強く 引っ張った。 ミーチャは 水に 飛び込んだ。 腰まで 入った, 水に。
Кугу аяди угала харгуса бисини. Нятиги татамасилиэни Митэ。
たいへん 運良く ここは 浅かった。 岸へ 引っ張り合った, ミーチャは。

Битэнэ угдади кятигини эмээми. (4/5)

私も ボートで そばへ 近づいた。

— Олонооси, бэлэсинэе! — Митэ хэтиндээни.

「浅瀬を渡って 助けに来い!」 ミーチャは 叫んだ。

Би, хэрэлиэ олонооси, бэлэсинэми. Зурэ агбулиэму бу ути
私は 膝まで 水に入って 助けに行った。 二人で 引き上げた, 私たちはこの
аминава. Аси сагди бисини нуани. Зурэ зукэ уйиндээму бу
Оスを。 とても 大きかった, そいつは。 二人でようやく引っ張り上げた, 私たちは
угава. Нуани патанай вадиеэни. Улитэнэ катади гилий. Сунялиэму
これを。 そいつは ばたばたし 終わった。 水は とても 冷たい。 震え出した,
бу. Гэ, эрэнизэфе! Ээриэму. Гоуди замзалагиэму бу зубэмэ
私たちは。 さあ, 戻ろう。 川を下った。 竿で 運んだ, 私たちは二匹の
давава. Бу нюктугу биувэу исэмиэ, энирэ даңсилиэни мунава。
サケを。 私たちが濡れて いるのを見て, 母は とがめた, 私たちを。

Буутэнэ дианэму:

私たちは 言った:

— Угдала хайси зубэ дава. (5/6)

「ボートに まだ 二匹の サケ(がいる)」

Эниутэнэ тоовэ илагилиэни бу нямисилэгэу. Илигиэмиэ,
母は 火を 起こした, 私たちが 暖まるように。 火を付けてから
гээнэгиэни зу давава. Утэбэдэ бу Митэ зурэ тэлириэму давава。
取りに行った, 二匹のサケを。 こうして 私たちミーチャと二人は初めて獲った, サケを。

Ути амялани эгдизи сугзяманасау бу давава. Битэнэ куйхи
このあとで 何度も 漁に行った, 私たちは サケを。私は 力が
анчи биими эмнээдэ эсэй этэвэнэ мэйһмэди давава. Бу утава
ない ので 一度も 刺せなかった, ヤスで サケを。私たちが これを
сэбзэһкэлэу саймиэ, абугэ диаһкини:
楽しんでいるのを知って, 父が 言った:

— Энтей, талунээфи минти, нуамати хэбуэси. Исэсизэһэти (6/7)
「母さん, たいまつ漁に行こう, 私たちは, 彼らを連れて。 見せてやろう。

нуати, онодо догбо акисиуэ салагати.
彼らが, どうやって 夜 突くか わかるように」

Ляси агдааму бу. Абуга дианайни:
とても 喜んだ, 私たちは。父は 言う:

— Миһзэвэ гэгбэнээфи, бого миһзэвэ, ая зэгдэлэгэни.
「松やにを 集めに行こう, 脂の多い 松やにを, よく 燃えるように」

Утэлиэһини аси эгди дава бисэ. Дава гадигини илэдэм
そのころは とても たくさんサケがいた。 サケの 産卵床が どこでも
бисини. Эйтэнэ аси ваца. Элэ элусим анчи эдээһэни. Онодо
あった。 今では 大変 少ない。 じきにまったく いなくなるだろう。 どうやって
талусиэмэу амяла тэлүһсизэһэй. Утитэнэ аси сэбзэһкэ!
たいまつ漁をしたか あとで 話そう。 これも 大変 おもしろい!

Би онёоми, Канчуга Саундэри Саундэри ситэни.¹⁾
私が 書いた, Канчуга Александор Александорの息子

1) ロシア語の父称 Александрович を直訳したもの。

III

〈Давава талунэму〉

〈サケをたいまつ漁で獲った〉

Миһзэвэ гэгбэфи бу нятиги даудаһиэму. Абугатэнэ, тесинзэди
松やにを 集めて 私たちは 岸へ 運んだ。 父は, 針金で
восо цагбава айсигиэси анала лоони, мооти́ги хэкээси. Эниһэ
作った 籠を 直して 舟に かけた, 棒に 付けて。 母は

хулава хэбусини няйхи, ана долони соктуэни, сэбиэ соңго
毛布を 運んだ, 岸に, 舟の 中に 敷いた, 先に クマの
наатавани соктуэси. Сикиэ гулиңкиму бу дава гадигитигини.
毛皮を 敷いてから。夕方 出発した, 私たちはサケの産卵床へ。

Абуга эниңэдэ мунава тэуниңэвэ хэбуэти мэнди гиедэ. Митэ, би,
父と 母は 私たちを みんなを 連れて行った, 自分と ともに。ミーチャ, 私,
Пабликэ хулади нэмээси, экуку тээму. Петэ мунди анчи бисини.
パブリクは毛布に くるまって, じっと座っていた。ペーチャは私たちと一緒にではなかった。

Нуани Модигуду татусиэни сколала. Абугэ эниңэдэ гоундалиэти
彼は モジゴに 学んでいた, 学校で。父と 母は 竿でこいだ,
солойхи. Абугэ дюлемтилэ, эниңэ яңцайлэ. Гоодэ эсэу соло.
上流へ。父は 舳先で, 母は 船尾で。遠くへは のぼらなかつた。

Дава гадигитигини инээси, агдаму битала. (1/2)

サケの 産卵床へ 着いて, 舟を着けた, 岸に。

Пэйтэгилиэни. Гоодо эйми биэ догбогигээ. Абугэ, цагбала
暗くなってきた。長く たたずに 夜になった。父は 籠に
миңзэвэ тэуэси, саулэни. Миңзэ гайти зэгдэлигэ. ңэгзэм эдэгээ.
松やにを 入れて, 火をつけた。松やには すぐに 燃え出した。明るく なつた。
Ули долони тэу исэптэ. Бита кяалани цаам исэптэйти сугзязигэ.
水の中が 全部 見える。浅瀬の 縁に 白く 見える, 魚の群れが。
Оду зауңэ, зэли ситэни, нюгуса бисити экудэ.

ここにはコクチマス, イトウの稚魚, カワヒメマスがいた, じっとして。

— Гэ, гулинээфи, гагда, куту ая исэптэ, — абугэ диарқини.

「さあ, 出かけよう, 連れ合いよ, ととてもよく見える」 父が 言った。

Утэмдэ ана нифугэлэни илиэси, анагиэни мэйңмэ найдини.

そうして 舟の 張り出し板に 立って, 押し出した, ヤスの 柄で。

Зулиэлэ ёукэ улилэ патанайни; 'цофо, цофо'. Ути дава гадини.
前方で 何か水の上で 波立っている, バチャバチャと。これはサケが産卵しているのだ。

Абугэ мэйңмэди лэкти акиэни омо аминава, иңгулэ алатиги
父は ヤスで 上手に 刺した, 一匹のオスを, すかさず 舟へ
агбугиэси, укиэлэни аситэгиэни давава. Ляси патаналигэ дава. Ути
引き上げて, 舟の横木で はずした, サケを。ひどく あばれた, サケは。この
экинди́ни ниа агбугигэ, утэмтэнэ амятали акилиэни. Гоодо эйми
ときに また 引き上げた。こうして 続けざまに 刺し始めた。ほどなく
биэ, ана тапчи эсэ дава. (2/3)

して, 舟 いっぱいになった, サケが。

Минду куту нюмди бисэ. Абугэ акими зулиэлэни, няңга
私には 大変 おもしろかった。父は 刺す 前に, 少し
хэтигэнэмие, чисондойни, ути амялани акини. Нифугэлэтэнэ сагбай
跳び上がって, 膝をかがめる。そのあとで 刺す。張り出し板の上では 裸足で
илини, хэйги хэпэлэгдэ ликпаси. Нифугэлэ ули таухи-оухи хулини.
立つ, スポンを 膝まで まくって。張り出し板の上で水が あちこち 動く。
Миңзэ зэгдэмие иуэгдэнэйни, утами хуту-хуту элэтиги диэлини.
松やにが 燃えて はじける, そして パチパチ あたりへ 飛び散る。
Энирэтэнэ яңцайни сэуди. Абугэ оно дианайхини, оно¹⁾ рэнэвэнэйни
母は 舵をとる, 權で。父が どうか 言うと, そのとおりに 動かす,
анава. Эмнэгдэле абугэ цоолиэни. Утэмдэ хэтиндэни:
舟を。一度 父が しくじった。そこで となった:

— Оно яңцай си, бата энини²⁾, эй исэ ёухидэ ана рэнэйвэни?
「どう舵をとるんだ, おまえは, 子供の母よ, 見えないのか, どこに舟が行くかを？」

— Би тордози рэнэвэнэйми.

「私は ちゃんと 動かしている」

— Эзи загбали. Эй исэну би уямай?

「文句を 言うな。見えないか, 私が しくじるのが」

— Мэнэ уяйзэнэ. Эзи мяваси. Хоңто дава анчину?

「自分でしくじっている。あたらないで。ほかの サケが いないの？」

Би утава эй зоригими. (3/4) Тинэңи бисинибэдэ бие.

私は これを 今 思い出している。きのう だったみたい だ。

— Нэугизэфи битати́ги давава, — гүңкини абугэ.

「運ぼう, 岸辺に サケを」 言った, 父が。

Битати́ги уңсиэму давава. Тоова илааси, нямисилиэму. Абугэ
岸辺に 降ろした, サケを。火を 起こして, 暖まった。父の
бугдини хутам эдэни. Нуани уңтава тэтигиэни. Утэбэдэ нямисини
足は 赤く なっていた。彼は 靴を 履いた。こうして 暖める,
бугдий. Онофи догбо бисэ ути! Вайкта гикпэлиэ исэптэйти.
自分の足を。何という 夜だったか, これは! 星が 明るく 見えた。
Биа анчи. Буа няңма. Иңэни. Би эйдэхи хонойми, онодэ
月は ない。空は 晴れている。寒い。私は 今でも 不思議に思う, どうして
сагбай илиэвэти нифугэлэ. Гилий ули, иңэни, эйтидэ унугулэ.
裸足で 立ったかを, 張り出し板に。冷たい 水と 寒さ(でも), 病気にならない。
Нямисими амялани, ня талунэу. Дава ляси эгди, абуга омочи
暖まった あとで, また たいまつ漁に出る。サケはとても多い。父は 続けざまに

акисини. Гайти залугэ анава. Ня битатиги агдауэ, давава
刺す。 すぐにいっぱいにした, 舟を。また 岸に 着けて, サケを
уҗтигиэси, хайси нямисилиэму. Нямисимиз, бу эймидэ саа җуаму.
降ろして, 再び 暖をとった。 暖まって, 私たちは 知らないうちに 眠った。

Тимадулэ би бадигэ мягдами. Сампиктэи саҗусиэни. (4/5) Би,
朝 私は 早く 目覚めた。 まつ毛が 霜でおおわれた。 私と
Митэ, Пабликэ туэлэси җуаму. Зуҗэ ээдигини абугэ эниҗэдэ җуати.
ミーチャ, Пабликэは抱き合って眠っていた。 両 側から 父と 母が 寝ていた。
Нуати мэнди нямисиэти мунава. Тоо суугиэни. Дилий уйндэмиэ
彼らは 自分で 暖めた, 私たちを。 火は 消えていた。 頭を 上げて
исээми би ляси эгди давава битала.
見た, 私は とてもたくさんのサケを 岸辺に。

— Тэумэни магизти? — муйсилиэми би.

「全部 獲り尽くしたか?」と思った, 私は。

Утава би хаунтасиэми абугэлэ эниҗэлэдэ, нуати мягдати
これを 私は 尋ねた, 父と 母に, 彼らが 起きた
амялани. Нуати иниэлиэти лясидэ.
あとで。 彼らは 笑った, おおいに。

— Хай эгди эсигиэти. Тяси гадити. Минти туҗама сэ
「まだたくさん残っている。どんどん産卵している。私たちが 五 年
акимидэ эзэҗэфи мала. Хамааси исэвэнэзэҗэй би сунду гадигивэ,
刺しても なくならないだろう。あとで 見せてやろう, 私は おまえたちに産卵床を」
— абуга диаҗкини.

父は 言った。

Тоовэ илагизси, олоктолиэни эниҗэ. Бутэнэ амиу дэкэвэ
火を 起こして, 食事の支度を始めた, 母が。 私たちは 父が 掛け棚を
уйвэни бэлэсиэму. Дигами мутуэси, абуга эниҗэ зуҗэ давава
作るのを 手伝った。 食べ 終わってから, 父と 母は 二人で サケを
нэмиктэсилиэти, бутэнэ дэкэлэ лоогисиэму. Нуати куту тугэди
半身におろし始めた, 私たちは掛け棚に 掛け始めた。 彼らは とても 速く
кусигэсити, бу зукэ кокпиму. (5/6) Би утэлиҗэни эсимидэ ноний
さばいた, 私たちはかろうじて追いついた。 私は そのころ できずに
бисэ таҗими. Утэми эсими саа, адимэдэ давава акимэни абуга.
いた, 数えるのが。 だから わからなかった, どのくらい サケを 刺したかを, 父が。
Амяла нуани диаҗкини: ила таҗу хээҗкини бисини. Дэкэ тяси
あとで 彼は 言った。 三 百 近く だった。 掛け棚に たくさん

лоогиему бу нэмиктэвэ. Сэкувэнитэнэ инай далунэни вагисиему.
掛けた, 私たちは 半身を。ガラは 犬の 餌用に 干した。

Какта нэјини дүлэнээ. Абуга, Митэвэ, минава унаванаси,
半 日が 過ぎた。父は, ミーチャと 私を 乗せて,
хэбуэни анадн солојхи, дава гадивэни исэвэнэлэгэми. Пабликэ
連れて行った, 舟で 上流に, サケの 産卵床を 見せるために。Пабликэ
энијэди амясати дэкэ кялани. Няјга соломиэ, эсэу исэну гадигивэ.
母と 残った, 掛け棚の そばに。少し のぼると, 見えるじゃないか, 産卵床が。
Утаду ули хуйлулини. Дава бээди, игиди экписини. Тэнэ исэми
そこでは水がうずをまいている。サケが 体で, 尾で 跳ねている。初めて 見た,
би ути эгдилэјкени давава. Догбо акисиему удэлэни тяси дава,
私はこんなにたくさんの サケを。夜 私たちが刺した 場所に たくさんのサケが,
эсинидэ малапта. Бази эгди эдэнибэдэ биэ. Зулиэлэтэнэ ули
なくなってもいない。もっと 多く なったみたいだ。前の方では 水が
хуйлинибэдэ биэ. Ути дава гусини. Аси эгди дава! (6/7) Би
沸き立っているようだ。これはサケが飛び跳ねているのだ。本当にたくさんのサケ! 私は
исээми, онодэ дава мэнэ доло аактасивэти. Ими аактасити?
見た, どのようにサケが自分たちの中で追いかけて回っているかを。なぜ追いかけて回るのか?
Янами иктэмэсити гагда гагдадэ? Утэми исэйми би: цэгдэ золовэ
どうして 噛み合うのか, お互いに。そして 見る, 私は:メスが 砂利を
улэндэйми, цафава тугбуйвэни, ути амялини аминэ ёукэ цалиги
掘って, 卵を 産むのを。その あとで オスが 何か 白い
уливэ мантилэйни угаухи. Эсими саа би утэбэдэ гадивэти. Ути
液を かけている, そこに。知らなかった, 私はこのように 産卵するのを。この
амялани ијгулэ дайгити утигулэ золоди。
あとで すぐ 埋め戻している, そこへ 砂利で。

Мудатигини хай гоо. Эйдэ исэптэ. Эејилиэму дэкэтиги. Бу
(産卵床の) 端は まだ 遠い。見えもしない。くだって戻った, 掛け棚まで。私たちは
хаунтасиму:

尋ねる:

— Абуэй, янами аактасити ути, иктэмэсимиедэ?

「父さん, どうして追いかけてまわすの? こいつらは, 噛み合いながら」

— Мэнэ цафадаафи буавани этусити, хојто давава эйти

「自分たちの産卵した 場所を 見張っている, ほかの サケを

эмэвэнэ. Хојтогуту ути амялани галактайти илэдэ цафадалафи,
来させない。ほかのやつらはこの あとで 探す, どこで 産むか,

утэбэдэ гадийти. Гоо этусити, утэми куаңгисанайти, кятанагиэси³⁾,
こうして 産卵する。ずっと 見張って, そうして 卵なしになって, ホッチャレになって,
амяла будэйти. Цафадиги дава ситэни багдиймиэ, дигалити
それから 死ぬ。卵から サケの 子が かえったら, 食べ始める,
утигэту оловэни. (7/8)
それら(ホッチャレ)の身を」

— Янами этусити? Ими эйти гулиңи намутиги?

「どうして 見張ってるの? なぜ 帰らないの, 海へ」

— Гадиеси, алидэ эйти ңэни намутиги. Оло будэйти. Зауңэ,
「産卵したら, いつも 戻らない, 海へ。ここで 死ぬ。コクチマス,

нюгуса элэгэти дига цафава, утэми этусити. Бимие, исэтэуэ,
カワヒメマスが食べないように, 卵を, それで 見張っている。あとで 見るがいい,
онодэ дава зауңэвэ нюгусавадэ аактасивэни.
どうやってサケがコクチマスやカワヒメマスを追い払っているかを」

Дэкэтиги эмэгиэси, дава дихявани улитиги уэнсиэму. Эниңэ
掛け棚へ 戻って, サケの はらわたを 川に 捨てた。母が

дианайни:

言う:

— Гоодо эйми бие исээу лясигэ эгди зауңэвэ нюгусавадэ.

「しばらくしたら 見るだろう, すごくたくさんのコクチマスやカワヒメマスを」

Дава диливэни лясигэ хуаисэ, чёскёнидэ бие. Утава абу
サケの 頭を たくさん 切った。後頭部も ある。これを 父は

кусигэди хуайми мунава дигаванайни. Куту эи дава дилини! Цо
ナイフで 切って 私たちに 食べさせる。とてもおいしい, サケの 頭は! 一番
ая уде зэуни! Ни димайсинидэ дава диливэни дигаванайти. (8/9)
いいウデへのご馳走だ! 人が客に来て ても サケの 頭を 食べさせる。

— Абуэй, ня талунээфи? — бу хаунтасиу.

「父さん, またたいまつ漁に出る?」 私たちは尋ねる。

— Эй эзэңфи. Элээ. Нэмиктэ огойсини, залитиги

「今は 行かない。十分だ。半身が 乾いたら 倉庫に

даудаңалагизэңфи. Ути амялани ня эмнэ талунээңэу эний⁴⁾
運ぼう。その あとで もう 一度 たいまつ漁に出る, 母さんと

зуңэдэ. Су зугду ңуазаңау, догбо куту иңэни.

二人で。おまへたちは家で寝るがいい, 夜は とても 寒い」

— Ня биэну гадиги хоңто удэлэ? — хайси хаунтасиу бу.

「まだあるの? 産卵床が ほかの 場所に」 さらに 尋ねる, 私たちは。

— Илэдээхэм эгди. Анана ёгосоло анчи бисини дава гадигини.
 「どこでも たくさん。昔は 小川に なかった, サケの 産卵床は。
 Удедигэ илэ багдими, илэ гадиги эдэвэнээти, хоҗто буала
 Удеへたちはどこでも住めば,そこに 産卵場所を こしらえた,ほかの 所から
 'зомимиздэ'. Утэми илэдээхэм гадигинэни. Су ути Огзоноулэ давава
 “盗んで”。 こうして どこでも 産卵場所として。おまえたちがこのオグゾノでサケを
 акисиэудэ 'зомисэ гадиги'. Гадигилэ җэнээси, комохитиги соолойти
 刺したのも “盗んだ産卵場”だ。産卵床に 行って, 樹皮の籠に すくい取る,
 золовэ цафади гиздэ. Утэбэдэ газити мэнэ багдиуи буатиги. (9/10)
 砂利を 卵と 一緒に。 こうして 持って来る, 自分の住んでいる所へ。
 Утала золовэ улээси, куҗгэдэйти газизэфи золовэ цафа гиздэ。
 そこへ 砂利を 掘って, そそぎ込む, 持って来た 砂利を 卵と 一緒に。
 Динти аҗадини угаухи дава эмэгини гадилэгэми. Утэбэдэ бини。
 四 年目に そこに サケが 帰って来る, 産卵しに。 こんな わけだ」

— Минтидэ 'зомизэфи' гадигивэ?

「私たちも “盗もう” か, 産卵場を」

— Янами? Минти элэ Сяиҗэтиги банагизэҗэфи. Минти эй

「どうして? 私たちは じきに シャインに 引っ越す。 私たちが 今
 багдийлэфи, илэдээхэм биэ гадиги. Ёгосо эзиэтигини җэнэу, угалада
 住んでいる所には, どこでも ある, 産卵場が。 小川を 下流へ 行け, そこにも
 баазаҗау гадигивэ. Утэбэдэ илама аҗани таи 'зомогосити'.
 見つかるだろう, 産卵場が。 こうして 三 年 続けて “盗んでいる”」

Цайхи няа биэ.

続きが さらに ある。

- 1) 「言ったとおりに動かす」の意の表現：<「どう言うと, どう動かす」。この種の疑問詞を反復する用法はしばしば見られる。本章9「どこでも住めば,そこに産卵場所をこしらえた」も参照。
- 2) 自分の妻を「子供の母」と呼びかけている。
- 3) куаҗгиса は産卵後のメス, кята は産卵・放精を終えて消耗し,死ぬ前のオス・メスをいう。
- 4) 自分の妻を, 子供の立場から「母」と言及している。

IV

Боло дулэнээни. Туэгиэни. Иманаани. Догбо тiasi ицэни.
秋が 過ぎた。 冬になった。 雪が降った。 夜は とても 寒い。

Инэңи, су гакпайни амялани, нямайлигини. Утэмпи нэриндини бу
日中は, 太陽が 昇った あと, 暖かくなる。 そんな ある日, 私たち
ила баагадигэ Огзоноу этигини цэнэму, ёуктэсилэгэфи, дава
三人の男の子は オグゾノ川の 下流へ 歩いて行った, 調べに, サケが
гадиниэс эйниэс. Цэнэмиэ, догдиэму, улилэ никэ пататанайвэни.
産卵しているか, いないか. 行くと, 聞こえた, 川で 何かがバチャバチャしているのが。
Бу муйсиэму, мафа эгбэсини бизэ. 'Патаа, патаа!' — яйдэ.
私たちは思った, クマが 水浴びしているのかと。「バチャ, バチャ!」と音がする。

— Ня цэнэндээфи кяатигини, — дианайни Митэ.
「もう少し 行こう, 近くに」 と言う, Мичаが。
цэлэмиэ, экэ кяатигини цэнэму. Ёу мафаванидэ эсиму исэ.
恐る恐る, そっと 近くに 行った。 どんна クマをも 見なかった。

Улилэтэнэ эгдимэ давава исээму. Утигэту гадити.
川には たくさんの サケを 見た。 これらは 産卵している。

— Эгдэцкэ, ими туэдэ гадийти? — бу муйсиму. (1/2)
「驚いた, どうして冬なのに産卵しているんだ?」 私たちは思った。

Бу гоо исэсиэму дава гадийвэни. Гэктилиэси, зугдитиги
私たちは長いこと見ていた, サケが産卵するのを。 寒くなって, 家に
цэниэму.
帰った。

Эмэгиэси, тэлуцусиэму абугэду.
帰ってから, 話した, 父に。

— Ути ими туэ гадийти, абугэй? — хаунтасиму буу.
「これはなぜ 冬 卵を産んでるの, 父さん?」 尋ねた, 私たちは。

— Онофидэхэм дава бити. Борго дава цо нёохо гадийти.
「いろいろな サケが いる。 一番の サケは 最も 早く 卵を産む。

Хоцто дава хоктоло амясайти, утэми амяла гадийни. Цоо
ほかの サケは 途中で 遅れる, それで あとで 卵を産む。 一番
амяхутэнэ туэ иинэйти гадигитиги. Утэбэдэ бини. Зугэ хэгилэнидэ
遅いやつは 冬 やって来る, 産卵床に。 そういうわけだ。 氷の 下でも
гадийти, — абуга гуркини.
産卵する」 父は 言った。

— Ими амясайти?

「どうして遅れるの？」

— Дава нибэдэ эй биэну. Маңгадэ биити, ээдэкцээдэ биити.

「サケも人間みたいじゃないか。強いのも いる, 弱いのも いる。

Хоктоти куту гоо. Намудиги Маңмутиги иэфинэси солойти. Гоо
彼らの道はすごく遠い。海から Амール川へ 入って さかのぼる。ずっと
солойни Маңмули. Ути амялани (2/3) Уссурили солойни. Уталидэ
のぼる, Амール川に沿って。そのあとで Усリー川に 沿ってのぼる。そして
гоо рэнэйни. Соломиэ, Хуутиги, Бикитиги, Иматиги иэфинэйни。
ずっと 行く。さかのぼって, ホル川へ, Бикин川へ, Иман川へ 入る。

Эектэ маңганайни.

流れは 速くなる」

— Аа, утэми бази-бази эмэктэйти давадига?

「あー, それで ばらばらに やって来るんだ, サケたちは」

— Утэми.

「そういうわけだ」

Ути амялани ня адидэ муда хулиэму бу утаухи. Хайси
その 後, また 何 度か 行った, 私たちは そこへ。また
гадиэни дава. Эйтэнэ зугэ хэгилэни。

産卵していた, サケが。今度は 氷の 下で。

Эмнэгдэлиэ туэ Митазатиги лусадигэ эмэктээти муйди. Нуати
あるとき 冬 メタヘザに ロシア人たちがやって来た, 馬で。彼らは
адимэкэ нэңини биэси, гулиңиэти. Абуга диарқини:
数 日 いて, 帰って行った。父が 言った:

— Лусадигэ телефонэ линиевэни таңдайти Хуу этигини.

「ロシア人たちは 電話 線を 引きに来た, ホルの 方へ」

— Ёу бини Хуу?

「何 なの, ホルって？」

— Ути минти Бикифидэ сагдиулиэ бини. Кяма цазалани ээйни.

「この 私たちの Бикинみたいな 大きな川 だ。山の 向こうを流れている」

— Си бисэи угаду?

「あなたはいたの? そこに」

— Аа. Бу тэу зугдиңкэди (3/4) бисэу утала. Анана, бу ница

「ああ, 私たちはみな家族で いた, そこに。昔, 私たちが 小

биңэу, одо хэбуэни мунава утаухи Катэдабулинидэ. Хуңхузэдиги
かったころ, 祖父さんが連れて行った, 私たちをそこにカテン峠を越えて。匪賊から

сусааму бу. Мунава магилэми нихэти бисини нуати.
逃げた、私たちは。私たちを根絶やしにしようとしていた、彼らは]

— Ими магикцэти?

「どうして根絶やしにしようとしたの？」

— Ээ, куту гоо тэлуусиузэңэ.

「うん、とても長い話になるだろう」

— Тэлуусие няҗгада.

「話してよ、少し」

«Утэлиэңэни хуҗузэдигэ мёундэ гилом эсэ эмэдуну Бикитиги.

《そのころ 匪賊どもが 銃を担いでやって来たではないか、ビキン川に。

Бу удедигэ тала-оло багдиэу бисэу. Утэми эсиму мутэ мэми
私たちウデへは あちこちに(離れて)住んでいた。だから できなかった自分たちの
эктэсими. Мунтиги эмээси, би Лэсиңэ агаи мамасавани тиети.
身を守ることが。私たちの所へ来て、私の レシンガ 兄の 妻を 奪って行った。

Бу солойхи сусааму аанади. Бологисини нуати хай инээти
私たちは上流に 逃れた、舟で。 秋になって 彼らが また やって来た、
мундулэ. Ути иуаки ээйни долони аанади нэхувэҗкити ээйхи.
私たちの所に。この 薄氷の 浮かぶ 時期に 舟で 送らせた、 下流へ。

Би агаи Гулинэ эемуэни нуативэ. Хоктоду ана кумтээни. Зубэ
私の 兄の グリナが 送って行った、彼らを。途中で 舟が 転覆した。二人の
ниҗка тямалати. Гулинэтэнэ эмэгиэни зугтиги. (4/5) Одо утава
中国人が 溺れ死んだ。グリナは 帰って来た、家に。 祖父は これを

самизэ, каяни Хуутиги Лэсиңэвэ, минти залафи Кимоҗкотиги.
知ると、遣った、ホルへ レシンガを、私たちの 親戚の キモンコの所へ。

Туэгилиэ. Хуҗузэдигэ эситидэ эмэ. Омо туэни кай
冬になった。匪賊は やって来なかった。ひと 冬 ずっと

дигэфусиэму бу буа зэгэлэни. Има цялягисини, буудэ гулинэму
隠れていた、私たちは タイガに。 雪が 融けて、 私たちも 出発した、

Хуутиги Катэдабаулинидэ. Катэлэ инэмиэ, саҗтадигэ анава
ホルへ カテン峠を越えて。 カテンに 着くと、 大人たちが 舟を

уолиэти. Илама анава уоти. Илама нэҗини хуаҗиэти. Мундулэ
作り始めた。三艘 舟を 作った。三 日 木を削った。私たちには
эгди нидигэ бисити. Антадига, нёуладига, дүҗсиуй. Ила ана
たくさんの人が いた。 女たち、 子供たち、 家財。 三艘の 舟が

тагчи эдээни. Утадиги эенэму бу Кимоҗко буатигини. Одо
いっばいになった。そこから くだった, 私たちはキモンコの所へ。 祖父の
мамасани Кимоҗко хаталани бисини。
妻が キモンコの 娘 だった。

Нуатилэ иинэси, сааму бу Лэсиҗэвэ уамати. Кялундигэдигэ
彼らの所へ着いて知った, 私たちはレシंगाが殺されたのを。キャルンジガの者たちが
уати, хуҗхузэ амятали элэгэни эмээ. Антадигэ нюктэфи
殺した, 匪賊が あとで やって来ないように。女たちは 髪を
дэпцэлиэси дилифи нюкунуэси, соҗойми тэйти. Утэбэдэ
たらし, 頭を うなだれて 泣いて いた。 こうして
мунялити Лэсиҗэвэ. Нуани цоо аи бисини мундулэ. (5/6)
嘆き悲しんだ, レシंगाのことを。彼は 一番 兄 だった, 私たちの中で。
Бэедуни вай туҗа сээ бисини. Одо, утава саймиэ, унугулуэни。
彼は 二十 五 歳 だった。祖父は, このことを知って, 病気になった。
Кимоҗкодигэ тафясиэти мунава. Элэгэти магидэ зобосиэти。
キモンコの人々が世話してくれた, 私たちを。絶望しないように 氣遣った。

Амяла нуати тэлуҗусиэти, онодэ уамати Лэсиҗэвэ. Нуани
あとで 彼らは 話してくれた, どのように殺されたか, レシंगाが。彼は
җэнэни Кялундигэтиги Зэмпу мамасанани гэлэлэгэми нуати
行った, キャルンジガの所へゼンプの 嫁に 所望するために, 彼らの
хаталавати. Зэмпу миндиги заа сээди ага. Вай зунти сээ
娘を。ゼンプは 私より 十 歳 兄だ。二十 二 歳に
эдэлиэни бисэ нуандуни. Мэнэ доло дианаймиэ бодогиеэти:
なったばかりだった, 彼は。自分たちの間で 話し合っ 考えた:
Канчугаду хаталава булиэ, хуҗхузэдигэ эмээси магизэҗэти
「カンチュガに 娘を 出せば, 匪賊が やって来て 全滅させるだろう,
Кялундигэдигэвэ. Гээ, утэбэдэ эзэҗэни биэ. Узафи минти
キャルンジガ一族を。いけない, そんなことはあつてはならない。殺そう, われわれは
Лэсиҗэвэ. Омо анта, утава догдиэси, диаҗкини:
レシंगाを」 一人の 女が, これを 聞いて 言った:

— Синава уалагафи нихэйти. Сусагие си тугэди.

「あなたを 殺そうと している。逃げなさい, あなたは急いで」

Лэсиҗэ, сугалай тэтигимие, сусалиэни. Има аси суҗта. Нуани
レシंगाは, スキーを 履いて, 逃げ出した。雪は とても 深い。彼の
сугала хоктолини аалиэти. Бооноти. Гидади акисилиэвэти, адидэ
スキーの跡をたよりに追跡して来た。(彼らは)追いついた。槍で刺して来たのを, 何本か

гидава хайени. (6/7) Мафабадэ хокцогигэни егдигэ нуатитиги.

槍をへし折った。クマのように立ち向かった、若者は彼らに。

Утэми уати. Уаси, тиңэвэни хуктэлиэси, мявавани таңдагиэти.

こうして殺した。殺したあと、胸を裂いて心臓を取り出した。

Тоовэ илааси, какчиэти мявава, дианайлидэ:

火を起こして焼いた、心臓を、(こう)言いながら:

— Канчуга ээдэ эдэлэгэти какчиму эй мявава.

「カンチュガが弱くなるように焼こう、この心臓を」

Хууду бу болоногинидэ багдиэму. Кялундигэдиги аяктугиэму.

ホルで私たちは秋の始めまで暮した。キャルンジガとも和解した。

Зэмпу мамасанани нуати хаталафи буэти. Лускэ гэгбини.»

ゼンプの嫁に 彼らは自分たちの娘を与えた。ルスカという名前だ》

Амяла, би нёуладигэвэ татусиңэи, таңиэми абугэду Зоси

あとで私が子供たちを教えるようになってから、読んでやった、父にジャンシ・

Кимоңко¹⁾ книгавани «Утала, илэ Сугбаи ээйлэни». Ути удэлэ

キモンコの本 『スクパイの流れのほとりで』を。この個所に

инээси, хаунтасиэми би:

さしかかって、尋ねた、私は:

— Ёу Канчуга Мисиңгани²⁾ бисини худайни? Цэээну нуани

「どんなカンチュガ・ミシंगाがなったか、商人に? 本当か、彼が

ниңкадигэвэ хэбуэни Хуутиги?

中国人を連れて来たのは、ホルに？」

Абуга, ниамами, дианагиэни минду:

父は怒って、言った、私に:

— Су, ница биңэу, тэлуңусигэи би сунду. Зоңигиэ аядидэ. (7/8)

「おまえたちが、小さいころ、話してやった、私はおまえたちに。思い出せ、よく。

Бу онодэ сусамэу тэлуңусий бисэй би. Катэдабаулинидэ.

私たちがどうやって逃れたか、話したはずだ、私は。カテン峠を越えて。

Утэлиэңини Лэсиңэвэ нёндэ каяни бисэ одо Хуутиги. Утава

そのとき レシंगाを先に送って いた、祖父はホルに。これを

гидади акиэти Хуңкэдигэ. Зоңигэи? Ианами утэбэдэ онёни Зоси?

槍で刺した、ホルの奴らが。思い出したか? なぜそんなふうにしたのか、ジャンシは。

Цэмнээни. Би нуандини багдисэи 1932 (омо миңга ией таңгу илаза

彼はうそを書いた。私は彼と会った、1932 (一千九百三十

зунти) аҗадуни. Утэлиэҗэни нуани дианаа минду: «Кялундигадигэ (四番目の) 年に。 そのとき 彼は 言った, 私に: 『キャルンジガたちは байтаҗисиеэти. Ниҗкади җэлэми уати. Би утава тэу сайми. Минду 罪を犯した。 中国人を 恐れて 殺した。 私は これを 全部 知っている。 私は заа наданти сэ җэнэлиэни бисэ. Бу эсиму кокпи Лэсиҗэвэ уйсими. 十 七 歳になったばかりだった。 私たちはできなかつた, レシнгаを救うことが。 Бу гэу ути」。 Утэбэдэ дианага Зоси Кимоҗко. Ими онёони 私たちの罪だ, それは』 こう 言った, җанси・кимонкоは。 どうして書いたか, хоҗтоди? Куту хономи. 1932 аҗани Улигаалани, Митазала уали 別なふうに。 とても私は驚いた。 1932 年 ウルнгаと メタヘザの間で紛争が бисини. Улигааду багдийгэту лусадигэ советска гиавани игбэҗиеэти. あつた。 ウルнгаに 住んでいた ロシア人が ソビエト 政權に 反対した。

(8/9) Утигэтувэ магилагэфи хуталиги нидига эмэктээти. Заҗҗҗити 彼らを 鎮圧するために 赤 軍が やつて来た。 指揮官は Соколов Алексей бисини. Утигэтуди гиз Зоси Кимоҗко эмээни. Соколов・Алексеи だつた。 彼らと 一緒に җанси・кимонкоが 来た。 Минава Соколов кэлээни бэлэсилэгэи нуандуни. Утэбэдэ баагдисиэму 私に Соколовは 求めた, 助けるように 彼を。 こうして 会つた, бу Зосиди. Тэлуҗусизэҗэй хайси эгди. Онодо ниа тэлуҗусизэҗэй. 私はҗансиと。 話そう, もっと たくさん。 何とかしてまた 話そう。

Зоси книга ая онёсиэни, онодо удедигэ багдиэмэти. Лэсиҗэвэтэнэ җансиは本で よく書いた, どのようにウデへたちが暮していたかを。 レシнгаのことは гээди онёҗиеэни. Утэбэдэ эсини бие. ゆがめて 書いた。 そうでは なかつた」

Би ути амяляни сэбуэлэлиэми. Омочи хаунтасий бисэй абугава, 私はこのあと 興味を もち始めた。 いつも 尋ねて いた, 父に, али цайхи тэлуҗусизэҗэйни. Эгди муда тэлуҗусигэ нуани, амятали いつ 続きを 話してくれるか。 何 度も 話してくれた, 彼は, あとで дианагимиеэдэ:

言いながら:

— Си тэумэни онёсигие. Синдулэдэ куту ая книга эдзэҗэни.
「おまえは全部 書いておけ。 お前にも 大変 いい 本が できるだろう」

Би утава лусамади онёсигикцээми. (9/10) Утэмидэ эсими
私は これを ロシア語で 書こうとした。 しかし
нагбувэнэ. Уде кэевэни лусамади онёсигилиэ, эйнидэ тэфэ эдээ.
果たせなかつた。 Удеへの言葉をロシア語で書き表わそうとしても, 同じにならない。

Экэлэ анчи бими эсимидэ онёсиги би удемэди. Абуга тэумэни
時間がなく て 書けなかった, 私は ウデヘ語で。父は 全部
тэлурусизэни, онодэ Болитиги эенээфи. Сэбиэ Хуувэ датаҗиэси,
話した, どうやってハバロフスクまで川をのぼって行ったか。まずホルを河口まで出て,
Уссурэли Болилэгдэ инээти.
ウスリーに沿ってハバロフスクまで着いた。

Ути цайхи онодо бисимэни, амяла тэлурусизэҗэи.
この 先 どう だったかを, あとで 話そう。

- 1) Джанси Кимонко (1905-1949) ウデへの作家。『スクパイの流れのほとりで』(Там, где бежит Сукпай: 上記のウデヘ語書名はこのロシア語の逐語訳に近い)はウデヘ語で書かれたが、ロシア語訳(Ю. Шестакова 訳, 1964)でのみ刊行されている。
- 2) レシंगाのもじり。

V

— Абуэй, си цайхи тэлурусизэҗэй гунэи бисэй. Су Хуувэ
「父さん, あなたは続きを話してくれると 言って いた。あなたたちはホルを
датаҗиэу эсэу биз? Утадиги оно эенэу Болитиги?
河口まで 行ったじゃないか。それからどうやってくださったの, ハバロフスクまで?」

«Бу ила аанади гиудээлиэму сикиэгихини Уссурэли. Ули
《私たちは三艘の舟で こいで行った, 夕暮れ時 Усリーに沿って。川の
таҗкилини эенээму. Ими догбогихини гулинээму? Элэгэти исээ
真中を くだった。 どうして夜 行ったか? 見つからないためだ,
ниҗкадигэдэ, лусадигэдэ. Сагдиулиэ зуҗэ ээвэни этусиэти утигэту.
中国人や ロシア人に。 大河(ウスリー)の両岸を見張っていた, こいつらは。
Инэгисини, аҗасиэму аса долони. Эмнэгдэлиэ, Болилэ инэлиэму
日が昇ったら, 眠った, 入り江の中で。 あるとき, ハバロフスクに 近づいた
экиндини, никэ ваянази бу анатигифи эмээни. Одо диаҗкини,
ときに, だれかが泳いで われわれの 舟に 近づいて来た。祖父は言った,

тугэди ницкадигэ кэктимэ ээтигини гёудэлэгэу. Нитэнэ ана
急いで 中国側の 岸に 向かって こぐように。 そいつは 舟の
огдолони җалади завани. Утэми Зэмпү, мёундэи завамиэ,
縁に 手で しがみついた。それで Зэмпүが 銃を 取って
мёусэлэни. Ути амялани хата гёундээму бу кэктимэтиги,
撃った。 その あと 懸命に こいだ, 私たちは 岸をめざして,
ницка ээлэни бивэни. Утали сята сусалиэму. Гоодо ыйми биэ
中国の 方に あるのを。 岸に沿って急いで逃げた。 ほど なく
бу бисэу удэтигини пулемётади тикэвэсилиэти луса эээңэдини.
われわれのいたあたりへ 機関銃が 鳴り響いた, ロシア 側から。
Бу, ыйми дэунцэ, хата гёундээму Болилэгдэ.
われわれは休まずに 懸命に こいだ, ハバロフスクまで。

Утала омо бая маҗму багдиэни, нуани сээни Бельды.
そこには一人の裕福なナーナイ人が住んでいた。彼の 姓は ベリドゥイ。
Бэени¹⁾ (1/2) одовэ ая саани. Анана гиэ багдиэти Униду,
彼は 祖父をよく知っていた。以前 一緒に 住んでいた, Аньуй川に,
гагдамулэ бисити. Бу байтаҗиэму саймиэ, мунава зиани.
友達同士 だった。われわれの 事情を 知って, われわれをかくまってくれた。
Анадигэвэтэнэ тэумэни дагаани. Гагда нэҗини эмээни омо
舟は みな 燃やした。翌 日 やって来た, 一人の
луса, хаунтасиэни, нидэ эсини исээ мунава. Бельды дианайни:
ロシア人が。尋ねた, だれも 見なかったか, われわれに。ベリドゥイは 言う:
— Эсэу исэ нивэдэ. Оухи нидэ эсэ эмээ. Сайна,
「見なかった, だれをも。ここに だれも 来なかった。 たぶん
ницкадига заваати нуативэ.
中国人が つかまえた, 彼らを」

— Цээ, сайна, ницкадигэ нуативэ боети. Нуати киатигини
「そのとおり, たぶん, 中国人が 彼らを とらえた。彼らは そっちの岸に
җэнэдугэ. — луса җэнигэ.
向かっていた」(と言って)ロシア人は去った。

Бельды мунава туэгивэҗкини мэндилэи. Бу боло тиаси
ベリドゥイはわれわれに 冬を越させた, 自分の所で。われわれは秋にたくさんの
давава адилисиэму. Болиду туэгиэму бу, маҗму этэгэйвэни
サケを 網で獲った。ハバロフスクで 冬を越した, われわれは, ナーナイ人の仕事を
бэлэсимиэдэ.
手伝いながら。

Нэки, зугэ зукэ эегиэни амялани, одо Унитиги гулинэлэгэфи
春, 氷がようやく融け始めたあとで, 祖父はアニューイへ 向かうために
хэлинэлигээ. Бельды мунава катеради нэхуэни Уни даталанигдэдэ.
急いだ。ベリドゥイがわれわれを動力船で 送ってくれた, アニューイの河口まで。
Утала удедигэвэ баагдиэму, нуати мунава мэнэ багдифи буатиги
そこで ウデへたちに 会った, 彼らがわれわれを 自分たちの 住んでいる 所へ
газиэти. Утэбэдэ багдилиэму бу Униду. Ийховэ Биради
連れて行った。こうして 暮らし始めた, 私たちはアニューイ川で。村をビラと
гэгбисиэти. Униду бу нюнума аңани багдиэму. Уни хаи
名付けていた。アニューイでわれわれは 六 年 過ごした。アニューイ川はやはり
минти Бикихибэдэ бини, эектэнидэ маңга, (2/3) утэмду каргяса
われわれのビキン川と同じようで, 流れも 速い, それに 狭い
бини. Оду бу одовэ нодоому, нуани, би эхэвэй мафалаванааси,
ようだ。ここでわれわれは祖父を亡くした。彼は 私の 姉を 嫁に出したあと,
будэни. Эхэ гэгбини Дэвэ. Нуани Униңкэ Кялундигатиги
死んだ。姉の 名は デウエ。彼女は アニューイの キャルンジガへ
мафалаани. Туэ, зуа уакцааму, нэки, боло сугзямааму. Утэбэдэ
嫁いだ。冬と 夏は 狩をした, 春と 秋は 魚を獲った。こうして
багдиэму. Би, иумиэ, маңганаами. Жулилиэми буазэгэтигини.
暮した。私は, 成長して, たくましくなった。出かけた, タイガへ。
Нактава, мафава, огбёва, кяңава, олохива, солёва, нёова уами
イノシシや, クマ, オオシカ, アカシカ, リス, イタチ, テンを しとめ
мутэлиэми. Утэбэдэ багдиэму Униду.
られるようになった。そうやって暮した, アニューイで。

Минду за нада сээ бисэ, ути Арсеньев эмэжэни. Маңму
私は 十 七 歳だった, あのアルセーニエフがやって来たとき。ナーナイ人
Камбука хэбуэни нуамани. Бу бэлэсилэгэу кэлэни мунава.
カンブカが 連れて来た, 彼を。私たちが 手伝うように 頼んだ, 私たちに。
Аанади юктасиэму нуативэ Уни долини. Арсеньев удемэди
舟で 案内した, 彼らを アニューイ川沿いに。アルセーニエフはウデへ語で
дианаи бисэ мунду:
話して いた, われわれに:

— Гугда битала экиеу, һамакта ваца дигалагани.

「高い 岸に 着けよう, 蚊が 少なく 食うように」

Бу нуамани Уни дээдигини эемээму. Нуани намудиги
われわれは彼を アニューイの源流から下流へ案内した。彼は 海から

дабаани Унитиги. Бу утэлиэҕини угаду бисиму, иэвэ вакцааму. 峠越えをして来た, アヌイへ。私たちはそのときそこに滞在した, シカの袋角を獲った。

Бу нуамани асалилэгэу Камбука кэлээни. Арсеньев намудиги われわれが彼に 会うように カンプカが 頼んだ。アルセーニエフは 海から

Унили ҕэнэкцээни. Бу бэлэсиэму. Асалиэму бу нуамани.

Анюи川沿いに行こうとしていた。私たちは手伝いをした。会った, 私たちは彼と。

Ути сагди луса нинтани. Нуадунни туҕаза сээ хэҕкини²⁾

これは 大きな ロシア人の 男だ。彼は 五十 歳 ぐらい

бисини. (3/4) Удемэди дианайми нонини. Бу сээвэу, гэгбивэу だった。ウデへ語で 話すことが できた。われわれの 姓や, 名を,

тэумэни онёсигиэни, ади сээ бивуэдэ онёгиэни. Ути амялани 全部 書きとめた。何 歳 であるかも 書いた。その あと

хаунтасиэни:

尋ねた :

— Оно бини су лусама гэгбиу?

「どうであるか, あなたたちのロシア名は?」

— Мундулэ анчи луса гэгбини.

「われわれにはない, ロシア名が」

— Би бузэми сунду луса гэгбивэни?

「私があげようか, あなたたちにロシア名を」

— Гэгбисие лусамеди.

「名付けて下さい, ロシア語で」

— Хауелэ онёзоҕэи, амялатэнэ агбала пёувэ таулэтэуэ. Га,

「紙に 書いてやろう。あとで 役所で 書類を 受け取るがいい。では,

онойми. Си Зэмпу — Кусима бизэҕэй, Гулинэ — Алексей, Зэҕси 書こう。あなた ゼンプは クジマとなる。グリナは アレクセイ, ゼншは

— Саундэри, Диҕнэ — Митэ. Зоҕигэу? Су амиу гэгбини Петэ アレксандол, ジグリノはドミトリ。覚えたか?あなたたちの父の名前はピョートルだ,

сутэнэ тэуниҕэ — Петровиче.

あなたたちはみんな ペトローヴィチだ」

Утэбэдэ бааму луса гэгбивэни. Утэми би Саундэри

こうして 得た, ロシア 名を。それで 私は アレксандол・

Петэ ситэни эдэми. Ути амялани Зэмпу дианайни:

Петローヴィチ(ピョートルの子)となった。そのあとで, ゼンプが言う :

— Мэнэ буатиги ҕэнизэфи. Минти сэбиэ Иматиги

「自分の 故郷へ 帰ろう。われわれは まず イマンに

банагизээрфи. Утала сазаафи, битину хуҗхузэдигэ Бикилэ.
渡ろう。そこで わかるだろう, いるか(どうか), 匪賊が ビキンに」

Гулиҗиэму утадиги, Дэвэвэ имэнээси. Болидиги хуэцэди
出發した, そこから, デウエを 残して。ハバロフスクから 汽車で
Имала (4/5) иинээму. Утадиги Има дээтигини аанади солому.
Иманに 着いた。そこから Иман川 上流へ 舟で のぼった。
Утаду туэгиэму. Саҗтадигэ уакцаати, антадигэ, неулэдигэ кавала
そこで 冬を越した。大人たちは 狩に出た。女と 子供は 小屋で
багдиэти. Ути омо миҗга ией таҗгу вай закупнти аҗани
暮した。これは 一 千 九 百 二十 八 年
бисини.
だった。

Зуагисини, Бикитиги банагизээрэу. Утаду ёу хунхузанидэ анчи
夏になり, ビキンへ向けて出發することにした。そこにはどんな 匪賊も いなく
бисини. Бу имаҗкадигэлэ сааму утава. Юле биалани эеҗиэму
なった。私たちはИманの人々から知った, これを。七 月, 川をくだった,
станцатиги аанади. Утадиги хуэцэди Занатиги эмэгиэму. Аанафи
駅まで 舟で。そこから 汽車で ビキンまで 来た。舟を
уҗтиэси, багдиэму Занала илама нэҗини. Хоктоло зэувэ
降ろして, 過ごした, ビキンで 三 日。途中で 食料を
дигалагафи гадааси, гулиҗиэму мэнэ буатигифи. Солёхо
食べるのに 調達して, 向かった, 自分の 故郷へ。ヴェルフヌイ(上流)
Дабаутигиэ гёуди солоому Алчана долини. Бикитиги ути
峠までは こいで のぼった, アルチャン川沿いに。ビキン川まで その
нэҗини эсиму юҗкялаг и аанафи, уэ хэгилэни аҗасиэму。
日は 運べなかった, 舟を, 山の ふもとで 夜を明かした。

Гагда нэҗини тимадула, бу Сактама зүҗэ байхи җэнээму。
翌 日 朝, 私は サクタマと 二人 用便に 行った。

җамакта эгди. Сактама дианайни:
蚊が 多い。サクタマが 言う:

— җамакта утини. Туктизэффи таати нэҗитиги. Утадиги куту
「蚊が 刺す。登ろう, あの 傾いた木に。そこからはとても

ая амтасими.

いい, ウンコするのに」

Туктиэси, зэ чисологоми нихэу бисэ, ути удэдигини исэму
木に登ってまさに 腰をおろそうとしていたら, この 場所から 見た,

ляси эгди олондо (5/6) илаамани. Хэтигэҗимиз, туягиэму бу
とてもたくさんチョウセンニンジンが咲いているのを。飛び降りて、走った、私たちは、
няйхи, хээтимизэдэ:

岸へ, 叫びながら:

— Олондо, олондо, ляси эгди олондо илайни!

「ニンジンだ, ニンジンだ, すごくたくさんニンジンが咲いている!」

— Ёу зухэлэу, тукца ситэнэни, илэ исэу олондовэ? —

「何を騒いでいる, ウサギの仔(みたいに), どこで見たか, ニンジンを」

ыйти цэээ мунду.

信じない, 私たちを。

— Улэнээфи хэлибэди! — гайсиму бу.

「掘りに行こう, 急いで!」連れて行った, 私たちは。

Тэуниңэ бу амятали җэнэдугэ. Зэмпү дианайни:

みな 私たちのあとを ついて来た。クジマが 言う:

— Цэээ, ляси эгди олондо. Улэгизэфи иңгулэдэ, Занатиғи

「本当だ。すごくたくさんニンジンだ。掘り出そう, すぐに。ビキンに
хэбузэфи, угала Демидэду худасизэңэфи, нуани 'Интегралала'
持って行こう, そこで デミドフに 売ろう。 彼は “インテグラル” で
этэтэйни.

働いている」

Зубэ нэҗини улээму, сағдиңкувэмэйдэ. Бу олондовэ бааму

二 日 掘った, 太いのだけを。われわれがニンジンを見つけたと

сааси, омо маңму эмээни, хаунтасини:

知って, 一人のナーナイ人がやって来た。尋ねた。

— Цэээ олондовэ баау?

「本当にニンジンを見つけたのか?」

— Цэээ, цэээ.

「本当だ, 本当だ」

— Ниду нэхузэңэу?

「だれの所へ持って行くか?」

— Занаду бий 'Интеграладу'.

「ビキンにある “インテグラル” に」

— Али җэнэу?

「いつ行くか?」

— Тимана, эй доғбогини, поупу эдэлиэни. Ёухи җэнээи

「明日だ, もう 夜になる, 暗く なり始めた。どこへ 行けるか,

догбо?

夜に」

Маңму җәниәни амялани, бодосиу:

ナーナイ人が 帰った あとで, 考えた:

— Яһнасаани маңму? Янами хаунтасиәни аядидэ? Сайна,

「何しに來たか, ナーナイ人は。どうして 尋ねたか, 詳しく。 きっと

тилэгәми нихэйни. Дабаулэ маңму, гоулидэ багдिति. (6/7)

奪おうと している。 峠には ナーナイ人, 朝鮮人が 住んでいる。

Нуати минтивэ этусизэҗәти илэдээдэ. Магиәси, тигизэҗәти

彼らは われわれを 待ち伏せするだろう, どこかで。襲って 奪うつもりだ,

олондовэ. Га, эй гулинээфи. Гяванайсини, Занала инээзэҗәфи.

ニンジン。 さあ, 今 出かけよう。 夜が明ければ, ビキンに 着くだろう。

Нуати эзэҗәтидэ дубда минтивэ.

彼らが 襲うこともないだろう, われわれを」

Утәми бу иҗгулэ гулинэму, хаата гёудэму, догбо хулими

そこで 私たちはすぐに 出発した。 懸命に こいだ。 夜 行くのは

татиэму.

慣れていた。

Амяла сааму бу утэбэдэ бисимәни. Догбо эмэктээти бу

あとで知った, 私たちは, このとおりだったことを。夜彼らはやって來た, 私たちの

аҗатиғиу. Тэмтигәти анчи бисини Алчан ээләни, утәми эсити

野當地に。 彼らのボートは なかった, アルチャン川の方に, だから

аа мунава. Бүтәнэ гяванайсини инээму Занала. Иҗгулэ баағиэму

追跡しなかった, 私たちを。私たちは夜明けに着いた, ビキンに。すぐに 会った,

Демидэвэ. Нуани муйди газиеңи цэҗәлэлэгәми. Вай зу килэ

демидрфに。 彼は 馬で 運んだ, 量るために。 二十 二 キロ

бисини. Эғди зиавә таулағиэму. Ни таундини зу миҗга

あった。 たくさんの金を 受け取った。 一人 あたり 二 千(ルーブル)

хуләмиэ тауләәни. Утәлиэҗәни ути сағди зиә бисини. Туҗа

以上 受け取った。 当時は これは 大 金 だった。 五

копейкади элэдәхи салясиу бисэ. Эғдимэ зэувэ, тэгэвэ, сэхивэ

コペイカで たっぷり 食事をしていた(ほどだ)。 たくさん 食料や, 衣類, 生地を

гадааси сологиэму бу Бики элини. Догбо дуләнэму Солёхо

買い込んで のぼった, われわれはビキン川沿いに。 夜 通った, Вельфヌй

Дабаувэ. Мундулэ ямадахэм мёундэ бисэ, бу ути Демидэлэ

峠を。 われわれには いろいろな 銃が あった。 われわれはこれをデミдрфの所で

гадааму, битэнэ Маузерэвэ гадами. Эсимудэ җэлэ нивэдэдэ.
仕入れた。私も モーゼル銃を 買った。恐れることはなかった, だれをも。
Ими догбо дүлэнэму маҗмудигэвэ, гоулидигэвэ Дабаулэ? Нивэдэ
なぜ 夜に 通り抜けたか, ナーナイ人や 朝鮮人の所を 峠で。 だれも
(7/8) элэгэфи уа. Сондо нивэ мёусэсими.

殺さないためだ。いけない, 人を 撃つのは。

Утэлиэҗини удедигэвэ омосилиэти бисэ йохотиги. Нёуладигэвэ
そのころ Удеへたちを 集めるようになった, 村に。 子供たちを
сколала татусилиэти, сагди хототиги егдигэдигэвэ каясиэти
学校で 教えた。 大きな 町に 若者たちを 行かせた,
татусилэгэти луса онёвэни. Минавадэ каяти бисэ, агадигэ
学ばせるために, ロシア語の読み書きを。私も 行かされていたが, 兄たちは
эситидэ тинда. Буазэгэтигини, Бики солётигини җэнээму,
行かせてもらえなかった。タイガへ, Бикин 上流へ 行った,
уакцанааму. Болологдэ уакцааму, сугзямааму. Бологисини,
狩に行った。 秋まで 狩をしたり, 魚を獲った。 秋になると
давасинэгиэму. Эгди дава бисэ, ляси акиэму. Туэгисинитэнэ
サケ漁をした。 たくさんサケが いた。 十分に 刺した。 冬になったら
буазэгэлэ нактава, соҗговэ, олохивэ, зотовэ, солевэ, кяҗавэ,
タイガで イノシシや, クマ, リス, カワウソ, シベリアイタチ, アカシカ,
поузэвэ, нёвэ уакцааму. Нэки җэниэми би Митазатиги.
ノロジカ, テンを 獲った。 春に 行った, 私は メタへザに。

Утэлиэҗини ни эмэктээти НКВД эдиги. Хотоло милицилэ
そのころ 人が 来ていた, 内務人民委員部の方から。町で 民警で
этэгэлэгэти галактаати. Би эмэйси, минава эсэ кэлэдуну.
働くように(人を)募集していた。私が 行くと, 私を(ぜひにと)頼むではないか。

Утадиги Занатиги җэнээми нуатизи. Хоҗтогуту эситидэ чаала.
そこから Бикинに 行った, 彼らと。 ほかの人を, 欲しがらなかった。

Би эмусэ җэнээми нуатизи.

私 一人が 行った, 彼らと。

— Бага, си ыйдэ җэлэ, — дианайти саҗтадигэ.

「若いの, おまえは恐れない」と言う, 大人たちは。

Сэбиэ Занала этэгэми, тэгэвэ, хыйгивэ, сапогивэ, наганавэ
まず Бикинで 働いた, 上着や,ズボン, 長靴, ピストルを
буэти. Би сяҗпяи биэ.
支給された。私の 写真が ある。

(Би исэи ути сяңпява. Абуга бандаңала тэйни (8/9) ңалала
(私 [= 著者] は見た, その写真を。父が 腰掛に 座っている。手に
наганава завасини, умуни агби, богдололини умуни каңгяса, утава
ピストルを 持ち, ベルトは 幅広で, 肩にかけた バンドは 細い。これを
наганава завасилэгэни умулэйти. Фуракани цалиги, гимнастёрка,
ピストルを 下げるために 着けている。軍帽は 白, 軍服,
хыйги галипэ, сапогэ, бугдий голиндээси. Куту муңялими, ути
ズボンは 乗馬用, 長靴, 足を 組んでいた。大変 残念なことに, この
сяңпява би нэңунэи сэбиэ гузалиэти гусими, амялатэнэ илэкэ
写真を 私の 弟たちが まず 破った, いじっていて。そのうち どこかへ
нодооти。))
なくした)

Омо биа дулэнэйсини минава Болитиги каяти. Утала
ひと 月 過ぎて 私を ハバロフスクに派遣した。そこで
зуатигийэ этэтээми. Бу ниңка хуңхузэвэни галактасиэму. Догбо
夏まで 務めた。私たちは中国の 匪賊を 搜索していた。(彼らは)夜間
хулигэту нивэ хукуди хукалааси, кутавати хуктэндэйти. Зиав,
通行 人を 投げ縄で 捕まえ, 喉を 切り裂いた。金や,
тэгэвэ тигити. Буутэнэ нуативэ тэумэни боёму, бализэлэ
衣服を 奪っていた。われわれは 彼らを 全員 逮捕し, 監獄に
тэугисиэму. Минавадэ кэтигэ уадугэ. Хай угэбэдэ хукалакцаати.
送った。私もあやうく殺されかけた。やはりそんなふうになげ縄をかけようとした。
Би зулиэлэ нюгиэми байхи, догбо бисэ. Ый зулиэлэни мунава
私は 先に 出た, 外へ。夜 だった。この 前に 私に
алусиэти, онодэ ңалава завасиузэңэвэ байхи нюгими догбо.
教えていた, どのように手を 構えるかを, 外へ 出るとき 夜。
Зеңээ ңалаи хэе зулиэлэни уйндээси, аңазази наганавэ завасиуй.
左 手を 額の 前に 上げて, 右手で ピストルを 握っておく。
Хукалайсити, зеңээ ңалади хукава уйндэмиэ, наганади
投げ縄を投げて来たら, 左手で 投げ縄を 持ち上げて, ピストルを
мёундалайти. Би оно алусиэти цулини нихэми. Минава угэбэдэ
発射する。私は (どう) 教わった とおりに した。私を こうして
магикцээти. Би мёундэлэй амялани би гагдау понаривэ
殺そうとした。私が 発砲した あとで, 私の 仲間が 灯りを

саулээти. (9/10) Омо ницкава сизэиэми эмдэлэни. Хоцтогугувэ,
つけた。 一人の 中国人を 怪我させた 腹に。 ほかの連中を,
сусайвэти боноси, боёму. Зуа Зэмпу-ага эмээни минтиги.
逃げるのを 追いかけて, 逮捕した。夏にゼンプ兄さんがやって来た, 私の所に。
Утэбэдэ сэунибивэни сааси, гаагиэни минава. Утэбэдэ ниа
こんなに 危険であるのを知り, 連れ帰った, 私を。 それで 再び
багдилиэми би мэнэ буалаи。
暮し始めた, 私は 自分の 故郷で。

Амяла ниа тэлүсизэңэй ёудэдэ.»
あとで また 話してやろう, 何でも》

Бу туэгиэму Митазала. Абуга уакцаани буазэгэлэни. Имэхи аңа
私たちは冬を越した, メタヘザで。父は 狩をした, タイガで。 新しい 年に
эдэйни зулиэлэни Петэ эмэгиэни зугдитиги. Нуандулэни туэмэ
なる 前には ペーチャも 帰って来た, 家に。 彼は 冬
каникула бисини. Нуани мадагу сколалани татусиэни динти
休み だった。 彼は モジゴの 学校で 学んでいた, 四年生の
классала. Нуани куту улигдига книгава газиеэни, утала эгдизи
クラスで。 彼は とても きれいな 本を 持って来てくれた, そこに たくさん
ёудэхэм хуаса бисини. Нуани ёудэм тэлүсизэни, онодэ татусиэми
何でも 描かれて あった。 彼は 何でも 話してくれた, どのように勉強したか,
удемэди, лусамади. Каникула дүлэнэйсини, Петэ ниа рэниэни
ウデへ語や, ロシア語で。 休みが 終わると, ペーチャは また 戻って行った,
сколатиги. Туэдэ дүлэнэйлиэ. Нэки, има цялягиэни амялани,
学校に。 冬も 過ぎていった。 春, 雪が 融けた あとで,
мундулэ адига багдиэни. Куту алагдига адига. Энирэ тэлиниэни
うちでは 女の子が 生まれた。 とても かわいい 子だ。 母の 最初の
адига! Нуани зулиэлэни тэу батаамай багдиэти。
女の子だ。彼女の 前には みな 男の子ばかり生まれていた。

Цайхи ня биэ онёсо.
続けて まだ ある, 書いたのが。

- 1) 三人称代名詞 бэени は通常の нуани とは異なり, 文脈上区別された別の三人称を特に区別して表わすものである可能性がある。
- 2) アルセーニエフ (В. К. Арсеньев 1872-1930) のソヴェツカヤ・ガヴァニ〜ハバロフスクの横断調査は1927年のことで, アルセーニエフ 55歳のとき。

VI

Би амяла сагиэми: эниңэ сэбиэ би амий агатигини мафалаани.
私はあとでわかった。母ははじめ私の父の兄に嫁いだ。

Цалиги гвардия уалиэңэни, Найба (утэбэдэ бисини гэгбини)
白衛兵が戦ったとき、ナイバは(このようだった、彼の名前は)

Митазатиги эенээни, угала нуамани боети хуталиги армейцадигэ.
メタヘザにくだった,そこで彼を捕えた,赤軍が。

Ёухидэ хэбуэмэти, амяла угава нидэ эсини саа, оно нихэмэтидэ,
どこに連れ去ったか,そのあとこれをだれも知らなかった。どうしたのか,
ыйдэхи эйму саа. Утэми, уде колиндени, нэңуни мамасалагиэни.
これまで私たちは知らない。そこでウデへのしきたりで,弟が嫁にした。

Утава амяла аяди онёгизэңэй.
これをあとで詳しく書こう。

Бу, батадигэ, ляси хэлэнээму адигава, аяди тафясиэму. Куту
私たち兄弟はとても可愛がった,女の子(妹)を,よく面倒を見た。大変
мэёхи адига иуйни. Гэгбини Поля. Бу Митэ зүңэ буазэгэлэни
賢い娘に育った。彼女の名前はポーリャ。私たちミーチャと二人は森で
кусиктава, дизоктовэ тайему. Кяфя ляси эгди. Зугдитиги эмэгимиэ,
クルミやギョウジャニンニクを集めた。ダニが 多い。家に帰ると
тайгисиму угава. Эмнэгдэлиэ абуга би дилилэй замба кяфява
始末した,これを。あるとき父は私の頭から十匹のシラミを
таңдагиэни. Унидэ эсэй баа. Омо муда эниңэ мунава эсинидэ
引っ張り出した。痛くはなかった。一度母が私たちを外出させ
тинда. Тигдэ амялани ляси маңгади эдинэлиэни.
なかった。雨のあとでとても強く風が吹き始めた。

— Моо, моогани, цамнаймиэ, тиңмэйти. Эдиу ңэнэ, уузув.
「木や枝が折れて落ちて来る。行くな,当たるから」

Утэлиэңини тэнэ саами, онодэ сэуни бивэни эди
そのとき初めてわかった,どんなに危険であるかを,風が
эдинэйсини. (1/2)
吹くのが。

Зуагизни. Бу умасиу гяга нэжини. Илондовэ, ялявэ, зоуэвэ
夏になった。私たちは釣りをした、毎日。 アブラハヤヤ、ウグイ、コクチマス
を
таванау. Куту ая бисэ! Абуга нэки Сяиңэтиги ңэнээни. Гоо
獲った。とても楽しかった。父は春に シャインに 行っていた。ずっと
бисэ угаду. Зуагисини, нуани угдади сологизни.
いた、そこに。夏になって、彼は ボートで のぼって来た。

— Сяиңэтиги баназаңафи. Минава колхоза заңгяни эдэвэңкити.
「シャインに 引越そう。私を コルホーズの 議長に 選んだ。

Ляси эгдимэ боулимивэ, тудузэвэ, дэузэвэ уиэму, — дияңкени мунду.
とてもたくさん トウモロコシや, ジャガイモ, 大豆を植えた」 彼は言った、私たちに

Гагда нэжини дүрсифи даудаңалааму бу няйхи. Мундулэ зубэ
次の日 荷物を 運んだ, 私たちは 川岸に。私たちには 二匹の
инаи, омо кыйгэ, туңа нау, омо амина бисити. Омо комохи
犬, 一匹の猫, 五羽のメンドリ, 一羽のオンドリが いた。ひと 籠
тапчи бисэ нау умактани. Эниңэ минду буэни би няйхи
いっぱいにあった, 鶏の 卵が。 母が 私に よこした, 私が 岸に
хэбулэгэи. Хэбумиэ, хоктолэ тиңмэми либактала. Дулугафа
運ぶように。運んでいて, 道で 転んだ, ぬかるみで。 半分の
умактава пицэ тай хайеми. Мунялиэ! Оно пагадиэми би? Ими
卵を グチャグチャにこわした。もったいない! 何て ヘマをしたか, 私は。どうして
эсими исэ хоктолэ кэңту бивэни? Наала тээси, ляси соңолиэми
見えなかったか, 道に くぼみがあるのを。 地面に 座って, 激しく 泣き出した,
би. Утэми эниңэ эмэйни, Полява ңалалаи заваси. Минава
私は。すると 母が 来た, ポーリヤを腕に 抱いて。私を
исэмиэ, хаунтасини:
見て, 尋ねた:

— Ими соңои? А-аа. Умактава хайи? Утэми янами соңои?
「どうして泣いてるの? あー, 卵を 割ったのね。だからってなぜ 泣くの?

Мудаңивэнэзэңэи? Илигие! Гадие няйхи. Элэ гулинэзэңэфи. (2/3)
取り戻せるかい? 立って! 持って行って, 岸に。もうすぐ出発するよ。

Ёудэ зугдилэ анчи эсигизни, тэумэни гаагизэфи. Суу уйлэ
何も 家には なく なった, 全部を 運んだ。 太陽が 上に
дэгдэгээ. Хэлинэе.
あがった。 急ぎなさい」

Абуга, Митэ, Паблика нёхо ңэниэти. Нуати мунава няла
父, ミーチャ, Пабрикは先に 行った。 彼らは 私たちを 岸で

аласиэти. Энигэ угэбэдэ дианаймиэ, адигади цайхи гүнээни.

待っていた。母は こう 言って、 女の子を連れて 先に 行った。

Би, комохивэ заваймиэ, амятали тукямами. Няла мунава аласиэти.
私は、籠を 手に取って、 あとを 追った。 岸では 私たちを 待っていた。

Бу анау кялани никэ угдани гуэсэ бисини. Битала абуга кялани
私たちの舟の近くに だれかのボートが つないで あった。 岸に 父の そばに
анта тэйни. Ути Элүгэ бисини. Нуани ситэни Лёуне, сагди
女が すわっている。これはエルンガだった。 彼女の 息子 リョーニャは、大きい
бага, за хулэмие сээ бисини. Нуати багызала багдиэти. Ути
子で、 十 を越した 年 だった。 彼らは 対岸に 住んでいた。 この
анта бугаусэ бисини. Нуати мунди гие банайти Сяигэтиги.
女は 体が不自由 だった。 彼らは 私たちと 一緒に 越して行く, シャインへ。

Нуати сээгидэ Канчуга.

彼らの 姓も カンチュガだ。

— Гаа, гулинэээфиэ! — угдалаи унагимие, диагкини Элүгэ.

「さあ、出かけましょう」 ボートに 乗り込んで、 言った、 エルンガが。

Энигэ ягцайни, абуга зулемдини, бутэнэ дулагкила тээму
母は 船尾に、 父は 前に、 私たちは 中央に 座った、

илантугэ: би, Митэ, Паблика. Полява энигэ мэнэ кялаи нэдэни
三人で: 私, ミーチャ, パブリクだ。ポーリャを 母が 自分の そばに 置いた,
эмугэлэ. Инайдигэвэ абуга амялани унаванааму, кыйгатэнэ нау
ゆりかごに。犬たちを 父の うしろに 乗せた。 猫は 鶏の

(3/4) сягзани кялани. Дүрси ана тагчидэ. Анагизэму анава
箱の そば。 荷物が 舟 いっぱいだ。 押し出した、 舟を

тагйахи, нифугэвэни эйхи хугивэнээси, эенэлиэму. Сэбиэ абуга
水際に、 張り出し板を 下流に 向けて、 くだり始めた。 はじめ 父は

сята сээдэлиэни, ана хата юндаани. Элүгэ батагиди гие
懸命に こいだ。 舟は 速く 進んだ。 エルンガは 息子と 一緒に

сээдэйти. Нуати угдати анадигидэ тугэ юндаани, илгулэ нёогизэти
こいでいる。 彼らの ボートは 舟よりも 速く 進んだ。 すぐに 追い越した、

мунава. Энигэ омочи цагалайни, Полява бэесимидэ:

私たちを。 母は ずっと 歌っている、 ポーリャを 寝かしつけながら:

— Баа-а, баа-а, адигэ бэениэ, Сяигэтиги банайфиэ, эди согоо,

「ねんねんよー, お嬢ちゃん, シャインに 行くよ, 泣くんじやない,

гунэ-э, гунэ-э. Эйхи эенэйфи, ули тугэ-э эейниэ. Си амий

よし, よし。 くだって 行くよ, 水は 速く 流れるよ。おまえの父さんは

зулемдини, агаутэнэ дулаҕкилэ экуку тэйти, ыйти соҕо, инемиэ
先頭に, 兄ちゃんたちは真中で おとなしく 座ってるよ, 泣かずに, 笑って
бити. Инайдигэдэ биэ, кыйгадэ биэ, туҕа наудэ биэ, амина
いるよ。犬たちも いる, 猫も いる, 五羽のメンドリもいる, オンドリは
цаҕалайниэ, евэ-э, евэ-э.
歌っているよ, ほら, ほら」

Кугу ая ехэйни эниҕэ, адигава хабаунэймиэдэ. Угдава
とても 上手に 歌う, 母は, 女の子に 乳をやりながら。ボートを
бооҕиэму ёукэ уэ хэгиэлэни. Нуати хуава таиэти. Битала зубэ
近づけた, どこかの小山の縁に。彼らは 花を 摘んだ。岸で 二
муда экисээму, байхи хулиэму. Ёукэ биталани холиги инайвэ
回 停めた。先へ 進んだ。どこかの岸で 黄色っぽい 犬を
исээму, чолоҕоломиэ, ули кятигини ҕэнэйни. Ути Самандига
見た。足を引きずって, 水 際を 走っている。これは シマンチュクの
инайҕини. Эмнэ би аилэи иктэмээни. Утава зоҕиэси, би абугэду
犬だ。一度 私の 尻を 噛んだ。これを 思い出して, 私は 父に
дианайми:

言う :

— Эзэҕэфи тэу ути (4/5) кээ инайвэ анала.

「乗せないで, この 悪い 犬を 舟に」

Абута инейни:

父は 笑う :

— Ёухи тэуэҕэфи, илэ уназаҕанидэ анчи. Хэнтэни имэнээни,
「どこに 乗せるか, どこに乗せようも ない。主人が 棄てたんだ,

сиэктү бихини.

怪我をしている(から)」

Гоо эенээму бу утэлиэҕини.

ずっと くだった, 私たちは その日。

— Али инээзэҕэфи Сяиҕэлэ? — хаунтасиу бу.

「いつ 着くの, シャインに」 尋ねる, 私たちは。

— Тимана, — абуга дианагини.

「明日だ」 父が 答える。

Суу эҕилисини бу агдаму могзолэ. Абуга майгэвэ гигдээни.

日が 落ちるころ 私たちは 接岸した, 入り江に。父は テントを 張った。

Эниҕэ сикиэ дигалагафи ҕолоктоони. Дигами мутуйсиу, пыйтэҕигээ.

母は 夕方 食べるために 準備した。食べ 終わると, 暗くなった。

Соктугисэи, ѓуагиэму бу. Догбо ѓамакта элэгэни дига, абуга
敷物を敷いて、眠りについた、私たちは。夜 蚊が 食わないように、 父が
саѓмисисэни。
煙をいぶした。

Тимадулэ мунава эниѓэ сюгиэни:

翌朝 私たちを 母が 起こした:

— Одиѓи гоодэ ый биэ Сяиѓэтиѓи, гайти инэзэѓѓфи.

「ここから 遠くない, シャインまで。すぐに 着くでしょう」

Зэу дигааси, дүѓсифи тэуѓиэму анала. Кыйгатэнэ сѓѓзадиѓи
朝食を 食べると, 荷物を 積み直した, 舟に。 猫が 箱から

нюэни, утава исэмиэ, инайдиѓэ хокцооти, кыйга моотиѓи туктиэни。
出了。これを 見て, 犬たちが 追いかけた。猫は 木に 登った。

Моо боудэ эсини биэ. Дуэлэниѓдэ туктиэни. Гайсий, гайсий —
木は 太く なかった。 てっぺんまで 登った。 呼んでも, 呼んでも

ыйнидэ уѓи. Митэтэнэ утэми туктилиэни моотиѓи. Абуга дианайни:
降りて来ない。 ミーチャが そこで 登り始めた, 木に。 父が 言う:

— Оуѓие, эзэѓэи иинэ бээтиѓини, тиѓмээѓй, ый исэну нэмнэсэ

「降りろ, 届かない, そいつには。 落ちるぞ, 見えないか, 細く

(5/6) бивэни?

なってるのが」

— Ёу эѓдимэ ѓѓзалау су? — Элүѓгэ дианайни, — Тугбэу ути

「何をそんなにてこずるの, あなたたちは」エルンガが言う 「倒しなさい, この
моовэ, инайдиѓа хэкэѓисээ ый биэну?

木を, 犬たちは つないだ じゃないの」

Абуга, суэсэвэ завамиэ, гайти тугбуэни моовэ. Кыйгатэнэ, моо
父は 斧を 取って, すぐに 倒した, 木を。 猫は, 木の

дуэни наала зэ инэйни зулиэлэни, хэтиѓэнээни уоктотиѓи. Митэ,
先端が 地面に まさに 届く 寸前に, 飛び降りた, 草に。 ミーチャが,

тукяндамиэ, цокполоѓиэни, сѓѓза дүйхини зокондоймиэ, ликпиѓиэни
駆け寄って, つかまえた。 箱の 中に 押し込んで, しめた,

воптивэни. Ути амялани гулинээму бу цайхи. Няѓга эенэндээси,
蓋を。 この あとで 出発した, 私たちは また。 少し くだって行くと,

исээму зубэ антадиѓа анадѓи солойвэти.

見た, 二人の 女が 舟で のぼって来るのを。

— Бааѓдѓифиэ! Ёухи солоу су? — хаунтэсини Элүѓгэ.

「こんにちは, どこまでのぼるの, あなたたちは」尋ねる, エルンガが。

— Залитиги солоуэ. Бйнэри мударизэгуэ. Сунава асалиги
「トホロまで のぼるの。 今日 戻るわ。 あなたたちを待ってるわよ、

Сяиңэлэ.

シャインでは」

Суу уилэ дэгдээни, куту хэкуй. Бу уливэ цобосими умиу.
日が 上に のぼった。 とても 暑い。 私たちは 水を すくって 飲む。

Ээнэмиэ, ёгосо дататигини изфинэгэу. Утала зугдидигэвэ исээму.
くだって行くと、支流の 出口に 着いた。 ここから 家々を 見た。

Ути Сяиңэ бисини. Няла эгдиэ ни илиги. Тэу минги
これがシャイン だった。 岸に たくさん 人が 立っている。 みな 私たちの
нирифимэйдэ бисити. Утигэту тэу Митазадумэй (6/7) багдиэти.
同郷人ばかり だった。 これらは みな メタヘザにばかり 住んでいた。

Би нуамати тэуниңэвэ сайми.

私は 彼らを みなを 知っている。

— Митэ! Андале! Би оло бими, хэлибэди эмэеу, би сунду

「ミーチャ, アンドレイ! ぼくはここにいる, 早く 来いよ, ぼくが君たちに

Сяиңэвэ исэвэнэзэңи! — утэбэдэ асалиэни мунава Суаңка Митэ, бу
シャインを見せてやろう」 こうして出迎えた, 私たちをスアンカ・ヴィーチャが, 私たちの
гагдау.

友人の。

Нуани нэки эмээни Сяиңэтиги. Утэмдэ, муйлэ унааси никэ
彼は 春に 来た, シャインに。 そのとき, 馬に 乗って だれかが
хуктимэйни. Кэктимэ кялани инээси, муйвэ лэкти экивэнээни.
駆けて来た。 岸壁の 端まで 来て, 馬を いきなり 止めた。

Муйтэнэ зулеухэ бугдий уйхи уйндээси, амыза бугдизи илигиэни
馬は 前 足を 上に あげて, あと 足で 立った,

сокцомдэ. Ни нихэйни утэбэдэ? Куту пакизи! Ааа! Ути
まっすぐ。 だれが するか, このように。 大変 上手だ。 あー, これは

Пакула сусу бинибэй! Нуани мунава асалиэни Петэ зүрэ.
パクラ おじさんだな。 彼は 私たちを 出迎えた, ペーチャと二人で。

Петэгэнэ, хојто муйвэ цээлэ алуэси, няйхи эмэйни. Мунава
ペーチャは ほかの 馬に 車を 引かせて, 岸に 来ている。 私たちを
туэлэси, дианайни:

抱いて, 言う:

— ңэнэу Дирнэ дая зугтигини, утала багдизэңэфи. Диилэ

「行くんだ, ジグリノおじさんの家に, そこで 住むんだ。 奥に

бини нуани зугдини. Дүрсивэ би мэнэ тэугизээрэ абуга зүрэ.
ある、彼の 家は。荷物を ぼくが自分で 積もう、父さんと 二人で

Митэ хэбуэни мунава.

ミーチャが連れて行った、私たちを。

— Исэу, ый магазина бини, угаафа хэнтэни багдини. Тээти,
「見ろ, これが 店 だ,ここに 主人が 住んでいる。ほらあれ,
уанимиэ зугди — клуба, ути кялани — контора. Багзалани (7/8) —
長い 建物が 集会所だ,その そばに 事務所。その向かいには
сагди зугди. Утала Канчугадига багдиги. Омо кактала Инсана,
大きな 家。ここに Канчуугаの人たちが住んでいる。一つの 半分に インサン,
гагда кактала — Саангуй. Ни куту эгдизи биити. Кялани Геоҕка
もう 半分に Санкуйだ。人が とても たくさん いる。その隣が ゲオンカ・
Нядига зугдини, утала мафаса багдини, нуани мамасани абугани,
ニヤジガの家,ここに 爺さんが 住んでいる。彼の 妻の 父親で,
гэгбини Арсёу, куту эгди сээни. Контора амялани Канчуга Мискэ
名前は アルショ, すごく 年寄りだ。事務所の 後ろには Канчууга・ミハイルが
багдини, нуани председатель сельсовета бини. Ути кялани — луса
住んでいる,彼は 村議会議長 だ。その 隣が ロシア人
Санегин зугдини, утадиги цайхи Канчуга Ляңку, ути цаалани
サネギンの家だ。そこから 向こうに Канчууга・リヤンクイ, その向こうに
Канчуга Аңгёунэ, Фуляна, килэдигэ Адяна. Хоктоли җэнэйфи минти
Канчууга・Уражёр-Мил, Фриян, Эуэенки人のアジャン。道伝いに行く, 私たちは
су багдизээрэ зугдиги. Бй — Пианка Гягду, тээтитэнэ Кя Дэсүрэ,
君たちが住む 家に。これがピアンカ・ギャグドゥ, あれが キャ・ドスン。
нуандигини солёло — Канчуга Силүрэ, нуани ситэни Вася
彼の所より 上流に Канчууга・シルнге,彼の 息子の ワーシャは
мамасамулэдэ, Дуся гэгбини, нуани бугдини бугаусэ. Га, ыйтэнэ
奥さんがいて, ドウーシャという名前で,彼女は 足が 悪い。さあ,これが
Дирнэ зугдини, су оло багдизээрэ. Дирнэдиги ня солётиги —
ジグリノの家だ,君たちはここに住むんだ。ジグリノの所からもっと上流には
Саундига Динэ зугдини, утадиги солёло — Сигде Исула, цайхи
Снзига・ジネの家, それより 上手に シгдже・Исла,その先は
буазэгэни. Сигде цалани — су Пакула сусуу багдини, утадиги
森になる。シгджеの裏に 君たちのパクラおじさんが住んでいる。そこから
зеихи — Куиңкэ (8/9) Лоболо, ня ээйхи — Кукчиңка Лау. Одиги
下手に Кенка・ロボロ, もっとくだとククチнка・ラウ。ここから

ыйни исэптэ. Силуэ зугдидигини диихи Суаҕкадига зугдिति,
 見えない。シルンゲの家より 向こうに スアンカの人たちの家,
 угадиги ээйхи — Канчуга Лёуне. Бутэнэ Санегина эзелэни багдиу.
 そこから 下手にカンチュガ・リョーニヤ。われわれはサネギンの 下手に 住むんだ」
 Зугдитиги иему. Энирэ, Паблика, Поля хайдэ эсити инээ.
 家に 入った。母, Пабрик, Поряは まだ 着いてない。
 Зугду ила адига бисити. Ути бу хуназиу. Цоо эхэти — Мила,
 家には 三人の 女の子が いた。これは私たちの従姉妹だ。一番 姉さんが ミーラ,
 нуани нэруни Тая — Диңнэ дая ситэнимэйдэ. Нуати энирэти анчи
 彼女の 妹が ターニヤ, ジグリノおじさんの子供ばかりだ。彼女らの 母親は 亡く
 эдэни. Гулинэ мамасани адигаҕини — Гая. Гулинэ дая
 なった。グリナの 奥さんの 娘が ガーニヤ。グリナおじさんは
 баадулэгиэни Бомболо даанирэди, Лауятува мамасалани, Бомболотэнэ
 別れた, Бонбороおばさんと。ラウヤトゥを 妻にした。ボンボロは
 Ээҕкэтиги мафалагиэни. Нуати омосо ситэти — бата. Нуамани
 Аянкаに 嫁いだ。彼らの 一人の 子供は 男の子だ。彼を
 Сулэди гэгбисэти, лусамадитэнэ — Володя. Нуани амилэи, энилэи
 Шулкаと 名づけた, ロシア名では ワロージャだ。彼は 父の所と, 母の所で
 багдини. Зугдилэ лясэи эгди ни багдिति. Диңнэдигэ — илантуэ,
 暮した。家には 大変 多くの 人が 住んでいる。ジグリノ家が 三人,
 Гулинэ — динтуэ, Зэмпэ — тулантуэ, бу — надантуэ. Утэбэдэ
 グリナ家 四人, クジマ家 五人, 私たちが 七人。こうして
 багдилиэму Сяирэлэ. Абуга этэгэйни, энирэ мунава тафясини.
 暮らし始めた, シャインで。父は 仕事に出る。母が 私たちを 世話する。

Ⅶ

Бу зуа умасиэму ёгосо. Ути Сяирэ ёгосо нялани зубэ
 私たちは夏 釣りをした, 小川で。この シャインの小川の ほとりに 二つの
 зугди бисини. Солёхулэ Самандигадига багдиэти, нярга эзелээ —
 家が あった。上流に シマンチュク家が 住んでいた, 少し 下流に
 Кукчиҕкадига. Ути ёгосо, ээймиэ, унактанагини, тоҕдози магазина
 Кукченка家。この 小川は, 流れて, 淀みになって, まっすぐ 店の

нятигини эейни, утала инэймиэ, тѣѣонэйни зиѣѣээ ээтигини.
岸辺へと流れている。そこまで行って、湾曲する、左側に。
Утала, аасади баагдигиэси, ааѣазатиѣи хуугини, унактази Бикитиги
そこから, 入り江に 向かって, 右に 曲がる, 淀みとなって ビキンへと
датанайни. Ути магазина баѣялани — сугбѣ. Сугбѣвѣ Камчаткади
流れ出る。この 店の 向かい側に 半島(がある)。半島を Камчаткаと
гѣгбисити. Би амяла хауелѣ хуаса наа уѣвѣни исѣми. Камчатка
名づけている。私は あとで 紙に 描いた 地表 (地図) を 見た。 Камчатка
бивѣнидѣ саами. Цѣзѣ, ути Сяиѣѣ сугбѣни Камчатка бѣкулѣ
であるのも わかった。確かに, この シャインの 半島は Камчаткаに 似て
бисини. Утѣми Камчаткади гѣгбисилиѣти бизѣ. Камчатка эѣлѣни,
いた。それで Камчаткаと 名づけたの だろう。 Камчаткаの 側に,
ѣгосоло, Кукчиѣѣ Ляѣсу зугдини, эзеухи — Куиѣѣ Люѣца багдиѣни,
小川に, Кукчеѣнка・Риѣансоの 家, 下手に Куйѣнка・Риѣутѣаが 住んでいた。
нуандигини эзелѣ — луса Ульѣанов, ня эзелѣ, магазина баѣяѣкилѣни
彼の所から 下流に ロシア人 Уриѣанов, もっと下流に, 店の 対岸に
— Самандигадиѣ. Няѣга диѣлѣ, аса элѣни, Пиѣаѣкадиѣ омо кактала,
Шманчуѣк家。少し 岸に, 入り江 側に, Пиѣанѣка家が 一方の 半分に,
гагда какталатѣнѣ — Самандига Панасѣ. (1/2) Няѣга солѣтиѣи, Куиѣѣ
他の 半分には Шманчуѣк・Аѣѣанѣси。少し 上流に, Куйѣнка
диѣзѣлѣни — муи хуини, ути кялани муивѣ таѣѣяѣкичи ниду зугдивѣ
あたりに 馬 小屋, その そばに 馬を 世話する 人のために 家を
уоти. Утаухи амяла бу даяу Зѣмпу банаѣиѣни. Ульѣана ааса
建てていた。ここへ あとで私たちのおじ Кѣѣмаが 移った。 Уриѣановが 入り江の
хугѣлѣни имѣхи зугдивѣ уойни бисѣ。
端に 新しい 家を 建てて いた。

Контора эзелѣни сельсовета бисини, утадиѣи диѣхи — скола,
事務所の 下流側に 村役場が あった, ここから 奥に 学校,
имѣхивѣ уоти, ня цайхи — Митазадѣ бисий скола зугдини. Утала
新しいのを建てた。もっと向こうにメタヘザに あった 学校の 建物。そこに
телефона станцияни эсигиѣни. Утаду уалий нимѣй этѣтѣити。
電話 交換所が できた。そこで 軍 人ばかり 働いている。
Магазина эзелѣни, Биѣи ээтигини, лебава какчиѣѣку, диѣзѣлѣ — зубѣ
店の 下手, Биѣкин川の 方に, Панを 焼く所, 奥に 二つの
сагдиѣѣѣку зали. Ёгосо датаѣѣкилѣни — сѣлѣвѣ халугасикчи зугди。
大きな 倉庫。小川の 河口には 鉄を 打つ 家 (鍛冶場)。

Ути диээлэни уанимиэ зугди — утала ямадэхэм сэлэ пайни,
その 奥に 長い 建物 そこに いろいろな 鉄の 部品,
молотилка, хоҗто колхоза хазуни. Ня диэтиги, хокто багялани
脱穀機, ほかの コルホーズの 道具。 さらに 奥に, 道の 向かいに
— сагди зали. Утала цуэсэ боулимивэ, дэузэвэ нэкцэйти. Утадиги
大きな 倉庫。ここに皮をむいたトウモロコシや, 大豆を しまつてある。そこから
эзетиги — колхоза уини, эгдидэ. Диэтигитэнэ — нидигэ уйти. Мунду
下手は コルホーズの農場, 広く。奥には 人々の 農場。私たちに
буэти уи мудалани — кю гобовэни игисити. Луса Чауса тафясини.
与えた 農場の 端に 蜂(蜜のハエ)を飼っている。ロシア人チャウソフが世話している。
Нуани элусим сагдаҗиэни. (2/3) Хоктоли эзетиги җэнэлиэ — тэу
彼は 大変 年取つている。道に 沿つて 先に行けば すべて
колхоза уинимэйдэ: Майтаҗала Сиеҗкэлэдэ. Утала анана ниҗкадигэ
колхозの畑ばかりだ: Майтанでも シゴウでも。そこに 昔 中国人たちが
уде антавани мамасаласи багдиэти. Бу Сяиҗэтиги банагиэу аҗани,
ウデへの女を 嫁にもらつて 暮していた。私たちがシャインに 移つて来た 年,
омо ниҗкадэ анчи эсигиэни. Нуативэ тэумэни игбэгиэти ниҗка
一人の中国人も いなく なつていた。彼らを 全部 追い出した, 中国の
буагигини хоҗто буагигидэ. Нуати мамасати амясагиэти. Тэу
土地に, 別の 土地にも。彼らの 妻は 後に残つた。皆
Олоҗоломэй багдилиэти.
オロンでだけ 暮し始めた。

Утэбэдэ багдиэму Диҗнэ зугдилэни: зуа — кавала, туэ, боло,
こうして 暮した, ジグリノの家で。夏は 仮小屋で, 冬, 秋,
нэки — зугдолони. Гагда зуаду бу хоҗто каватиги банагиэму, ути
春は 家の中で。次の 夏に 私たちは 別の 仮小屋へ 移つた。これは
Канчуга Лёуня зугдини диэлэни бисини. Утаду бологдэ багдиэму.
Канчуга・リョーニヤの家の そばに あつた。そこで 秋まで 暮らした。
Зуа немца уалилиэни минти Советский голоди. Тэу нинтадигэ
夏 ドイツが 攻撃した, われわれ ソ連 国を。すべての 男たちは
гулинээти военкомагадиги. Бу амиудэ җэнээни. Нивэкэ иҗгулэ
行つた, 軍事委員部に。私たちの 父も 行つた。だれかを すぐに
каяти фронтагиги, хоҗтогуту зугтиги мудаҗиэти. Бу амиудэ
派遣した, 前線に。(すると) 別の人が 家に 戻つた。私たちの 父も
эмэгиэни. Бологисини ня каяти хоҗтогуту нинтадигэвэ. Бу
歸つて来た。秋になつて また 派遣した, 別の 人たちを。私たちの

амиувэу амайхи каягиэти колхозава бугилэни хоҗто ниду. Ути
父をあとで派遣した, コルホーズをまかせるために, 別の 人に。この
болони уилэ аадамани тайсигиэти. (3/4) Куту эгди дэузэ, боулими
秋 畑で 作物を 収穫した。 大変 多くの大豆, トウモロコシが
бисэ. Дэузэвэ молотилкади цуэти. Зубэ муйвэ алуэси,
あった。大豆を 脱穀機で 殻を取った。二頭の 馬を 付けて,
юктасивэнэйти молотилкэ уанимиэ сэлэвэни моголиэдэ, долони
引かせた, 脱穀機の 長い 鉄の棒を 回して。 中で
ямадэхэм сэлэ понтолини, угадиги дэузэ тиҗмэйни хэгихи. Утава
いろいろな 鉄が 回る, そこから 大豆が 落ちる, 下に。それを
антадигэ моомэ гуаҗчауди элэтиги гуаҗчаусити омосилэгэти。
女たちが 木の スコップで 脇へ 掻き出す, 積み上げるために。

Бу, батадигэ, гяҗа нэҗини ёҗосолэ сугзямау. Ница мыйҗмэди
私たち, 子供は, 毎日 小川で 魚獲りをした。小さな ヤスで
илондовэ, лаасавэ сумудивэ, золо хэгидигини игбэҗиэси, акиу。
Абрахаҗа, Джоу, Кадика, 石の 下から 追い出して, 刺す。
Золовэ мыйҗмэ найдини улэму, утала дигэсини ути сугзя. Золо
石を ヤスの 柄で 動かした。そこに 隠れている, この 魚が。 石の
хэҗилэни лааса, сумуди дигэсити. Илондо ыйни дигэси утала。
下に Джоу, Кадикаが 隠れている。Абрахаҗаは 隠れていない, そこに。
Утэбэдэ тативэсиу пакиди акими. Паки акилэгэфи, ямадахэм
こうして 練習する, 上手に 刺すのを。うまく 刺すために, いろいろな
гузэнэвэ уоси, улиги уэндэмиз, акисиу. Ути зуадуни би куту
オモチャを 作って, 水に 投げて, 刺す。この 夏に 私は とても
пакиди акисилиэми. 'Зэлигэдиэ' гусиэму. Ути гузэҗэ уоктоди
うまく 刺せるようになった。「イトウ」でも 遊んだ。この オモチャを 草で
уосо, зогбовэ — мооди, уатахидэ. Димээ — туҗамээ 'зэлигэвэ' уоси,
作った, 銛を 木で, 返しも付けて。四つか 五つの 「イトウ」を 作って,
уэсиу багёутиги. Ути диэлийвэни, зогбоди акиу. Адимэ акиэми,
投げる, 相手側に。この 飛んで来るのを, 銛で 刺す。どれだけか 刺したら,
(4/5) ади буава гааҗиуи. Куту майди нонилиэми би утава гусиувэ。
それだけ 陣地を 取る。 大変 よく 上達した, 私は これを 遊ぶのを。
Бологисини бу банаҗиэму контора биситигини, омо кактатигини;
秋になって 私たちは 移った, 事務所の あった所へ, 一方の 半分へ。
гагда какталанитэнэ луса багдилиэни. Нуани бугалтерэ бисини。
もう 半分には ロシア人が 住み始めた。彼は 会計係 だった。

Бэени зугдиңкуни: мамасани, ила адигама ситэ, омо батама. Ути
彼の 家族は 妻, 三人の 女の 子, 一人の 男の子。この
бата гэгбини Валя, цоо нядигэ; адигадигэ — нуани эхинимэйдэ. Цоо
男の子の名前は ワーリャ, 一番 年下だ。女の子たちは 彼の 姉さんばかりだ。一番
эхий адига гэгбини Галя, дуляйни — Настя, нядигани — Маруся。
上の 娘の 名前は ガーリャ, 真ん中が ナースチャ, 末が マルーシャ。

Митэ Настяди гиз нясулэти омо классала. Ути адига омочи
ミーチャはナースチャと一緒に 学んだ, 同じ クラスで。この 娘は いつも
хулий бисэ мунтиги: нимаңкувэ нимасий, книгава таңий, бу эниңэу,
来て いた, 私たちの所に。お話を 話したり, 本を 読んだり, 私たちの母が,
ёудэ нихэйвэни, бэлэсий. Минава сколатиги эситидэ тинда: хайси
何でも するのを, 手伝ったりした。私を 学校に 行かせなかった。まだ
ница, гуңкити, синду нада сээдэ эсини инээ. Луса адигадигэни
小さい, と言った:「おまえは 七 歳にも なっていない」と。ロシア人の 娘たちが
инектэсиэти. Утэмидэ алусиэти, онодэ доофо дианазэңэувэ луса
笑った。それでも 教えた, どのように 正しく 話すかを, ロシア
кээдини. Лусамеди кэту гээ дианаи бисэи би. Утэлиэңини Петэ
語で。ロシア語で 大変 下手に 話して いた, 私は。そのころ ペーチャは
Эзэухэ Дабаула нясулэни (5/6) туңайнти классала. Нуани
нижунуи(下流)峠で 学んでいた, 五年生の クラスで。彼は
интернатала багдиэни. Абдя тиңмэгисини, абуга гаагиэни нуамани
寄宿舎で 暮していた。葉が 落ちるころになると, 父が 迎えに行った, 彼を
угадиги.
そこから。

— Тяси лалити угала, — гунээни.

「とても腹をすかせている, そこでは」と彼は言った。

Петэ куту маңга коңони.

ペーチャはとてもひどく瘦せていた。

— Эзэңэй ңэнэ угала ня нясуланами, би уакцазаңай, — дианаани

「行かない, そこに もう 学びに。ぼくは 狩に行く」と言った,

нуани.

彼は。

Ути амялани абуга этэтэми дэумпилиэни. Уакцанами ңэнэйми

この あとで 父は 働くのを 休んだ。狩に 行くのに

мунава тэуниңэвэ хэбуэни. Анадн, уггади солоому бу

私たち 皆を 連れ出した。舟と, ボートで上流に向かった, 私たちは

Зямчигутиггидэ. Утала эгбэнэвэ гигдээму. Сагди эгбэнэ бисэ.
 Жамчигへ。そこで テントを 張った。大きな テント だった。
 Гагда нэрини абуга Петэ зуңэ рэнэти буазэгэтигини, инайдигэвэ
 翌 日 父は ペーチャと二人で 行った, 森へ, 犬たちを
 хэбуэси. Сикиэ, пыйтэгисини, эмэгиэти, накта улэвэни синадагиэси.
 連れて。夕方, 暗くなってから, 戻って来た, イノシシの 肉を 背負子で背負って
 (Сина — моо халадини уосо). Зубэ нактава уати. Аси бого
 (背負子は 木の 枝で 作った)。二頭のイノシシをしとめた。とても 太った
 нактадигэ. Бүтэнэ уэлэ сэутигэвэ тайему, энирэгэнэ цуэгини. Омо
 イノシシだ。私たちの方は山で 松ボックリを 集めた, 母が 穀を取る。一
 маадаи хулэмие цуэгиэни. Абуга, Петэ улэвэ даудаңалайти.
 袋 あまり 穀を取った。父と, ペーチャは肉を 運ぶ。
 Митэдэ эмнэ хулисэгэ нуагизи гигдэ. Минава эсиэти хэбу, ница,
 Мичаも一度 行った, 彼らと 一緒に。私を 連れて行かなかった。小さい,
 гунээти. (6/7)
 と彼らは言った。

Сяиңэлэ омо луса багдиэни. Нуани сээни Щетининэ,
 シャインに 一人のロシア人が住んでいた。彼の 姓は シチェチニン,
 мамасахи, мамаса энини, ила батама ситээ. Цоо айти гэгбини
 妻と, 妻の 母, 三人の 息 子。一番 上の子の 名前は
 Ваня, дулянтини Шурка, нядигаңини Вовка. Нуати 'Камчаткала'
 ワーニャ, 真ん中が シュールカ, 末が ウォーフカ。彼らは「カムチャツカ」に
 багдиэти Пиаркадигэ кялати. Эмнэгдэлиэ, бу битигиу, эмээти уги
 住んでいた, Пианка家の そばに。あるとき, 私たちのいる所に, やって来た, この
 Щетининэ, Куиңкэ Люца мамасани, Пиарка Игу. Игу Щетининэдэ
 Шичеチニン, クインカ・リュツァの 妻, Пианка・イエゴルが。イエゴルとシチェチニンは
 уакцанаати, Люца мамасани бу эниди имовэ сэвэвэнээти. Лоңко
 狩に出た。リュツァの 妻は 私たちの 母と 脂を 溶かした。鍋
 тапчи зиигиэти накта имовэни. Тоовэ илагисе, лоңковэ лооти
 いっぱいに切り入れた, イノシシの脂を。火を 起こして, 鍋を かけた,
 олоқкелэ. Аси угуй, зукэ уйндээти, бу Митэ зуңэ бэлэсиэму.
 鉤に。とても 重い, やっと 持ち上げた, 私はミチャと二人で手伝った。
 Лоңко угдилисини, имо сэвэйни. Амяла емпэвэ дигааму. Куту
 鍋が 熱くなって, 脂が 溶ける。あとで 脂かすを 食べた。とても
 хый! Эгдимэ дигалиэ — эмыйни. Утэми энирэ эгдимэ ыйни буу.
 おいしい。たくさん 食べると 吐く。だから 母は たくさんは くない。

Абуга Петэди ня омо нактава, омо гуайдимэвэ уати. Аси богоо
父は ペーチャとまた一頭のイノシシと、一頭のツキノワグマをしとめた。とても太って
бисити. Утава биидэ рэнэми уафилэнэлэми. Минду какта эунтилэвэ
いた。これを 私も 行った, 運びに。 私に 半 身を
синагиэни абуга. Нйххи гоодэ эсэ биэ. Зубэ муда (7/8)
背負わせた, 父が。 岸まで 遠くは なかった。 二 度
дэумпиэси, инээму майгатиги. Игу Щетининэди рэниэти зугтиги,
休んで, 着いた, テントに。 イェゴルはシチェチニンと 戻った, 家に,
омо нактава омо поузэвэдэ уаси. Ути зулиэлэни Луса гяңа
一頭のイノシシと一頭のノロジカをしとめて。 この 前に ロシア人は 毎
тимани эейхимэй исэсиэни, ули кялани илиэси. Утази антадигэ
朝 下流の方ばかり見ていた, 水 辺に 立って。 それで 女たちは
инейти:

笑う :

— Мамасай гэлэлиэни.

「奥さんを 恋しがり始めた」

Абуга Игуду дианайни:

父が イェゴルに 言う :

— Газие хэлибэди нуамани, ый исэну ланзаи завасивэни.

「連れて行け, 早く 彼を。 見えないか, 辜丸を つかんでいるのが」

Игу ляси инелиэни. Гагда нэјини гулијидугэ нуати. Люца

Иェゴルはひどく笑い出した。翌 日 去った, 彼らは。 リュツァの

мамасани (би ојмооми, онодэ нуамани гэгбисиевэти) аласини, алидэ
妻は (私は 忘れた, どう 彼女を 名づけたか) 待つ, いつ

мафани солэзојоди эејизэјэвэни. Бутэнэ, Игу амялани, зубэ

夫が 上流から 戻って来るかを。 私たちは, Иェゴルのあとで, 二

нэјини биэси (улэвэ уафилэму), гулијиему зугтиги.

日 いて (肉を 運んだ), 出発した, 家に。

Зугдитиги эмэгимиз, бу Митэ зурэ тукямааму хојто

家に 帰ると, 私たちミーチャと二人は走って行った, ほかの

нёуладигэди гиедэ молотилкэтигэ, угала дэузэвэ эгдимэ цуэгиэти.

子供たちと 一緒に 脱穀機のほうへ。そこに 大豆を たくさん殻むきしてあった。

Омо омотиги эмэймиэ, карматиги тэулиэму дэузэ иктэвэни. Утэми

一つの 山積みの所に 来て, ポケットに 入れた, 大豆の 豆を。 すると

Санегинэ мэдээ (нуани бригадирэ бисини) тукяйми, (8/9) хэтисилиэни:

サネギンが 気づいて (彼は 作業班長 だった) 追いかけて, どやしつけた :

— Агба зэувэни янами зомиу, эфили коҗкосизэҗэи би сунава!

「国の 食料を どうして 盗むか、今度は ぶんなぐるぞ、俺はおまえたちを。」

Сусагиэу хэлибэди!

うせろ、 さっさと！」

Бу, нуамани исэймиэ, моктойлэ дигэнээму. Сикиэ бильчилэ
私たちは、彼を 見ると、 藪に 隠れた。 夕方 ストープで
какчиэму дэузэвэ. Кэту хый бисэ! Абуга, эмэгиэси, даҗсиэни
煎った, 豆を。 とても おいしかった。 父が 来て, 叱りつけた,
мунава:

私たちを:

— Ня зомилисиу, су айлау лакчизэҗэи би умуди.

「また 盗んだら、おまえたちの尻を 打つぞ、俺は ベルトで」

Хагзафи бисэ!

恥ずかしかった。

Абуга, зиава таулээси, эниҗэду бугиэни, зэувэ, сэхивэ, мунду
父は, 金を 手に入れると, 母に 与えた, 食べ物や, 生地を, 私たちに
ботинкэвэ гадалагани. Куту улигдига бисэ ботинкэ! Бу Митэ
靴を 買うために。 とても きれい だった, 靴は。 私たち ミーチャと
зүҗэ, ёгосотиги җэнээси, улилэ олосиэму. Гоо олосиэму, аси
二人は, 小川に 行って, 水辺を 歩き回った。 ずっと 歩き回った。 とても
гилий ули. Зугтиги җэниэму бу. Хоктоли тэу дэпцэгээни бу
冷たい 水だ。 家に 戻った, 私たちは。途中で 全部 裂けた, 私たちの
ботинкау. Сайна, нёҗоди сиати бизэ ути паивати. Эниҗэ ляс
靴は。 たぶん, 糊で 付けていたのだろう, この 部分を。 母は 大変
тагдаани мунтиги, даҗсимиэ, ути ботинкади җанавасиэни мунава,
腹を立てた, 私たちに。叱りながら, この 靴で たたいた, 私たちを,
дианаймидэ:

言いながら:

— Ня ёу зиadini гадазами би? Сагбай хулиэу!

「またどんなお金で 買うのか, 私は。 はだして 歩きなさい」

Лясн соҗому бу. Ница бими, эхулээ бисиму бизэ.

ひどく 泣いた, 私たちは。小さくて, 愚か だった のだろう。

Настя гяҗа сикиэни нимасинэги бисэ книгавэ таҗийдэ. (9/10)

ナースチャは毎 晩 お話をしに来て いた, 本を 読んだり。

Бу Поляҗиу сагди алагдига адига эдээни. Паблика нуандини куту
私たちのポーリャは大きく 美しい 娘に なった。 Пабликが 彼女と 大変

ая гусини, тафясини. Петэ этэтэйни, Митэ нясулайни, битэнэ
よく遊んで, 世話をする。ペーチャは働く, ミーチャは勉強する, 私は
ёудэ эсими нихэ. Али-али энирэвэ бэлэсиэми. Нуани хайси
何もしていなかった。ときどき 母を 手伝った。彼女は また
гэнди бисини. Абуга колхозаду этэтэйни. Ноябрьрду нуамани
身ごもっていた。父は コルホーズで働いている。十一月に 彼を
хайси военкомататиги гэлээти. Ня мудаңивэнэти зугтиги. Ути
再び 軍事委員部に 呼んだ。また 戻した, 家に。この
амялани Петэ зүрэ уакцанаати. Марта бяланитэнэ каязаңати
あとで ペーチャと二人で 狩に出た。三 月になって 派遣するだろう,
фронтатиги. Имэхи аңа зулиэлэни энирэ ятасиэни. Мундулэ ня
前線に。新しい 年の 前に 母は 出産した。私たちに また
омо адига багдиэни. Абуга Петэди эмэгиэти амялани, адигавэ
一人の女の子が 生まれた。父が ペーチャと 帰って来た あとで, 娘を
Зинади гэгбилээму.
ジーナと 名づけた。

Амяла онёзэңэи, онодэ абугава фронтатиги каявати, оно
あとで 書こう, どのように 父を 前線に 送ったか, どのように
багдиэму уали экиндини.
暮したか, 戦争 中に。

VIII

Энирэ, асигимиз, минду дианайни:

母は, 元気を回復してから, 私に 言う:

— ңэнэе Чунде иняңатиги, имовэ гэнэгие, би нуандулэни
「行きなさい, Чундэお婆さんの所へ。脂をもらっておいで, 私は彼女に
имэнэми боло. Миндулэ хаба уаца, адига лясиги дигалагами
預けた, 秋に。私には 乳が 少ない, 女の子が とても 食べ
гэлэйни. Зактади салиэси, силэвэни умизэңэи, хабаи мадазаңани.
たがっている。お粥と 混ぜて, 汁を 飲もう, 乳が 出るだろう」

Би иңгулэ ңэнээми.

私は すぐに 行った。

— Инярай, эниңэ имовэ гэлэйни.

「おばさん, 母さんが 脂を 欲しがっている」

— Ёу имовэни гэлэйни? Анчи, тэумэни малаами, — тагдандамиэ,
「どんな脂を 欲しがっているか。ない, 全部 使ってしまった」 怒って,

дианагини Чунде.

答える, Чунде.

Иңамусимиэ, ңэниэми би зугтиги. Тэлуңусиэми, онодэ Чунде
泣きべそをかいて, 戻った, 私は 家に. 話した, どのように Чунде
эсимэни буги имовэ. Эниңэ ёудэ эсэ диана. Гоодэ ыйми биэ
くれなかつたかを, 脂を. 母は 何も 言わなかつた. ほどなく
Хауеңкэ дааниңэ эмээни. Нуани диңмивэ хэбуэни, зактава
ハウエンカおばさんが 来た. 彼女は 米を 持って来た, お粥を
олоктологэми. Адига соңойни, дигалагами гэлэйни. Эниңэ нуамани
煮るように. 女の子は 泣いている, 食べ たらがっている. 母は 彼女を
эмугэлэ тэуэси, ехэйни:

ゆりかごに寝かせて, 歌う:

— Баа-баа! Няңга аласиндэе, эфили зактава дигааси, синава
「ねんねんよー. 少し お待ち, 今 お粥を 食べたたら, おまえに
хабусизэңэе. Хауеңкэ тудузэвэ зактавадэ олоктойни, давава
お乳をあげるよ. Хауエンカがジャガイモとお粥を 煮ている, サケを
мэнэвэнэйни. (1/2)
もどしている」

Эниңэ, дигами мугуэси, ңуандани. Бу адигава эмусиэму.

母は, 食べ 終わると, 眠った. 私たちは女の子を寝かしつけた.

Нуанидэ ңуани. Эниңэ, ңуандааси, мягдагиэни, адигава ңалалаи
彼女も 眠った. 母は, 眠ってから, 目を覚ました. 娘を 腕に
завагимие, хабаусилиэни. Утэбэдэ багдилиэни адига. Имэхи аңа
抱いて, 乳を飲ませた. このように 暮し始めた, 娘は. 新しい 年が
дулэнэйсини, абуга Петэдэ эмэгиэти тухиди. Эгдимэ улэвэ газиэти.
過ぎて, 父と ぺーチャが 帰って来た, 櫛で. たくさん 肉を 持って来た.

Түэ дулэнэлигэ. Марта биалани абугава фронтатиги каяти.

冬が 過ぎた. 三 月に 父を 前線に 送った.

Нуати, ңюңу нинта Сяиңэдиги, ила — Олоңодиги, сугалафи тэтиэси,
彼ら, 六人の 男が しゃインから, 三人が オロンから, スキーを 履いて,
гулиңкити военкомататиги. Эниңэ хоңто антадигэдэ Олоңолэгдэ
出かけた 軍事委員部へ. 母は 別の 女たちと オロンまで

рэнээти мафадифи гиедэ. Ути амялани антадига, мунтиги зималиэ,
行つた, 夫たちと 一緒に。この あとで 女たちが, 私たちの所に 客で来ると,
омочи хаунтасиэти минава:

いつも 尋ねた, 私に:

— Ёухи рэнэни си абугэи?

「どこに行つたの, おまえのお父さんは」

Би дианами:

私は 答えた:

— Уалинэни.

「戦争に行つた」

Эмнэгдэлиэ куту сафани эсэ. Би ялу дианами:

あるとき ひどく うんざり した。私は わざと 言った:

— Будэнэни.

「死にに行つたんだ」

— Хайе, сондо, утэбэдэ эди диана.

「何てことを, いけません, そんなふうにするんじゃない」

Ути амялани хаунтасимдэ вадиеэти. Энирэ дианайни:

この あと 尋ねることも なくなった。母は 言う:

— Су амиуи эзэрэни будэ, уалими мугуэси, эмэгизэрэни. Би

「おまえの父さんは 死なない。戦争が 終わつたら, 戻つて来る。私は

цээйми. (2/3)

信じている」

Бимие, абуга онёни эмэни. Нуани онёми ая ыйни мутээ,
しばらくして, 父の手紙が 来た。彼は 書くのがよく できない。

утэми лусава кэлэни. Онёйни, хай эсиги рэнэ фронтатиги,
だから ロシア人に 頼んだ。書いているには, まだ 行つてない, 前線に。

тагуйсити, онодэ мёундэвэ таулаузэрэвэ, онодэ стыкади
訓練している, どのように 銃を 使うかを, どのように 銃剣で

гидасиузэрэвэ. Нуани Спасскаду бини, бэедини гиз Гулинэ,
刺すかを。彼は スпаскаに いる, 彼と 一緒に グリナ,

Хайсунэ, Цайсунэ Мискэ хорто удедигэдэ. Ути Спасскала бигэту
ハイスン, ツァイスン, ミハイル ほかの ウデへ人も。この スпаскаに いた

удедигэ, тэу немцади уалинээти амяла. Ни¹⁾ зулиэлэ рэнэктэтидэ,
ウデへたちは, 皆ドイツと 戦いに行つた, あとで。だれか 先に 行つたのは,

немцади уалинэни.

ドイツと 戦いに行つた。

Би даяи Зэмпү Москвава ээктэсиэни. Нуани угала медалева
 私のおじ クジマは モスクワを 守った。 彼は それで 勲章を
 'За Отвагу' баани. Утава бу амяла сааму. Нуани мамасани,
 「勇敢をたたえて」を受けた。これを私たちはあとで知った。彼の 妻と,
 ситэнэни Дабаулэ багдинээти. Лускэ дааниңэ кокто вактавани
 子供は 峠に 移り住んだ。 ルスカ おばさんは キハダの 樹皮を
 кокпилэйти²⁾ этэтэнээни. Нуати багдиэти зугдилэ, луса Доронина
 加工しに 働きに行った。彼らが 住んでいる 家に, ロシア人ドロニンの
 мамасани багдилиэни. Нуандулэни ила батама ситэ, энини.
 妻が 住み始めた。彼女には 三人の 男の 子と, 母。
 Доронин уатаңи хэбуэни нуативэ Сяиңэтиги, имэнэгиэси, мэнэтэнэ
 Доронинは 最近 連れて来た, 彼らを シャインに, 残して, 自分は
 уалинээни. Щетининэтэнэ мэнэ зугдиңкэи Занатиги газие́ни. (3/4)
 戦争に行った。シチェチニン は 自分の 家族を ビキンに 連れて行った。
 Доронин мамасани муйдигэвэ тафясилиэни. Сяиңэлэ хай омо луса
 Доронинの 妻は 馬たちを 世話するようになった。シャインにはもう一人ロシア人が
 багдиэни. Нуани ёукэ заңгяни бисини. Би угэлиэңини эсими саа,
 住んでいた。彼は 何かの 主任 だった。私は そのとき 知らなかった,
 ёу заңгянидэ бивэни. Нуани сээни Мармурикэ, гэгбини Иосиф
 何の 主任で あるかを。彼の 姓は マルムリク, 名は ヨセフ・
 Кузьмич. Куту боу нинта, вагябэдэ бого. Нуамани имикэ эсити
 クジミチ。とても 太った 男で, 豚みたいに 肥えていた。彼を なぜか
 кая фронтати́ги. Нуани мамасани Уля — Ульянов нёхо мамасани.
 送らなかった, 前線に。彼の 妻 Уーリャはウリヤノフの前の 妻だ。
 Ути антала ди ситэ: ила бата, омо адига. Мармурикади багдими
 この 女に 四人の子供: 三人は男の子, 一人は 女の子。マルムリクと 暮して
 омомодэ эсэ ятаси. Нуандини ница ситэ́дигэтэнэ багдиэти: Юра,
 一人も子供をもうけなかった。彼らと 小さい 子供たちの方が 住んでいた。ユーラは,
 миндиги омо сээди нэңу, Аля — нядигэңити. Нуати зугдиги клубэ
 私より 一 歳 年下, Аーリャは 末っ子だ。 彼らの 家は 集会所の
 эзелэни бисини. Бу Митазадиги эмэгиңэу, Элүңгэ ситэ́мулэ ути
 南に あった。私たちがメタヘザから 来たとき, エルンガは 息子と この
 зугдиги кялани майгэлэ багдиэти. Элүңгэ боло будээни,
 家の そばに テントで 暮していた。エルンガは 秋に 死んだ,
 ситэ́вэ́нитэнэ Канчуга Инсана мэнтиги гаагиэни. Утэ́ми Лёуня
 彼女の息子は カンチュガ・インサンが自分の方に 引き取った。それで リョーニャは

сагди зугдилэ багдилиэни.

大きな家で暮すことになった。

Зуагиэни. Бу сагди уивэ уидиэму. Боулимимэй эгди, тудузэ
夏になった。私たちは大きな畑を植付けした。トウモロコシだけたくさん、ジャガイモは
— ваца, сигуливэ, фаңгувэ, туливэ, эниңэ дамивэдэ уиэни. Сикие
少し, Кабочаと, キュウリ, インゲン豆を, 母は タバコも 植えた。日暮れは
попу бини. (4/5) Саувэ саулэлиэ — җамакта ляси эгди, угэми,
真っ暗だ。 明かりをつけると 蚊が とても 多い ので,
дигами мутуэси, җуагиу. Эмнэ-эмнэ эниңэ ёудэ тэлүҗусини,
食べ 終わったら, 寝る。 ときどき 母が 何か お話をしたり,
нимаңкувэ нимасини. Боло уилэ боулими, тудузэ, тули аадамани
物語を 語ったりする。秋に畑でトウモロコシ, ジャガイモ, インゲン豆ができたのを
тайгиэму. Минава эниңэ сколатиги эсини тинда. Тэгэи, хыйгии
収穫した。私を 母は 学校に やらなかつた。 服と, Зボンが
анчи. Би ня эсими нясулэли. Боло Петэ давасинэни
ない(ので)。私は また 勉強しそびれた。 秋に ペーチャはサケ漁に出た,
мафасадигэди. Эгдимэ газиеэни нэмиктэвэ, маалава, сэкувэ, сяювэ.
老人たちと。 たくさん持って帰った, 干したのや, 開いたのや, 骨付きのや, 塩漬けを。
Митэ сколатиги хулини, би, Паблика тафясиу, эмусиу адигадигава。
ミーチャは学校に 行く。 私と, Пабликは世話したり, 子守りしたりする, 妹たちを。

Иманаани. Туэгиэни. Петэ буазэгэтигини җэнээни уакцанами
雪が降った。冬になった。ペーチャは 森に 行った, 狩に
хоҗто батадигэди мафасадигэдиэ.
ほかの 若者たちや 老人たちと。

— Буала гусикцэу? — хаунтасини эниңэ.

「外で 遊びたいかい?」尋ねる, 母が。

— Аси чааламу, — бу дианау.

「すごく したい」 私たちは 答える。

— Сагбай оно җэнэзэу? Га, би уртава уологои, нява каизэффи.

「はだしでどうやって行くの? よし, 私が 靴を 作るのに, 皮を なめそう」

— Кайзэффи хэлибэди, эниңэи! — агдау бу.

「なめそう, すぐに, 母さん!」 喜んだ, 私たちは。

Га, кайлиэму нява. Эниңэ, нява тумуэси, кайңкулэ тээни. Бу
そこで, なめし始めた, 皮を。母が, 皮を まるめて, なめし台に座った。私たちは
кайлиэму. Кайңку хыйвэни, огдовони зюи иктэвэнибэдэ уоти. (5/6)
なめし始めた。なめし台の 柄と, 側面を 鋸の 刃のように 作ってある。

Булади хуаңиэти кайңкувэ. Зубэ огдолини таафа хыйни тирмэйни,
トネリコの木で切り出してある, なめし台を。二つの側を はさんで 柄が 降りる。

няатэнэ огдо иктэлэни нэдэсэ, утава хыйни диңэйни агдалинидэ.
皮は 脇の 齒の所に 置いた。これを 柄が 押し付ける, 間にはさんで。

Хыйвэни уйхи уиндэйсиу, эниңэ нява куаңгилатайни, бу ня диңэу.
柄を 上に 持ち上げて, 母が 皮を ずらす, 私たちがまた 押す。

Утэбэдэ эгди муда. Ня угдизигинигдэ. Зу-ила сикени утэбэдэ
このように 何 回も。皮が 熱くなるまで。二, 三 晩 こうして

этэгэу; дэуми — дэунцэу, ня этэгэу, тяси неңэсимидэ. Эниңэ
仕事する; 疲れたら 休む, また 働く, ひどく 汗をかきながら。母は

нимасини нимаңкувэ. Эгдимэ нимаңкувэ саани нуани, би эгдимэ
話す, 物語を。たくさんの 物語を 知っていた, 彼女は。私はほとんど
оңмооми。

忘れた。

Мутугувэ кайми. Ня эелисэ. Эниңэ гиеси, уолиэни бу
終わった, なめすのが。皮が 仕上がった。母は 裁断して, 作り始めた, 私たちの

уртанау. Кяңа сумувэни томпооси, удугуди улини. Ути амялани
靴を。アカシカの 腱を 撚り合せて, 太針で 縫う。この あとで

нюсисини саңняди, няа элэгэни сунээ, нюктулиэ. Удугувэ элу
いぶす, 煙で, 皮が のびないように, 濡れても。太針を ふうの

иңмэди мэнэ уойни эниңэ. Тоолэ дагааси, халугэди даптайни
針で 自分で 作る, 母が。火で 熱して, 槌で 平らにする,

дуэвэни. Амяла ёоди этэвэни ёогини, бази этэй билэгэни.
先を。それから やすりで 先端を けずる, もっと 鋭く なるように。

Нюсими амялани уртава тиэңисини сэхиди, ути амялани сукиэвэ
いぶした あとで 靴を 縫い付ける, 中敷と, その あとで 紐を

сулайни. (6/7) Хайктадэмиэ³⁾, тэтивэнэйни, сукиэди умулагикэ.
通す。詰め草をして, 履かせて, 紐を 結んだ。

Га, куту нямай бугдиду, буатиги нюмиэ, тукявасилиэму имали
さあ, とても 暖かい, 足が。外に 出て, 走り出した, 雪の中を

Пабликэ зурэ. Тэгэу гузаусэ, утэмикэ куту сэбзэңкэ, няңга
パブリクと 二人。服は 破れていた, それでも とても 楽しい, 少し

иңэнилэ биэ. Ёу биэ иңэни, буаду тукявасий. Гайти ниэңэсиэму.
寒くは あるが。何であるか, 寒さが, 外で 走っている。すぐに 汗をかいた。

Ниэңэсими амялани илими куту гээ, иңгулэ иңэнили, утэми
汗をかいた あと 立ち止まるのは大変悪い, すぐに 凍える。だから

тукявасиэму, дэгди хутам эдэдиги. Зугтиги игиэси, хаунтасиэму
走った, 顔が 赤く なるまで。家に 戻って, 尋ねた,

энирэлэ:

母に:

— Ими гайти ниэрэсиэму бу тукявасими? Мяваудэ ляси
「どうしてすぐに汗をかいたの, ぼくたちは走っていて? 心臓も とても

хэтигэсини.

どきどきする」

— Утэми тугээ ниэрэсиэу, мявау суняйни, гоо байхи

「そんなふうにすぐ汗をかいて, 心臓がどきどきするのは, 長いこと外に
эсиу нюусэ, эсиу тукяваси. Утэбэдэ бини. Омочи тукявасиэу,
出なかったし, 走ったりしなかったからさ。そういうものさ。いつも 走ったり,
хуликтэсиэу, мявау татилэгэни.

歩いたりしてごらん, 心臓が慣れるように」

Аа, утэбэдэ биниэу. Ути амялани гяңа нэңини тукявасиэму.

あー, そう なのか。この あと 毎日 走りまわった。

Митэ зүрэтэнэ моова юктасилиэму тухиди, инаивэ алуэси. Утэбэдэ
ミーチャと二人で 薪を 運んだ, 櫓で, 犬を 付けて。こうして
туэгиэму. Илама тизэ уртава маламу. Нэки, има цалаясини, ваца
冬を過ごした。三 足の 靴を 履き古した。春, 雪が 融け出すと, 少しだけ
хулиэму байхи. Има цалаяйни, ули эгди, бугди нюоктуйни. (7/8)
歩いた, 外を。雪が 融けると, 水が 増えて, 足が 濡れる。

Ханалаузэрэ.

風邪をひくことになる。

Имадэ цалаяигэ, инэңи нямаиэсээ, догботэнэ няңга-няңга

雪も 融けた。昼間は 暖かくなって, 夜も 少しずつ

няңмайни. Боңго маяду гунялайти. Нидигэ зугдифи аяктуйти,
暖かくなる。最初の 五月に お祝いをする。人々は 家で おめかしする,
улигдига тэгэфи тэтигийти. Энирэ мунду цалиги сэхиди мокчовэ
きれいな 服を 着る。母は 私たちに 白い 生地で 上着を

улиэни. Бу, тэтиэси, муйсиэму, сайна, цоо алагдига биму.

縫った。私たちは, 着て, 思った, きっと, 一番 格好いい だろうと。

Гунялаи амялани бу ниа уилэ этэтэлиэму. Таамафи боулимэ
お祝いの あとで 私たちはまた 畑で 仕事を始めた。去年の トウモロコシの

гайзавани дагасигиэму, муйди пахалалагати. Зугди кялани бий
茎を 燃やした, 馬で 耕すために。家の そばに ある

уйвэ гоутуди гоутулэгиэму, угала ёудэхэм уиему. Сагди уйлэ
 畑を 鋤で 起こした, そこに いろいろ 植えた。大きな 畑に
 хайси боулимивэмэй эгдизи уигиэму, мэлэнитэнэ тудузэвэ уйндээму.
 やはり トウモロコシだけをたくさん 植えた, 端には ジャガイモを 植えた。
 Амьяла эниңэ каяни кю гобовэни игисисэлэ, угаватэнэ Сиэңкэтиги
 あとで 母は 耕した, 蜜 蜂を 飼っていた所を。これを シゴウに
 банааванати. Чаусэ угала багдилиэни омо мафаса зуңэдэ, мафаса
 移していた。チャウソフがそこで 暮していた, 一人の 老人と 二人で。老人の
 сээни Татаренко. Эниңэ ниа тудузэвэ уиэни, угади гиэ эгдимэ
 姓は タタレンコ。母は また ジャガイモを 植えた, それと 一緒に たくさん
 сигулиэвэ, вогуэвэ. Эниңэ колхозаладэ этэтээни. Бу Митэ зуңэ
 Кабочаとウオグ(カボチャの一種)を。母はコルホーズでも働いた。私たちミーチャと二人は
 нэңуфи тафясиу. Зинаватэнэ тотодимэй хэбуктэу мэнди гиэдэ. (8/9)
 弟妹を 世話する。ジーナを おんぶばかりして連れ歩いた, 私たちと一緒に。
 Эниңэ антадигади гиэ этэтэнэгити суу гакпайдигини. Мэнэ обой
 母は 女たちと 一緒に 働きに出た, 日の出から。自分に分配された
 зэувэ, мунду газиэси, дигаванайни мунава. Бэебигэту нуандуни
 食べ物を, 私たちに持って帰って, 食べさせる, 私たちに。ひとり者が 彼女に
 бугити мэнэ зэулифи. Утэбэдэ багдиэму, лалими эсэу будээ.
 くれる, 自分の 食べ物を。こうして 暮した, 飢えて 死なずに。
 Инэңи бу сагди биталамэй багдиу; тэу Сяиңэ нёулэни, сугдява
 昼間 私たちは 広い 岸辺でばかり 過ごす;すべてのシャインの子供たちが, 魚を
 умасими, бисити угала. Хэкуй нэңини эгбэсиму. Би ваянами
 獲って いた, そこで。暑い 日は 水浴びする。私は 泳ぐことが
 эсимидэ хай нонили. Ути бита кялани хаңгусали микими.
 まだできなかった。この 岸 辺で 浅瀬を 這う。
 Минди гиэ хоңто нёуладигэ эгбэсити. Нуатидэ ыйти нони
 私と 一緒に ほかの 子供たちが 水浴びする。彼らも できない,
 ваянами. Полява, Зинава, сакта хэгилэни амбугиэси, мэнэ тэгэзифи
 泳ぐことが。ポーリャと, ジーナを, サルヤナギの木の下に寝かせて, 自分の 服を
 дайсээму. Митэ зукэ нонилиэни ваянами, инаибэдэ. Сагдилэ
 かけた。ミーチャはやっとできるようになった, 泳ぐのが, 犬かきで。年上の
 батадига дамисити. Нуати дамивэ хэбуктэйти уилэ уидисэвэ.
 少年たちは タバコを吸う。彼らは タバコを 持ち歩く, 畑で 植えたのを。
 Саңняни аси зый жоуини. Бу гэлэуму. Эситидэ буу.
 煙が とても 甘く 匂う。私たちは 欲しがる。彼らはいくらもなかった。

— Су эниңэу даңсизэңэти, — гунэйти.

「おまえらの母さんが怒るだろう」と彼らは言う。

Бу зомогосими няңга-няңга дамисилиэму. Утэбэдэ нонилиэми
私たちは盗んでは 少しずつ 吸い始めた。 こうして できるようになった,
би дамисими. Эниңэ эсини саа. Би лясси сайнэми дамисийвэ.
私はタバコを吸うことが。母は 知らなかった。私は ひどく 覚えた, タバコを吸うのを。
Эниңэ, саймиэ, каниулиэни. Би зоминди хай дамисиеми. (9/10)
母が, 知って, 禁止した。 私は こっそり まだ 吸っていた。

Ути зуадуни би нонилиэми ваянами. Инаибэдэ. Улилэ
この 夏に 私はできるようになった, 泳ぐことが, 犬かきで。 水に
копцолиэми. Бу эмнэ-эмнээ сэлэвэ халугасити нялани эгбэсигэу.
浮かぶようになった。私たちはときどき鍛冶場の近く(鉄を打っているそば)で水遊びした。
Эгди нёуладигэ, ваянами ый мутэгугу олосиэти кугалиэдэ. Ули
たくさんの子供たちが, 泳ぐことができずに(水中を)歩いていた, 喉までつかって。水の
долони омо таа бисини, ути уэлини сагавасиу бисэ. Би
中に 一つの 丸太があった。この 上を 渡って いた。 私は
эмнэгдэлиэ бугдуэми таа уэдигини, ути цаалани омо дилиди сурта.
一度 すべった, 丸太の上から。その 下は 一つの 頭分 深い。
Би иңгүлэ юэми. Суу эеңилиэни бисини. Хэңдэкцэми таатиги,
私はあやうく溺れそうになった。日は沈みかけていた。 立とうとした, 丸太に,
омочи бугдугиэми. Хэтигэнэмиэ, дилий нюгисини, хээтиндэсими.
何度も すべった。 跳び上がって, 頭を 出して, 叫んだ。
Сагдигэту батадига ана кумтэсэ уэлэни тэйти. Би тямасивэй
年かきの 少年たちが 舟が ひっくり返った 上に 座っている。私が 溺れそうなのを
исэсити тэмэнэ. Битэнэ иң-иң илигикцэйми таала, угэми дилий
見ている, 用心して。私は 何とか 立とうとする, 丸太に。すると 頭が
илактанайни ули уэлэни. Утэми ыйти агбунэги минава. Ади
現れる, 水の上。それで 彼らは 引き上げない, 私を。 何
муда хэтигэсиэмидэ, ыйми саа. Утэми эсэй мэлэй: хуинээси,
回 跳び上がったか, わからない。それで ひらめいたじゃないか: もぐって,
заваами би ути таала, угэбэдэ нюгизэңэй хаңгусатиги. Утэбэдэ
つかみかかる, 私はこの 丸太に。こうして 出よう, 浅瀬に。 そのように
нихэми. Ули дуйхини иэфинээси, ңалади лясси угилиэми, бугдизи
してみた。水の中にもぐって, 手を 激しく 動かし, 足を
пэтэнээмидэ. Таава дүлэнээси, илигилиэми. (10/11) Хаңкани эсэ.
ばたつかせた。丸太を 通り過ぎて, 起き上がってきた。 息苦しく なった。

Утэми сагдярку нёуладигэ, тукиаймиэ, улилэ би илигивэй
すると 年かさの 少年たちが, 駆けつけ, 水に 私が 立つのを
цокпологиэти минава. Битэнэ инейми.
つかみ上げようとした, 私を。私は 笑う。

— Ня эди зухэлэ, тямалаи, — инеми, дианайти.

「もう 無茶するな, 溺れるぞ」 笑って 彼らは言う。

— Эзэргэи тямала, би нонилиэми ваянами.

「溺れるもんか, ぼくはできるようになった, 泳ぐことが」

— Исэвэнэ.

「見せてみろ」

Би кятиги инайбэдэ ваяналиэми. Зубэ-ила бугди хэркини
私は 岸へ 犬かきで 泳ぎ出した。二, 三 歩分 ほど
ваянандаами, улиги юэми, ута илигиэми。
泳いだ。 水に もぐって, それから立ち上がった。

— Маңга, маңга, бата! — нюмди байти.

「偉い, 偉い, 坊や」 驚いて いる

Цайхи ня биэ онёсо.

続けて まだ ある, 書いたのが。

- 1) 疑問詞 ни「だれ」が関係代名詞的に用いられている。「先に行った者は」の意。
- 2) ルスカおばはクジマおじの妻。キハダの樹皮は束ねて固め, 筏に組んでハバロフスクに送り, そこで飛行機の翼などさまざまな軍事物資に加工したという。
- 3) хайкта についてはロシア語による原注がある:「保温用のために靴に詰める柔らかい草。湿地の藪に生えるのを秋に集めておいてひと冬使う」。

IX

Би амялаа сагиэми, имидэ сагди батадигэ угэбэдэ тафясиэвэти
私は あとで わかった, なぜ 年長の 少年たちがこのように見守っていたかを,
ница нёулэдигэвэ. Энители, саңтадига засисиэти тэмэнэ билэгэти,
小さな 子供たちを。 彼らの母親や, 大人たちが まかせた, 用心しているように,
алидэ нёуладига эгбэсилисити. Зуа бу уйвэ зубэ муда цанагиэму,
いつでも子供たちが 水遊びする(ときに)。 夏, 私たちは畑を 二 度 草取りした。

ути амялани бэегиэму. Мэнэ уйфи мутуэси, бая нилэ этэтэу,
そのあとで 土寄せした。自分の 畑が 終わると、金持ちの人の所で 働いた。
нуати мунду зэувэ буйти. Баядига — ути зугдигэту, илэ¹⁾ нинтадига
彼らが 私たちに 食べ物を くれる。金持ち とは 家庭だ, (そこで) 男たちが
эсити уалинэ. Утэмпи нидигэ ямадэхэм унугуди бисити: чолојосэ,
戦争に行かなかった(ところの)。こうした人たちはいろいろな病気もちだった: びっこや,
цоптоусэ, бугаусэ, мафасадигэ. Нуати тэунијэ уакцами мугээти,
斜視や, 不具者や, 年寄り。 彼らは みな 狩が できた,
сугзямамидэ. Утэми нуати ая багдиэти. Нуатилэ ситэти ваца:
魚獲りも。 だから 彼らは よく 暮していた。彼らには 子供が 少ない:
омо — оmodэ.
一家族に一人だ。

Какга августа эдээ. Ый ајани би сколатиги јэнэзэјэи.
八月半ばに なった。この 年 私は 学校に 行くことになる。
Энијэ би тэгэнэи, хыйгинэи улиэни. Минду элэ ией сээ
母が 私の 服と ズボンを 縫った。私は もうじき 九 歳に
эдэлиэни. Минди гиэ бојго классала нясулазајати нёуладигала,
なるところだった。私と 一緒に 一 年生で 勉強することになる子供たちの中で,
омо луса адигани биидэ цоо сагди бисиму. Луса адига гэгбини
一人のロシア人の女の子と 私が 一番 年上 だった。ロシア人の女の子の名前は
Нина, сээни Долгоборец, амини Иванэ. (1/2) Нуани эхини Тоня,
ニーナ, 姓は ドルゴボレツ, 父は イワン。 彼女の 姉は トーニヤ,
нэјути адигамайдэ, зу адига. Омо адига гэгбивэни зојими: Тома,
年下は 妹だけ, 二人の女の子。一人の女の子の名前は 覚えている: トーマ,
цоо нядигавати ојмооми. Нуати уатаји эмээти Сяијэтиги.
一番 下の子を 私は忘れた。彼らは 最近 来た, シャインに。
Котовскава уалитиги каяти, ути тугундини эмээни Долгоборца.
コトフスキーを 戦争に とった, その 代わりに 来た, ドルゴボレツが。
Нуани бугалтереди гоодэ эсэ этэтэ. Магазинэ хэјтэни луса
彼は 会計係として 長くは 務めなかった。店 主の ロシア人
Кирикович јэниэни, утэми Долгоборец ути олиндини этэтэнээни.
クリコヴィチが 去った, そこで ドルゴボレツが その 代わりに 働き出した。
Ијгулэ магазинатиги банагиэти. Минди гиэ нясулээјэи омо
じきに 店に 移って来た。私と 一緒に 勉強する, 一人の
латыска адигани, гэгбини Айна, сээни Берзин, абугани гэгбини
ラトビア人の女の子が。名前は アイナ, 姓は ベルジニシ, 父の 名前は

Альберт Петрович. Нуамани сколала уалими калава татусилэгэни
Ариберт・Петровиич。彼を 学校で 軍事 教練を 教えるように
каяти。Айна эхини — Мирта, эниңэти гэгбивэни оңмооми。Куту
派遣した。アイナの 姉は ミルタ, 彼らの母の 名前を 私は忘れた。とても
гугда адига。Айна миндиги омо сээди нэңу, Миртатэнэ зу сээди
背の高い娘だった。アイナは 私より 一 歳 下, ミルタは 二 歳
эхий。Нуани Митэди гизэ нясулазаңани иленти классала。Ый
上。 彼女は ミーチャと一緒に 学ぶ, 三年生の クラスで。この
зуаду ня омо луса багдилиэни Сяиңэлэ, сээни Сердюк。Нуани
夏に もう 一人のロシア人が 暮し始めた, Шайинде, 彼の姓はセルジュク。彼は
бу багдиэму кава кялани зугдидигэвэ уони。Гайти мутуэни, хоңто
私たちが住んでいた仮小屋のそばに 家を 建てた。すぐに できた, ほかの
ни бэлэсиэти даликендини。Гоодэ ыйми биэ нуамани фронтатиги
人が 手伝った おかげで。 ほどなくして 彼を 前線に
каяти。(2/3) Адигама ситэи, мамасаи имэнээни Сяиңэлэ。Ути
送った。 女の 子と, 妻は 残った, Шайинде。この
адигаду нада сээ бисини。Минди гизэ сколати ги пэнээңэни
娘は 七 歳 だった。私と 一緒に 学校へ いくはず
бисини。Биаса улилэни олоосими, ханалаани。Гоодэ ыйми уни,
だった。川の ほとりを 歩きまわって, 風邪をひいた。長く 患わずに,
будээни。Мунялиэ! Фельдшер дианани: 'Минингитэ'。Ути
死んだ。かわいそうに。准医師が 言った: 「脳膜炎」と。この
фельдшер сээвэни оңмооми, гэгбинитэнэ Мефодя。Сердюкэ
准医師の 姓は 忘れた, 名前は メフォジイ。セルジュクの
мамасани иңгулэ пэнэиэни Занати ги, адигани бугээси。
妻は まもなく 去った, Бикинде, 娘を 葬ってから。

Бу, нёуладига, муи хуилэни гусилиэму дигэңкувэ。Ути
私たち 子供は, 馬 小屋で 遊んだ, かくれんぼを。その
амялани лаптудидэ²⁾ гусиэму。Аасади ги уйхи кэктимэнэйни。Ути
あとで ラプターでも 遊んだ。入り江から 上流は 崖になっている。その
хондилэни никэ буңиэни бисини。Бу Петэңиу, Самандига Митэ
上に だれかの 墓が あった。うちのペーチャと, Шманчук家のミーチャが
янами-кэ илиэти угала。Утэмду эсэ яңцагану ути буңиэ。
どういうわけか立った, そこに。すると こわれたじゃないか, この 墓が。
Хэңэлэгдэ цомпооти。Нюгимизэ, исээти гуанчивэ。пэлэлимиэ, хата
膝まで 落ちた。抜け出して, 見た, 棺を。 恐くなって, 懸命に

сусалиэти, хэтисимидэ:

駆け出した, 叫びながら:

— Буриэ, буриэ!

「墓だ, 墓だ!」

Утава догдимие, буудэ сусалиэму. Тукяймиэ, нуати, инелимиэ,
これを聞いて, 私たちも駆け出した。走りながら, 彼らは, 笑い出し,

экиэти:

止まった:

— Ёу эхуни бифи минти, янами сусайфи, эзэриэни боонону,
「何て馬鹿なんだ, 俺たちは, どうして走るか, 追いつかないものか,

огзо бимидэ.

悪魔 だったら」

Буудэ экиэму, иргулэ гусилиэму лаптуди. (3/4) Амяла бу
私たちも止まった, すぐに遊び出した, ラプターで。あとで私たちは
исэнэсэу ути буриэвэ: гуанчи исэптэ. Энирэ утава сааси, дапсиэни
見に行った, この墓を: 棺が見えた。母がこれを知って, 叱った,
Петэвэ, ёукэ зэувэни завааси, хулисээни хэрикилэми нёула эндэмэни.
ペーチャを。何か食べ物を持って行って, 祈った, 許すように子供の過ちを。
Энирэ омочи дианаи бисэ мунду, бу ули кялани элэгэу хули
母はいつも言っていた, 私たちに, 私たちが川岸に行かないように,
яагу кэтимэли.
崖の端を通過して。

— Епцэгэйсини, улиги тирмэу.

「崩れたら, 川に落ちるよ」

Зуа дулэнэйлиэ. Би сколатиги борго сентябрьду рэнэми.

夏が過ぎた。私は学校に九月一日に行った。

Скола кялани эгди нёуладига гусити. Минава исэмиэ, асагдиги
学校のそばではたくさん子供たちが遊んでいる。私を見て, 出迎えに

тукямаати, хэтимидэ:

駆け出した, 叫びながら:

— Андале, Андале, хэлибэди эмэе, элэ комохиди

「アンドレイ, アンドレイ, 早く来いよ, じきに鐘を

яйдэливэнэзэриэти урока эдэлэгэни!

鳴らすよ, 授業が始まるように」

Минду имикэ рэлэптэ эдээ. Нёуладига би ралавай заваймиэ,

私はなぜか怖くなった。子供たちが私の手を取って,

тукялиэти, бидэ тукямаами. Гоодо ыйми биэ, комохивэ гигямиз,
走り出した, 私も 走った。 ほどなくして, 鐘を 振って,
яйдаливэнэти. Бу классатиги иему, партала тээму. Би оноко
鳴らした。 私たちは教室に 入った, 席に 着いた。 私は どういうわけか
Нина Долгоборцади тээми. Нёуладига инейти:
ニーナ・ドルゴボレッツと 座った。 子供たちが 笑う:

— Адига-баага! Хагзафиэ!

「女と 男! 恥ずかしい!」

Би хоңто партала тэнэгицээми, уги экиндини сясажа
私はほかの 席に 替わろうとした, その ときに 先生が
классатиги иени. Тэунијэ илигиэти парга кялани. Битэнэ эмусэ
教室に 入って来た。皆 立ち上がった, 机の 前に。 私 ひとり
элэлэ илими. Нина инейни.
脇に 立った。 ニーナが 笑っている。

— Си ими илий элэлэ? (4/5) — хаунтасини сясажа.

「君はどうして立っているの, 脇に」 尋ねる, 先生が。

— Би адигази эзэңэй тээ, хагзафи.

「ぼくは女の子と 座りたくない, 恥ずかしい」

— Ха-хай, угтэбэдэ эди диана. Ая, би тэунијэвэ бата-адига

「ハハ, そんなこと 言うんじゃない。よし, 私が みんなを 男と女で

тээвэнэгиэңэй эфилидэ. Си, Витя, Марусяди тэнэгиэ, си, Костя,
座らせよう, 今から。 君, ヴィーチャはマルーシャと座りなさい, 君, コースチャは
Айна зүңэ, си...
アイナと二人で, 君は…」

Угтэбэдэ тээвэнэңкини тэунијэвэ сясажа. Нуани анта, Самандига
こうして 座らせた, みんなを 先生は。 この人は 女で, Симанчуку・
Афанаси адигэңини, Ленинграддала нясулэни, сясажа эдэни, ый
Афанашиの娘だ。 レニングラードで 勉強した。 先生に なった。 今
илентий аңани этэтэйни. Гэгбини Надежда Афанасьевна.
三 年目(として)働いている。 名前は ナジェージュダ・アフанаシエヴナ。

Би сэбиэ ёудэ эсими эгзэ, онофи онё, оно гэгбисивэти.

私は はじめ 何も わからなかった, どの 字が 何と いうかを。

Зубэ биа хулэмиэ дулэнэени, би нонилигихи А онёми. Бу
ふた 月 あまり 過ぎた。 私は おぼえた, Аを書くのを。 私たちの
классалау гагдёугитидэ бисити, угтэбэдэ омо аңани кай эсити
クラスには 落第生も いた。 このように 一 年でも まだ

нонили онёсими, тајими. Утэмпи бисини Канчуга Толя. Нуани
できなかつた, 書くことも, 読むことも。そのようだった, Канчуга・トーリャが。彼の
нэјуни бээдини гйэ нясулаліэни бојго классала. Витя гэгбини.
弟が 彼と 一緒に 勉強することになった, 一年生で。 (弟は)ヴィーチャという。
Декабрь бяланитэнэ эмнэкцэм тэумэни эгзэлиэми. Онёи, тајий.
十二 月には 一度に 全部わかるようになった。書くことも, 読むことも。
Аяди нясулаліэми. Имэхи аја, 1944, (омо мијга ией тајгу диза
よく 勉強するようになった。新しい年 1944年 (一 千 九 百 四十
динтий) амјлани би тэумэни нонилиэми бојго класса
四番目) のあと 私は 全部 終えた, 一 年生の
программавани. Онёјкувэ, книгава тэумэни тајий бисэи, (5/6)
教科を。 文字教本と 教科書を 全部 読んでしまった,
утаухи ыйми исэсидэ. Би мэеи кугу аяди зојилиэни. Утэми
それを見ないでも(暗誦して)。私の 頭は とても よく 記憶するようになった。すると
сафани баалигэе. Би муйсиэми:
退屈に なりだした。私は 思った:

— Тэумэни сайми, янами татусизэјэи?

「全部 わかっている, どうして 教わるのか?」

Утэмидэ сколатиги хулиэми.

それでも 学校へ かよつた。

Би ыйе бодосими: «Ими эсители нясулавана гагда классала? Би
私は 今 思う: 「どうして 勉強させなかつたか, 二年生のクラスで? 私の
сээдэ эгди: ией сээ, гагда классала татусимэсэи. Утэми, сайна, би
歳も 大きい: 九 歳(だから), 二年生で 学べたのに。それで, 多分, 私は
гагда классала гээди нясулаліэми». Утава амјла онёзојои.
二年生のクラスで いい加減に やり出した」 このことを あとで 書こう。

Минди гйэ Костя Иванов нясулэни. Нуани аминдий, энидий,
私と 一緒にコースチャ・Ивnofが勉強した。彼は 父, 母と,
агамулэ, эхимулэ Амбаду багдиэти. Ути Амбала телефонова
兄, 姉と アンバに 住んでいた。この アンバに 電話を
тафјасикчи зугди бисини. Костя Ульянала багдиэни ый. Би
つなぐ家(電話交換所)があつた。コースチャはウリヤnofの所に住んでいた, 今は。私は
Геојка Олегади гагдалаами. Нуани миндиги омо сээди ага.
ゲオンカ・Олегと 友だちになった。彼は 私より 一 歳 兄だ。
Нуани зунти классала нясулэни. Кагбаль-кагбаль бий бата, куйни
彼は 二年生のクラスで 学んでいた。がっしり した 少年で, 力が

эгди. Нуандини мосоними нидэ ыйни галуу. Эмнэ бонтилэйсини
 強い。彼と けんかしても だれも かなわない。一発 なぐると
 — иргүлэ туланаду. Минава эсини бонтиси, уиндээси, кулэ
 すぐに ふっ飛んだ。私を なぐらなかつた。持ち上げて, 静かに
 илигивэнэйни. Нуани аруганидэ куйхи ни, ый фронтала бини,
 立たせた。彼の 父親も 屈強な 男で, 今 前線に いる。
 энини аругани куту мафаса, иейза сэ хулэмиэ бини, нуани
 母の 父は たいそう 年寄りで, 九十 歳 以上 だと, 彼は
 гунэйни. (6/7) Гэгбини Арсё. Ими утэмпи гэгби? Маңму
 言う。 名前は アルシヨ。どうしてこんな 名前か? Амур川
 буалани багдиэни, угала иуэни, Унилэ, утэми Маңму гэгбидини
 地方で 生まれた。それから 育つた, Аниуйで。だから ナーナイの名前で
 гэгбилэти. Сагди мафаса. Сикэ биңэ аси маңга ни бисини.
 呼んだ。 年取つた爺さんだ。若かつたころは 大変 屈強な 男 だつた。
 Нуани эгдимэ тэлуңусигэ багдиэми хоктовэ. Би саңгау идиги
 彼は たくさん 話した, 生きてきた道すじ(生い立ち)を。私の 祖先が どこから
 багдиэвэтидэ, аяди тэлуңусиэни. Би утава амяла эгди саңгадига
 来たかも, 詳しく 話してくれた。私は これを あとで たくさん 大人のたちが
 тэлуңусиэвэти догдигэи. Ути тэлуңувэ пага онёгиэми. Олега
 話すのを 聞いた。この 話を 別に 書いた。Олегは
 минава омочи гайси бисэ мэнэ зугдитиги. Нуани эниңэни муйди
 私を いつも 呼んで いた, 自分の 家に。彼の 母親は 馬で
 обозала хулиэни Дабаутиги. Зуатэнэ анадн заава соловосиэни
 荷役に 行つていた, 峠へ。 夏には 舟で 荷物を 運んだ,
 хоңто антадигади. Ути Арсё мамасани нуандигини вай сээди
 ほかの 女たちと。 この アルシヨの妻は 彼より 二十 歳
 нэңу. Бу Олега зуңэ ёгосотиги хулиэму сугзяманами. Нуани
 若い。私はОлегと 二人で 小川へ 行つた, 魚獲りに。彼は
 пакиди акилиэни мыйрмэди. Би бээдигини гээлэ акими. Бимиз,
 上手に 刺した ヤスで。私は 彼より 下手に 刺す。やがて,
 бидэ пакиди акилиэми。
 私も 上手に 刺すようになった。

Нуатилэ лясн эгди дами. Бу эгдимэ дамисиу, утэми би куту
 彼らの所には大変たくさんタバコ(がある)。私たちはたくさん吸つた。それで私はとても
 коңокту бисими, ниа би лясн симпилиэми. Би симпилиси, минду
 やせて いた, それに 私は ひどく 咳をした。私が 咳込むと, 私に

даивэ таивэнээси буйти симиндэлэгэи саңнява. Симиндээси,
キセルをつけて よこした, 吸うように, 煙を。 吸うと,
симпими вадими. Утэбэдэ гяҗа нэҗини. Зугтиги би догбо
咳が 止まった。 そんな 毎 日だ。 家に 私は 夜
эмэгими. (7/8) Эниҗэ сэбиэ хаунтасигээ, илэдэ бисимэй. Би
戻る。 母は はじめ 尋ねた, どこに いたかを。 私は
дианагисиэми, илэ бисими. Догбо би симпивэй ханалами бизэм
答えた, どこに いたか。 夜 私の 咳を 風邪 だろうと
муйсиэни, утэми би мёвэй, тиҗэвэй ханасиэни. Оно ханасити?
思った(母は)。それで 私の 首や 胸を つねった。 どうやって つねるか?
Зубэ уняди нява завааси тагдити, заляди улидидэ бутуэси。
二つの 指で 皮を つまんで 引っ張る, つばか 水で 濡らして。
Паапам эдэлисини (утэбэдэ ня хэҗилэни сакиа хэктини) вадити。
赤く なると (つまり 皮膚の下に 血が 通うと) やめる。
Утэбэдэ эгди муда. Би омочи утэмпи мёоди, тиҗэди хулими
こうして 何 度も。 私は いつもこうした(つねられた)首や, 胸で 過ごして
бисэй. Эниҗэ хайси эсини саа би дамисивэй. Али-али би зоминди
いた。 母は まだ 知らなかった, 私がタバコを吸っているのを。ときどき私はこっそり
зугду дамисиэми. Эмнэ дубдаани минава эниҗэ。
家で 吸っていた。 あるとき 見つけた, 私を 母が。

— Анана дамисий?

「前から 吸ってるの?」

— Какта аҗани.

「半 年」

— Си утэми коҗокту бий, зэувэ аяди ый дига, тяси утэми

「おまえはそれで やせているんだ, 食べ物をよく 食べないで, ひどく こんなに

симпий. Эди дамиси, уэнтэҗие, унугулээси, будэээй. Ёу

咳をする。 吸うんじゃない, やめなさい, 病気になって 死ぬよ。 何て

дианазами би амидуй? «Ими эси тафяси?» — ата диана?

言うの, 私は 父さんに? 『どうして見張ってなかった?』 って言わないかい?」

Би утава ёудэ эсими бивэнэ. Ёу бини 'будэй'? Тэмэдэ

私は これには 何とも 返せなかった。 何なのか, 「死ぬ」とは? そんなふうには

эсими баа.

思えなかった。

Абуга али-али онёсини. Сэбиэ онёни, фронтатиги гулинэй

父は ときどき(手紙を)書いた。 はじめて書いた, 前線に 向かう

зулиэлэни: нуативэ эшелонатиги тэуйти. Ути зуа бисини, юледу.
前に: 彼らを 軍用列車に 乗せた。この 夏に なって, 七月に。

Амяла ня омо онё эмэни. Ёукэ Сталинградлани уалини. (8/9)
その後 また 一通の手紙が 来た。何やら スターリングラードで 戦っている。

Ути амялани онёни: нуамани сиэңисиэти, Красноярскала таусити.
この あとで 書いていた: 彼を 負傷させた。クラスノヤルスクで 治している。

Бугдивэни сиэңиэти.

足を 負傷した。

Туэдэ дулэнэлилизэ. Има цялялиэни. Эниңэ дианайни:
冬も 過ぎ始めた。雪が 融け出した。母が 言う:

— Ыйнэңи Канчуга Инсана моугэсизэңэни. Нуани туэ бого
「今日 カンチュガ・インサンがシャマンの儀式をやる。彼は 冬 太った

соңговэ уани. Имовэни олоктооси, лоңкодиги хукуйвэ ңалади
クマを しとめた。脂身を 煮て, 鍋から 熱いのを 手で

завааси, нёуладига хэтигити туңгасизэңэни. ңэнэзэңэу?
つかんで, 子供たちの 額に 押し当てる。行くかい?」

— ңэнэзэңэу!

「行く!」

Би тэнэ ңэнэзэңэи. Пабликадэ тэнэ ңэнэзэңэни. Митэ ый
私は 初めて 行く。パブリクも 初めて 行く。ミーチャはこの

зулиэлэни ади муда хулисээ, утэми сайни, онодэ бивэни. ңэнэму
前に 何 回か 行った。それで 知っている, どんなふうかを。行った,

тэуниңэ Диңнэ зугтигини. Диңнэвэ, унугухи бихини, эсити кая
みんなで ジグリノの家へ。ジグリノは, 病気 なので, 送られていない,

фронтатиги. Зугди тапчи ни бити. Нёуладига эгди. Илэдэхэм
前線に。家 いっぱいの人 が いた。子供たちが 多い。どこにでも

тэйти. Бильчилэ сагди лоңко, утала соңго имони олоктоптэйни.
座っている。かまどに 大きな 鍋, そこで クマの 脂身が 煮えている。

Га, Инсана тээгэ уңтуди, нуани зулиэлэни тоо зэгдэйни, утаухи
ほら, インサンが座っている, 太鼓を持って。彼の前には火が 燃えている, そこへ
сэңке абдявани уэсити ая бапталагани. Иай нифиэси, одо ту-ту
イソツツジの葉を投げ入れる, いい匂いがするように。目を 閉じて, 爺さんはじっとして
бини, уңтуй диэңэзэ ңалалаи завааси, аңаза ңалалайтэнэ — гиуйвэни。
いる。太鼓を 左 手に 持って, 右 手には ばちを。

Гоо тээсэ, хэмуди ёукэ дианамизэдэ. Уңтуи дэгди кятигини
長いこと座っていた, 口元で何か つぶやきながら。太鼓を 顔の 近くに

таждааси, экээ гиундээни. (9/10) Урту угзандаани. Ута ниа
引き寄せて, 静かに 打ち始めた。 太鼓が 鳴り響いた。 今度はもっと
гиундээни. Амятали ниадэ. Ёукэ дианалигэ. Би эсимидэ бапта
たたいた。 それから さらに。 何か 語り始めた。 私は わかりもしない,
утава. Гоо ёукэ дианагээ. Ути амялани экти илигигээ. Илимэ,
これを。 長いこと何か 語っていた。 その あと 急に立ち上がった。 立ち上がって,
сята даамайди угилиэни. Ярпа умудэсэ иайдалиэни. Утэми
激しく 腰を ゆすった。 金具が 帯に付いていて音をたてた。 こうして
хэтигэсими моугэсилиэни. Ути амялани экэсэнди вадилиэни. Уртуй
跳びはねて 神憑りになった。 この あとで だんだん 終わりに近づいた。 太鼓を
нэдээси, лоқотиги туямани, утадиги имовэ ралади агбуймиэ,
置くと, 鍋に 近づいた。 そこから 脂身を 手で つかむと,
батадигэ хэтигити зогзолиэни, нуати инейти, ыйтидэ алукупунэ.
子供たちの 額に 押し当てた。 彼らは 笑っている, 顔をそむけることもなく。

Минду сэуни эсэ, утэми қаңа хэгитигини дигэнээми. Энирэ,
私は 恐く なった。それで ベッドの 下に 隠れた。 母が
утава мэдэмиэ, би гэдигэлэи завамиэ, таждагизни амайхи; ути
これに 気づいて, 私の 襟首を つかんで, 引き戻した, 後ろへ; その
экиндени би хээлэи гилий зугэбэдэ ёукэ туңгала. Одо хојтогугу
とき 私の 額に 冷たい 氷のような 何かг 触れた。 爺さんは ほかの
батадигатиги туямани. Паблика, минтиги исэсимиэ, инейни:
子供たちの方へ 去った。 Пабликが, 私の方を 見て, 笑う:

— Хагзафиэ, изи рэлэй? Зугэбэдэ гилий.

「恥ずかしいなあ, 何を恐がってるんだ? 氷みたいに冷たい(だけだ)」

— Би муйсиэми, катади хукуй бизэ, утэми дигэнэкцээми.

「ぼくは 思った, すごく 熱い だろうと。それで 隠れようとした」

Утава ыйдэхи муйсими:

これを 今でも 思う:

— Ими гилий бисини зугэбэдэ? Нуани ути (10/11) лэмэвэ лоқо

「どうして冷たかったのか, 氷のように? 彼は この 塊を 鍋の

хуини донигини агбугизни.

煮立っている中から 取り出した」

Ыйдэхи нагбу бини минду.

今でも 謎 だ, 私には。

Ути моугэсиэни амялани, олоктосо имовэ эгдимэ зиэси, буэти

この 儀式の あとで, 煮えた 脂身をたくさん切り分けて, ふるまった,

мунду лэмэсилэгэу. Митэ Пабликадэ куту ая дигасиэти, би няңга 私たちに小さな塊になるように。ミーチャとパブリクはすごくよく食べた。私は少し дигандаами, ээмый эдэлихини, вадиеми. Куту бого соңго бисини, 食べた。 気持が悪くなって, やめた。 とても 太った クマ だった。 имони диниңэ хулэмиэ бисини бизэ, сайнадэ. Ути амялани ня 脂身は(厚さが)指四本分 以上 あった だろう, たぶん。 この あとで また зу муда хулиэми, куту сэбзэңкэ бисэ. 二 回 行った。 とても おもしろかった。

Цайхи ня биэ!

続きが まだ ある。

- 1) 疑問詞 илэ「どこ」が関係詞的に使われている。2行上の али(дэ)「いつ(でも)」の接続詞的な用法にも注意。
- 2) ЛАПТАР (＜露 *лапта*) はクリケットに似た球技。

X

Нэки, бу боңго маяду, гуняламу: цаңаламу, клубала гусиэму.
春, 私たちは 五月一日に お祝いをした: 歌った, クラブで 遊んだ。
Уивэ уими мутуэси, сколала татусими вадиему: каникулэ эдээни,
畑を 植え 終わると, 学校で 教えるのを やめる: 休暇に なった,
омо зуани кай дэумпизэңэу (дэунцэзэңэу). Куту ая! Би омочи
ひと 夏 ずっと 休む。 とても 良い! 私は いつも
онёкцоми ути Арсё тэлуңусиэвэни. Нуани дианаани минду:
書こうとした, あのアルショが話したのを。 彼は 言った, 私に:
— Си, бата, луса зээни бий.
「おまえは, 坊や, ロシア人の孫なのだ」
— Идиги нювэнэи? — сэбзэңкэлээми би.
「どこからわかったの?」 興味をそそられた, 私は。
— Би тэлуңусизэми утава, си амий даеудэ тэу сайти. Би
「わしは 話す, これを, おまえの父さん, おじさんも皆知っている。わしは
туңаза-нюңуза сээди айи бими нуатидиги. Нуати амитидэ миндиги
五十, 六十 歳 年上 だ, 彼らより。 彼らの 父親も わしより

нэгү бисини. Си амий еевэнидэ саами би. Магга ни бисини,
若 かった。おまえの父さんの祖父さんだっけ知っている、わしは。強い男 だった、
гугда, куини куту эгди, нюктэни хулалиги, гузактани
背が高くて、力が とても 強くて、髪の毛が 赤くて、 髭が
палиги-хулалиги, сокцоом, дэгдини тэу гузактамайдэ. Дуйсие,
黒っぽい赤で、 逆立って 顔 中 髭だらけ。 聞け、
тэлурусими. Би ути тэлурувэ бимие хай догдигэй: Исула ододиги,
わしは話す。わしは この 話を あとで また 聞いた: Исла 爺さんから,
Гулинэ (1/2) даядиги, цоптоусэ сусудиги, абугэдиги. Утава тэу
グリナ おじさんから、片目の おじさんから、父さんから。これを 皆
сайти анафи удедигэ。
知っている、昔のウデへたちは」

Би онёгиэми хојто хауелэ, оло эзэјэи онё. Пага онёсо
私は 書いた, ほかの 紙に。 ここには 書かない。 別に 書かれる
бизэјэни。
だろう。

Зуа бу хайси сагди битала багдиу инэји. Полява энијэ
夏 私たちはまた 広い 砂地で 過ぐす, 日中。 ポーリヤを 母は
имэнэсиэни Авајка сэнијэлэ. Авајка цоптоусэ зујэ ситэлэ анчи
置いて来た, Аванкаお婆さんの所に。 Аванкаは片目のおじさんと二人で子供は いな
бисити. Нуати ситэти, багдимие, будэйти. Имикэ ыйти ниэдэ。
かった。 彼らの 子供は, 生まれると, 死んだ。 なぜか 生き残らない。
Утэми Авајка гэлэни энијэлэ Полява зуа багдилэни нуандилэни。
それで Аванкаは 頼んだ, 母に ポーリヤを 夏 過ぐすように 彼女の所で。
Бу Митэ зујэ Зинава тоотосиу. Паблика мэнээ гусини хојто
私はミーチャと二人でジーナを おぶった。 Пабликは 自分で 遊んだ, ほかの
нёулэдигэди. Петэ педицэлэ этэтэлиэни. Ёухикэ анадн солойхи
子供たちと。 Пэччаは 調査で 働いた。 どこか 舟で 上流に
јэнээти этэтэнэйми. Геологэ педицэни, сэлэвэ, айсивэ, мэјмувэ
行った, 仕事をしに。 地質学の 調査で, 鉄や, 金, 銀を
галакгајти буа зэгэлэни。
探す, タイガで。

Сяијэлэ омо сикэ муй бисээ, лусамади 'жеревец'. Утава зуа
シャインに 一頭の 若い 馬が いた, ロシア語でジェレベツ(雄馬)。これを夏
эситидэ тиндаса байхи. (2/3) Утава гяја нэјини туясивэнэйти,
放さなかった, 外に。 これを 毎 日 走らせる,

хукувэ хэкээси, моголиэдэ, амяла хуилэни хэкэгити, сэбиэ
綱を つけて, 回って, あとで 厩に つなぐ, まず
дэунцэвэнээси. Утава фронтаду бугизэңэти, кавалераду. Би эмнэ
休ませてから。これを 前線に 送るのだ, 騎兵隊に。私は 一度
кэтигэ уувэми мэми. Бу дигэңкувэ гусиэму ути муи хуини
あやうく殺されかけた, 自分を。私たちは隠れんぼをしていた, この 馬 小屋の
кялани. Би, вопти агдалини нюханааси, дигэнэлэми иэфинээми муи
そばで。私は 扉の 隙間から 入って, 隠れようと 進んで行った, 馬が
илилэни. Оңмооми би утала муй зуа бивэни. Би тукаяси, ёукэ
立っている所に。忘れていた, 私はここに 馬が 夏 いるのを。私が 駆け込むと, 何か
хэтигэсилигэ би зулиэлэй. Иамда саи хугиэми амайхи,
足踏みし始めた, 私の 前で。思わず 戻った, 後ろに,
тукагилиэми, ути экиндини би зегээ исолэи никэ җанаваҗка. Би
走り出した, その ときに 私の 左 ひじの所をだれかが ぶった。私は
туланаами гагда ээтигини. Илиэси, этэңиэми амайхи: минтиги йай
ふっ飛んだ, 反対 側に。起き上がって, 振り返った, 後ろを: 私の方を 目を
бугдам ути жеребеца исэсини. Дианайми:
見開いて この 雄馬が 見ていた。私は言う:

—Эзи тагдаа, эндээми. Оңмооми, си оло бивэй, ня эзэңэй
「怒らないで, ごめんよ。忘れていた, おまえがここにいるのを。もう
эмэ, хоңтогугудэ дианазаңаи. Синду асаса, иңгулэ эсэи баңцала,
来ないから, ほかの子にも 言うから。おまえに 礼を言うよ, いきなり蹴らなかつた,
уамусэи минава эмнэкцэмдэ。
殺そうとして, ぼくを 一撃で」

Утэбэдэ дианайми, нилифи баами. Утадиги нюгиэси, тээми
こう 言うと, おそろしくなつた。そこから 出ると, 座つた,
(3/4) би, баата, иай нифиэси, таңини кялани:

私は, 少年が 目を 閉じて 数を数えているそばに:

—...Илаза омо, илаза зубэ, илаза ила, илаза ди, илаза туҗа.
「... 十 一, 十 二, 十 三, 十 四, 十 五。

Би галактанайми. Ни эсини дигэнэ, би байтай анчи!
ぼくは探しに行くぞ。だれか 隠れてなくても, ぼくのせい じゃない」

Иай ниэнтилэмиэ, минава исэни:

目を あけると, 私を 見つけた:

—Тук-тук, Андале, би синава баагиэми!

「ほらほら, Андрей, ぼくは 君を 見つけた」

— Би ыйми гуси, — экэ дианайми би.

「ぼくは 遊ばない」 静かに 言う, 私は。

Би дэгдитиги этэжимиз, боголиэни:

私の 顔を のぞき込んで, 驚いた:

— Ёу, огзовэ исэи?

「どうした, 悪魔でも見たのか？」

— Хоҗто. Муйду кэтигэ увэми. Илини амятигини туямаами.

「違う。馬に あやうく 殺されかけた。立っている 後ろに 駆け込んだ。

Иҗгулэ эсини баҗцала, сэбиэ олокпоноони, зулэйхи сусакцаани,
いきなり 蹴らずに, まず 身震いした。前に 行こうとしたが

ыйми мутэтэнэ, баҗцалаани, битэнэ ути экиндини сусагими
できないで, 蹴り上げた。ぼくは その とき 抜け出すことが

кокпиэми. Утэми би зөҗээ исолэй нагдани кикпыйдэ.

できた。それで ぼくの 左 ひじの所を 突いた, 軽く」

Ути амялани исэсилиэму исовэ. Цээ, хуtam эдээни, няҗга

その あとで 見てみた, ひじを。確かに, 赤く なっていた, 少し

оулиндэни.

腫れていた。

— Уний? — хаунтасини.

「痛むかい？」彼が尋ねる。

— Идаи. — гунэйми би. (4/5)

「ひりひりする」言う, 私は。

Ути баага гэгбини Гена. Нуани, би дэгдий цаам эдэмэни

この 少年の 名前は ゲーナ。彼は, 私の 顔が 白く なっているのを

исэмиз, боголиэни. Хоҗто нёуладига тэу омосигиэти. Гена эсини
見て, 驚いた。ほかの 子供たちが 皆 集まって来た。Генаは

галактанаги нуативэ. Бу исэнээму жеребецава. Мунава исэмиз,
探しに行かなかった, 彼らを。私たちは見に行った, 雄馬を。私たちを 見て,

кялумусилиэни.

横目を使った。

— Эку илиэ. Бу си кятигий эзэҗэу җэнэ.

「おとなしく立っている。ぼくたちはおまえのそばに行かない」

Уйхи туктиэси, тээму бу экудэ. Хоҗто батадигэ эмэмиз,

高い所に上がって, 座った, 私たちはおとなしく。ほかの子供たちが 来て,

хаунтасити:

尋ねる:

— Ими галакта¹⁾?

「なぜ探さないんだ？」

— Ыйми чалаа, гяндайми, — инейни Гена.

「やりたくない, 面倒だ」 笑う, ゲーナが。

— Саняктани²⁾, — нямайти нуамани.

「弱虫！」 罵る, 彼を。

Би дианайми:

私は言う:

— Дуйхи эдиу рэнэ, муйди узуу.

「中に 入るな, 馬に 殺されるぞ」

Тэлүусиэми би нуатиду.

話した, 私は 彼らに。

Ути жеребеца гэгбини Левко. Мармурик гэгбилэни. Туэгисини,
この 雄馬の 名前は レフコ。 マルムリクが 名づけた。 冬になったら,

хэбузэпэти военкомататиги.

連れて行くだろう, 軍事委員部に。

Августа бялани Поля яңсалани. Би умасигэи тѣңо цазалани,

八 月に ポーリャが溺れ死んだ。 私は 釣りをしていた, 湾の 奥で,

Самандига нялани. (5/6) Ила адигадига битала гусидугэ магазина
シマンチュクの 岸で。 三人の 女の子が 岸辺で 遊んでいた, 店の

нялани. Тѣңо цаадигини эситидэ исэптэ. Ули мүдэндээни няңгадэ.
岸で。 湾の 奥からは 見えなかった。 水は 増えていた, 少し。

Поля, Ира, Зина гусиэти бисэ, би нуати кялати умасиңэи.

ポーリャ, イーラ, ジーナは遊んでいた, 私が 彼らの そばで 釣っていたとき。

Утэбэдэ умасими, тѣңо цаатигини рэнээми. Ули гилилиэни. Бу
そうやって 釣っていて, 湾の 奥へ 行った。 水は 冷たかった。 私たちは

утэлиңени эсэудэ эгбэси. Адигадигэгүдэ дианами элэгэти эгбэси,
この時期 泳がなかった。 女の子たちにも 言った, 泳がないように,

иңэни, мүдэ. Бита кялани угбэнэйни, утадиги сымэныйни.

冷たいし, 水が多い。岸の そばは 浅いが, そこから 急に深くなる。

Умасимиз, догдими би:

釣りながら, 聞く, 私は:

— Поляи, Поляи, ха-ха, оно нихэи си? — утэбэдэ инейми,

「ポーリャ, ポーリャ, ハハ, 何してるの, あんた」そんなふうにあいながら,

гунэйни Ира.

話している, イーラが。

Яля куту ая аҗманалигэ, утэми эсими пэкцэ.
ウグイがとても よく かかっていた, それで 振り返らなかった。

— Гусими нихэйти бизэ, — муйсими би.

「遊んで いるのだろう」 思う, 私は。

Гоодэ ыйми бизэ, эниңэ тукиямайни, хаунтасимиздэ:

ほどなくして, 母が 走って来る, 尋ねながら:

— Ехэ Поля, аа!

「どこ, ポーリャは, ああ!」

Утэмду ёгосо дататигини тукиани. Би хэлибэди эмэгиэми.

そうして 支流の 河口の方へ 駆け出した。私は 急いで 戻った。

Зина гайсини улиги. Идигикэ саҗтадигэ гайти эмэдугэ. Би
ジーナが指差している, 川面を。どこからか 大人たちが すぐに やって来た。私が
улиги (6/7) тукиямайвэй цокпологимизэ, уйхи каягиэти. Фуляна дая,
川に 駆け出すのを つかまえて, 上に 引き戻した。フリャンおじさんが,
тиңэлиэ олооси, баагиэни адигава. Нуани диливэни хэгихи
胸まで 水に入って, 見つけた, 女の子を。彼女の 頭を 下に
кузувэнээси, гадизни кэктимэтиги. Цоптоусэ сусу, бугдилэни завааси,
抱きかかえて, 運んだ, 岸に。片目 おじさんが, 足を つかんで,
гигялиэни, ули нюгилэни эутэдиги. Утэмду ули сабдалиэни. Ути
ゆすった, 水が 出るように, 肺から。すると 水が したたり始めた。この
экиндини идигикэ эмээ фельдшерэ (ути гэгбивэни зорими би)
とき どこからかやって来た, 准医師 (この 名前を 覚えている, 私は)
Мефодя. Адигава завамиэ, дэгдивэни уйхи хугивэнээни, аҗмавани
メフォジイが。女の子を抱きかかえると, 顔を 上に 向けた。口を
ниэнтилээси, офоктоди багбалиэни кутатигини. Нуандуни дианайти:
開かせて, 鳥の羽を 突っ込んだ, 喉に。彼に みんなが言う:

— Диливэни кузугие, ули маптилэгилэни.

「頭を 下に向ける, 水が 出るように」

— Ту-ту биеу. Би ая сайми, онодэ нихэузэңэвэ.

「静かにしてろ。私は よく 知っている, どう すべきかを」

Би догдигэи, онодэ Поля хоконондэмэни, утааси, няңга

私は 聞いた, 何か ポーリャが うめくのを。そうして, 少し

таниндээси, сим-сим эдэгэ. Ути амялани фельдшерэ, адигава наала
身震いして, 動かなく なった。この あとで 准医師は, 女の子を 地面に
нэдээси, дианайни:

寝かせて, 言う:

— Будээни. (7/8)

「死んだ」

Бу соголиэму. Эниңэ, нюгасими, нюктэи тагдилиэни мэнэ
私たちは泣き出した。母は、キスしながら、自分の髪を引っ張った、自分の
дилидиги. Доозои куту хаңкани эсэ, ыйкпэсими маңга. Эниңэ,
頭から。胸の中が とても 苦しく なった、息をするのが つらい。母は、
ңалалаи адигава туэлэгимиз, зугтиги гадиэни. Муңялиэ куту
腕に 娘を 抱きかかえて、家に 連れ帰った。かわいそうに、大変
алагдига, мэехи адигава! Оно нихээзи, угэбэдэ эдэмэни?
美しく、賢い 娘を。 どうしたらいいだろう、こう なったものを。

Бүгэнэми саңтадигэмэй ңэнээти. Нёуладигэвэ нивэдэ эсити тинда.

帯いに 大人たちだけが 行った。子供たちを だれも 行かせなかった。

Бимиз, абуга онёни эмээни. Хаунтасини:

しばらくして、父の手紙が 来た。 尋ねている：

— Ни будээни? Би тоосиэми Андале тямаламани. Цээзну

「だれが死んだか? 私は 夢に見た、アンドレイが溺れ死んだのを。本当に

нуани тямалани?

彼が 溺れたのか?」

Онёгиэму Поля тямаламани. Ути амялани гоо анчи бисэ

書いてやった、ポーリヤが溺れ死んだことを。このあと ずっと なく なった、

абуга онёни. Амялаа эмэни. Сиз баани дилилэи, гоо таусиэни

父の 手紙が。 もっとあとで来た。 傷を 受けた、頭に。 ずっと治療していた、

контузивэ. Дианакцами эсини мутэ. Бй няңга аасигиэни, хай

打撲傷を。 話すことが できなくなった。今は 少し 良くなった。まだ

госпиталелэ бини. (8/9) Таусими мутуэси, ня уалинэгизэңэни.

病院に いる。 治療し 終わったら、また 戦線に戻るだろう。

Бйгэнэ Украина буалани таусини.

今は ウクライナの 地で 療養中だ。

Би зунти классала татусилиэми. Гагдёугими илантуңэ амясати.

私は 二年生の クラスで 学び始めた。 落第で 三人が 残った。

Ути Канчуга Витя, Канчуга Толя, Котовска Марусядэ. Куту

これはカンチュガ・ヴィーチャ、カンチュガ・トーリヤ、コトフスカヤ・マルーシャだ。ひどく

гээ нясулэти. Бйгидэ эгзэ ёудэдэ. Сентябрьду уйвэ айсигиэму:

できなかった。 わかっていない、何も。 九月に 畑を 収穫した：

боулимивэ кигагиэму, тудузэвэ улэгиэму, дэузэвэ, туливэ — тэумэни

トウモロコシを 刈り取った、ジャガイモを 掘った、大豆を、インゲンマメを 皆

тайгиэму. Эгди иуэни уилэ. Утэмду имикэ зуагидэхи ыйни элэ
収穫した。たくさんできた, 畑で。それでも なぜか 夏までは 十分ではない,
биэ боулими тудузэдэ. Нэки малаптайни тэудэ. Утэми куту
トウモロコシも, ジャガイモも。春には なくなる, 全部。それで 大変
зэмый. Эниңэ оногдо баа бу ёудэ дигалагэу. Утэбэдэ нэки
ひもじい思いをする。母はいつも見つけた, 私たちが何か食べるように。こうして春に
таундини лалиу. Зугэ цалыйсинитэнэ, нярга уагиу: сугзяди багдиу.
なるたびにお腹をすかせていた。氷が融けると, 少し 元気を取り戻す: 魚で 過ごす。
Би зэмэи баарэи, алидэ эсэй гэлэ дигалагами. Ту-ту биэси,
私は お腹がすいても, いつも欲しがらなかつた, 食べるのを。おとなしくして,
кэптэйми. Хоңтогуту омочи гэлэйти бисэ:
横になっている。ほかの者たちはいつも欲しがっていた:

— Дигалагаи буе, эмугдэй зэмэи. (9/10)

「食べるものをちょうだい, お腹がすいた」

Ута эниңэ зимайни баягэтутиги, эмэгими, ёудэ газини.

すると 母は お客に行く, 金持ちの所へ。戻ると, 何か 持って来る。

Боулимивэ газилиэ, дианайни:

トウモロコシを持って帰ると, 言う:

— Куаптилэвэ таиеу хэлибэди, потоңисизэңэй.

「たきぎを 集めて, すぐに。焼くよ」

Потоңисизэси, мунава дигаванайни.

焼くと, 私たちに 食べさせる。

Нэки, зуа сугзяди, ни буйсини улэди багдиу. Эниңэ,

春と 夏は 魚や, だれかがくれた 肉で 過ごす。母は,

колхозала этэгэми, мунду тимадулэ, сикиэ мэнэ обои газини. Уилэ
コルホーズで働きながら, 私たちに 朝に 晩に 自分の割り当て分を持って来る。畑で

аадайсинитэнэ, эниңэ сагди муңганава тапчи олоктоини куту хый
収穫する時期になると, 母は 大 鍋を いっぱいに 煮る, とてもおいしい

зэувэ. Бу ляси дигау, эмугдэ пукцэм эдэйдиги. Ути амялани
ご馳走を。私たちはたくさん食べる, お腹いっぱいになるまで。この あとで

эмугдэу унини, усэвэсиму. Утава Самандигадига инектэйти:

お腹が 痛くなる, 下痢をする。これを シマンチュク家の者たちが笑う:

— Нина ситэнэни тэу рахитэмэй бити, эмугдэти пукцам,

「ニーナの子供たちは 皆 くる病ばかり で, 腹は 出っ張ってるし,

бугдिति нэмнэцээдэ.

足は 細いんだ」

Эниңэ утава догдимиз, ляси тагдаани. Бёудувэ³⁾ исэмиз,
母は これを 聞いて, すごく 怒った。 Бюфдоуを見て,

дианани:

言った:

— Нидэ ыйни саа, онодэ цайхи бизэнэвэни. Багдимиз,
「だれも わからない, どのようにこの先 なるかを。 生きて,

исэтэфизэ, ни ситэнэни элу ни эдэзэңэти.

見ててごらん, だれの子供が 立派な人になるか」

1) 意味的には галакта の前に否定動詞が必要かと思われるが、なくてもよいという。

2) саянкта は「(鳥の)糞」の意。罵りことばとして使われている。

3) Шманчук家の長老。2行上のニーナは母の名。

X I

Ый тэуниңэ исэйти, онофи ни эдээти Нина ситэнэни,
今 みんなが 見ている, どんな 人になったか, Нейнаの子供たちと,

Самандигади́га ситэти. Утэбэдэ бини бизэ:

Шманчук家の 子供が。 こんなふう なの だろう:

— Эди тууси зиңэтиги, алидэ уливэ умизэңэи.¹⁾

「唾を 吐くな, 井戸に, いつか 水を 飲むことになる」

Берзина мунава военна делавани татусини. Нуани Айнаңини
ベルジニシが 私たちに 軍 事を 教える。 彼の (娘)アイナは

куту тугэ иуйни. Миндиги омо дилиди гугда эдэни.

とても 早く 成長した。 私より 一つ 頭分 背が高くなった。

Зуа, боулими адайсини, ляси гаи зогзойти. Колхоза уйлэни,
夏, トウモロコシがなると, たくさんのカラスが荒らす。 コルホーズの 畑では,

паам дооси, магити боулиливэ. Утэми Мармурика нёуладигавэ
真っ黒にたかって, だいなしにしている, トウモロコシを。 そこでマルムリクが子供たちに

кэлээни мёусэсилэгэти. Октовэ, нилэ сачаңа бихини, буэни сазаци
頼んだ, 退治するように。 火薬を, だれでも 銃の あるものに, 与えた, 散弾と

гиздэ.

一緒に。

Эмнэгдэлиэ Кя Боря минава мэнэ зугдитиги газизэни:

あるとき キャ・ボーリヤが私を 自分の 家に 呼んだ:

— җэнэзэфи минтиги, найни боулимивэ олоктоони, диганазафи.

「来いよ, 俺のところに, 婆ちゃんがトウモロコシをゆでたから, 食べよう」

Би җэнэми. Сикиэгилиэни. Бу дигаму боулимивэ. Ути

私は 行った。夕方になった。私たちは食べた, トウモロコシを。その

амялани Боря сазава тэугизэни, омосо маали эдээни. (1/2) Утава

あとで ボーリヤは散弾を 詰めた。一つ 薬莢が できた。これを

сачаңала тэуэси, җэнээму няйхи. Би мэнэ зугдитиги иеми. Эниңэ

銃に 込めて, 出かけた, 岸の方へ。私は 自分の 家に 戻った。母が

минава дигаванаани. Гоодэ ыйми бизэ, Митэ эмэгиэни, амятали

私を 食べさせた。ほどなくして, Мичьяが 帰って来た。うしろから

Боря иени, дианаймидэ:

ボーリヤが入って来た, 言いながら:

— Гэ, Суаңка Митэ байтаңизэни.

「実は, スアңка・ヴィーチャがまずいことをした」

Эниңэ хаунтасини:

母が 尋ねる:

— Ёу байтани?

「どんなまずいこと?」

— Митэ би мёундадий Ульяна Юраваңини²⁾ эндэми уани.

「ヴィーチャが俺の銃で Урияноф・Уёураを 間違つて 撃つた」

Эниңэ сята тукямани клуба кятигини. Бу, боголиэси, ту-ту

母は すぐに 走つた, 集会所の方へ。私たちは, 驚いて, おとなしく

биу. Поупу эсини. Ёу бизэңэни Митэду?

している。暗く なつた。どうなるのだろうか, Вичьяは。

Бимизэ, эниңэ эмэгиэни. Дианайни, Юрава сағбам уати,

しばらくして, 母が戻って来た。言うことには, Уёураは 即死した,

иавани цоптой мёусалэти.

目を まともに 撃たれた。

— Нуани энини зугтиги гадиэни, би бэлэсиэми. Догбо Улятиги

「彼の お母さんが 家に 連れて帰つた。私は 手伝つた。夜ウриянофの所へ

җэнэзэңэни, эмусэ элэгэни бизэ, амидуни эсити диана, тимадулэ

行つて来る, 一人に しないように。父親には 言つていない, 朝

сааваназаңати.

知らせる」

Би тимадулэ цэнээми клуба кятигини, утала исэми ляс
私は 翌朝 行った, 集会所の方へ, そこで 見た, たくさんの
сакява, куту ээмэи эдэйсини, сусагиэмэи зугтиги. (2/3)
血を, ひどく 吐氣を もよおして, 逃げ戻った, 家に。

Амяля би хаунтэсиэмэи Митэлэ, онодэ эндээмэни. Нуани
あとで 私は 尋ねた, ヴィーチャに, どんなふうの間違ったのかを。彼は
тэлуңусиэни эбэдэ:
話した, このように :

— Бу уаливэ гусигэу. Моомэ ёубезэди, нитиги зуугиэси,
「ぼくたちは戦争ごっこをしていた。木の ピストルで, 人を ねらって,
гунэу: «җалай уйхи!» Ута тикэвэнэу. Утэмигдэ моовэ зақпай қялани
言った。『手を上げろ!』そして 引き金を引いた。そのとき 薪を 積んである そばに
мёундэвэ исээми. Маали анчи бизэм муйсиэмэи. Су Митэу
銃を 見つけた。弾は 入ってないだろうと思った。君の所のミーチャが
идигикэ нюгиэни. Нуандуни дианаами, мёундэвэ зуугиэси: «җалай
どこからか 入って来た。彼に 言った, 銃を 向けて。『手を
уйхи!」 Нуани иңгулэ моовэ зақпайти дуйхини нюханаани. Утэмду
上げろ!』彼は すぐに 薪を 積んである 中に 隠れた。それから
Юра идигикэ эмээни. Би нуатигини зуугиэмэи, дианаймидэ: «җалай
ユーラがどこからかやって来た。ぼくは 彼に ねらいをつけた, 言いながら。『手を
уйхи!」 Нуани иңгулэ уиндээни, би мёундэ обовэни таңдаймиэ
上げろ!』彼は すぐに 上げた。ぼくは 銃の 引き金を 引きながら
«Бах!» гүңкими. Ути экиндини эсэ тикэи сачаја, би олоқпонооми.
『バン!』と言った。その とき 発射したじゃないか, 銃が。ぼくは 震えた。
Ими тикээни? Мёундэвэ ыймидэ уэнтэ, сусаами. Ёухи сусаамидэ,
どうして発射したのか? 銃を 捨てずに, 逃げ出した。どこへ 逃げたかも,
эсими саа.
わからなかった」

Гагда нэңини бу, эгди нёуладига, хулисээму Юрава исэнэми.
次の 日 私たちは, 大勢の子供で, 行った, ユーラを 見に。
Нуани цалиги сэхиди даисэ. (3/4) Омо иани пам кэңтунээни.
彼は 白い 布で 覆われていた。一方の 目が 黒く 空洞になっていた。
Даасади мёундэлэсэ. Сааза малибэдэ нағдаани иалани, утава сэх
近くから 撃たれた。散弾が 弾丸のように 直撃した, 目を。これを 布
пайдини дақпиэти. Суаңка Митэ эмээни. Юра энини дианайни:
きれで 覆っていた。スアンカ・ヴィーチャが来た。ユーラの母親が 言う :

— Си цогдо бий, йанами уаи си нуамани? Оно гээ нихэни
「おまえはろくでなしだ、どうして殺したか、おまえは彼を? どんな悪いことをしたか、
синду?
おまえに」

Митэ тэуту кятигини рэнээси, уйиндээни ути сэхй пайвани.
ヴィーチャは黙ってそばに 行き, 持ち上げた, この 布 きれを。
Гоо исэсигэ. Утэбэдэм ту-ту бими, байхи нюгизэни. Юрава
長く 見ていた。そうして 黙ったまま, 外へ 出て行った。ユーラを
'Камчатка' элэни бугээти, солёзо мээлэни, угаду хоңто-гуту
「カムチャツカ」の側に葬った, 上流の 端に。そこにはほかの人たちの
бүрзэнидэ бисини。
墓も あった。

Би оңмооми онёзоңэи, онодэ бу някту тудузэвэ, аунтэвэ,
私は 忘れていた, 書くのを, いかに私たちが 腐った ジャガイモや, ウド,
никтэвэ, сиңэ абдявани, дизоктовэ, цугунявэ тайми дигаамау。
ワラビ, ツルキンバイ, ギョウジャンニク, シシウドを 採って 食べたかを。
Утэми лалинди эсиму будээ. Нэки эниңэ мунава мэнди гизэ
こうして 飢えて 死ななかつた。春に 母は 私たちを 自分と 一緒に
хэбуктээни уйтиги, буазэгэтигини онёсо зэувэ таилэгэу. Петэ хай
連れて行った, 畑に, 森に, (上に)書いたような食べ物を採るために。ペーチャはまだ
педицэлэ этэгэйни. Бологисини Петэ этэгэйни вадизэни, (4/5)
調査隊で 働いていた。秋になって ペーチャは 働き 終わった。
давасинэми рэнээни солойхи. Заама нэңини давасизэни. Эгди
サケ漁に 行った, 上流に。十 日 サケ漁をした。たくさん
нэмиктэвэ, малава, сяювэ газизэни。
干し魚や, 開き, 塩漬けを 持って帰った。

Гоодэ ыйми биз онё военкоматадиги эмээни. Петэ, нуани
ほどなくして 手紙が 軍事委員部から 来た。ペーチャと, 彼の
залани, уалинээңэти. Нуатиду тэнэ заа нада сээ иуэни。
年頃の者たちが, 戦争に行くことになった。彼らはやっと十七 歳に なっていた。
Ноябрьду гулинээти егдигэдигэ. Би соңолиэми Петэ гулинэйни
十一月に 出発した, 若者たちは。私は 泣き出した, ペーチャが 出かける
зулиэлэни. Утава, инемизэ, дианайни нуани:
前に。これを, 笑って, 言う, 彼は:

— Янами соңой? Будэнэми ыйми рэнэ, омо аңадэ эзэңэни
「どうして 泣くんだ? 死にに 行くんじゃない, 一 年も

дулэнэ, би эмэгизээрэй. Уалими вадити ый биэну. Ая, инее.
たたずに、俺は戻る。戦争も終わる じゃないか。大丈夫、笑って」

Цэээ, уалими мутуэти маяду, Петэ зуа хулисэгисэ зугтиги.
本当に 戦争が 終わった, 五月に。ペーチャは夏に 戻って来た, 家に。

Ути амялани рэниэгдэ нюнүмэ аңани армияду бисини. Га, бу
その あと 戻って 六 年 軍に いた。結局, 私たちは
Петэди анчи эсигиэму. Абуга онёйни, поляка буалани уалини.
ペーチャなしの ままだった。父が 書いて来た, ポーランドの地で 戦っていると。

Петэ Имала бини. Ниңка ээтигини хулилэгэфи татусити. Нуани
ペーチャはイマンにいる。中国の 方に 行くように 訓練している。彼は
минти саңтадигэфи гизэ бини: нуани (5/6) заңгяңини Саундига Динэ.
私たちの 大人たちと 一緒に いる。彼の 指揮官は スンジガ・アレクセイ。

Нуани Диңнэ кялани багдини.
彼は ジグリノのそばに 住んでいる。

Утэбэдэ бисини утэлиэңини. Туэ бу, нёуладига, обоза аюу
こうして 過ごしていた, そのころ。冬 私たち 子供は 馬橇を 楽しみに
бисэу асалими. Сеңкэлэгдэ асалиэму. Мафалилэ унагизэси, мудаңиу
していた, 待ちかまえて。シゴウまで迎えに行った。橇に 乗って, 戻って来る,
амайхи. Эмнэ имикэ обоза Занати́ги хулилиэни. Луса утаухи
引き返して。あるときなぜか 馬橇が ビキンまで 行くことになった。ロシア人はそこへ
рэнэй хоктовэ 'Цари хоктодини' гэгбисити. Эмнэгдэлиэ бу рэнээму
行く 道を 「皇帝の 道」と 呼んでいた。あるとき 私たちは行った,
асалинэми, гоо гянааму. Обоза хай анчи. Суу эеңилиэни.
迎えに。遠くまで 歩いた。馬橇は まだ いない。日が 沈み始めた。

Утэмду догдиу: «Но-оо!» ути амялани няматайти. Муйвэ исэмизэ, бу
そのとき 聞こえた。「ヒヒーーン！」そのあとで 罵り声。馬を 見て, 私たちは
хокто элэтигини хэтигэнээму. Бу кялиу муи тукияга. Зубэ
道の 脇に 跳びのいた。私たちのそばを 馬が 駆け抜けた。二人の
сагдигэту баатадига унаати мафалилэ. Ути амяталани рэнэй муйлэ
年かさの 少年が 飛び乗った, 橇に。その あとから 来る 馬に
нёуладига тээнэти. Би ыйми кокпи унакцами. Митэ унааси,
子供たちが 乗った。私は うまく乗りきれなかった。ミーチャは乗ってから,
иңгулэ оугини, ми́нава ыйни уэнтэ. Гээ, тэу дулэнэдүгэ. Бу
すぐに 降れた, 私を 残して行けない。さあ, みんな行ってしまった。私たちは
тукялиэму мафали амяталани, эсиму бооно, экимизэ, би
駆け出した, 橇の うしろから。追いつかなかった。立ち止まって, 私は

соголилиэми. (6/7) Боголиэми, амайхи эзэҕэфи иинэ, гэктизэҕэфи.
泣き出した。不安になった, もう 来ないだろう, 凍えるだろう。

Митэ дианайни:

ミーチャが言う:

— Эзи соҕо. Нидэкиэ мудаҕизэҕэни, минтивэ гээнэҕилэми.

「泣くな。だれかが 戻って来るだろう, ぼくたちを 連れに」

Утэбэдэ дианайсини, би догдими муй эмэйвэни. Бу кялау

こう 言うと, 私は 聞いた, 馬が 来るのを。私たちのそばで

инэмиэ, экиэни. Анта кэени дианайни:

並んで, 止まった。女の 声が 言う:

— Унаеу хэлибэди, би амясаами няҕгадэ, эфили бооногизэҕэфи

「乗って, 急いで。私は 遅れた, 少し, 今 追いつこうとしている,

нуативэ. Гэктеу? Наа, субади нэмэу мэфи.

彼らに。寒い? さあ, 外套で くるんで, 自分たちを」

Ути луса антани бисини. Нуани Олоҕолэ багдиэни, гэгбини

これは ロシア人の 女 だった。彼女は オロンに 住んでいた。名前は

Маруся, сээни Егоровскэ. Куту ая хэлэнэи бисэ мунава. Бйдэ

Маруся, 姓は エゴロフスカヤ。とてもよく 氣遣って いた, 私たちを。また

дианайни:

言う:

— Оно ыйни ҕэлэ Нина ситэнэи гоотиги тиндами?

「どうして心配しないの, ニーナは, 子供たちを遠くに やって」

— Нуани ыйни саа, — гунэу бу.

「彼女は 知らない」 言う, 私たちは。

— Ими эу диана эниҕэдуй? Гээ утэбэдэ.

「どうして言わないの, お母さんに。だめよ, そんなの」

— Бу муйсиэму, гоолодэ эзэҕэу асали.

「ぼくたちは思った, 遠くには 出向かないと」

— Ни сайни, онодэ хоктолэ бизэҕэвэни. Бйдэ амясааму,

「だれがわかるの, どんなことが途中で あるかを。今は 遅れた,

бясала омо муи цомпоони. Бугдини элэгэни буктага, аситэҕиэму

泉に 一頭の 馬が 落ちた(ので)。足を 痛めないように, はずした

мафаливэ. Утатэнэ экэ таҕдаҕиэму бугдивэни. (7/8) Аяди

橇を。そうして ゆっくり引っぱり出した 足を。よく

ёуктэсиэму, эсинидэ сизэ баа. Утэми амясааму омо часа

確かめた, まったく傷を受けていなかった。それで 遅れた, 一 時間

хулэмиедэ.

余りも」

Гайти бооџиему бу зулиэгугувэ. Муи гянади џэнилиэни. Би
急いで 追いついた, 私たちは前の列に。馬は 並足で 行き始めた。私は
ямда сами џуами. Мягдагиси, Сяиџэлэ инэму бубу. Асаса гунээси,
いつのまにか 眠った。眠っていると, シャインに着いた, もう。礼を 言って,
тукягиэму бу зугдитиги.

駆け出した, 私たちは 家に。

Имэхи, омо миџга йей-таџгу диза туџайти аџани эдэгээ. Бу
新しい, 一 千 九 百 四 十 五 年 になつた。私たちの
Берзинэу, картава лооси, хулалиги сэхи пайдини луэсини, илэдэ
ベルジニシは, 地図を 掲げて, 赤い 布 きれで 示した, どこが
фронта эдээвэни.

前線に なつたかを。

— Немца буалани инээти минти армияфи. Элэ мутулиэти
「ドイツの 地に 入つた, われわれの 軍は。 じきに 終わる,
уалими. Гитлер капут! — угэбэдэ дианаи бисэ Альбертэ Петровиче.
戦争が。 ヒトラー 撃滅!」 こう 言つて いた, Ариベルト・ペトロヴィチは。
Мунава амятали иливэнээси, марширивалаванайни, таџимиедэ:
私たちを 一列に 並ばせて, 行進させる, 号令をかけて :

— Омо, зубэ, ила! Зеџээди, зеџээди, — омо, зубэ, ила!

「一, 二, 三! 左, 左, 一, 二, 三!

Моголиэ — омо, зубэ, ила! Аџаза богдолои зулейхи! —

回れ右, 一, 二, 三! 右 肩を 前に!

омоо...омоо...омоо! Эку илеу — омо, зубэ! Кэптэу! Омо, зубэ!

一, 一, 一! その場で止まれ, 一, 二! 伏せ! 一, 二!

Илигеу! Омо, зубэ! Тукяеу! (8/9)

立て! 一, 二! 駆け足!」

Сэбиэ куту гээди хулиэму. Гяџа нэџини угэбэдэ гианами,
はじめはととも 不格好に 歩いて いた。毎 日 こうして 歩いて いると,
нонилиэму.

覚えてきた。

Туэдэ дулэнэлилиэ. Эниџэ хоџто антадигэди улэвэ юџкяланаати.

冬も 過ぎて 行つた。母は ほかの 女たちと 肉を 櫓で 引き 行つた。

Фуляна дая уани эгдимэ нактава, бу эниџэдуй диаџкини

フリャンおじさんがしとめた, たくさんイノシシを。私たちの母に言つた,

антадигэди гэнэбилэгэти ути улэвэ. Ньюуус-надаас антадига тухиди
女たちと 取りに来るように、この 肉を。 六人か、七人の 女が 櫓を引いて
рэнээти Фуляна хоктони цулиндэ. Ни инайди, ни эмусэ тухивэ
行った, フリヤンの 道の 前に。 ある者は犬で、 ある者は一人で 櫓を
юкялайти. Энирэ инайрэ анчиди рэнээни. Инээси, ни адима
引いた。 母は 犬 なしで 行った。 着くと、 だれもがどれだけ
чалайми, адимэ тэугиэни. Никэ зубэ нактава тэугиэни. Ситэфи
欲しい, それだけ(欲しいだけ)積んだ。 だれかが二頭のイノシシを積んだ。 自分の子供を
дигалагатимэй муйсий язанэ! Га, гулирээти. Сэбиэ эусэ дэу,
食べさせようとばかり考えているのだろう。 さあ、 戻り始めた。 はじめは 疲れていない,
энимэсизэ рэниэти. Хокто кяй хэгитигини оуйни. Кяйвэ
楽々と 進んだ。 道が 坂の 下に 続いている。 坂を
дулэнэмизэ, тождодэ, коктимэдэ, симоктодэ бисини. Утала инэмизэ,
過ぎると, 平地や, 小山や, デコボコ道が あった。 ここまで 来ると,
маңгади куиндэлиэти. Утэми дэулиэти, ниэрэ сабдайдэ. Омочи
ひどく 体力を使い始めた。 それで 疲れ出した, 汗が したたる。 たびたび
дэумпилиэти. Нярга дигандааси, уливэ бясала уминдэгиэси,
休み始めた。 少し 食べたり, 水を 泉で 飲んで、
гулирээти цайхи. Амяла Дуся сэнирэ (9/10) утава, ая кээдимэй
進んだ, 先へ。 あとで ドゥーシャお婆さんが これを, よい 言葉でだけ
зоңисини бу энирээвэу:

思い出している、私たちの母のことを：

— Ляси дэувэму бу. Зукэ-зукэ юкялау. Ни инайди бигэту
「ひどく 疲れた、私たちは。 やっとこさっとこ運んだ。 だれか 犬を 連れていた人は
нярга ая. Утэмду хайси дэуэти. Гэ, маңга эсэ. Куилэ анчи
少し ました。 それでも やっぱり 疲れた。 そら、 きつくなった。 力が なく
эдээму. Омочи дэумпикцэу. Суу энирээтэнэ ыйни эки, ир-ир
なった。 しよっちゅう 休みたくなる。 おまえたちの母さんだけが止まらずに、 懸命に
танайни тухивэ, мунду дианаймизэ: «Хаулиэ, эдиу эки,
引っ張る, 櫓を, 私たちに 言いながら: 『お願いだから、 止まらないで,
нярга-няргадэ юкялаеу. Экилисиу, эзэрээдэ этээ тухифи таңдайми.
少しずつ 動かして。 止まったら, できなくなるよ, 櫓を 引っ張るのが。
Га, бата энини, га, саңгуди!」 Утэбэдэ дианайми, зулэйхи
ほら, 子供らの母さん, さあ 頑張って!』 こう 言いながら, 前に
рэнэйни. «Элэ инэлиэфи, инайди даасала гойти, маңга-маңга,
進む。 『もうすぐ 着くよ, 犬が 近くで ほえている, 偉いぞ, 偉いぞ,

энштей!» Бу куиу идигикэ тэжкэлигэ. Юкялагиему бу тэунигэ
母さん!』私たちの力が どこからか 湧いてきた。 また運んだ, 私たちは みんな
мэнэ нактафи. Зугдиги иимиз, тигмэму. Су энигэу анчи бисиз,
自分の イノシシを。 家に 着くと, 倒れた。おまえたちの母さんがいなかったら,
уэнтэмэсэу бу тухивэ, эмусэудэ инэги зугтиги. Ути эхээ
投げ出したらろう, 私たちは櫓を。たどり着けなかったらろう, 家に。この姉さんの
даликиэндини эмэгийэму.
おかげで 戻って来たんだ」

- 1) 「他人に悪口を言ったり意地悪したりすれば, 結局自分の不利益になる」という意のロシアの諺。
- 2) Юра-ва-гги-ни (-対格-譲渡可能-3 単) は Юра-гги-ва-ни でも可という。

Х II

Утава зоғими би. Энигэ эмэгийэни, догбогилиэни бисэ.
これを 覚えている, 私は。 母が 戻ってきたとき, 夜になって いた。
Нуандуни цоо цайхи юкялауэзэгэ. Би Митэди Пабликадидэ байхи
彼女は 一番 遠くまで運ばなければならない。私はミーチャとパブリクとで 外に
омочи нюусээму, дуйсиэму, ыйни яйдэну тухи сиктэни имала.
たえず 出た。 耳をすませた, 音をたてないか, 櫓の 滑り木が 雪で。
Утэми Митэ тукаямаани асаптиги, бу Паблика зүгэ, нягга
そうしてミーチャが駆け出した, 迎えに。 私たちパブリクと二人は, 少し
илиндээси, хайси тукаялиэму. Тукаямиэ, догдиму антадига
立っていて, やはり 駆け出した。 走りながら, 聞いた, 女の人たちが
дианайвэти:
言うのを:
— Асаса, бата энини, ая гэнитэйзэ. Бу ыйму бэлэси, куиу
「ありがとう, 子供らの母さん, 気をつけて帰ってね。 私たちは手伝えない, 力が
анчи.
なくて」
Бу илантүгэ сята зоколиэму тухивэ магга югдайгдэдэ.
私たち 三人は 懸命に 押し始めた, 櫓を, すごく 勢いが増すまで。

— Эжэ зокоизу, би тукаями ыйми мутэ, туялими, — тигмээзээй.

「ゆっくり押して, 私は 走ることが できない, 走ったら 倒れそう」

Утагдэ Митэ, энирэлэ уйгэвэ завагимиз, юкялалезни, бутэнэ
そこで ミーチャが, 母から 引き綱を取って, 引き始めた。私たちは
хата зоколиэму, энирэ элэтиги рэнэндээси, мунава нёхо тиндаани.
力いっぱい押し始めた。母は 脇へ よけて, 私たちを 先に 行かせた。

Бу туяндимэй иигиэму зугтиги. Митэ мунава Пабликади каяни
私たちは走って 着いた, 家に。ミーチャが 私を パブリクと 行かせた,
энирэвэ асалилэгэу. Мэнэтэнэ суптивэ аситэгилиэни. Бу асалиэму
母を 迎えるように。自分の方は 綱を ほどきにかかった。私たちは迎えに行った,
энирэвэ. Нуани имала тээси, ирамусиэни. (1/2) Бу, нуани бэлэни
母を。彼女は 雪の上に座って, 涙を流していた。私たちは彼女の 体を

завааси, гадиэму зугтиги. Митэ, суптивэ тэумэни луктааси, омо
ささえて, 連れ帰った, 家に。ミーチャが 綱を 全部 ほどいて, 一頭の
нактава уэнтиэни, зугтиги таңдакцайни. Энирэвэ тэңкулэ тэвэнээси,
イノシシを降ろした。家に 引き入れようとしていた。母を 椅子に 座らせて,
бэлэсинээму Митэвэ. Илантурэ юкялагиему нактадигава зугтиги.
手伝った, ミーチャを。三人で 運び入れた, イノシシを 家に。

Зина энирэ бэгэлэни тэнэгиэни. Митэ гаагиэни нуамани:
ジーナが 母の 膝に 座っていた。ミーチャがどかせた, 彼女を:

— Ый исэ, энирэ дэуэмэни, дэунцэндээзээни няргадэ.

「見えないか, 母さんが疲れているのが, 休ませるんだ, 少し」

Бу бэлэсиэму энирэ уртаи, уехэ тэгэи аситаивэни. Нярга
私たちは手伝った, 母が 靴や, 上 着を 脱ぐのを。少し
кэптэндээси, ралаи, дэгдий оуэни. Митэ сэбиэ цаява куңгэдээни.
横になってから, 手と 顔を 洗った。ミーチャが まず お茶を 入れた。

Энирэ умиэни сагади. Ути амялани бу тэунирэ дигалиэму. Ути
母は 飲んだ, 砂糖を入れて。そのあと 私たちは 皆で 食事を始めた。その
зулиэлэни Митэ цазава, тудузэвэ, нэмэвэ олоктосиэни. Утэлиэританэ
まえに ミーチャがトウモロコシだんごや, ジャガイモ, 魚を煮てあった。このときこそ
ня элэдэхи дигааму улэвэ. Петэ амялани.
また腹いっぱい食べた, 肉を。ペーチャの(いなくなった)あとで(初めて)。

Ути туэдуни би аси эгдимэ нимаңкувэ дуйсиэми. Арсё
この 冬に 私は 大変 たくさんのお話を 聞いた。アルショが
гыра сикиэни тэлүусигэ, бази эгдимэ, таңгу хулэмиэ, мунду (2/3)
毎 晩 話してくれた。もっと たくさん, 百 以上, 私たちに

Таггуни иняга тэлүусиэни. Нуани Олоҗоло багдиэни, йани балий.
タンгニおばさんが話してくれた。彼女はオロンに住んでいた。目が見えない。
Сяиңэтиги омочи диманасами хулиэни хоҗто аантадигади. Нуани
Шайнに いつも 遊びに 来た, ほかの 女たちと。彼女は
Олега эниңэлэни экусуэни. Эгдимэ оҗмооми би ути нимаҗкувэ.
Олегの母の所に泊まっていた。多くを忘れた, 私はこの話を。
Эгдимэ ый зоҗими. Онодохиэ пади онёсигизэҗи. Ыйзэ исэйми
多くを今覚えている。何とか別に書くつもりだ。今でも目に浮かべる,
би ути Таггунивэ. Даивэ таивэнээси, эмнэ-эмнэ симиндэмиз,
私はこのタンгニを。キセルをくゆらせて, ときどき吸いながら,
нимасини. Омочи эбэдэ завардайни:
話をする。いつもこんなふうにする:

— Айиэ! Ана-на, ана-на ути бисиниэ. Нидэ ыйни саа, алидэ
「アイヤー, 昔々, そのまた昔これはあった。だれも知らない, いつ
бисимэни, утэмту утэбэдэ бисиниэ. Га, дуйсиэу, наонзакадигэ...
だったかを, それでもこんなことがあったんだ。さあ, お聞き, 子供たち...」

Утадиги догбо кай тэлүусини.

それから夜通し語り続ける。

Утэлиэҗини хайси эгди сагди самадига бисити. Канчугадигамэй
そのころは まだ たくさん偉い Шяманがいた。Канчууга一族だけでも
илаас-диэс: Инсана, Тайтуҗэ, Саҗгуй; Сигде Исула, Суаҗка Исула,
三, 四人: Инсан, Тайтун, Сангуй; Сигдье・Исла, Сянка・Исла,
Чунде, Лоуяту, бу найнау, Бомболо дааниҗэ. Гяҗа нэҗини
Чундье, Лоуяту, 私たちの祖母さん, ポンボロおばさん。毎日
сэвэсити. Илэдэхэм яйдэ уҗту: тала 'дэҗ', оло 'дэҗ'. Ни
儀式をやる。どこでも鳴っていた, 太鼓が: あっちで「ドン」, こっちで「ドン」。だれかが
унугувэни сэвэсити, утэбэдэ таусити. (3/4) Бу Митэ зүҗэ омочи
病気になったのを祈禱する, それで 治す。 私たちミーチャと二人はいつも
гэлэу бисэ мунава эниҗэ тиндалани, исэнэлэгэу. Эниҗэ эсини
頼んでいた, 私たちを母が行かせるように, 見に。 母は
тинда:
行かせなかった:

— Сондо! Нёуладигаду сондо! Утала ыйти гуси.

「だめ! 子供にはだめ! そこでは遊んでいない」

Сондо бихини, эсиму хули сэвэситигити. Эниҗэ эмнэ-эмнэ
だめ だったので, 行かなかった, 儀式には。 母は ときどき

хули бисэ эмусэ.

行っていた、一人で。

Нэкигизэни. Бу ня нялиги тудузэвэ, ямадахэм воктовэ тайми
春になった。私たちはまた 腐った ジャガイモや、いろいろな 野草を 集めて
дигааму. Митэ зуңэ анадн адилсисэму. Бисэ мундулэ поу адили.
食べた。ミーチャと二人 舟で 網を張った。 あった、私たちに 古い 網が。
Утади ёугу-ёугу сугзявани таванау, мыңмэдида акисиу. Мёундэдэ
これで 何かしら 魚を 獲った, ヤスでも 刺した。 銃も
бисэ, Петэ имэнээни. Бу утади гаявэ мёундасисисэму. Митэмэй
あった, Пеечаが置いて行った。私たちはこれでカモを撃った。 ミーチャだけが
мёусасисэни. Би эмнэ илэкпэсисэми. Богдолои эсими сузала, угэми
撃った。 私は一度 試した。 肩を あてられない, それで
огдотиги ңалани диңэми. Би мёундалайси, анагими, обёни тиңэвэй
脇に 腕で はさんだ。 私が 撃つと, 押し戻して, 撃鉄が 胸を
кикпэй тилондоони. Тиңэ нявани цоболондэни. Митэ дианайни:
軽く 打った。 胸の 皮が むけた。 ミーチャが 言う:

— Ня эди гэлэ, мёундэ хыйни си богдолой ыйни инэ.

「もうやりたがるな, 銃 床が おまえの 肩に 届かない」

Утэмдэ гаява эндээми. (4/5) Утава Митэ ваянади гэнэгиэни.

それでも カモに 命中した。 これを ミーチャが 泳いで 取って来た。

Миндулэтэнэ сакиа няңга-няңга ээндэйни, тэгэвэ бутундээни. Митэ
私のほうは 血が 少しずつ 出て来た, 上着を よごした。 ミーチャは
диимэ гаява уани. Зугтиги туңама гадисэму, таумиэ аминанимэй.
四羽 カモを 獲った。 家に 五羽 持ち帰った, 皆 オスばかりだ。

Бу амиу онёони немца буадигини. Элэ-элэ Берлинэвэ

私たちの父が手紙をよこした, ドイツの地から。 いよいよ ベルリンを

завазаңати. Нуани ый илаза километрду бини Боңго Украинский
占領する。 彼は 今 三十 キロの所に いる, 第一 ウクライナ
фронталэни, нуани цоо сагди заңгяңини Конев. Нуани Ватутинэвэ
前線から。 彼の 総 司令官は コネフ。 彼は ワトゥチンが
уати амялани заңгя эдээни. Ватутинэ Киевэвэ завагизэни боло,
殺されたあと 司令官になった。 ワトゥチンが キエフを 奪回した, 秋,
ноябрьду. Днепрэвэ ваянади доуэти. Сэбиэ тэмтигэди доулиэти,
十一月に。 ドニエプル川を 泳いで 渡った。 はじめは ボートで 渡っていた。
ути сагди маали нагдайсини, дэпцэ-дэпцэ туланаани, утэбэдэ эгдимэ
これを 大 砲が 直撃した, 粉々に 砕け散った。 こうしてたくさんの

нивэ магизти. Ни инихи бими, цайхи ваянати Киев ээтигини.
人を 失った。 だれか 生きて いたら, さらに 泳いだ, キエフの 方に。
Йуаки нярга эелиэни. Ирэнивэдэ ыйми пэкцэ, абуга хоңтогуту
氷が 少し 浮かんでいた。 寒さを ものともせず, 父は ほかの
солдатадигади гиэ ваянаани. Кэктимэлэ инэймиэ, мёусасилиэти.
兵士たちと ともに 泳いだ。 岸に 着くと, 銃撃を開始した。
Утэбэдэ Киевадиги немцава игбэгиэти. (5/6) Ый онёйни, нуани
こうして キエフから ドイツ人を 追い出した。 今 書いている, 彼の
фронтани Берлинава камалиэни эезэңэди, солёзоңодитэнэ Боңго
前線は ベルリンを 包囲した, 南から。 北側は 第一
Белорусска фронтани камалиэни. Абуга ути хотовэ имикэ
白ロシア 前線が 包囲した。 父は この 町を なぜか
Кёнигсбергэди гэгбисиэни. Би амяла сагиэми, ути хото цэээ
ケニхисベルグと 呼んでいた。 私は あとで わかった, この 町の 正しい
гэгбини Кёнигсдорфэ бимэни. Утадиги цэээ илаза километра.
名前が ケニхисドルフであることを。 ここから(ベルリンまで)確かに三十キロだ。
Утала Берлинава штурмовалалафи татусити. Ути амялани омо
ここで ベルリンを 襲撃するために 訓練した。 この あとで 一通の
онёвэдэ эсэу баа. Бу муйсиэму: сайна, малиди сэлэ пайдинидэ
手紙も受け取らなかつた。 私たちは思った: ひょっとして弾か 鉄の 破片に
уугэ бу амиу. Ути зулиэлэни ди муда сиэ баани. Эниңэ
あつたのか, 私たちの父は。 この前に 四 回 けがをした。 母が

дианайни:

言う:

— Эсини уу су амиу, нуани унини бизэ. Би тоосиэми, нуани
「やられてない, おまえたちの父さんは。彼は病気だろう。私は 夢を見た, 彼は
инихи бини.
生きて いる」

Боңго маядэ дулэнэгэ. Бу цайхи нясулэу. Эниңэ гяңа нэңини
五月一日も 過ぎた。 私たちはまた 勉強を続ける。 母は 毎日
уйтиги хулини, пазалагини таамафи сугувэ. Эмнэгдэлиэ, тимадулэ,
畑に 出る。 熊手で 集める, 去年のくずを。 あるとき, 朝,
бу зубэ урокавэ нясулэми мутулиэму бисэ, омо солдатэ эмээси
私たちが 二 時間目を 学び 終えるころ だった。 一人の 兵士が 来て
гуркини:

言った:

— Вадизу нясулэми! (6/7) Уалими мутуэти. Минти маи бифи!

「勉強やめ! 戦争が 終わった。われわれは 勝った!

Илиэси, пионера флагавани хэбумиз, колоннади эмэу постатиги.
立って, ピオネールの旗を 持って, 縦列隊形で 行進, 監視所まで」

Бу, сясаравэдэ ыйми хаунтаси, илигиэси:

私たちは, 先生にも 聞かずに, 立ち上がった:

— Ура! Ура! Ура! — хэтилиэму. Надежда Афанасьевна агдайни.

「万歳! 万歳! 万歳!」と叫んだ。ナジェジュダ・アフアナシエブナ先生も喜んだ。

Бу колоннади илигиэму, пионера знамявани Пианка Нырискэ,

私たちは縦列隊形で並んだ。ピオネールの旗を ピアンカ・ニルが

рлалалаи заваси, уйхи уйндээни, зулиэлэ рэнэлиэни. Нуани цо аи
手に 持って, 上に 掲げた。前に 行進した。彼は 一番 年上

бисини мундулэ. Нуандуни за заку сээ иуэни. Нуамани

だった, 私たちの中で。彼は 十 八 歳になった。彼を

армиятиги эсити зава: пёулэни зу аја нэпуди онёоти, утэми нуани
兵隊に 取らなかった: 書類に 二 歳 若く 書いていた。それで 彼の

пёулэни ваи иейнти аајала багдиэмэни онёти. Утэми нуани

書類では 二十 九 年に 生まれたと 書いていた。それで 彼は

динти классава мутусилэгэни буэти. Сколадиги бу постатиги

四年生のクラスを 終えることにしてもらった。学校から 私たちは監視所まで

гианааму. Утаухи эгди саптадигэ эмэктээти, антамаи эгди. Бу

行進した。そこへ たくさんの 大人たちが 来ていた。女ばかりが多い。私たちの

энирэу зу антади пазава завааси уйтиги рэнэйти. Тэунирэ

母が 二人の 女と 熊手を 持って, 畑に 行くところだ。みんな

дианайти:

言う:

— Ёухи рэнэу су, эу саану, уалими вадимэти? Минти маја

「どこへ行くの, あんたたち, 知らないの? 戦争が終わったのを。私たちが勝った

эсифи! (7/8) Гаа, гунялазафи!

じゃないの! さあ, お祝いしましょう!」

Антадигэ, экимиз, мунтиги эмэктээти. Омо солдата куту ая

女たちは, 立ち止まり, 私たちの方へやって来た。一人の 兵士が とても 上手に

гармошкади гусиэни. Луса антанани гиз ехэйти нуандини

手風琴を 弾いた。ロシア人の女たちが 一緒に 歌った, 彼と

чадушкава, танцавалаймиздэ. Би утэлиэјини эгдимэ догдигэи

戯れ歌を, 踊りながら。私は そのとき たくさん 聞いた,

частушкава. Бимизэ, оҗмолиэми. Хагзафи частушкава ыйдэхи
戯れ歌を。 やがて, 忘れかけた。 卑猥な 戯れ歌を 今でも

ыйми оҗмо. Ути омо частушка:
忘れていない。 これが一つの 戯れ歌だ :

«Эх, немцу пиздец, уже не бабахнет.

《ほら, ドイツ人は 女に, もう ドカンとやれない。

Скоро миленький придет, через жопу трахнет»

じきに 色男が やって来て, ケツから ズドンとぶっばなす》

Утэмпи ня бизэ. Би, мэнэ мамасадуй утава тэлурусисий,
こんなのが まだ ある。 私が, 自分の 妻に これを 話したところ,

нуани, инеми, дианайни:

彼女は, 笑って, 言う :

— Оно бини утэбэдэ, утаватэнэ зоҗигиэи. Хагзафи бихини
「どうして こうなの, これだけは 覚えてるなんて。 いやらしいから

бизэ, сайнадэ.

でしょう, きっと」

Бу тяси муйсиэму, али абуга эмэгизэҗэни. Инихи бими, элэ
私たちはとても気になった, いつ 父が 帰って来るか。 生きて いれば, じきに
эмэгизэҗэни. Тэу нёуладига аласилиэти амифи. Зуагисини
戻るはずだ。 すべての 子供たちが 待ちわびた, 自分の父親を。 夏になって
эмэктэгилиэти деухэ фронтадиги. Дуҗту фронтадиги нидэ эсини
戻り始めた, 西の 戦線から。 東の 戦線からは だれも
эмэги. (8/9) Нуативэ хай завасити ниҗка буани кялани. Бу
戻らなかった。 彼らを まだ とどめていた, 中 国の 側に。 私たちの
Петэҗиудэ эсини эмэги. Юне малапталисини эмэни онё: Пакула
пé-чямо 戻らなかった。 六月の 終わりに 来た, 通知が : Пакра
сусу нодоптони. Нуандини гиэ Ээҗкэ Юзэй нодоптони. Гиэ
おじさんが行方不明になった。 彼とともにアヤンカ・ユツアイも行方不明になった。 一緒に
доуэти ниҗка буатигини, утадиги сим-сим эдээти. Ути онёвэ
渡った, 中 国に, それから 音沙汰がなくなった。 この 通知を
бааси, тяси соҗони Бомболо даниҗэ. Паса сэниҗэ дианайни
受けて, ひどく 泣いた, Бонболоお婆さんは。 パーシャお婆さんが 言う,
нуандуни:
彼女に :

— Йанами соҗои? Будэмэтидэ эсити онё, бай зэ нодоптоти.

「どうして泣くの? 死んだとは 書いてない, ただちょっといなくなった。

Инихи бити. Сайна, боёти.

生きて いる。 きっと, 捕まったんだ」

Данијэ дианайни:

大きいおばさん(ボンボロ)が言う :

— Би дозои сайни, Юзай эзэҗэни уаги! Хэрээ, хэрээ, эе-ей,

「私の心が知っている, ユツアイは生きてないと。 あー, あー, うー,

эе-ей! Мываи униниэ! Хэ-э-э.

うー! 胸が 痛い! あー」

Паса сэниҗэ гунэйни:

パーシャおばさんが 言う :

— Ыйми цэээ Пакула будэмэни. Инихи би мафаи.

「私は信じない, パクラが 死んだと。 生きている, 私の夫は」

Ни инихи бими, тэу эмэктэҗэти. Ни будэни бихини, онёвэ
だれか 生きて いれば, 皆 帰って来た。 だれか 死んで いれば, 通知を

эмэвэҗкити. Уалилэ будээти: Адян Митэ, Канчуга Мискэ, Канчуга
よこした。 戦争で死んだ: Ажян・ドмитрий, Канчуга・ミハイル, Канчуга・

Чоҗфу, Канчуга Суркэ (нуани хуарди бисини, угэми иҗ-иҗ җэнээни
コースチャ, Канчуга・アレクサンドル (彼は足が悪かった, それでも自分から行った

(9/10) фронтатиҗи), Канчуга Хайсунэ, Канчуга Цайсунэ, Геоҗка

前線に), Канчуга・ハイスン, Канчуга・ツァイスン, ゲオンカ・

Нядигэ, Канчуга Аҗгёунэ, Куиҗкэ Гэудиҗэ, Куучиҗкэ Ефремэ,

Ньяҗига, Канчуга・ウラҗееミル, Кенка・ウラҗееミル, Кукченко・エフレム,

Суаҗка Диҗгуй, Суаҗка Николай (удемэ гэгбивэни оҗмооми), Кя

Санка・Зингуй, Санка・ニコライ (ウデへ 名を 忘れた), Кыя・

Дэсуҗэ, Куучиҗкэ Сёма хоҗтогугудэ. Тэуниҗэ, инихи бигэту,

Дэсэн, Кукченко・セミョーンほか。 みんな, 生きて いた者は

эмэҗэти, бу амиутэнэ анчи, ёудэ ыйму саа. Илэ бини? Боёти?
帰って来た。私たちの 父は いない, 何も わからない。 どこにいるのか? 捕まったのか?

Онёдэ анчи. Будэни бихинидэ, нидэ ыйни савана.

通知も ない。 死んだとしても, だれも 知らせてくれない。

Юле бианидэ дулэнээ. Августэ эдэгэ. Эмнэ бу доҗбо

七 月も 過ぎた。 八月に なった。 あるとき私たちは夜

дулаҗкилэниҗдэ гусиэму буала. Бу тэуниҗэ зугди холони җуасиэму。
中まで 遊んでいた, 外で。 私たちは 皆 家の 屋根裏部屋で 寝ていた。

Би зээ туктиҗиэми бисэй, кэптэҗиэми җуалаҗаами. Хоҗто нёуладига

私はちょうど よじ登って いた, 横になって 寝ようと。 ほかの 子供たちは

хай гусиэти бисини. Утэмду бу агау Суркэ (Гульнэ ситэни)
まだ 遊んで いた。 そのとき 私たちの従兄のワロージャ (グリナの息子) が
хэтилигээ:

叫んだ:

— Сэнирэй, сэнирэй, сусу эмэгиэни! Оугиеу хэлибэди!

「おばさん, おばさん, おじさんが帰って来た! 降りて来て, すぐに!」

Энирэ, тэгимиз, хаунтасилиэни:

母は, 飛び起きて, 尋ねた:

— Илэнэ, илэнэ, илэ эмэгиэни!

「どこ, どこ, どこに 帰って来たって!」

Тугэди оугилиэни хэгихи. Бу Паблика зүрэ ту-ту бисиму.

急いで 降りて行った, 下に。 私たち Пабрикと 二人は じっと していた。

(10/11) Эму цээ! Утаа бисээси, энирэ дианайни:

信じるものか! そうしていると, 母が 言う:

— Амиу ими асалинэ¹⁾?

「父さんをどうして出迎えないの」

Би Пабликаду дианайми:

私は Пабрикに 言う:

— Адигава эди сиуги, нуазагани, хай ница бини, нуани ыйни

「女の子(妹)を起こすな, 寝ているだろう。 まだ 小さい から, 彼女は

саа абугава.

わからない, 父さんを」

Утаатэнэ оугиэму хэгихи. Би Пабликадиги нёндэ оугиэми.

そうして 降りて行った, 下に。 私は Пабрикより 先に 降りた。

Митэтэнэ ути догбони Авақкадигэлэ аңасиэни. Би, зугтиги имиз,

Мичаはその 晩 Аванкаの所で 寝ていた。 私は, 部屋に 入ると,

тэунчилэнэми абугатиги, тэктял туэлэми. Би амятали Паблика

飛びついた, 父に。 力いっぱい抱きついた。 私のあとから Пабрикが

эмэгиэни, иңгүлэ тэунчилэни. Абуга мунава тэктял туэлэси,

やって来て, すぐに 飛びついた。 父は 私たちを しっかり抱いて,

нюгасилиэни.

キスした。

Цайхи биэ!

続きがある。

1) асалинэの前に否定動詞が必要かと思われるが, なくても可という。

Х Ш

Нягга тээндээси, бу Сулэ¹⁾ зүгэ Митэвэ гэнэгиэму.

少し 座ってから、私たちワロージャと二人はミーチャを迎えに行った。

Мягдагизэси, Митэ хаунтасини:

目を覚まして、ミーチャは尋ねる:

— Ёу хэтиу, эу исэну би жуаивэй?

「何を騒いでるんだ、見えないのか、ぼくが寝ているのが」

— Абуга эмэгиэни. җэнизэффи зугтиги.

「父さんが帰って来た。戻ろう、家に」

— Чимнэу!

「うそつけ！」

— Цээ эмэгиэни? — хаунтасини Аваҗка сэниҗэ.

「本当に帰って来たの？」尋ねる、アワンカお婆さんが。

— Цээ, цээ.

「本当だ, 本当だ」

Митэ, тэтигимиз, буайхи нюэни. Аваҗка сэниҗэдэ мунди гиз

ミーチャは、服を着て、外に出た。アワンカお婆さんも私たちと一緒に

җэнэни. Зугтиги игимиз, Митэ абугавэ туэлэнэни.

来た。家に入ると、ミーチャは父に抱きついた。

— Ае, куту сагди эдэй бубу си, ситэй. Элусим маҗганаи.

「おー、すごく大きくなったなあ、おまえは、息子よ。すっかりたくましくなった」

Мэнэ бэгэлэи тэвэнэгиэни абуга Митэвэ. Зинава эсимудэ

自分の膝に座らせた、父はミーチャを。ジーナを

сиуги бу, ница бихинимэйдэ. Эниҗэ гайти дигалани олоктоони.

起こさなかった、私たちは。小さかったからだ。母がすぐに食事の用意をした。

Абуга нягга дигандааси, мунду бугилиэни зэувэ. Бу эсимудэ дига.

父は少し食べてから、私たちにくれようとした、食べ物を。私たちは食べなかった。

Нуани тэнэ эмэгиэни, дэуэни, дигазаҗани элээгдэ. Бу буайхи

彼はたった今着いたばかりで、疲れていた。食べたほうがいい、十分に。私たちは外に

нюэму Митэди. Паблика амясаани. Нуани ница. Абуга кялани

出た、ミーチャと。Пабликはあとに残った。彼は小さい。父のそばに

(1/2) биндээгэни. Утэми Зина (бу нуамани адигади гэгбисиэму)
 いるのがいい。そのときジーナが (私たちは彼女をアジガ「お嬢ちゃん」と呼んでいた)
 мягдааси, соҗолилиэни. Бу гаагиэму нуамани хэгихи, абугатиги
 目をさまして、泣き出した。私たちは連れに行った、彼女を。下に、父の所に
 нэхуэму. Нуани, абуга нюгасисини, бади маҗга соҗолилиэни.
 連れて来た。彼女は、父がキスしようとする、さらに激しく泣き出した。
 Эниҗэ туэлэгиэни адигава. Нуанитэнэ абугатиги исэсини, соҗоймидэ.
 母が抱いた、娘を。彼女は父の方を見た、泣きながら。
 Ими ата соҗо? Эйни саа нуамани, тэнэ исэйни. Абуга
 なぜ泣かないものか? 知らない、彼を、たった今会ったばかりだ。父が
 уалинэҗэни, адигаду зу биа хулэмие бисини. Идиги саза бээни?
 戦争に行ったとき、娘は二ヶ月あまりだった。どうしてわかるだろう、彼女は。
 Тимадулэ би гармошка гусивэни догдиэми. Ути Митэ бадигээ
 翌朝 私はハーモニカを鳴らしているのを聞いた。これはミーチャが早く
 тээгиэси, пуусимэ гармошкади гусини, абуга газиемэни.
 起きて、口で吹くハーモニカで遊んでいたのだ、父が持って来たのを。
 — Би пуусиндэлэгэи буиз, ага, — гэлэйми би.
 「ぼくにも吹かせてくれよ、兄ちゃん」と頼む、私は。
 — Аласиндэ няҗгадэ, би няҗга пуусиндээси бугизэҗэи. Абуга
 「待ってな、もう少し。ぼくが少し吹いてからやるよ。父さんが
 угава синду газиени. Миндугэнэ кусигэвэ сүҗэлэни.
 これをおまえに持って来た。ぼくにはナイフをくれた」
 Би сэбиэ муда анчиди пуусиэми. Утэми хэҗтэни эдээни,
 私ははじめ何度となく吹いていた。それから飽きてきて、
 бугиэми би Пабликэду. Нуандилэни ая гусини. (2/3)
 やった、私はパブリクに。彼の方が上手に吹いた。
 Тимадулэ абугэтиги Фуляна дая эмээни. Мэнтиги газиени
 朝 父の所にフリャンおじさんが来た。自分の所へ誘いに来た、
 нуамани, няҗга умилэгэфи аива. Буудэ җэнээму абугади. Нуати
 彼を、少し飲もうと、酒を。私たちも行った、父と。彼らの
 зуээлэти эгди зэувэ исээму. Абуга аива эсэдэ уми. Няҗга
 食卓にたくさんのご馳走を見た。父は酒を飲まなかった。少し
 бянчивэ дигандааси, зугтиги хэлинэлиэни. Зугдитиги эмэгиэси,
 ギョウザを食べて、家に帰る支度を始めた。家に戻ると、
 дианайни эниҗэду:
 言う、母に：

— Нёуладига улэлэ анчи оно багдизээрэти. Би тиманцаалани
「子供たちが 肉 なしで どうやって生きて行くか。俺は あさって
уакцаназагаи. Килэ одовэ кэлээми.

狩に出る。 エウエンキの爺さんを誘うつもりだ」

— Ёу хэлинэи? Зэу биз. Уилэ тэу аадани. Ыйти лали
「何をあわてているの? 食べ物はある。畑には何でもできている。飢えていない,
нёуладига, — дианайни энирэ.

子供たちは」 言う, 母は。

— Улэвэ элэдэхи дигалагати нихэйми. Тэу коңоктоумэй бити.

「肉を 腹いっぱい 食べさせて やりたい。 皆 痩せてばかり だ」

Утэри иргүлэ рэнээни килэ мафасатигини. Килэ — Адыга Петэ.

そこで 早速行った, エウエンキの老人の所に。 エウエンキとはアジャン・ピョートルだ。

Нуани ситэнэни увэти Сталинградла. Омоосо ситэни инихи
彼の 息子たちは 死んだ, スターリングラードで。 一人の 息子は 生きて
эсигизэни, нуани гэгбини Илья. Нуани немцади эсини уали, нижа
戻って来た。 彼の 名前は イリヤ。 彼は ドイツとは 戦わず, 中国の
буани кялани бисини. Абуга гагданитэнэ ути мафаса ситэни
地の 国境に いた。 父の 友人は この 老人の 息子の
Митэ бисини. (3/4) Митэвэ ниа Саганади гэгбисиэти. Сайна,
ドミトリーだった。 ドミトリーをまた サタナと 呼んでいた。 きっと
килэ гэгбини бисини бизэ. Мафаса куту агдаани, би абугавэй
Эуэнкиの名前 だった のだろう。 老人は とても 喜んだ, 私の 父を
исэми. Гоо тээти, диасимизэ. Абуга тэлүүсизэни, оно нуани
見て。 長いこと座っていた, 話しながら。 父は 話した, どのように 彼の
гагдани Митэ нодоптомэни:

友人 ドミトリーが 行方不明になったかを :

— Гизэ окопала бисити, минти нирифимэйдэ. Фэйтири бомбава
「一緒に 塹壕に いた, 私たちの 仲間だけで。 飛行機が 爆弾を
уэсилисини, иафи бугдам боголиэси, сусалиэти удедигэ баабайдэ.
落とし始めた。 目を見開いて おびえて, 逃げ出した, ウデへ人たちはちりぢりに。
Абуга кокпизэни Мискэ, Хайсунэ хэйгилэти завами, амайхи
父は 何とかして ミーシャと ハイスンのズボンを つかんで, うしろへ
таңдагизэни. Ути удэлини бомба тиңмээни. Нуати окопавати наади
引き戻した。 その 場所に 爆弾が 落ちた。 彼らの 塹壕を 土で
даени. Бомба уэсити амялани, нюгизэти уйхи. Тэунирэ, ни
覆った。 爆弾が 落ちた あとで, 出て来た, 地上に。 みんな, だれでも

окопадиги сусагиэни, будэктэти, сизэ баати. Митэ, хојтогуу
塹壕から 逃げ出した者は、死んだり、けがを 負った。ドミトリーと、ほかの者たちは
нодоптооти, эситидэ бааги.
行方不明になった。見つからなかった」

Утэбэдэ, гузиэди тэлүрусивэни дүйсимиэ, мафаса ијамусиэни.
このような、悲惨な 話を 聞いて、 老人は 涙を流した。

Нуани ситэни Митэ бүрелэдэ анчи бизэјэни. Онёва баани нуани
彼の 息子 ドミトリーは 墓も ないままでいるのだろう。通知を 受け取った、彼は
Митэ нодоптовэни. Ыйтэнэ абугэ тэлүрусидини сагиэни утэбэдэ
ドミトリーが行方不明になったのを。今こそ父が話したことで わかった、こんなふう
бисимэни. (4/5)

だったのを。

Мафасадиги зугдитиги эмэгисиу, ни эгдиэ эмэвэти исээму.
老人の所から 家に 帰ると、 人が たくさん来ているのを見た。

Ути абугава асалинэми эмээти нинтадига, антадига. Антадига
これは 父に 会いに 来た 男たちや、 女たちだ。 女たちは
дианайти:

言う：

— Айсимэ Иктэ сисиди эмэгиэни, куту кэсини эгди.

「金 歯が 無事に 帰って来た、 本当に 運が いい」

— Нуани сизэй таусими мугуэси, эмэгиэни. Бу утэбэдэ

「彼は けがを 治し 終わってから、 帰って来た。 俺たちは そう

догдигэу, — нинтадига гунэйти. Ими Айсима Иктэ? Уали зулиэлэни
聞いた」 男たちが 言う。 なぜ 「金 歯」か? 戦争の 前に
абуга айсима иктэвэ тулэни, утэми нуамани гэгбисилиэти утэбэдэ.
父は 金 歯を 入れた。 それで 彼を 呼び始めた、 このように。

Туэлэсими, нюгасисими асалиэти абугава, хаунтасимидэ:

抱擁したり、 Кисしたりして 出迎えた、 父を、 尋ねながら：

— Сизэи аасигиэни?

「けがは 治ったかい?」

— Ая, ыйни уни, — гунэйни абуга. Сикиэдэ нидигэ асалилэми

「大丈夫、 痛くない」 と言う、 父は。 夕方も 人々が 会いに

эмэктээти. Би утэлиэјини омочи догди бисэи омо кэвэ
来た。 私は そのとき しょっちゅう 聞いて いた、 一つの 言葉を
'фронтовикэ'.

「出征軍人」と。

Би оџмоми себиэ онёзоџэй, марта биалани Сяиџэтиги имэхи
私は 忘れた, はじめに書いておくべきことを, 三月に シャインに 新しい
сясаџа эмэвэни. Нуани Геоџка Олега зугдилэни багдилиэни.

先生が 来たのを。彼は ゲオンカ・オレグの 家に 住み始めた。

Дуџка Соза Семёнович нуани гэгбини, бугдини пёктоусэ.

ドゥンカイ・ソーザ・セミョーノヴィチが彼の名前だ。足が 片方なかった。

Ленинградава ээктэсими сиевэ баани бугдилэи. Утэми протезади
レニングラードを 守っていて 傷を 負った, 足に。それで 義足で

хулини. (5/6) Нуанидэ сикиэ эмээни. Хаунтасиэни, ёу буадигини
歩く。彼も 夕方 やって来た。尋ねた, どの 地から

эмэгиэмэни бу амиу.

戻ったかを, 私たちの 父が。

— Би Польша хотолони таусиэми. Хото гэгбини Ченстохова.

「私はポーランドの 町で 治療していた。町の 名前は チェンストホフだ。

Утаухи газиэти минава Берлина кядигини.

ここに 送った, 私を ベルリンの方から」

— Битэнэ мэнэ џэнэми Ленинградава ээктэсинэми. Тэнэ уалиэли

「私は 自分から 行った, レニングラードを 守りに。最初の 戦いの

экиндини мали нагдани би бугдилэи, гяма пицэтэйдэ. Утэми

ときに 弾が あたった, 私の 足に。骨が 砕けた。それで

хуаиэти бугдивэ. Синава илэ сиеџиэти?

切断した, 足を。あんたはどこで けがしたか？」

— Би туџама сие баами. Сэбиэ Сталинградава би бугдивэй

「私は 五回 けがをした。最初はスターリングラードで私は 足を

сиеџиэти. Сэлэ пайни гямава кикџэй нагдаани. Красноярскала

кегаша. 鉄の 破片が 骨を ちょっと 打った。クラスノヤルスクで

таусиэми. Ути амялани Курска дугалани би эунтилэвэи хаети.

治療した。この あと クル 湾で 私は 肋骨を 折った。

Новосибирскала таусигиэкти. Ути амялани Корсунь-Шевченкала

Новосибирскで 治療した。この あと Колсунь-Шевченкоで

артиллерия маалини бу гаубицалау дофо нагдаани. Би эмусэ

砲 弾が 私たちの 曲射砲を 直撃した。私 一人が

инихи эсигиэми. Минава каяти мааливэ гэнэлэгэи, ути удэнду

生き 残った 私を 行かせた, 砲弾を 取りに。その ときに

пицэ-пицэ туланани гаубица нидигэдэ, биитэнэ туланами уйхи,

粉々に 吹っ飛んだ, 曲射砲も 人々も。私も 吹っ飛ばされた, 上に。

тирмэгими сэлэтиги дилиди тургалами. (6/7) Эктиндээми. Гоо
落ちた、鉄に頭を打ちつけて。気を失った。長いあいだ
дианакцами эсими мутэ, коңгобэдэ эдэми, ёудэ эсими догди.
話すことができなかった。つんぼみたいになって、何も聞こえない。
Украина хотолони Харьковэлэ таусиэти. Ути амялани минава
ウクライナの町ハリコフで治療した。このあと私を
лейтенант украинка зугдигигини газигэни. Утала гоо кэптээми. Би
中尉がウクライナ女の家に連れて行った。そこで長いこと寝付いた。私は
айвэ ыйми умнаси. Нуанитэнэ иң-иң самогонова умивэнэкцэйни.
酒を飲まない。彼はむりやり自家製酒を飲ませようとした。
Би эсими уми. «Зугтиги каягизэу», — гунэйми би (ңалади
私は飲まなかった。『家に帰してくれ』と言う私は(手で
гайвэсими). «Оно каягизэңэу си яба эдэмэй. Умие, гунэмие,
示した)。『どうやって帰すんだ, おまえは聾啞者になったのを。飲めと言ってるんだ。
таусигизэңэй тугэди, ня уалинзэңэй». Муйсий, муйсий! Утэбэдэ
直るだろう, すぐに。また戦いに行くんだ』思い, 悩んだ。こうでも
гээ, ыйбэдэ гээ. Умиэми би. Гоодэ эйми биз, ңуами. Гоо
だめ, こうでなくてもだめ。飲んだ, 私は。ほどなくして, 眠った。長いこと
ңуами бизэ, сайнэдэ. Такан хулэмие умиеми. Мягдайси, ня
眠ったのだろう, きっと。一杯以上飲んだ。目がさめると, また
куңгэдээни какта таканава. Ниа умиеми. Ямда сайми ңуагизэми.
ついた, 半杯を。また飲んだ。いつのまにかまた眠った。
Гагда нэңини мягдагимие догдими, илэкэ, гооло-гооло ёукэ
次の日目がさめて聞こえた, どこかずっと遠くで何かの
угзайвэни. Лейтенанта гунэйни: «Маңга-маңга! Одиги цайхини
音が。中尉が言う: 『がんばれ, がんばれ! これから先
уагизэңэй: догдизэңэй, дианазаңаи». Би догдилиэми, дианакцами хай
良くなるぞ, 聞こえるし, 話せるようになる』私は聞こえ出した。話すのはまだ
эсими мутэли. (7/8) Лейтенант мэнэ адресай минду имэнэймиэ,
できなかった。中尉は自分の行き先を私に書き残して,
гулиңизэни фронтатиги. Какта биа ня таусиэми би, ути амялани
戻った, 前線に。半月さらに治療した, 私は。このあと
ңэнэми лейтенантатиги.
行った, 中尉のもとに。

Нуани гаубицани Польша буалани бисини. Утадиги Польшаду
彼の曲射砲隊はポーランドの地にいた。ここからポーランドを

бэлэсиэму. Боло 44 (диза динти) аҥадуну бу фронтау эзезэҥэди
援護した。秋 四十四年に われわれの戦線は 南から
камалилиэти немца Берлинавани. Берлинадиги илаза километраду
包圍した, ドイツの ベルリンを。ベルリンから 三十 キロの所に
ница хото бисини, Кенигсберга гэгбини (амяла саами би абуга
小さな 町が あった。ケニヒスベルグという名前だ (あとで 知った, 私は 父が
няҥга хоҥгоди диаҥкимэни ути хото гэгбивэни. Кёнигсдорф
ちょっと 違えて 言ったのを, この 町の 名前を。ケニヒсドルф
бисини ути). Гоо угаду бисиму. Берлинава штурмовалалагафи
だった, これは)。長く ここに いた。ベルリンを 攻撃するために
татусиэму. Имэхи аҥада дулэнээ. Нэкилигиэни. Эмнэгдэлиэ би
準備した。新しい 年も 過ぎた。春になった。あるとき 私は
зубэ котелокава завааси дигалагами гагдади хэбуйхи, миномёт эсэ
二つ 飯盒を 持って 食べようと 仲間と 運んでいた。迫撃砲が
нагдаи бу кялау. Би ямдэ сами тигмэлэми. Мягдагиси, военврач
落ちたじゃないか, 私たちの近くに。私はわけもわからず吹っ飛んだ。気がつくと, 軍医が
дианайни: «Си куту кэсихи бий. Сэлэ пайни си тиглэи эуниги
言う: 『おまえはとても 幸運 だ。鉄の 破片が おまえの 胸に 平らな面で
нагдаани. (8/9) Тигэй гямавани дигэндээни. Эутэвэй сиеҥиэни
あたった。胸の 骨を 押し付けた。肺を 傷つけた,
няҥгада. Синава госпиталитиги нэугизэҥэу. Гоо таусизэҥэу.
少し。おまえを 病院に 送る。長く 療養することになる。
Берлинава си эзэҥэй штурмовала)。Санпоезддала тэугимие, минава
ベルリンを おまえは 攻撃できないだろう』 看護列車に 乗せて, 私を
Ченстоховатиги гадиэти. Утала таусигэй, уалимидэ мутуэти, ути
Ченстохофに 送った。ここで 治療して、戦争も 終わった。その
амялани ня зубэ биа таусиэми, зугдитиги омо биа хулэмиэ
あと また ふた 月 療養した。家に ひと 月 あまりで
эмэгиэми. Хоктоло, вагонала, би дуҥсивэй зомиэти. Эсити уада
帰って来た。道中, 列車で 私は 荷物を 盗まれた。殺されなかつただけでも
ая.

いい」

— Уами эзэҥэти пэкцэ.

「殺されるのは割りに合わない」

— Дили сиси бинидэ ае.

「頭が ちゃんとあれば いい」

Сога рэнисини амялани, абуга тиманаңи буазэгэтигини рэнэлэми
ソーザが 帰った あと, 父は 翌日 森に 行くために
зоболигээ. Амяла аяди тэлүүсигэ абуга, онодо нуани конзовэни,
準備を始めた。あとで 詳しく 話した, 父は, どのように 彼が かばんや
синавани зомиэмэти. Утава амяла онёгизэңэй.
リュックを 盗まれたかを。これを あとで 書こう。

Тимээдула килэ эмээни. Эгбэнэвэ, соктувэ, зампава хэбуэни
翌朝 エウエンキ人が 来た。テントと, 寝具と, 蚊よけ網を持って来た,
няйхи. Абугадэ завани соктувэ, зампава, танзама хулава, зэувэ.
岸まで。父も 持った, 寝具と, 蚊よけ網と, 毛布と 食料を。
Мёундэй уалинэми рэнэми тэүмэни агбаду бугиэни. (9/10) Килэ
銃を 戦争に 行くときに 全部 国に 供出した。エウエンキ人の
аанадини гулинэдугэ солойхи.
舟で 向かった, 上流に。

Бу эниңэу дианайни:

私たちの母が 言う:

— Эсэдэ аяди дэунцэ су амиу. Ни улэвэ дигайвэни, нуани
「全くよく休みもしない, おまえたちの父さんは。人が肉を食べるのを, 彼は
ыйни мутэ кулэ исэсими, угэми мэнэбэди уаңнани.
できない, じっと 見ているのが。それで 自分で 獲りに行った」

— Эней, абуга эсини оңмо уакцайми?

「母さん, 父さんは忘れてないかな, 獵の仕方を」

— Оно оңмозоңони? Нуани ницадиги уакцалиэни.

「どうして忘れるものか。彼は 小さいときから 獵を始めた」

— Гоо бизэңэтинү?

「長く いるのかな?」

— Ыйми саа. Уами, эмэгидутэзэ. Ни сайни али уазаңавати.

「知らない。獲れたら, 戻るだろう。だれがわかるか, いつ 獲れるかを。

Ыйнэңи иинэзэңити зэмпулэ²⁾, ёуктэсизэңэти, буи оугиэниэс, эсиниэс.
今日は 行くだろう, 入江まで。確かめるだろう, 獸が 出ているか, いないか。

Оугиэни билисини, тисизэңэти догбо.

出て いたら, 見張るだろう, 夜」

— Оно исэзэңэти догбо? Поупудэ.

「どうして見えるの, 夜? 暗いのに」

— Нуати сайти, оно мёундэлэзэңэвэ дофодэ.

「彼らは わかる, どうやって 撃つかを, ど真ん中を」

Бу аласилиэму. Гагда нэҗини кай тээму ниала, эгбэсимиэдэ.
私たちは待ち始めた。翌日ずっといた、岸に、泳いだりしながら。

Ули гилилигиэни. Эниҗэ дианайни:

水は冷たくなっていた。母が言う:

— Зугди кялани бий боулимивэ цанагиэу ниада. Вокто куту
「家のそばにある トウモロコシを草取りしなさい、また。草が ひどく

эгди. (10/11)

多い」

— Бу абугава аласиму.

「ぼくたちは父さんを待っている」

— Нуани ыйнэҗи эзэҗэни эмэги. Ёу, гайти узаҗатину,

「彼は今日は戻らない。何ですぐに獲れるものか、

хэкэсэну?

縛ってあるか」

Би тиманаҗини эмусэ цаналиэми боулимивэ. Дулаҗкилэни

私は翌日一人で草取りを始めた、トウモロコシの。半分まで

инээси, вадиеми, имикэ гяҗдалиэми. Няхи җэнэми, няҗга
来て、やめた。何だか面倒になった。岸に行って、少し

эгбэсиндэми, угадиги сикиэгдэ тээми Митэ зүҗэ. Пыйтэгисини,
泳いだ。それから夕方まで座っていた、ミーチャと二人で。暗くなってから、

зугтиги җэниэму, зэу дигамау амялани эниҗэ каяни мунава няйхи
家に帰った。食事を食べたあと母が行かせた、私たちが岸に

абугава асалилэгэу. Бу няйхи эмээму, нидэ анчи бисини. Утэми
父を迎えに。私たちは岸にやって来た。だれもいなかった。それで

ёгосо дататигинимэй исэсиму, угаухи солёзоҗоди, Сагдиулиэли³⁾
支流の河口の方ばかり見ていた。そこに上流から、ビキン川にそって

эҗимизэ, ёгосо дататигини изфинэзэҗэни аана. Гоодэ ыйми биз,
くだって、支流の河口の方に曲がるだろう、舟は。ほどなくして、

догдиему ёгосо солёдигини аана ээнэйвэни. Ути абуга килэ зүҗэ
聞こえた、支流の上流から舟がくだって来るのが。これは父とエウэнキ人の二人が

уэлэлини эҗиэти. Куту агдаамау бу. Аана агдайсини, олонди
上流からくだって来たのだ。とても喜んだ、私たちは。舟が近づくと、浅瀬伝いに

җэнээму кятигини. Аана тапчи улэвэ газиэти. Ляси агдаамау бу,
行った、そばに。舟いっぱい肉を積んで来た。とても喜んだ、私たちは、

иҗгулэ даудаҗалалиэму улэвэ зугтиги.

すぐに運びにかかった、肉を家に。

- 1) Сулэ は 12 章 10 頁の Суркэ と同一人物の別称。ロシア名によってワロージャと訳す。
- 2) зэмпү とは川の入り江の浅瀬。シカなどが水草を食べに餌場として現われる。
- 3) Сагдиулиэ (<сагди ули) 「大河」とはビキン川本流のこと。

XIV

Энирэ иргүлэ олоктолиэни улэвэ. Мурғана тапчи зиэни. Ляси
 母は すぐに 煮始めた, 肉を。 鍋 いっぱいに切り入れる。十分
 элээму улэди. Сэбзэжкэ эсээ багдими. Абуга ыйнидэ дэумпи.
 満足した, 肉で。 楽しく なった, 暮しが。 父は 休もうともしない。
 Минди гизэ боулимивэ цанагиэни. Нуани нянга оңмондоони
 私と 一緒にトウモロコシの草取りをした。彼は ちょっと 忘れた,
 цанайми. Воктоди гизэ боулимивэ кигайни. Ута инектэсини:
 草を取るのを。草と 一緒に トウモロコシを 切る。 すると 笑う :

— Ха-хай! Ня цанандаами боулимивэ, си, ситэ, кугу тугэди
 「ハハ, また切ってしまった, トウモロコシを。おまえは, 息子よ, とても早く
 цанаи, би ыйми кокпиги. Маңга-маңга!
 草取りする。俺はかなわない。 偉い, 偉い」

Би нэки, мэнээ наава гоутулуэси, дамивэ уеми. Зуа, дами
 私は 春, 自分で 地面を 耕して, タバコを 植えた。 夏, タバコが
 адайсини, мафасадигэ миндулэ омочи дамисинэсээти. Би, ый
 育つと, 年寄りたちが 私の所に いつも タバコを吸いに来た。私は, 今
 зоңимизэ, исэйми мэми. Дэгдий тэу муктуэни, угэмду тээми,
 思いうかべている, 自分を。 顔 中 むくんでいた。それでも 座っていた,
 дамисими мэнэ дамийңи. Би кялаи мафасадигэ дамисити. Минду
 吸いながら, 自分の タバコを。 私の そばでは 年寄りたちが 吸っている。私は
 йей сээ, битэнэ утигэту мафасабэдэ бими, ляси симпий, иай
 九 歳。 私は こうした 年寄りみたい だ。 ひどく 咳き込むし, 目は
 нярямай. Энирэ тэлуңусиэни абугэду би дамисийвэй. Абуга
 ただれている。母が 話した, 父に 私がタバコを吸っているのを。父は
 дианайни:
 言う :

— Уэнтэгие дамивэ, ый исэнуу си мэми, онофидэ бивэй?
「やめろ, タバコを。 見えないか, おまえが自分で どんなふう かを。

(1/2) Элисий уэндэги, би лакчазэңэй си айлэй умуди.

やめないと, 俺は 打つぞ, おまえの尻を ベルトで」

Би вадиеми зугдилэ дамисими. Нёуладигади гие няңга-няңга
私は やめた, 家で 吸うのを。 少年たちと 一緒に 少しずつ
дамисилиэми зоминди。
吸っていた, こっそりと。

Абгустэду, гагда кактала, абуга Бурлитэтиги эенээни, утала
八月 下旬に, 父は ブルリトに 行った。 そこで
кокто вактавани таилэйти этэтэлэгэми. Колхоза анчи эдээни
キハダの 樹皮を 加工する 仕事をしに。 コルホーズはなくなっていた,
Сяиңэлэ. Нуани эсинидэ чаала няа колхоза эдэлэгэни. Эниңэ
シャインに。 彼は 望まない, またコルホーズを再建することを。 母は
мунава сколатиги ңэнэлэу зобоулиэни. Хыйгивэ, тэгэвэ улиэни。
私たちを 学校に 行かせる 準備をした。ズボンや 上着を 縫った。
Бий аңани илантуңэ ңэнээңэу татусинэми. Митэ эйни чаала,
この 年, 三人 行く, 学びに。 ミーチャは行きたがらない。
абугади уакцаналагами дээнэни. Абуга дианайни:
父と 狩に行こうと 思っていた。 父は 言う:

— Татусиэу, уакцауди эзэңэу багди, али этэу кокпи су
「勉強しろ, 狩では 暮せない。 いつ できないか, おまえたちが
буазэгэтигини хулими. Аяди нясулэу, заа класса мутэу. Немца
森に 行くのが。 しっかり勉強しろ, 十 年生まで 終えろ。 ドイツの
буалани ая багдиги, куту кикади бити. Утэбэдэ багдилэфи
地では いい暮らしをしている, とてもきれい だ。 そのように 暮すために
нясулэу。
勉強しろ」

Абуга Бурлитадиги эмэгиэни, этэтэлэгэми суени. (2/3) Нуани
父は ブルリトから 戻った。 働きに 行っていた。 彼は
уакцааңани, улэвэ бузэңэни. Уакцалагани тэумэни буэти: мёундэвэ,
狩に行って 肉を 供出する。 狩に行くために すべてを 与えた: 銃や
мааливэ, бильчивэ, эгбэнэвэ, зэувэ. Диңмивэ, мянава мадайдиги
弾薬筒, ストープ, テント, 食料を。 米と 粉を 麻袋で
гадиэни. Зуадэ дүлэнэйлиэ. Абуга зубэ муда хулиэни уакцанами。
運んだ。 夏も 過ぎた。 父は 二 回 行った, 狩に。

Эгдмэ улэвэ уани. Анава угдавадэ уони.

たくさん 肉を 獲った。舟と ボートも 作った。

Бојго сентябрь. Бу сколатиги рјэнэу. Паблика бојго классала
九月一日。 私たちは 学校に 行った。 Пабликは 一年生のクラスで
татусилиэни. Би илентилэ. Утэлиэрини бојго илентидэ класса гиэ
学び始めた。 私は 三年生だ。 そのころ 一年生も 三年生も 教室が 一緒に
татусиэти. Бу, иленти класса, омо элэни, нуати, бојго класса,
学んだ。 私たち 三 年生が 一方の側, 彼ら 一 年生が
гагда элэни. Би Пабликади омо классала татусиэму. Уивэ
別の 側で。 私は Пабликと 一つの 教室で 学んだ。 畑を
айсигиэ амялани, дава солойвэни аласилиэму. Ирјэни эдэлигэ.
収穫した あとで, サケが のぼるのを 待った。 寒く なってきた。
Абуга давасилэми анава, угдава, мыйрмэвэ, зогбовэ айсигилиэни.
父は サケ漁のために 舟や, ボートや, ヤス, 銚を 準備し始めた。
Уэјбээлэ давасилэми нихэни Пакула сусуди. Нуани уатаји
ウォンボズで サケ漁を する, Пакра おじさんと。 彼は 最近
эмэгиэни. Зуа нодоптомэни баагиэти нијка ээлэни. Сусу
帰って来た。 夏 行方不明者を 見つけた, 中国 側で。 おじさんの
гэдигэлэни пиам сиэхи. (3/4)
後頭部に 大きな 傷があった。

Буудэ Сиэјкэтиги тукаясиэму давава акисинэми. Болодэ
私たちも シゴウまで 走って行った, サケを 刺しに。 秋も
дулэнэйлиэ. Абуга эгдмэ давава газигэни. Туэгилиэни. Иманаани.
過ぎた。 父は たくさん サケを 獲ってきた。 冬になった。 雪が降った。
Бу, батадигэ, кягдали конькади сигосиу. Абуга буазэгэтигини
私たち子供は 氷の上を スケートで すべった。 父は 森に
рјэнэлэми бодосини. Нуани улэвэ бугизэјэни кокто вактани
行く 準備をした。 彼は 肉を 供出しなければならない, キハダの樹皮の
конторатиги. Хайси Пакула сусуди рјэнээјэни уакцанами. Абуга
加工事務所に。 また Пакра おじさんと 行く, 狩に。 父が
гулинэй зулиэлэни, энирэ дианайни:
行く まえに, 母が 言う:

— Бата аминей, би гэнди бими. Нэки ситэвэ баазајэни.

「子供の 父さん, 私は 身重 だ。 春 子供が 生まれる」

— Ути куту ая. Эгди бизэјэни мундулэ ситэ. Ятасие

「それは 大変 いい。 たくさんになるだろう, 私たちには子供が。 生め,

эгдимэдэ. Ономду ниедэвэнэзэҗэфи.

たくさん。何とかして 育てよう」

Утэбэдэ саами би, мундулэ ница нёула багдизэҗэвэни. Абуга
それで わかった, 私は, 私たちに 小さな 子が 生まれるのを。 父が
җэнээни амялани, бу Митэ зуҗэ моовэ гэгбэлиэму. Мундулэ ница
行った あとで, 私たちミーチャと二人は 薪を 集め始めた。 私たちには 小さな
мафали бисини, угади юктасилиэму моовэ. (4/5) Эниҗэ эмдэни
җэҗэ ахтэ. それで 運んだ, 薪を。 母の お腹が
юйни. Эмнэгдэлиэ нуани эмдэни катади унилиэни. Би зугду
出てきた。あるとき 彼女の お腹が ひどく 痛みだした。 私は 家に
эмусэ бисими. Зина ница, ёудэ ыйни эгзэ, Митэ Пабликадэ
一人で いた。 ジーナは小さくて, 何も わからない。 ミーチャとパブリクは
илэкэ гусинээти. Эниҗэ тјаси хоконойни, утэми, йаи ликпимизэ,
どこかに遊びに行っていた。母は ひどく うめき, そして 目を 閉じて,
тэуту эдээни. Би олокпонооми. Эниҗэ йавани ниэсими, соҗойми.
静かになった。 私は 恐くなった。 母の 目を 開けた, 泣きながら。

— Эниҗэ, хауле эди будээ, аласиндэ няҗгадэ, би Дидуҗкэ
「母さん, どうか 死なないで。 待ってたら, もう少し, ぼくがジドゥンカ
иняҗава гэнээҗэи.

おばさんを 呼んで来る」

— җэнэе, сита, хэлибэди.

「行って, 坊や, 早く」

Титигимизэ, туяами би килэдигэтиги. Дидуҗкэ килэ мафасадини
身支度をして, 走った, 私はエウエンキ人の所へ。ジドゥンカはエウエンキの爺さんと
багдиэни. Газиеми би нуамани тугэди. Дидуҗкэ куту паки
暮していた。連れて来た, 私は 彼女を すぐに。ジドゥンカはとても 上手
бисини таусими. Нуани эниҗэ эмдэлэни монтолиэ иҗмэсиэни,
だった, 治療が。 彼女は 母の お腹を ぐるっと 針で刺した,
сакява симимидэ. Ути амялани ёукэ октовэни буэни, зактава
血を 出しながら。 その あとで 何か 藥を 与えた。 お粥を
умивэнээни. Эниҗэ җуани. Мягдагиэси, инектэлиэни. (5/6) Амялаэ
飲ませた。 母は 眠った。 目をさまして, ほほえんだ。 あとで
би хаунтасиеми эниҗэлэ, ими униэни эмдээни утэлиэҗини.
私は 尋ねた, 母に, なぜ 痛く なったのか, あのとき。

— Туранти аҗани җэнэйни би гэнди эсими биз. Утэми

「五 年 たっている, 私が 身重で なくなって。 それで

униэни.

痛くなった」

Ня ёудэ эсэ диана.

それ以上何も 言わなかった。

Сикиэ бу нява кайэму, эниңэ уртава вологони. Нуани бу
晩, 私たちは皮を なめした, 母が 靴を 作るために。彼女は 私たちの
кялау тээми нимасиэни. Куту эгдимэ нимаңкувэ тэлүжусиэни. Ый
そばに 座って お話をした。とても たくさんの お話を 語った。これが
омо нимаңку:

一つのお話だ:

«Ээ, ана-ана, омо егдигэ багдиэни. Гяңа нэңини вакцаани.

《さて, 昔々 一人の 若者が 暮していた。毎日 狩をしていた。

Куту май ни бисини. Эмнэгдэлиэ муйсилиэни:

とても 強い 男 だった。あるとき ふと思った:

— Ими би эмусэ бими? Нидэ анчиди, идиги багдиэми?

「どうして 俺は 一人 なのか? だれも いなくて, どこから 生まれたのか?

җэнэзэми би, галактаназами хоҗто нигэтувэ.

行こう, 俺は。探そう, ほかの 人を」

Тимадулэ, сугалаи тэтимиз, дукутэмээни эзезэтиги. Хата

翌朝, スキーを つけて, 向かった, 南に。懸命に

дуктэмээни. Дуктэмэмиэ, огбёвэ исээни.

走った。走って, へラジカを見た。

— Узами би утава, оду аңасилэгэми.

「しとめよう, 俺はこいつを, ここで夜明けかすするために」

Тадаи тикэвэнээни, уани огбёвэ. Сизэси, силосигиэни

矢を 放った。しとめた, へラジカを。皮をはいで, 串焼きにした,

улэвэни. Тоова эгдимэ илааси, (6/7) ңуагиэни, аикта гаалани
肉を。火を たくさん 燃やして, 眠った, 松の 枝に

огбё нявани соктугиэси. җуамиэ, догдини: ила пампаи дооси,
へラジカの皮を 敷いて。眠っていて, 聞こえた: 三羽のカササギがとまって,

хаталадигэ эсигиэти. Тоо кялани тээми, дигасилиэти улэвэ,
娘に なった。火の そばに 座って, 食べ始めた, 肉を,

мэнэ доло диасимидэ:

自分たち同士で 話しながら:

— Ый егдигэ талумэ ни бини. Нуани ница биэрни,
「この 若者は タルメニ(樹皮の人)だ。 彼が 小さかったとき,
багёудига хокцооси, магийэти эгди нивэ нуати багдити ээлэни.
敵が 襲って, 全滅させた, 多くの 人を 彼らの 一族の 側の。
Нуани энини ый батава бочиди дакпиэни нуамани, утэми
彼の 母親が この 子を とうみで 隠した, 彼を。 それで
инихи эсигиэни. Нуани баатама нэңувэнигэнэ хокголо лоңкоди
生き 残った。 彼の 弟の方は 道に 釜で
даиэни, утэми нуани сэлэмэ ни эдээни. Энивэни, амивэни
隠した。 それで 彼は セレмеニ(鉄の人)になった。 母と 父を
багёудигэ мэнэ буалафи бализэлэ завасити. Егдигэ тиманаңи
敵は 自分の 土地で 牢に 閉じ込めている。 若者は 明日
баагдизэңэни нэңудий, сэлэмэ ниди。
会うだろう, 弟 セレмеニと」

Утэбэдэ дианаси, улэвэ малааси, пампай эсигимиз,
こう 話すと, 肉を たいらげて, カササギに 戻って,
диэлигийэти. Мягдагийэси, муйсини:
飛び去った。 目をさまして, 考えた:

— Ёу бисэ ути? Тоосиэми? Утэми ими улэ малаптаани?
「何だったのか, これは? 夢を見ていたのか? それならなぜ肉がなくなったか?

Цэээ бисини бизэ.
本当 だったの だろう」

Тэгимиз, цайхи дуктэмэлиэни. (7/8) Хага дуктэмэйни. Уэвэ,
起きると, さらに 進み始めた。 大急ぎで 駆けて行った。 山を,
якпава лёомиэ гэнэйни。
谷を 越えて 行く。

(Оду эниңэ ехээни. Би дофо ыйми зоңиги. Эбэдэ бисини)
(ここで 母は 歌った。 私は 中味を 覚えていない。 こんなふう だった)

Би егдигэ, талумэ нии, дуктэмэйми ээйхи,
我は 若者, タルメニ, 駆けて行く, 南へ,
Нэңуи баагилэми, уэ, якпа петуу, петуу!
弟に 会いに, 山や 谷, ペトウー, ペトウー!

(Ёу бини петуу? Би бодосихийкэ, сайна, утэбэдэ бини уде
(何 なのか, ペトウーとは? 私が 思うに, 多分, このようなものだ, ウデヘが
ехэлэлэйти: гунээ, гунээ, гунэми дээлэ, евээ, евээ)
歌っている: グネー・グネー, グネミ・デーレ, エウエー・エウエー)

Дуктэмэймиэ, кавава исээни. Иени дуйхини. Утаду омо
駆けて行くと、小屋を見つけた。入った、中に。そこに一人の
егдигэ кэптэйни, куҕкайди гусини.

若者が 横になっている。口琴を 弾いている。

— Ни би си? Яҕнай оухи? Мосонизэфи? — хаунтасини уги
「だれだ、おまえは? 何しにここへ? やる気か?」 尋ねる、 この
егдигэ.

若者は。

— Би си агаи бими. Нэҕуэй, би синава баагиэми! —
「俺はおまえの兄 だ。 弟よ、 俺は おまえを見つけたぞ」
дианайни талумэ ни.

言う、 タルメニは。

— Идиги саи си утава? Пампаи диаҕкини? Миндудэ
「どうしてわかるか、おまえはそれを。カササギが言ったのか? 俺にも
дианадугэ, би ҕуаҕэи. Би тоосиэми бизэм, муйсиэми.
言った、 俺が寝ているときに。俺は夢を見ていたのだろうと思った。

— Эсий тооси. Цээ бини. Уйсинэгиэфи эниҕэвэ, абугава
「夢じゃない。 本当なのだ。 助けに行こう、 母や 父を,
хоҕтогугувэдэ. (8/9)

ほかの人も」

— Га, ҕэнэзэфи! Нёндо ая дигалафи буивэ уаҕназафи.
「よし、行こう! まず しっかり 食べるために 獣を 獲ろう。

— Уаҕназафи.
「獲ろう」

Дуктэмээти буазэгэтигини. Зубэмэ кяҕава уати. Элэдэхи
向かった、 森に。 二頭の アカシカをしとめた。腹いっぱい
дигаси, гулинээти. Сугаладаимиз, иинээти зу бэле багдилэти.
食べて、 出発した。 スキーで 進んで行った、二人の娘が住んでいる所に。

Хаунтасити:

尋ねる :

— Су сау, илэдэ бивэти минти багёуфи?

「おまえたちは知っているか、どこにいるかを、われらの敵が」

— Самуу. Бу эниҕэу, амиу, боёси, газизэти мэнэ буатигифи,
「知っている。私たちの母と 父を つかまえて、連れて行った、自分の土地に。

угала бализэлэ завасити. Бу утаухи хулигэу, хоктовэ сааму,
そこで 牢に 閉じ込めている。私たちはそこに 行く 道を知っている。

сунди гиэ рэнээзэу. Би гэгбий Пузи, ыйтэнэ би
анататаちと一緒にいこう。私の名前は プジ, これは 私の
нэжумэ рунадий Адига. Су гэгбиу оно бини?

妹 アジガ。あなたたちの名前は何 か？」

— Би Талумэни, ыйтэнэ би нэжуи Сэлэмэни.

「俺は タルメニ, これは 俺の 弟 セレメニ」

Цайхи диимулэ рэнээти. рэнэмиэ, намутиги эмээти. Утала
さらに 四人で 行った。行くと, 海に 出た。そこに

сагди тэмтигэ бисини, нуативэ аласиэни. Унамиэ, гулиржиги
大きな 舟が あった。彼らを 待っていた。乗り込んで, こぎ出した,
намули. Сэудэймиэ, сагдиуле дататигини иэфинээти. Нярга
海へ。こいで行くと, 大きな川の 河口に 着いた。少し

солондоймиэ, тэмтигэ экиэни, лагбанаабэдэдэ. (9/10)

さかのぼると, 舟が 止まった, 貼り付いたように。

— Ули долони сэлэмэ адиливэ түлээти, нидээ цайхи

「水の中に 鉄の 網を 張ってある, だれも 先へ

элэгэни солоо, — Пузи дианайни.

進めないように」 プジが 言う。

— Оно нихэузэу? — хаунтасини Талумэни.

「どうしよう?」 尋ねる, タルメニが。

— Сэлэмэни хуинээси, чиказани ути адиливэ.

「セレメニが 潜って, こわすだろう, この 網を」

— Цээ, нэжу, хэгдэсинэе сэлэмэ адиливэ.

「そうだ, 弟よ, こわしてくれ, 鉄の 網を」

Хэтигэнээни улиги Сэлэмэни, хуинэмиэ, исээни сэлэмэ
飛び込んだ, 水に セレメニは。潜って, 見つけた, 鉄の

адиливэ. ралади тэумэни хэгдээсиэни ути адиливэ, тэмтигэвэ
網を。手で 全部 こわした, この 網を。舟を

эжэйгдэ эсигивэжигини. Тэмтигэлэ унагисэси, дианайни:

自由に させた。舟に 戻って, 言う:

— Багёудига минтизи рэлэйти. Сайти, минти заагизэуфи

「敵は われわれを 恐れている。わかっている, われわれが復讐に來ると,

нуатиду, утэми дакпиэти ули датавани сэлэмэ адилизи.

彼らに。それで ふさいだ, 河口を 鉄の 網で」

Солётиги гиудэлиэти динтүэ. Сэлэмэни аюэни Адигава,

上流に こぎ出した, 四人は。セレメニは 気に入った, アジガを。

нуатигимэй исэсисини. Талумэнитэнэ Пузитиги исэсини.
彼女の方ばかり 見ている。タルメニはと言えば、プジの方を見ている。
Утэбэдэ солоймиэ, сагди хотолэ инээти. Утала нидигэ
こうして のぼって, 大きな 町に 着いた。そこでは 人々が
тукявасилиэти таухи-оухидэ. Бэледига дианайти:
走り回っていた, あちこちに。娘たちが 言う:

— Сунава исэми боголиэти, угэми тукявасити. (10/11)
「あなたたちを見て 驚いた。それで 走り回っている」

Утэмду тадази гакпалидугэ багёудига. Сэлэмэни дианайни:
そのとき 矢を 放ってきた, 敵が。セレメニが 言う:

— Би акалау илиеу, би нуати тадавати ханяди
「俺の背中に 立て。俺が 彼らの 矢を 手のひらで

экписигизэңэй амайхи, угэбэдэ сунава ализэңэй. Минава ёу
はね返してやる, うしろに。そうやって おまえたちを守ろう。俺を どんな
таданидэ эзэңэни этээ.
矢も 倒せない」

Сэлэмэни, зүңэ ханяи уйндэси, амайхи уэсигини багёудигэ
セレメニは 二つの 手のひらをあげて, うしろに はね返した, 敵の
тадавати, тададига, амайхи гакпагимиз, магниэти мэнти хэңгэфи.
矢を。矢は うしろを 射て, 攻撃し始めた, 自分の 主人を。
Гоодэ ыйми биэ тэуниңэ багёу ээлэни мэнэ тадазифи ууэти.
ほどなくして 全員 敵 側では 自分の 矢で 倒れた。
Хокто эңэй эдэгэ! Нятиги агдаимиз, тукямаати бализэтиги.
道が 自由になった! 岸に 着けて, 駆け出した, 牢に。
Егдигэдигэ тэу воптивэ ңалади хаиэти, угэми баагиэти мэнэ
若者たちは すべての 扉を 手で こわした。そうして 見つけた, 自分の
эниңэй, абугэй. Бэледигэдэ баагиэти эними, амими.
母と 父を。娘たちも 見つけた, 母と 父を。

— Эниңэй, абугэй бу су ситэу биму, сунава уйсинэгиэму,
「母さん, 父さん, 私たちはあなたたちの息子だ。あなたたちを助けに来た。
багёудига тэу будэктээти. Ыйтэнэ су ница батаңиу, Сэлэмэни.
敵は 皆 死んだ。これはあなたたちの 末 息子 セレメニだ」

Йади агдайти дианами ыйти мутэ. (11/12)
目で 喜んだが, 話すことが できない。

— Ими ыйти мутэ дианами? — хаунтасиэни Сэлэмэни.
「どうしてできないか, 話すことが?」 尋ねた, セレメニが。

— Ниэнтилэу аҗмафи, — дианайни Талумэни. Аҗмафи
「開けて, 口を」 言う, タルメニが。 口を
ниэнтилэйсити, исээти эгди тикпэвэ аҗмати долони. Утава
開けると, 見た, たくさんの釘を 口の 中に。 これを
тэумэни гайти тагдигиэти егдигэдига.
全部 すぐに 引き抜いた, 若者たちは。

— Ситэдигэй, бу гоо аласиэму сунава, сааму су
「息子たちよ, 私たちはずっと待っていた, おまえたちを。 わかった, おまえたちが
мунава уйсинэзэңу. Бу аҗмалау гяҗа аҗани омо тикпэвэ
私たちを 助けに来ると。 私たちの 口に 毎 年 一本 釘を
тикпэнээти.
打った」

Таҗиэти тикпэвэ. Вай тикпэвэ тикпэнээти, угэми вай
数えた, 釘を。 二十本 釘を 打たれていた。 つまり 二十
аҗани дулэнээни.
年が 過ぎたのだ。

— Оно кулэди таҗасивэнэу мэми?
「なぜ おとなしくつかまえさせたか, 自分を」
— Бу ңуами. Нуати догбо хокцооти. Ёудэ нихэми
「私たちは眠っていた。 彼らは 夜 襲った。 どう することも
эсэу кокпи.
できなかつた」

— Багёудига анчи эдэктэти, нуати буаҗити кэңкунэгиэни.
「敵が なくなつて, 彼らの 土地は 空っぽになった。

Ни багдизэңэни оду?
だれが 住もうか, ここに」

— Би Адига зүңэ оду багдизэңу, — гунэйни Сэлэмэни,
「私が アジガと 二人で ここに 住もう」 言う, セレメニが,
Адига ңалавани завааси.
アジガの 手を 取つて。

— Ая, угэбэдэ бизэңэни. Багдилиэу оду. (12/13)
「よし, そう するがいい。 住め, ここに」

— Бу Пуди зүңэ эниңэзий, амизий зугтиги ңэнизэңу.
「私と Пүжは 二人の 母さん, 父さんと 家に 帰ろう。

Пуди минтиги мафалазаҗани. Эгдимэ ситэвэ баазаҗау.
Пүжは 私たちの所に嫁に来るだろう。 たくさん 子供を 生もう」

Сэлэмэни Адигади амясагиэти багёу буалани. Хоҗтогуу
セレメニは アジガと 残った, 敵の 地に。ほかの者たちは
зугтиги мудаҗиэти. Аяди, гоо багдиэти. Эгдимэ ситэвэ баати.
家に 戻った。よく, 長く 暮した。たくさんの 子供を もうけた。
Кэсиди багдиэти. Утэбэдэ бисини!»
幸せに 暮した。こんなふう だった»

XV

Утэбэдэ багдиэму туэ. Инэҗи нясулэи, сикиэ нява каи,
こんなふうに着ていた, 冬。昼間は 勉強し, 夜は 皮を なめす。
боулимивэ цуэи, амяла лаамудэй. Лаагиэси, эниҗэ бочидэйни,
トウモロコシをむいて, そのあと 粉に挽く。粉に挽くと, 母が とうみでふるう,
чимиэвэ тайгимиедэ. Утэбэдэ цаза эдэйни. Эниҗэ цазава
殻を よりわけながら。こうしてツァザ(トウモロコシ粉のダンゴ)ができる。母がツァザを
олоктойни, утахи няҗга тудузэвэ, туливэ улайни, ути тэу гиэ
煮る, そこに 少し ジャガイモやインゲンマメを加える, これを全部一緒に
адайни. Утава дигаванайни. Туэ дулэнэйни. Абуга эмэгиэни.
煮込む。これを 食べさせる。冬が 過ぎる。父が 戻って来た。
Омоото заивэ уани. Заи куту сагди, кэтигэ тухи уанилэҗкени。
一頭だけイノシシをしとめた。イノシシはとても大きい, ほとんど櫓の長さだけあった。
Эниҗэду тэлуҗусини:
母に 話している :

— Онодэ бивэни ыйми саа. Буивэ качими чилайми. Аликэ
「どうして なのか わからない。獲物を 追いつめられない。いつ
(1/2) тяливэтидэ, ыйми мэдээ. Ёу амбани доони миндулэ?
逃げたかも わからない。何か 悪魔が とりついたか, 俺に」
— Си уалеи, ни сакявани эгди ээвэнэи, ути амбани доогиеэни。
「あなたは戦争で人の 血を たくさん流したから, それで 悪魔が とりついた。
Утава сэвэсигизэфи。
これを お祓いしましょう」
— Ёу дианакцайни? Оно доогини? Би ялу ни сакявани
「何を 言ってるんだ。何で とりつくんだ? 俺が好んで人の 血を

эевэжкимину? Ути багёузи уалиэми.

流したか? これは 敵と 戦うためだ」

— Утэми минти уделэфи тэу доогини. Сэвэсизэфи.

「それなら われわれ ウデへは 皆とりつかれている。お祓いしなкья」

— Оно чалами, оно нихэе.

「そんなにしたけりゃ, どうでも好きにしろ」

Эниңэ Инсанава кэлэни. Сикиэ хулисээти нуагигини.

母は インサンに 頼んだ。 晩 彼らは出かけた, 彼の所に。

Сэвэсиэти.

お祓いをした。

Нэкигилиэ. Абуга туэ заива бугиэни омо луса муйди

春になった。 父は 冬 イノシシを供出した, 一人のロシア人が馬で

эмэсээдуни. Ути амялани этэтэйми угала вадиеэни. Нэки

やって来たときに。このあと 働くのを そこで やめた。 春

Сяиңэтиги омо маңму зогобойни мэнэ зугдиңкэди багдилэми

Шяини 一人のナーナイ(と中国人)の混血が自分の家族を連れて 住みに

эмээни. Нуандулэни мамаса, мамасани энини, ди ситэ: зу адига,

来た。 彼には 妻と, 妻の 母, 四人の子供: 二人の 娘と

зу баата. Баатадига нэңулэ. Сяиңкэдигэ дианайти:

二人の息子。 男の子たちが 下だ。 Шяиниの人々は 言う:

— Яңнаани (2/3) ый ниңка оухи? Бу эзэңэу мутэну нуани

「何しに来たか, この中国人は ここに? 俺たちはできないか, 彼が

анчидини багдимиди?

いなくても 暮すことが」

Утэми нидэ эсини пэкцэ нуамани.

こうして だれも 相手にしなかった, 彼を。

Нэки, апрель малаптайдини, эниңэ баатава баани. Ути вай

春, 四月の 終わりに, 母は 男の子を 生んだ。 これは 二十

закпунти нэңини бисини. Ягасими зулиэлэни эниңэ уйгэвэ уйлэ

八 日 だった。 出産の まえに 母は 綱を 天井に

хэкээни, ути амялани мунава, нёуладигава, тэу каяни сикиэлэгдэ

縛って, その あと 私たち 子供を, みな 出した, 夕方まで

гисулэгэу. Абугатэнэ анадиди солойхи пэнээни уакцанами. Зугду

遊びに。 父は 舟で 上流に 行っていた, 狩をしに。 家には

Адигасэнэ амясаани. Эниңэ амяла, инейми, тэлүусигэ:

Ажиг(ジーナ)だけが残った。 母は あとで, 笑いながら, 話した:

— Би, уйгэлэ заваси, гыйкпэсиэми, ути баата багдилисини,
「私は 綱を つかんで, ふんばった。 この 子が 生まれたら,
Адига минду гунэйни: «Айя-я, айя-я» — алулпусимидэ. Минду уний,
Азигаが私に 言う: 『あらまあ, あらまあ』 顔をそむけて。 私は 痛いのに
утэмду инекцээми. Ница бизэм муйсиэми, утэми эсими кая
それで 笑った。 小さい だろう と思って, それで 出さなかった,
нуамани сунди гиздэ.
彼女を おまえたちと一緒に」

Куту коҗоктоу бата багдиэни, дэгдини бакчам. (3/4) Би
とても やせた 男の子が 生まれた, 顔が しわくちゃで。 私は
дианаами энирэдү:
言った, 母に:

— Али ни эдээрэни утэмпи коҗоктоу? Тээти дафаңза
「いつ 一人前になるの, こんなに やせてて。 あそこの大きな家の
батаҗини кагбаль-кагбаль бини.
子は 丸々と太って いるのに」

— Аласиндэ нярҗадэ, ила биа дулэнэйсини исэфитээ, онофидэ
「待ってなさい, 少し, 三ヶ月が 過ぎてから 見てごらん, どう
эдээрэвэни минти батаҗифи, — энирэ дианагиэни. Утэмду аюлиэму
なってるか, うちの 子が」 母が 言った。 それで 可愛いかった,
бу нуамани. Митэтэнэ тјаси агдаани, куту аюэни минти нэпувэфи.
私たちは彼を。 Мичаは とても 喜んだ。 大変可愛いかった, 私たちの弟を。
Абуга эмэгисини, гэгбинэни буэму. Лёвади гэгбилэму.
父が 戻ってから, 名前を つけた。 リョーバと 名づけた。

Зуагисини абуга банзава лаалиэни Саундига Динэди. Бу омочи
夏になると 父は 板を 切り出した, Снҗига・Алексеиと。 私たちはいつも
хулиу бисэу утаухи. Абуга уйла илиэси, мэнтиги зювэ таңдайни,
行っていた, そこに。 父が 上に 立って, 自分の方に 鋸を 引く,
хэгиди Динэ бэлэсини. Уйдиги абуга, нярҗа туңаландамиэ моотиги,
下で Алексеиが 助けた。 上から 父が, 少し 触れるまで, 木に
тугбугини хэгихи зювэ. Динэ таңдайни зювэ хэгихи. Утэбэдэ
押す, 下に 鋸を。 Алексеиが引っ張る, 鋸を 下に。 こうして
омочидэ. Омонэҗини зумэ-иламаа моовэ лайти. Лаафи банзава
いつまでも。 一日に 二, 三本の 木を 切り出した。 切り出した 板を
запагити ила косоди. Утэбэдэ гяҗа нэҗиги.
組む, 三 角に。 こうして 毎 日。

Зуа бу Митэ зүгэ (4/5) сугзямааму. Мундулэ адили бисэ,
夏 私たち ミーチャと二人は 魚獲りをした。私たちには 網が あった,
мыйрмэ, зогбо. Анадн хулиэму. Би омочи ярцайми, Митэтэнэ
ヤス, 鮎も。舟で 出かけた。私は いつも 舵をとり, ミーチャが
зулиэмдини, нуани адиливэ тулэсэйни, сугзява акисини. Адилилэ
前に陣取る。彼は 網を 投げる, 魚を 刺す。網には
ямадахэм сугзя таи бисэ: зауэ, яля, зэли, гуэсэ, ябада, нюгуса,
いろいろな魚がかかっていた: コクチマス, ウグイ, イトウ, カワカマス, ラッド, カワヒメマス
хогто сугзя. Абуга зуа зэмпулэ омочи уакцай бисэ: кяңава,
ほかの 魚。父は 夏 獵場で いつも 狩をしていた: Акаシカ,
паузэвэ, огбёвэ уайси газий бисэ тапчи анава. Ути амялани ня
ノロジカ, ヘラジカをしとめて持ち帰っていた, いっぱいにして, 舟を。このあと また
банзава лаасиэни.
板を 切り出した。

Банзава лаами мугуэси, абуга мунава Митэ зүгэ хэбуэни
板を 切り出し 終わると, 父は 私たち ミーチャと二人を連れて行った,
буазэгэтигини фаңсананами. Фаңсанан — ниңка кэени, угэбэдэ
森に ニнジン探しに。ファンサンとは 中国 語で, こう
дианайти олондовэ галактай экиндини. Бу зэгдэйтигиэ солоому
言う, ニнジンを探す ときに。私たちは 焼け跡まで のぼった,
зубэ анадн: бу илантугэ мэнэ анадни, Куиңка Серди мамасамулэ
二艘の 舟で: 私たち 三人は 自分の 舟で, クエンカ・セルジは 妻を連れて
(Чундеди), Пакула сусу, Диңнэ даяда. Эгбэнэвэ абуга гигдэени,
(チュンジェと), Пакラおじさん, ジグリノおじさん。テントを 父は 張った,
долони зампава. Нуатигэнэ кавава уоти. Абуга мунди гиз
中には 蚊帳を。彼らの方は 仮小屋を 建てた。父は 私たちと 一緒に,
нуатидиги пади хулиэни. Бу (5/6) зубэ инаивэ хэбуэму. Инайдигэ
彼らとは 別々に行った。私たちは 二匹の 犬を 連れていた。犬たちは
сэбиэ ёудэхэм уакцаати. Эмнэ инайдига тяси гоолиэти. Бу
はじめは何でも 追いかけて回した。一度 犬たちが 激しく 吠え出した。私たちは
тукямааму. Сэңэхивэ бааси, иктэмэсити. Аңмати тэу сакиямай
走って行った。ハリネズミを見つけて, 咬みつこうとしていた。口が みな 血だらけに
эдэени, сэңэхи иңмэди акисиэни утигэтувэ. Инайдига тэнэ исээти
なった。ハリネズミは 針で 刺した, こいつらを。犬たちは はじめて 見た
бизэ уава, угэми эсити эгзэ, ими ыйти мугэ тьяктяң иктэмэми.
のだろう, これを。それでわからなかった, なぜ できないか, しっかり 咬むことが。

Абуга, инектэйми, дианайни:

父が 笑って, 言う :

— Хай, нёула биу су, эхулэдэ. җэнээзфи элэтиги, яндасава
「そうか, 子供 だ, おまえらは, 愚か者。 行こう, ほかの所へ, アナグマを
галактау, ути улэнитэнэ куту зый.
探せ, その 肉なら すごく うまい」

җэнээму цайхи, олондовэ галактанами.

行った, さらに, ニンジンを探しに。

— Хулалиги туктэвэ исэлиэ, минава гэлэу, би дяназаңай, ёу
「赤い 実を 見つけたら, 俺を 呼べ。 俺が 教えてやろう, 何
бивэни. Туктэни амуҗке туктэнибэдэ бини, няңга сагди, тули
なのかを。 実は ニワトコの 実みたい だが, 少し 大きい。インゲンマメの
иктэни бээкулэ бини.
実 みたい だ」

Утэбэдэ экэңэсэди җэнэму, аяди исэсимидэ. Кэ! Ня инайдига
こうして 静かに 進んだ, よく 探しながら。 突然, また 犬たちが
гоолидуга. Тукаямааму Митэди. Абуга амясаани. Гоолэйти инээси,
吠え出した。 走って行った, ミーチャと。 父は あとに残った。 吠えている所へ行って,
исээму: инайдига яндасава иктэмэсити. (6/7) Бу тиуди коңгосилиэму
見た: 犬たちが Анагмаに 咬みついている。 私たちは 棒で 打ち始めた,
яндасава. Инайдига эку илигиэти. Яндаса хата хуктимэлэни уэ
Анагмаを。 犬たちは 脇に どけた。 Анагмаは 懸命に 逃げ出した, 坂の
хэгихи. Инайдига гайти бооноти, иктэмэлээти. Яндаса омо инай
下に。 犬たちが すぐに 追いかけて, 捕まえた。 Анагмаは 一匹の 犬の
нёолони иктэмэлэни. Инай ляси гяңалиэни. Гагдани, яндаса
鼻に 咬みついた。 犬は 激しく 悲鳴をあげた。 もう一匹が, Анагмаの
гэдигэлэни иктэмэгиэси, гигяйни диливэни. Яндаса, иңгулэ
首筋に 咬みついて, 振った, 頭を。 Анагмаは, すぐに
тиндарисси, цободи цобосилиэни инаива. Гагда инай куталани
放して, 爪で 引っかき始めた, 犬を。 ほかの 犬が 喉に
иктэмэгиэни, тугбуэни ванихэдэ. Тяктяң куталани заваси, ыйни
咬みついた, ひっくり返した, あおむけに。 しっかり 喉を つかんで,
тиндаңи. Яндаса бугдизи зукэ угилиэни. Гоодэ ыйми биэ,
放さない。 Анагмаは 足を 必死に ばたつかせた。 ほどなくして,
сим-сим эдээни. Бу инайдигэвэ игбэгиэси, туңгаламу тиуди.
動かなく なった。 私たちは 犬たちを 追い払って, 突いた, 棒で。

Эйнидэ патана. Абуга, инэмиэ, дианаани:

ビクともしない。父が やって来て、言った：

— Будээни. Кутавани хуктэлиэти. Нярга аласиндэу.

「死んだ。喉を 咬み切られている。ちょっと 待て。

Гэктигиндээрэни няргадэ, уга сиитэуэ.

冷たくなるだろう, 少し, そしたら皮を剥ごう」

— Хэкуйвэ сиими гээ?

「あったかいのを剥いたらだめなの？」

— Хэкуй сабяни эгди. Хэктизээрэни сабяни.

「あったかいと 血が 多い。飛び跳ねるだろう, 血が」

Инайдигэ илэгити яндаси иктэмэсиэни удэвэ мэнэ бэлэфи. (7/8)

犬たちは なめていた, Анагумаが 咬んだ 所を, 自分の 体で

Нярга дэунцэндээси, сиэму яндасава. Аси бого бисини.

少し 休んでから, 皮を剥いだ, Анагумаを. とても 太っていた。

— Ый сикиэни эмэгиэси, олоктозоюфи яндаса улэвэни, куту

「今 晩に なったら, 煮よう, Анагумаの 肉を. すごく

хий, — абуга гунэйни.

うまい」父が 言う。

— Би эээрэй дига. Куту бого, ыйми аю лэмэвэ, — угэбэдэ би

「ぼくは 食べない。とても 脂が多い, 好きじゃない, 脂身は」こう 私が

дианами.

言った。

— Ха-хаи, ёу ээхуни бий си. Утадиги зый улэ илэдэ анчи.

「ハハ, 何て 馬鹿 なんだ, おまえは. こんなにうまい 肉は どこにもない」

— Би лэмэсизээрэй, би лясси аюми бого улэвэ, — Митэ агдаани.

「ぼくは 脂身を食べる, ぼくは 大好きだ, 脂 肉が」ミーチャが 喜んだ。

— Ситэдигэи, сикиэгилиэни, няйхи рэнизэффи. Ни дяназагани,

「息子たち, 日が暮れ始めた, 岸に 戻ろう. だれが 言うか,

ёузэтиги рэнизэффи?

どっちへ 戻ったらいいか？」

— Утаухи, — гайвандээми би, — Идиги эмэфи ээтигини.

「こっちだ」指差した, 私は. 「こっちから 来た, ここに」

— Анчи, утаухи минти диихи рэнэзэффи, утаузэтигитэнэ няйхи

「違う, そっちだとぼくたちは奥へ 行くだろう. こっちなら 岸へ

оугизээрэфи, — Митэ диаркини.

出るだろう」ミーチャが 言った。

— Цээвэ Митэ диапкини, утаухи няйхи рэнизэрэфи, — абуга
「正しいのをミーチャが言った。こっちが 岸へ 戻るだろう」 父が
гунээни, — Си, Андале, рэнэми хоктовэ аяди зоңие, угэбэдэ
言った。 「おまえは, アンドレイ, 行くときに道を よく 覚えろ。 そう
элиси нихэ, тяси памасизэрэй. (8/9)
しないと, また 迷うぞ」

Би загбалилиэми:

私は 反論した:

— Ими утаухи? Минти омочи омо этигинимэй рэнэфи,
「どうしてこっちなの? ぼくたちはずっと同じ 方向にばかり 進んだ。
амайхи хуигимиз, няйхи рэнизэрэфи.
うしろに 戻れば, 岸に 出るはずだ」

— Су яндасава ааңау эсэй мэдэ кицовэ моголигими. Утэми
「おまえたちはアナグマを追いかけて気づかなかった, ぐるっと回ったのに。だから
дианайми, аяди авактае буазэгэвэни, онодэ хэлинэми. Экзэгийгэй?
言うんだ, よく 見回せ, まわりを, どんなに 急いでも。 わかったか?」

Утава ая эгзэгийгэми, рэнэми эмэфи хокто цулинидэ. Цээ,
これを よく わかるように, 行った, 来た 道に 沿って。 確かに
бу кицовэ моголиэму огдолинидэ. Эмэгимиз, диапкини нуагиду:
私たちはぐるっと回っていた, 坂に沿って。 戻って, 言った, 彼らに:

— Эгзэгийэми. Одьцайхини тэмэнэ бизэрэй.

「わかった。 これからは 注意 するよ」

Гяңа нэрини абуга мундулэ хаунтасиэни, ёухидэ няйхи
毎 日 父は 私たちに 尋ねた, どっちが 岸に
рэниузэрэвэ. Бу эмнэдэ эсэу пагади. Угэбэдэ татуусиэти
戻るかを。 私たちは 一度も 間違えなかつた。 こうして 教えた,
саңтадига нёулэвэ. Какта биа галактамү олондовэ, эсэудэ баа.
大人は 子供を。 半 月 探した, ニンジンを。 見つからなかつた。
Тэунирэдэ гиз хулиэму, бу илантурэдэ хулиэму, анчи, бай-байдэ.
みんなは 一緒に 歩いた。 私たちは 三人で 歩いた。 決してない, 無駄では。
Зэуңиу малаптайсини, зугтиги гулиңиэму, улэвэ уандааси. (9/10)
食料が なくなつて, 家に 戻つた, 肉を 持つて。

Бу эсимудэ тагдаги Лёвава: сагди бата эдээни, алагдигадэ.

私たちはわからなかつた, リョーバを: 大きな 子に なつていた, 立派な。

Энирэ дианайни:

母が 言う:

— Минти батаџифи гайти улээ баагиэни (утэбэдэ удедигэ
「うちの 子は すぐに 肉が ついた (こう ウデへは
дианайти ни богогисини). Си галуэй баата куту алагдига иуйни.
言う, 人が 太ると)。おまえが心配した 子は とても 立派に なった」
Абуга ня банзава лаалиэни. Бу Митэди сугзямау. Утэбэдэ
父は また 板を 切り出し始めた。私はミーチャと 魚獲りをした。こうして
багдиэму утэлиэрини. Бу зугдиу кялани Мунэ зугдивэ уолиэни.
暮した, そのころ。私たちの 家の そばに ムノフが 家を 建て始めた。
Нуамани парторга эдэвэжкити. Утава нидэ эйни пэкцэ. Лусадига
彼を 党委員に させていた。これを だれも 受け入れない。ロシア人たちは
рэнэктээти Занатиги. Утала багдинэгиэти. Сяиңэлэ цайхи
移った, Бикинに。そこに 引っ越して行った。シャインではまだ(ロシア人が)
багдилиэти Берзинэ, Санегинэ, Сигулэ зубэ мафаса: Чауса,
住んでいた, ベルジニシ, サネギン, シゴウにいる二人の老人: Чяуソフ,
Татаренкадэ. Мармурка Хабарскатиги рэнэгиэни. Ульяна Камчатка
タタレンコも。マルムリクは ハバロフスクに 移った。ウリヤノフはカムチャツカの
элэни, аса хугулэни имээхи зугдивэ уони. Самандигадига
側, 入り江の 端に 新しい 家を 建てた。シманчуку家は
Улигатигини банаати. Канчуга Мискэ председатель сельсовета
ウルンガに 移った。Канчуга・Михайлは 村ソヴィエト議長に
эсигиэни. Берзинэ магазинэлэ этэтэлиэни. (10/11) Силанадиги
なった。ベルジニシは 店で 働き出した。シランから
Сяиңэлэ Болдинэ багдинээни, мамасади, зубэ батама, зубэ адигэмэ
シャインに Болжингが 引っ越して来た, 妻と 二人の 男の子, 二人の 女の
ситэди. Цо агати Толя, нуандуни за ди сэ бисини, хунадинэни
子と。一番 上が トーリヤ, 彼は 十 四 歳 だった。妹が
Тома, Рая, нядигэти Гена. Тома минди гиэ нясулэлиэни, Рая —
Томаとラーヤ, 末が ゲーナ。Томаは 私と 一緒に 学び始めた。ラーヤは
Пабликэди. Гена эсини иу сколатиги хулилэгэми. Толя мутуэни
Пабликと。ゲーナは大きくなっていなかった, 学校に行くほどに。トーリヤは終えた,
ди классава Силаналэ, угэми амидий гиэ этэгээни муйва
四 年生を シランで。それで 父と 一緒に 働いた, 馬を
тафясиими.
世話して。

Боңго сентябрь! Ня сколатиги рэнээму. Би динти классала
九月一日。また 学校に 行った。私は 四年生の クラスで

татусилиэми. Мунава Соза Семёнович татусилиэни. Пабликава
学び始めた。私たちが ソーザ・セミョーノヴィチが 教えた。パブリクを
боҗго классала имэнээти, куту гээ нясулээни. Митэвэ иҗ-иҗ
一 年生に 残した。とても 悪い 成績だった。ミーチャを むりやり
каяти сколатиги. Нуани эсини чаала цайхи татусими.
行かせた, 学校に。彼は 望まなかった, さらに 学ぶことを。

— Би хай абугади буазэгэлэни уакцаназэҗэи, эзэҗэй нясула, —
「ぼくはやっぱり父さんと 森で 狩をする。勉強しない」

гяҗа нэҗини дианаи бисэ. Абуга омочи нюмнисини:
毎 日 言って いた。父は いつも 繰り返した:

— Уакцами али атаи кокпи? Си мутуе ди классава сэбиэ.
「狩に いつ 行けないか? おまえは 終えろ, 四 年生を はず」

Эмнэгдэлиэ Митэ Берзинэ Миртава коҗкосиэни. Соза
あるとき Мичьяはベルジニシ・ミルタを なぐった。ソーザ・

Семёнович игбэҗиэни (11/12) нуамани сколадиги элусимдэ. Абуга,
セミョーノヴィチは追い出した, 彼を 学校から 完全に。父と
эниҗэ даҗсийвэти дианайни:
母が 叱るのに 彼は言う:

— Абуга эмусэ буазэгэлэни кэсэйвэни ыйми чаала. Би
「父さんが 一人で 森で 苦勞するのを 望まない。ぼくは

бэлэсизэҗэй нуамани. Минду за туҗа сээ эдэлиэни, элусим
助けるんだ, 彼を。ぼくは 十 五 歳になる。もう
саҗтанаами, эдиу даҗси минава одцайхини, эниҗэ, абугэ. Би куту
大人になった。怒らないで, ぼくを これ以上, 母さん, 父さん。ぼくはとても
агдаами.

喜んでるんだ」

Ёу дианазэи бай-бай! Утэбэдэ биззэҗэни! Ути болойнэ Митэ
何を 言っても むだだ。こうなるしかない。この 秋 Мичьяは
абугэди зуҗэ давасинээти, нивэдэ эсини гэлэ абуга, Митэ эсини
父と 二人でサケ漁に行った。だれも 誘わなかった, 父は。Мичьяは
чаала нидидэ давасинэми. Куту эгди дава эмэни бисэ ути
望まなかった,(他の)だれともサケ漁に行くことを。とてもたくさんサケが帰っていた, この
болони. Абуга Митэди ляси эгдимэ газигэти давава, зу муда
秋。父は Мичьяと大變 たくさん 獲って来た, サケを。二 度
хулисээти гэнэгими.
行った, 獲りに。

Мундулэ йа бисини. Зуа уоктовэ кигафи иманайсини тухиди
 うちには 牛が いた。 夏 草を 刈ったのを 雪が降ると 櫓で
 иуҗкяламу бу Митэ зуҗэ. Зугэнэйсини абуга Митэди Залихэлэ
 運んだ, 私たちミーチャと二人は。氷が張り始めると父はミーチャとマーロエ・トホロに
 уакцанаати. Митэ тухивэ, зубэ инайвэ алуэси, иуҗкялани. Тухилэ
 狩に行った。ミーチャは 櫓を, 二匹の 犬を つないで, 運んだ。 櫓には
 зэувэ, хулава, эгбэнэвэ, бильчивэ тэуэти. Тяси тухи эдээни.
 食料や, 毛布, テント, ストーブを 積んだ。 いっぱいの櫓に なった。
 (12/13) Митэ утава зубэ инайди энимэсэди иуҗкалаани. Сугалавадэ
 Мичаは これを 二匹の 犬と 軽々と 引いた。 スキーも
 тэуэти тухилэ. Абуга тиуй заваси амязала зокойни кэктимэвэ
 積んだ, 櫓に。 父は 杖を 持って うしろで 押す, 坂を
 туктигими. Хоҗтогутудэ гиэ җэнэктэти мэнэ уакцау буатигини.
 越えるのに。 ほかの人たちも 一緒に 出かけた, 自分の 獵 場に。
 Би сэбиэ эсимидэ саа, оно баайти уакцау буава. Ути туэни
 私は はじめ わからなかった, どうやって決めるか, 獵 場を。 この 冬
 сагиэлеми. Уакцау нидигэ, уакцами мутуэси, эмэгити зугтиги.
 やっとわかった。 狩 人たちは, 獵を 終えて, 帰る, 家に。
 Ута гяҗа сикиэни зимайти. Догбо кай тэлуҗусити, онодэ
 そして 毎 晩 客に行く。 夜 通し 話す, どのように
 уакцаафи. Ыйнэҗи зу-ила ни тэлуҗусити, гагда нэҗини хай
 獵をしたか。 今日 二, 三 人が 話したら, 翌 日 また
 угээҗкини, угэбэдэ гяҗа нэҗини. Тэлуҗусисини амялани хаунтасити,
 そうする。 そうして 毎 日。 話をした あとで 尋ねる,
 илэдэ гуасаҗани уакцалами бодойвэни. Утэми дианайни ни
 どこで 来年 狩をしようと思っているかを。 こうして 話す, 人
 таундини, илэдэ уакцазаҗаи. Нидэ эсини титимэси, нидэ эсини
 それぞれ, どこで 狩をするか。 だれも 反対しない, だれも
 няма, нидэ эсини тикцэ уакцау буава. Утэбэдэ бисини. Ыйдэ
 腹を立てない, だれも奪おうとしない, 獵 場を。 こんなふう だった。 今
 абуга, буазэгэдигини эмэгисэ, мэндилэй аласиэни хоҗтогутувэ.
 父は 森から 戻って, 自分の所で 待っていた, ほかの人たちを。

XVI

Абуга Митэди ляси эгди нактава уаги, уава иуҗкялалагами
父は ミーチャと大変たくさんイノシシをしとめた。これを 運ぶために
биидэ хулиэми нэки каникулэ экиндини. Зубэмэ гуайдимэвэ, илама
私も 出かけた, 春 休みの ときに。 二頭の ツキノワグマと, 三頭の
кяҗава, зу таҗгу хулэмиэ олохивэ, диза солёвэ, зама нёовэ
アカシカと, 二百匹 余りの リス, 四十匹のシベリアイタチ, 十匹のクロテンを
газиэти зугтиги.
持ち帰った, 家に。

Бу Митэди җэнээму тухиди, зу инайвэ алуэси. Утэлиэҗини
私と ミーチャは 出かけた, 橇で, 二匹の 犬を つないで。 そのころ
Заалилэ поста бисини, военнадига телефона линиявани тафясигэту.
トホロには監視所があった。兵士が 電話 交換所を 管理していた。
Бу, нуатилэ инээси, саясиэму, няҗга дэумпиндээси, цайхи
私たちは彼らの所まで行って, 昼食をとった。少し 休んでから, また
гулинээму Заалихэтиги. Су ээҗини зулиэтэли иинээму эгбэнэ
進んだ, мароэ・トホロに。日が 沈む 前に 着いた, テントが
биилэни. Тоовэ илагиеси, Митэ олоктолиэни улэвэ. Сикиэ
ある所に。火を 起こして, ミーチャが 煮始めた, 肉を。 夕方
дигааси, җуагиему, хулади нэмээси. Бильчилэ моо зэгдэи бисэ, бу
食べてから, 寝た, 毛布に くるまって。ストーブに 薪をくべておいた, 私たちが
җуагилиҗэу. Догбо мягдаами би куаи гэктилисини. Иҗгулэ Митэвэ
寝る前に。夜 目がさめた, 私は 耳が 冷たくなって。すぐに ミーチャを
сюгиеми. Нуани, тээгимие, бильчи дуйхини моовэ уэнтээни。
起こした。彼は 起きて, ストーブの中に 薪を 投げ入れた。
Гайти эгбэнэ долони нямайлигиеми. Ня җуагиему. Догбо
すぐに テントの中は 暖かくなった。また 眠った。 夜
илаас-диэс муда мягдаусээму. (1/2)
三, 四 回 目をさました。

Тимээдулэ тээгиеми, дигалагами олоктоони Митэ. Дигасиеми,
翌朝 起きて, 食べるために 煮炊きをした, ミーチャが。食べてから,
тэугиему омо нактава тухилэ. Инаива алугиеми, гулиҗиему су
積み込んだ, 一頭のイノシシを 橇に。 犬を つけて, 出発した, 日が
гакпайни гиедэ. Митэ уйгэди тухивэ иуҗкялайни, инаи алуди
のぼるのと 一緒に。ミーチャは引き綱で 橇を 引く, 犬が 引き具で

тагдайти, би амяла зокойми. Инайдига куту тугэди рэнэлиэти,
引っ張る, 私はうしろで 押す。 犬たちは とても 早く 進み出した。

Митэ туkjамалиэни амятали. Биидэ туkjамалиэми байбиди.

ミーチャは走り出した, うしろから。 私も 走り出した, ひたすら。

Тукjаймиэ, би амясалиэми. Митэ инайди гоолэ эдээти. Би дэуэси,
走りながら, 私は 遅れ始めた。 Мичьяは 犬と 遠くへ行ってしまった。私は疲れて,
гианалиэми. Тухи амянидэ тиоңёло дулэнэгээ, би гианайми тугэди,
歩き出した。 橇の うしろも 曲がり道で 隠れた。 私は 歩く, 急いで。

утэ туkjалиэми, ня дэуэми, экэ гианалиэми. Гоо утэбэдэ рэнээми,
やがて走り出した。 また 疲れて, ゆっくり 歩き出した。 ずっと こうして 進んだ。

су уйилэ дэгдээни, нямай эсигигэ. Утэбэдэ рэнэймиэ, исээми
日が 高く あがって, 暖かくなった。 こうして 行くと, 見つけた,

тухивэ. Нидэ анчи. Кятигини инээси, исээми: инаи силиэни
橇を。 だれも いない。 そばへ 行って 見た: 犬の 綱が

хэгдэгээни, инайдигэ сусаати иңгүлээдэ. Митэ, сайна, утигэгүвэ
切れていた。 犬たちは 逃げた, そのまま。 Мичьяは きっと そいつらを

гайсиэни. (2/3) Инайдигэ эситидэ мудаңи. Митэ тукиамани

呼び戻しに行った。 犬たちは 止まろうともしなかった。 Мичьяは走った,

амятали, гайсимиедэ. Би аласилиэми. Ниэңэ дулэнэйсини,

うしろから, 呼びながら。 私は 待つことにした。 汗が 引いて,

гэктилиэми. Утэми, уйгэвэ алумиез, иуңкялалиэми тухивэ. Угуйдэ
寒くなった。 それで 引き綱を取って, 引き始めた, 橇を。 重くは

эсини биз, тухи бугдулэ сигоноони. Сайна, зу таңгу метра

なかった。 橇は らくに 滑った。 多分, 二百 メートル

хэңкини иуңкялаами би тухивэ, дэуэми. Экиэси, илилиэми, лясини
余り 引いた, 私は 橇を。 疲れた。 やめて, 立ち止まった, 激しく

ыйкпэсимидэ, куту маңга ниэңэсиэми. Гоодэ ыйми биз Митэ

息が切れて, ひどく たくさん 汗が出た。 ほどなくして Мичьяが

эмэгини, инайдигэвэ гадимиедэ.

戻って来た, 犬たちを 連れて。

— Оно боонои? — хаунтасими би.

「どうやって追いついたの?」 尋ねた, 私は。

— Би нуати амятали туkjамаами, расимидэ. Ыйтидэ эки.

「ぼくはこいつらのうしろから 走った, 呼びながら。 止まろうともしない。

Унактала инээси, муйсими. Эзэңэти эки. Оно нихээми?

川縁まで 行って, 考えた。 止まらないだろう。 どう するか?

Икпэлээми би, амайхи туягимиэдэ. Зюк, зюк, зюк, гунэмиэ,
けしかけよう, ぼくは, 反対に 走って。 ほら, ほら, ほら, と言いながら,
туялиэми амайхи, ыйми амайхи этэридэ. Гоодэ ыйми биэ,
走り出した, 反対に, うしろを 振り返らずに。 ほどなくして
минава нёогимиэ, инайдигэ хуктимэйти. Би иңгулэ хукувэ
ぼくを 追い越して, 犬たちが 走る。 ぼくはすかさず 綱を
цоболоми. (3/4) Си янами иуңкялаи эмусэдэ, угуй ый биэ?
つかんだ。 おまえはどうして引っ張ってたんだ, 一人で, 重く ないか?」

— Би гэктилиэми, синава аласими. Утэми нямисилиэми утэбэдэ.
「ぼくは寒くなった, 君を 待ってて。それで 暖まろうとした, こうして。
Бйдэ гэктилиэми, ниэңэ дулэнэйни. Гулиңизэфи. Хэкэгийэ инаи
また 寒くなってきた, 汗が 引いて。 行こう。 しばって, 犬の
укиэвэни. Би иуңкялазаңаи.
引き具を。 ぼくが 引っ張る」

Митэ гайти хэкэгийэни, илэкпэсиэни, ыйни хэгдэгэну. Утадиги
Мичаはすぐに しばった。 確かめた, 切れないか。 それから
хата туямалиэму. Би сэбиэ муйсиэми: ими ыйни тугэ дэу Митэ
勢いよく走り出した。 私は はじめ 思った: どうしてずっと疲れないか, Мичаは
тухиди туяйми? Ый сагийэми. Инайдигэ хата таңдайти, битэнэ
橇と 走って。 今 わかった。 犬たちが 強く 引っ張る。 私は
тухи тиулэни завасими, туяйми. Инайдигэ бэлэсити. Митэдэ
橇の 持ち手を つかんで, 走る。 犬たちが 助けてくれる。 Мичаも
амясалигэ. Утэбэдэ постатиги эмэгийэму. Оло аласилиэми Митэвэ.
遅れ出した。 こうして 監視所に 着いた。 そこで 待った, Мичаを。
Солдатадиги би зугтиги илэгэй гэлэйти. Би Митэвэ аласими。
兵士たちが 私が 家に 入るように 勧める。 私は Мичаを 待つ。
Гоодэ ыйми биэ Митэ боониэни минава. Ута ңэнээму
ほどなくして Мичаが追いかけて来た, 私を。 それで 入った,
солдатадигэтиги. Дэумпиндээси, дигандааму нуатилэ. Утадиги
兵士たちの所へ。 休んでから, 食べた, 彼らの所で。 それから
гулиңизэму хэлибэди. (4/5)
出発した, 急いで。

Сагдиулиэтиги гайти инээму. Утала абуга Пакула зүңэ мунава
ビキン川に すぐに 着いた。 そこで 父と パクラが 二人で 私たちを
аласиэти, зүгэ цаяндаалини мунава нэугилэгэфи. Зүгэ кэктимэ
待っていた。氷の 割れ目の所で 私たちを 渡らせるために。氷は 岸の

ээдигини цаяни, омо метра хэжкени, утали ули эелиэни. Тинэңи
方から 融けていた, — メートル 近く,   そこを 水が 流れていた。昨日
бу җэнэңэу ая бисэ, ути суудиги цаягиэни гайтидэ. Ути
私たちが行ったときはよかった。この日差しで 融け出した, 早くも。   この
уэлиэни сактади доумиҗисиеэти абугадига. Ути уэлини зокогиэти
上に沿ってヤナギの木を 渡した,   父たちは。   この 上を通して 渡らせた,
бу тухивэу.
私たちの櫓を。

— Одиги цайхи зугдилэгдэ ая буа бини. Ая җэнигэуэ! Бу
「ここから 先   家までは   いい 道   だ。 気をつけて帰れよ。俺たちは
эгбэнэвэ асигтээси эмэгизэңэу, туҗама нэңини бисээси, — абуга
テントを たたんでから 戻ろう,   五   日   たってから」 父は
дианайни. Ути экиндини Пакула сусу мэнэ тухий цайхи
言う。   この とき   Пакура おじさんは 自分の 櫓を   さらに
иуҗкялани. Нуандилэнидэ зубэ сагди инаи. Бу утадиги Заали
引いて行った。彼の所にも   二匹の 大きな 犬(が)いる)。私たちはそこからトホロ
унакталини¹⁾ җэниэму. Куту уаними ути унакта: ила километра
水系に沿って 戻った。   とても 長い,   この 水域は: 三   キロ
хулэмие бини. (5/6) Ути унактали җэнэмитэнэ цо гээ: эдизи хокто
余り   ある。   この 水域沿いに 行くのは 大変つらい: 風で 道が
тэу хуңнанагиэни, тухи сикгайди җэнэйни. Ила муда дэунцээму.
全部吹きだまりになっていた。櫓がのろのろと 進む。   三   回   休憩した。
Унакта амялани иңгулэ Моодига эдэйни, угала ана-на ни багдиэти.
水域の あとは   すぐに   モジゴに   なる。   そこには 昔   人が住んでいた。
Утадиги, уэвэ дулэнэмие, бугатиги туктигиуй, угала хокто җяк-җяң
そこから 山を 越えれば,   中洲に   あがる。   そこは 道が しっかりして
бини. Ути хоктоли хаата туҗямуғиэму, зугдиги суэ эеңини
いる。   この 道に沿って ひと 走った。   家に   日が 沈む
зулиэлэни иңиэму. Би лясидэуэми, бугдий тэу уний, дигамидэ
前に   着いた。   私は 大変 疲れた。   足が   全部 痛い。 食べたいとも
эсими чаала. җуандааси, дигасиэми. Утэлиэңини би тэнэ
思わなかった。 眠った,   食べてから。   そのとき   私は 初めて
буазэгэтигини хулиэми. Митэ ая, нуани татиэни.
森に   行った。   ミーチャはいい, 彼は   慣れていた。

Ути туэдуни нуани илама нактава уани. Элусим уакцауни
この 冬   彼は   三頭の イノシシを しとめた。 一人前の 獵師に

эдэни. Зубэ нэжини дэунцээси, Олојотиги рэнэму, улэвэ нэхуэму
なった。二日 休んで, Оронに 行った。肉を 届けた,
туэхэду, иняјаду, госоду. Тэунијэ энијэ хамулэнимэйдэ. Бу
(母方の)いとこや, おば, おじに。みんな 母の 親戚ばかりだ。 私たちは
тимэдулэ гулинэму хай тухитиги зубэ инаивэ алуэси. (6/7)

朝 出発した, また 櫓に 二匹の 犬を 付けて。

Маафали хоктони инэји суутиги няјага цяляндааси, догбо тятяј
櫓の 道は 昼間は 太陽に 少し 融けて, 夜は 固く
гэктигиэни. Энимэсэзи гулинэму, тукяндимэй. Би дэуysi, Митэ
凍った。 軽やかに 進んだ, 走るばかりで。私が 疲れたら, Мичаја
амяла тукямайни, нуани дэуysини, би амяла тукямайми. Утэбэдэ
うしろを 走り, 彼が 疲れたら, 私が うしろを 走る。 こうして

гайти дулэнээму за туја километрава. Сэбиэ туэхэтиги рэнээму,
すぐに 走り通した, 十 五 キロを。 はじめに いとこの所 に行った。

нуани Олојоло председатель сельсовета бисини. Ути бу иняјау
彼は Оронで 村ソヴィエト議長 だった。これは私のお婆の

ситэни. Иняјаватэнэ ёукэ тугундини бализэлэ тэуэти за ајаниэдэ.
息子だ。 お婆は 何かの 罪で 刑務所に入れられていた, 十年も。

Утадиги лаулэтиги иему. Илэдэхэм мунава зэувэ дигаванайти.

そこから 祖母さんの所に行った。どこでも 私たちに ご馳走を 食べさせる。

Госолэ ајасинээму. Нуани батајини кямбиктэи дагани бильчитиги
おじの所で泊めてもらった。彼の 息子は こめかみを 火傷していた, かまどに

тирмэми, нуандуни иленти сээ эдэлиэни. Тимадулэ, мунава аяди
倒れて。彼は 三 歳になるところだった。翌朝, 私たちを よく

дигаванааси, рэнивэјкени. Бу Олојодиги боулимивэ, тудузэвэ,
食べさせて, 送り出した。私たちは Оронから トウモロコシや ジャガイモや

мянава иујкялагиему зугтиги. (7/8) Сяијэтиги гайти эмэгиэму. Би
小麦粉を 持って帰った, 家に。 シャインに すぐに 着いた。私は

хаи дэуэми няјагэдэ, тукявасими татиндэми.

また 疲れた, 少しだけ。 走るのに 慣れてきた。

Ути амялани сугалади гыйнигэсими дуктэмээму. Би

この あと スキーで 競走して すべった。 私は

нёуладигади ила километрава дуктэмээми. Минава Геојка Олега

子供たちと 三 キロ 走った。私を ゲオンカ・オレグが

нёогэни, няјагэдэ. Нуани миндиги агаа, утэми май бисини.

負かした, 少しだけ。彼は 私より 年上だ。それで 強かった。

Митэ спортивнэ сугалади цо нёохо дуктэмэгиэни наонзакадигэди.

ミーチャは 競技 スキーで 最 優秀で すべった, 青年たちと。

Пианка Саундэри тэу саптагатувэ нёогиэни. Чундетэнэ — антадигэвэ.

ピアンカ・アレクサンドルが全 成人を 制した。 チュンジェは 女性たちを。

Утэбэдэ гыйнигэсиэму.

こうして 競走した。

Би оџмооми онёзоџэй, онодэ туэ су цаляйвэни, вайкта

私は 忘れていた, 書くのを。どんなふうにも 太陽が融ける(欠ける)かを, 星が

тиџмэйвэни исээми. Сэбиэ су цаляйвэни. Эмнэгдэлиэ би, сколади

落ちるかを 見た。 まず 太陽が 融けるのを。 あるとき 私は 学校で

сагди дэумпий удэдуни эмэгиэси, зугдилэ дигасиэми. Ёукэ

大 休止(昼休み)の ときに 帰ってから, 家で 食事していた。 何か

хэтисисилидугэ нидигэ, утэмду сэлэлэ, яџтяла дуктэлиэти, уйхи

叫び始めた, 人々が。そして 鉄や ブリキ缶を 鳴らし始めた。 上空に

мёусасилиэти. Ёу бини? Имика, мэдэйми, поупулигэ. (8/9) Байхи

発砲し始めた。 何 なのか。なぜか, 気がつくと, 暗くなってきた。 外に

нюэси, хаунтасими саптадигэлэ (нуати таухи-оухи тукаявасити, ёукэ

出て, 尋ねた, 大人たちに (彼らは あちこち 走り回っていた, 何か

хэтисимидэ):

叫びながら):

— Ёу бини?

「何 なの?」

— Суувэ буа инайни дигайни, утава игбэгиму. Исэи, су

「太陽を 空の 犬が 食っている, こいつを追い出しているんだ。見ろ, 太陽が

цялягини, дулугафа малаптани.

融けて, 半分 なくなった」

— Уйсигизэџэуну?

「助かるの?」

— Аа. Уйсиэму. Су вадиеэни цаляйми. Инайвэ игбээму.

「ああ, 助かった。太陽は 終わった, 融けるのが。犬を 追い出した。

Сусагиэни.

逃げたんだ」

Би утава амяла сагиэми. Луса гэгбисини 'затмение солнца'.

私は これを あとで わかった。ロシア人は 呼んでいる, 「日食」と。

Биадэ затменилэйни, удемэди²⁾, сайна, на ханяни дакпини суувэ,

月も 「食を起こす」, Удеへ語で。 きっと 地球の 影が 隠すのだ, 太陽や

биава. Утэбэдэ бини.

月を。 そういうことなのだ。

Ути амяланиэс, зулиэлэниэс, оҗмооми, би хай сагди дэүмпий
この あとか, 前か, 忘れた。 私は また 昼休みの
экиндини зугтиги тукямагиэми. Асаптиги Тиасу, ёукэ гайвасисимиэ,
ときに 家に 走って帰っていた。 向こうからチャウソフが, 何か 指差しながら,
хэтини минду:

叫ぶ, 私に:

— Исэе, исэе! Амайхи этэҗие!

「見ろ, 見ろ! うしろを 振り返れ!」

— Ёу аявани исэй?

「何かいいものが見えるか?」

Утэмду этэҗиэми амайхи. (9/10) Ути экиндини агдиндээгэ. Би
そうして 振り返った, うしろを。 そのとき 雷が 鳴った。 私は
исэми паапали саҗнява наадиги буа хондилэнигдэ. Утавадэ
見た, 黒い 煙を 地面から 空の 高い所まで。 これも
утэлиэҗини эсими саа.

そのときは わからなかった。

— Ёу бисэ ути? — хаунтасими Тясувэ.

「何だったんだ, これは」 尋ねた, チャウソフに。

— Ыйми саа. Би исэми ёукэ гикпэлигини сята тиҗмэйвэни,

「わからない。 ぼくは見た, 何か 光るものが すごい速さで 落ちるのを

ути амялини палиги саҗнянаани.

そのあとで 黒く 煙があがった」

— Мунялиэ би эсими исэ.

「残念だなあ, ぼくは 見なかった」

Би дианамидэ эсими кокпи, онодэ наатиги тиҗмэмэни.

私は 言い表わすことも できない, どんなふうにも 地上に 落ちたかを。

Амяла сагиэми, ёу бисимэни. Утава лусамеди гэгбисити

あとになってわかった, 何 だったかを。 これを ロシア人が 呼ぶ,

метеоритади. Илэкэ Силана удэлэни тиҗмээни. Ыйдэхи байти ути
隕石と。 どこか シラン 地区に 落ちた。 今までに見つけている, この

золо пайвани 'Сихотэалинский метеоритэвэ'.

石の 破片 「シホテアリン隕石」を。

Би утэлиэҗини хай эсими уади дамисими. Зоминди

私は そのころ まだ やめていなかった, タバコを吸うのを。 こっそり

нёуладигади гиэ дамисиэми. Утэми догбо тязи симпиэми.
子供たちと 一緒に 吸っていた。それで 夜 ひどく 咳込んだ。

- 1) унакта「水系, 水域」とは川の湾曲部から次の湾曲部までの直線区間をいう。
- 2) ロシア語をもとに затменилэйни という「ウデヘ語」を臨時に作り出したので、このように言っている。なお続く文は日食に関しては不正確な表現。

XVII

Митэ эмнэ минду дианайни:

ミーチャがあるとき 私に 言う :

— Ёу ая бихини дамисий си? Уэнтэгие, элусим ээдэ эдзээи.
「何のいいことがあるんだ, タバコを吸って, おまえは。やめろ, 全くの力なしになるぞ」

— Би ваца дамисими. Няңга-няңга Олегала пуңкиэсими.

「ぼくは少し 吸うだけだ。 ちょっとずつ オレグの所で ふかす」

— Си лязи симпий утэми. Эди дамиси одцайхини.

「おまえはひどく咳をする, それで。 吸うな, これからは」

— Иркэ.

「わかった」

Геонка Олегатиги ңэнэйтулэ, дамисилими. Нуати зугдилэти
ゲオンカ・オレグの所へ 行っては, 吸い始める。 彼らの 家では
тэуниңэ дамисити, утэми биидэ дамисими. Эмнэ Соза Семёнович
みんな 吸う, それで 私も 吸う。 一度ソーザ・セミョーノヴィチが
ёуктэсиэни бу уняу. Дамисийгэту уняти холиги-хэхэлиги эдэйни
検査した, 私たちの指を。 タバコを吸う人の 指は 黄褐色に なる,
дами саңязини.
タバコの 煙で。

— Али дамисий?

「いつ 吸った?」

— Туңа нэңини дулэнээни.

「五 日 過ぎました」

— Ый эй дамиси?

「今は 吸ってないか?」

— Ыйми.

「吸ってません」

Утэми нуани иниэндээни:

すると 彼は 笑った:

— Уэнтэгие. Аминдуй дианазаңай.

「やめろ。 父さんに 言うぞ」

— Эди диана, би ый ыйми дамиси.

「言わないで, ぼくは 今 吸っていない」

— Ыйми цэээ. (1/2)

「信用できない」

Бу эмнэ Олега зурэ сагди дэумпий амялани эмэгийму

私はあるとき オレグと 二人で 昼休みの あとで 戻った,

урока ти ги. Соза Семёнович дианайни:

授業に。 ソーザ・セミёоноヴィチが言う:

— Ыйкпэндэу минтиги.

「息をしろ, 私に向かって」

— Янами?

「どうして?」

— Би ёуктэсизэми; дамисиэуэс, эсэуэс.

「私は 調べる; タバコを吸ったか, 吸わないか」

Ыйкпэндээму.

息を吐いた。

— Дамисеу! — гунэйни Соза Семёнович.

「吸ったな!」 言う, ソーザ・セミёоноヴィチは。

— Эсиму.

「吸ってません」

— Ими дамиди ңоуйни?

「どうしてタバコの匂いがするんだ」

— Дами ыйни биз. Дава нэмиктэвэни дига му.

「タバコじゃありません。 サケの 燻製を 食べました」

Мунтиги исэсими, инейни сясаңа. Утэбэдэ багдиэму.

私たちを 見て, 笑う, 先生は。 そんなふうにごろごろしていた。

Има цалыгиэни. Бу нясулэми мутулиэму, экзаменава бугизэңэу.

雪が 融けた。 私たちは 授業が 終わって, 試験を 受けるところだ。

Уивэ уиди экиндини экзаменава булиэму. Ди экзамена: 1. луса

畑を 植える 時期に 試験を 受けた。 四つの 試験: ロシア

кээдини онёгиузэжэй омо тэлуҗувэ; 2. луса кэе коливэни; 3-4.

語で 書く, 一つの話を; ロシア語 文法を;

арифметикава: диананди, онёсинди. Утэмпи экзаменади динти

算数を: 口述と, 筆記で. こうした 試験で 四

классава мутусими. (2/3)

年生を 終える。

Уйдими мутумиэ, абуга Пиаңка Миливанади Сивантайлэ содивэ
植付けを 終えて, 父はピанка・ミリワンとシワнтаイにギョウジャンニクを

тайнэти. Митэвэ, Милвана доо ситэвэни (нуани гэгбини Суаңка
採りに行った。ミーチャとミリワンの 養子を (彼の 名前は スアンカ・

Боря) имэнээти минава аласилэгэти. Би экзаменава мутуйси, гагда
ボーリャ)置いて行った, 私を 待つために. 私は 試験を 終えて, 次の

нэҗини иҗгулэ анадн солозоҗоу илантуҗэ Сивантайтиги. Га, цо
日 すぐに 舟で 上流に向かった, 三人で シワнтаイに. さあ, 最

амяху экзаменава мутуэми би. Тэу экзаменава туҗамай баами.

後の 試験を 終えた, 私は. すべての試験を 「5」(優)ばかりもらった。

Гагда нэҗини гулиҗкиму бу солойхи. Боря яҗцайни, Митэ

翌 日 出発した, 私たちは 上流に. Боряが舵を取り, ミーチャが

зулиэмдини, би дулаҗкилэни гоундэйми. Куту тугэ солоому.

前で, 私は 真中で すぐ. 大 急ぎで さかのぼった。

Утэҗиэни зэгдэйлэ инээму, угала аҗасиэму битала. Догбо иҗэнилэ

その日に ガレリーに 着いた. そこで 一泊した, 川岸で. 夜は 寒

бисини. Утэми то илааси җуагиэму, даама хулади нэмэҗиэсидэ.

かった. そこで 火を 起こして 寝た, 綿の 毛布に くるまって。

Куту ая май малапгайдуни битала җуами! Ёу җамактанидэ анчи!

とても気持ちがいい, 五月の末に 岸辺で 眠るのは. 全然 蚊も いない。

Тимэдүлэ Митэ Боря зүҗэ тэҗиэси, олоктолиэти. Битэнэ тҗаси

翌朝 ミーチャとボーリャが二人で起きて, 煮炊きを始めた. 私は ぐっすり

җуамайми. (3/4) җуаймиэ, догдими би нуати диасивэти.

眠っていた. 眠りながら, 聞いた, 私は 彼らが 話しているのを。

— Мэльдэ асалани адилизэҗэфи, — Митэ дианайни.

「マリジ湾で 網を かけよう」 ミーチャが 言う。

— Угала зэлидэ бизэҗэни. Си тэмэнэ бие, угала ёудэ буйни

「そこにはイトウも いるだろう. おまえは 気をつける, そこには 何か 獣が

бизэҗэни, — гунэйни Боря.

いるかもしれない」 言う, Боряが。

— Иркэ. Миндулэ эгди маали.

「わかった。ぼくたちには十分 弾がある」

— Андалевэ эзэңэфи сюги. ңуандазаңи. Зэу адайсиниэ

「アンドレイを起こさないでおこう。寝かせておこう。食事が できたら

сюгизэңэфи.

起こそう」

Минду куту ая! Би дэгдивэй, нюктэвэй эдизигэ няңга

私はとても気持ちいい。私の 顔と 髪を 風が そっと

тэмэсини, угэми ыйми тэги.

なでる。 だから 起きたくない。

— Батаи, тэгие, дигасизэфи хэлибэди, гулинэзэфи тугэди,

「チビ, 起きろ, 食べるぞ, 急いで。 出発するぞ, すぐに。

хоктоли сугзямазаңафи.

途中で 魚を獲るんだ」

— Ыйми чаала, дигау мэнэдэ.

「したくない。 食べて, 自分で」

— Эзи загбали, тэгие. Боря силуйни зэувэ.

「つべこべ言うな, 起きろ。ボーリヤがよそっている, 食事を」

Митэ, угэбэдэ дианаймиэ, хулава уиндээни. Би титигилиэми

ミーチャは, こう 言いながら, 毛布を 取り上げた。私は 着始めた,

хэйгий, тэгэи, уңгаи (бу тэуниңэ уңгава титиэму). Дигами

ズボンと 上着と, 靴を (私たちは皆ウンタ(半長靴)を履いていた)。食べ

мугумиэ, сололиэму. Гоодэ ыйми соло, инээму Мэльдэ

終わって, 川をのぼり始めた。遠くまでのぼらないうちに着いた, マリジ

асалани. (4/5)

湾に。

Адиливэ түлээси, хугутигини экэ гоундээму. Утала Митэ

網を 仕掛けてから, 水源に向かって静かに歩を進めた。そこで Мичьяが

исээни наниңи мафа хоктовони.

見つけた, ヒグマの 足跡を。

— Оно нихэээфиэ? Ёуктэсизэфи, илэ эсигиэмэни?

「どうしよう? 調べようか, どこに いるかを」

— Ёуктэсизэфи, — Боря гуңкини. Нуати мёундэхи, би мёундэлэ

「調べよう」 Боряが 言った。彼らは 銃があつたが, 私には 銃が

анчи. Нуати минава амяла эмэлэгэи дианаати. ңэнэму бугасатиги.

ない。彼らは 私を うしろから 来るように 言った。進んだ, 中洲の方へ。

Хэгдэсизэни удэлэ наа ила-туга сантиметради кэртунээни. Аси
踏んだ 所は 地面が 三—五 センチ くぼんでいた。とても
сагди нанији бисини. Сагдиулиэтигиэ ёуктэсизэму, утала инээси,
大きい ヒグマ だった。ビキン川の所まで跡をつけた。(クマは)そこで(川に)入って,
багзатиги доуэни. Бу анатиги мудажиэму. Би ый утава
対岸に 渡っていた。私たちは舟に 戻った。私は 今 これを
зоигими, лясни ниликпэсими. Ила наонзака ёукэ поу мёусадини
思い出して, とても 恐ろしい。三人の 若造が 何か 使い古しの銃を持って
узактайти ути сагдилэжкени мафавэ.
追いかける(とは), そんな巨大な クマを。

Хугудигини, гоуди улилэ чиггасими, игбэгиэму сугзява.
水源から 竿で 水面を たたいて, 追い立てた, 魚を。

Адилелэ сугзя тайсини исэптэ. Бу адилитиги экэ гоундаймиэ
網に 魚が 集まるのが 見えた。私たちは 網に そっと 近づきながら
улилэ чиггасиу, багбау ули хээтигини. Утэмдэ адилелэ лясни ёукэ
水面を たたく。突く, 水の 底を。そのとき 網に 激しく 何か
(5/6) паганалигэ. Адили кяланигдэ багбааму гоувэ. Адили тэу
あたった。網の 縁にまで 突き立てたのだ, 竿を。網が 全部
иуэни. Сугзя цаам мэжмубэдэ паганайти. Эгди сугзява агбугиэму.
沈んだ。魚が 白く 銀のように 跳ねている。たくさんの 魚を 獲った。
Зэли, зэлигэ, зоуцэ, гуэсэ, ябада таати.
イトウ, 小型のイトウ, コクチマス, カワカマス, ラッドがかかった。

Утадиги хата солоому Сивантайтиги. Сэбиэ Амбала инээму,
そこから 急いでさかのぼった, シワソライめざして。まず アンバに 着いた。
утала дэунцэндээму. Утаухи нянга кэсэндэми инээму. Солойми,
そこで ひと休みした。そこまで 少し 苦労しながら 着いた。のぼるには
бита элинимэй гоундоуи. Бита малаптайсини, багзатиги доугиуи.
浅瀬の 側ばかり こいで行く。浅瀬が 尽きたら, 反対側に 渡る。
Могзо ээлини солоими маңга, эектэ, сурга, гоу зукэ дугдайни.
断崖の 側は のぼるのが むずかしい。流れが速く, 深い, 竿が やっと 届く。
Утэбэдэ солому буудэ. Эмнэгдэлиэ омо буала багяйхи доугими
こうしてさかのぼった, 私たちも。あるとき 一つの 場所で 反対側に 渡り
эсиму кокпи бита мээлэни агдами, утэми могзотиги ээгиени бу
そこねた, 浅瀬の 端に 行き着いた。それで 断崖側に 流された, 私たちの
анау. Утадиги амайхи, бита ээтиги сээдэгиэму. Утэбэдэ илас-диэс
舟は。そこから うしろへ, 浅瀬の 側に こぎ戻した。こうして 三, 四

муда нихэму, эектэ маңга, ули сурта, гоу эйни инэ ули хээлэни.
回 やってみた。流れが 強く, 水は 深い。竿が 届かない, 水の 底に。

Оно нихээфи? Боря дианайни:

どう しよう? ボーリヤが 言う:

— Митэ, Андале, мыйрмэвэ завааси моолэ акиндэеу, угатэнэ
「ミーチャ, Андレイ, Ясасе 持って 木に 刺せ, そして
таждаеу. (6/7) Могзо ээлини солондозофи цайхиэдэ, утэ багяйхи
引っ張れ。 断崖 側に沿ってさかのぼろう, もっと先へ。それから対岸に向かって
хата сэундээзэфи.

一気に こぐんだ」

— Илэкпэсизэфи утэбэдэ, — гуркини Митэ, мыйрмэвэ завагимизэдэ.

「やってみよう, そのように」 言った, Мича, Ясасе つかんで。

Бидэ мыйрмэвэ завами. Митэ, акиндээси, танандаани мэнтиги, би
私も Ясасе つかんだ。Мичаが 刺して, 引っ張った, 自分の方に。私は
аласими. Амяла бидэ акиндээси, Митэтэнэ аситэгиэни мэниңи.
待つ。それから私も 刺した。 Мичаは 引き抜いた, 自分のを。

Би таждалиэми. Утэбэдэ солоому за туңа метрава. Утэлиэтэнэ
私は 引き寄せた。 こうしてのぼって行った, 十 五 メートルを。それから
хаата анагизэму багяйхи, иңгулэ сэуди сэудэлиэму маңгади. Зукэ
力いっぱい押した 反対側に。すかさず 櫂で こぎ始めた, 懸命に。 やっと
бита мээлэни агдааму, утадиги гоундалиэму цайхи。
浅瀬の 端に 行き着いた。そこから 竿で押して進んだ, 先に。

Амба унактавани дулэнээси, тёрго цаалани гулава исээми.

アンバ 水域を 過ぎると, 湾の 向こうに 岩壁を 見た。

Нуати дианайти минду:

彼らが 話す, 私に:

— Ый оло, таати кадала, мява бини, угауду ни чалами, ни

「ほら ここだ, あそこの岩の所に 祠がある。ここにだれでもしたければ, その人は
хэркини, кэсинэми гэлэйти.

お祈りする。無事に行くことを願うんだ」

— Минти хэркизэзэфи? — хаунтасими би.

「ぼくたちもお祈りするの?」 尋ねる, 私は。

— Эзэзэфи. Бу ыйму саа, онодэ хэркивэйти, ёудэ дианайвэти.

「しない。俺たちは知らない, どうやって 祈るかを, 何を 言うかを。

Саңтадига хэркидугээ. (7/8)

大人たちが お祈りしたるう」

Утадиги, диэңээ тѳѳотиги хуугимиз, исээму эгбэнэвэ.
そこから 左に 湾曲部を 回って, 見つけた, テントを。

— Ый Сивантай. Тээти эгбэнэ, минти саңтафи гигдээти.
「ここが シワンタイだ。あそこのテントは, うちの 大人が 張った。

Сайна улэвэ уати бизэ. Ыйфили таласизэңефи.
きっと 肉を 獲ってあるだろう。とりあえず 生で食べよう」

— Би ыйми таласи, — дианайми би.
「ぼくは生で食べない」 言う, 私は。

— Бу таласизэңеу.
「俺たちは生で食べるぞ」

Утэбэдэ дианайми, гоундэу бу. Инээси, нуативэ эсимудэ дубда,
そんなふうに話しながら, 竿を押した, 私たちは。岸に着いたが, 彼らを見つけれない。
сайна, содивэ таинэти бизэ. Дүңсифидэ ыйми уңти, нуати,
多分, ギョウジャニンニクを獲りに行っているのだろう。荷物も降ろさずに, 彼らは,
улидиги улэвэ агбумиз, таласилиэти. Минду куту эмэи. Би
水から 肉を 取り出して, 生で食べ始めた。私は とても気持ちが悪い。私は
ыйми аю талава. Идикэ ѳоуини. Элэдэхи таласиэси, нуати,
好きじゃない, 生肉を。なぜか 鼻につく。たっぷり 生で食べると, 彼らは
дүңсивэ унтиэси, олоктолиэти, битэнэ моовэ таилиэми. Цайхи
荷物を 降ろして, 煮炊きを始めた。私は 焚き木を 集めた。引き続き
Митэ мэнэ олоктолиэни, бу Боряди сугзява тэгэсилиэму. Зээ
ミーチャは自分で湯をわかし, 私と ポーリャは 魚を さばいた。ちょうど
уадим мутуйсиу, абугадига эңгити Сивантай ёгосолинидэ. Ана
できあがったとき, 父たちが くだって来た, シワンタイの支流沿いに。舟
тапчи содивэ таиэти. Мунава исэмиз, агдаати. (8/9) Бу Боряди
いっばいギョウジャニンニクを採って来た。私たちを見て, 喜んだ。私は ポーリャと
гайти уңтиэму содивэ。
すぐに おろした, ギョウジャニンニクを。

— Абуэй, ёувэ уаунэ?
「父さん, 何を しとめたの?」

— Мафава уаму.
「クマを しとめた」

— Митэ Боря зүңэ таласиэти.
「ミーチャとポーリャの二人は生で食べた」

— Ха-хай, эсэу мэдэну, ути мафа улэни бивэни? Ый эмэй?
「ハハ, わからなかったか, これが クマの 肉 だと。気持ち悪くないか?」

— Ая, ёудэ ыйни биэ.

「大丈夫, 何でもない」

Иниэндээси, олоктосо зэувэ дигалиэму. Дигамизэ, абуга

笑ってから, 用意した 食事を 食べた。 食べながら, 父は

дианайни:

言う :

—Тимана ый ёгосо долони таизээффи содивэ. Миливана угдади

「明日, この 支流の 奥で 採ろう, ギョウジャンニクを。ミリワンはボートで

солойхи пэнэзэпэни, зэмпувэ ёуктэсинэзэпэни. Сугзява саиндэу

上流に 行く, 入り江を 調べる。 魚を 塩しておけ,

нярҗадэ, тимадулэ лоогизэу дэкэлэ.

少し。 明日 掛けろ, 掛け棚に」

Тимэдулэ абуга сюгизэни мунава. Зэувэ олоктооси, дигасиэси,

翌朝 父は 起こした, 私たちを。 食事を 支度して, 食べてから,

гулинээму ёгосо цулинидэ. Соди багдилэни иинэси, абуга

出発した, 支流 沿いに。 ギョウジャンニクが生えている所に着いて, 父は

дианайни:

言う :

— Ситэдигэй, оло таиеу содивэ, эдиу хэтиси, байхитэнэ

「息子たち, ここで採れ, ギョウジャンニクを。大声を出すな, 用を足すときは

улитиги пэнэу. Оло кяҗа хулини, би догбо тисинэзэпэни. Хауле

水辺に 行け。ここにアカシカが出ている。俺は 夜 待ち伏せする。 いいか,

эдиу амуси, чигэси оло, улилэмэй нихэеу. (9/10) Су мэнэ таиеу

するな, 糞も 小便も ここでは。水辺で しろ。 おまえらは自分で採れ,

содивэ оло, би уйхи солондозоми, угала исэнэзэми содивэ.

ギョウジャンニクをここで。俺は上流にのぼる。そこで見に行く, ギョウジャンニクを」

Бу таилему. Эгдимэ таиэму. Угэсиэси, нэугиэму няйхи.

私たちは 採り始めた。たくさん 採った。 束にして 運んだ, 岸に。

Зэувэ хэбусэвэ дигааси, ня таилему. Тэумэни даудаҗалагиэси,

食料を 持って来たのを食べて, また 採り出した。 全部 引っ張って来て,

аласилиэму абугава. Абуга эмэгиэси, дианайни:

待った, 父を。 父が 戻って来て, 言う :

— Илэдэхэм галактаами, ваца соди ути удэлэ, оду эгди.

「どこも 探したが, 少ない, ギョウジャンニクはその場所では。ここが多い。

Тимана, тиманцалани таиэси, пэнизэпэфи зугтиги, содивэ

明日, あさって, 採ったら, 戻ろう, 家に。 ギョウジャンニクを

нэугизээрэфи. Миливана Боряди амясазагати уакцалагафи. Бу¹⁾
持って帰ろう。 ミリワンは ボーリヤと 残って 狩をする。 俺たち

илантугэ амяла эмэгизээрэфи.

三人は あとで また来よう」

— Ня таизээрэфи содивэ?

「また 採るの, ギョウジャンニクを」

— Эзээрэфи. Извэ уакцазагафи.

「しない。(シカの)角を 獲ろう」

Ня эубэ нэрини таизэму. Миливанэ омо кяжава уани. Утава,
もう 二 日 採った。 ミリワンが 一頭のアカシカをしとめた。これと

содивэ тэугиэси гулиңиэму зугтиги.

ギョウジャンニクを積んで, 出発した, 家へ。

Зугдилэ омо неделя хэркини бисэси, ня гулиңиэму

家に 一 週間 ほど いて, また 出発した,

Сивантайтиги. Зэгдэйлэ Пакула сусу уакцайлани аңасиэму. Гагда
Швантайи. Галерииде Пакураおじさんが 獵をしている所で一泊した。 次の

нэрини сугзямаймиэ, сологиэму Сивантайтиги. (10/11) Утаду нидэ
日 魚を獲りながら, 流れをのぼった, Швантайи。 そこには だれも

анчи бисини. Угдэдэ анчи. Сайна, Миливан солойхи рэнэни
いなかった。 ボートも ない。 きっと ミリワンは 上流に 行った

бизэ, оло уакцаами чилайми. Нуани сайни солёло эгди буй
のだろう, ここで 獵が うまくいなくて。 彼は 知っている, 上流に たくさん 獸が

бивэни. Оно уакцаузээрэ угдала анчи? Догбо анадисинэсээму。
いるのを。 どうやって 獵するか, ボート なしで。 夜 舟で 獲物を待ち伏せした。

Ёудэ эсини оуги. Тимадулэ абугэ гунэйни:

何も 現われなかった。 翌朝 父が 言う:

— Буй дикцэгиэни. Илама-туңама нэрини биэси, оугизээрэти.

「獸は 森に帰った。 三, 五 日 したら, 現われるだろう。

Минти Пакулатиги ээризефи, угала сугзямааси, эмэгизээрэфи.

俺たちは Пакураの所に くだらう。 そこで 魚を獲って, 戻って来よう。

Миливан угдава гадизээрэни.

ミリワンが ボートを 持って帰るだろう」

Энээму зэгдэйтиги. Пакула сусу тэлуңусиэни абугаду, онодэ

くだった, Галерииに。 Пакураおじさんが 話した, 父に, どうやって

ый тимани наниривэ сиэриэсиэми. Бу Митэди бодосиукэ, угитулэ

今 朝 ヒグマを 手負いにしたか。私と ミーチャは 思った, これこそあの

наниңи бисини. Исэнээму. Бу кэктимэтиги инэсэлэу туктигиэни
 ヒグマ だと。 見に行った。私たちが 岸に 見に行った所に また出て来ていた,
 мафа. Утитулэ бисини. Абуга Пакулади узалиэти, би воктолэ
 クマは。まさにあいつだった。父と パクラは 跡をつけた。私は 草に
 сакявани баами амялани. Ути²⁾ хоктолини җэнэдугэ: абуга зулиэлэ,
 血を 見つけた,あとで。 この 跡に沿って 進んだ: 父が 前で,
 сусу амяла. Зүрэфэти ая мёундэди узайти. Вокто ляси багдиэни,
 おじさんがうしろ。二人とも いい 銃をもって跡をつけている。草が すごく 生えていて,
 моктои. Зуа куту сэуни мафава сеҗисисэвэ узайми.
 藪だ。(見通しが悪いので)夏とてもあぶない,クマを手負いになったのを追いかけるのは。

1) бу (1 複除外形)の代わりに,朗読では минти (1 複包括形)と言っている。

2) はじめ Нуати「彼らは」とあったのを後に訂正した。

XVIII

Бу битатиги эеҗиэму. Антадига, зэувэ олоктооси, аласилиэти
 私たちは岸の方にくだって行った。女たちが 食事を 支度して, 待っていた,
 абугавэ сусувэдэ. Бимиз, эмэгиэти, багязаҗази хэтисилиэти, бу
 父と おじさんを。しばらくして,彼らが戻って来て,対岸で 呼んだ, 私たちが
 доугилэгэу.
 渡って来るように(舟で迎えに)。

— Абуга, сусу, уагиэу соҗговэ? — бу хаунтасиу.

「父さん, おじさん, しとめたの? クマを」私たちは 尋ねる。

— Уагиэму. Куту сагди мафа. Хэени таафа мёундэлэми,

「しとめた。とても 大きいクマだ。額の 真中を 撃ちぬいた。

эмнэкцэм будээ. Дигами мугуэси, синаланагизэҗэфи улэвэ. Ая,
 一発で 死んだ。食べ 終わったら,運びに行こう, 肉を。よし(これで)
 лалими эзэҗэфи будэ, — абуга дианагини. Салясими амялани,
 飢えて 死ぬことはないだろう」父は 答える。 昼食の あとで,
 гулинээму тэуниҗэ: абуга, сусу, Митэ, Олега, нуани энини, Паска
 出かけた, みんなで: 父, おじさん, Мича, Олег, 彼の 母, Паша

сэниңэ, би. Моктой, вокто долини җэнээму; мафа, сиевэ бааси,
おばさん, 私。藪と 草の 中を 通って行った; クマは 傷を 負って,
сусайми, омочи тоони, маҗгасаани. Би замба тооптивэ таҗиэми:
逃げながら, 何度も 倒れていた, 苦しんだ。私は 十個所 倒れたのを 数えた:
затуҗа-вай метра хээҗкини җэнээси тоони, маҗга сиевэ баани,
十五—二十メートルほど 行つては 倒れていた。ひどい 傷を 負っていた。
утэми эсини хокцогги. Абуга даасадиги мёундэлэни хэени таафадэ.
だから かかって来なかった。父は 近くから 撃った, 額の 真中を。
Сусу няҗга амяла илиэни, мёундэи зуугиэси. (1/2)
おじさんは少し うしろで 立っていた, 銃を かまえて。

Нинтадига силиэти, бу, наонзакадига, бэлэсилиэму. Сиэси,
男たちは 皮を剥ぎ始めた。私たち子供は 手伝った。剥いてから,
пайнтугиэму. Залахи бисини ути мафа. Имовэни пугаа аситээму.
解体した。太って いた, この クマは。脂肪を 別に 切り分けた。
Сайна, вай килэ бисини бизэ, утава Митэ синадагиэни. Минду
多分, 二十 キロ あつただろう。これを ミーチャが 背負子で担いだ。私に
какта бугдивэ синалаани абуга, за туҗа килэ хэҗкини бисини,
片足を 背負子に つけた, 父が。十五 キロ ほど あつた。
куту угуи, зукэ уйндээми. Тэумэни гаагиэму, сулактавани,
とても 重い。やっと 持ち上げた。全部 取り分けた。腸と
маҗкувэни имэнээму. Ниатиғи гоодэ ый бизэ. Сайна, зу таҗгу
胃を 残した。岸まで 遠く ない。多分, 二百
метра бисини бизэ. Омо муда дэумпимиз, иҗиэму ниатиғи. Би
メートル あつた だろう。一度 休んで, たどり着いた, 岸に。私は
зубэ муда кэтигэ тиҗмээми, усаваси-усаваси ээми, эсими тиҗмэ.
二度 あやうく 倒れそうだった。ふらふら しながらも, 倒れなかった。
Утэлиэҗинидэ сусу гулиҗиэни зугтиғи, улэвэ элэгэми няйси.
その日のうちに, おじさんは 向かった, 家に, 肉を 腐らせないように。

Бу аҗасиэси, тимадула сузяманааму: зоуҗэ сыйвэ дигайвэни
私たちは夜を明かして, 翌朝魚獲りに行った: コクチマスが浅瀬(で小魚)を漁っているのを
абуга акисиэни. Угбэ хэгиэлэни анава тугуэси, абуга улилэ
父は 刺した。浅瀬の 下流に 舟を とめて, 父は 水を通して
исэктэсини зоуҗэвэ, исэмиз, акиндэйни. (2/3) Сыйлэ поҗнё гадини.
のぞき込み, コクチマスを見るや 刺す。浅瀬で 小魚が 産卵している。
Куту улигдига эдэйти ути экиндени: ямадахэм боку эдэйни;
大変 きれいに なる, この 時期に: いろいろな 色に なる;

хулалиги, нёлиги, цалиги, палиги, хэхэлиги, нёоло. Утава зоуэ
赤, 緑, 白, 黒, 青, 茶。これをコクチマスが
дигайни, зоуэвэтэнэ — зэли. Абуга, зэливэ исэймиэ, зогбоди
食べる, コクチマスを イトウが。父は イトウを見つけて, 銚で
акийни. Зогбо¹⁾ ватани эгди, найтиги луэптэйни, хукуди хэкэгисэ.
刺す。銚は 返しがたくさんあって, 柄に 取り付ける, 紐で つなぐ。
Зогбо нагдайсини, цуптигэйни, хукутэнэ умабэдэ завасини зэливэ.
銚が 刺さると, 離れる。紐は 釣りのように 捕える, イトウを。
Нюпумэ зоуэвэ, омомо зэливэ акисэ, сологилиэму Сивантайтиги.
六匹の コクチマスと, 一匹の イトウを 刺してから, のぼった, シワソライめざして。

— Утала хай эгди бисэ зоуэвэ, зэлидэ, ими эси аки, абуэй?

「あそこにはまだたくさんいた, コクチマスも, イトウも。なぜ刺さないの, 父さん」

— хаунтасиу бу Митэди.

尋ねる, 私と ミーチャは。

— Янамидэлэ? Няйсилэгэми? Ый куту хукуй эдэйни, гайти

「どうしてかって? 腐らせるためか? 今はとても 暑く なっている。すぐ

нязагани. Минтилэ саи ваца, — нумнисини абуга. Бу битала
腐るだろう。俺たちには 塩が 少ない」説明する, 父は。私たちは 岸に
агдааси, дукпувэ гэнэсэму сактайлэ, сугзява даилэгэфи。
着けた。枝を 取って来た, ヤナギから, 魚を おおうために。

Ути экиндини Миливана Боряди ээжити, тапчи ана улэхи,

この とき ミリワンと ポーリヤがくだって来た。たつぷり舟に肉を積んで,
уэлини угдава тэугиэти.²⁾ (3/4) Мунава исэмиэ, агдаати бу кялау。
上に ボートを 載せていた。私たちを見て, 近づいて来た, 私たちのそばに。

— Эе, сусу, эди тагда минтиги. Би оду чилами уакцами,

「やあ, おじさん, 腹を立てないでくれ, 俺たちに。俺はここではできない, 狩が。

утэми солойхи пэнээму, — Миливан гунэйни.

それで 上流に 行ったんだ」ミリワンが 言う。

— Ими тагдазами би? Ая, улэвэ гадиу, зугдиңкэу лалити.

「なぜ 腹を立てるんだ, 俺が。いいとも, 肉を持って行け, 家族が腹をすかしている。

Бу ая. Пакула мафава сиэңисиемэни уагиэму, нуани тинэңи

俺たちは大丈夫だ。パクラがクマを手負いにしたのをしとめた。彼は 昨日

эеңиэни зугтиги, — абуга, инейми, дианайни.

くだって行った, 家に」父が 笑いながら 言う。

— Улэвэ завау дигалагафи.

「肉を 取れ, 食べるために」

— Нярга хуайндае. Мундулэ сугзя биэ, лалими эзэңэу будэ.
「少し 分けてくれ。俺たちには 魚が ある, 飢えて 死にはしないだろう」

Угдава абуга гаагизни, угади сологилиэни, аасадигава
ボートを 父は 取り戻した。それで のぼって行った, 入り江を
ёуктэсимиздэ. Бу Митэди аанади сологиэму. Би яңцалиэми, нуани
調べに。 私と ミーチャは 舟で のぼった。 私が船尾で舵を取り, 彼は
зулэмдилиэни.
前でこぐ。

Абуга уакцалиэни извэ³⁾, догбо инэңи хулини угдади. Бай бий
父は 獵を始めた, (角のある)オスジカを。夜 昼 出かけた, ボートで。ふつうの
кяңа баапта, иэ эсини оуги. Улэвэ дигалагафи омо сигисава
アカシカは見かけたが, オスジカは現われなかった。肉を食べるのに一頭の当歳アカシカを
уани. Бу Митэди гяңа нэңини хулиуму анадн. (4/5) Эмнэ абуга,
しとめた。私とミーチャは 毎 日 出かけた 舟で。 あるとき 父が
эмэгиэси, дианайни:
戻って, 言う:

— Ёй ёгосо долони сагди иэ оугизни, догбо тисинэзэңи,
「この 支流の 奥に 大きなオスジカが出た。夜 待ち伏せする。
ыйтэнэ ңуандазами, суу эеңини зулиэлэни сюгиэу минава。
今は 眠ろう。 日が 沈む 前に 起こせ, 俺を」

— Буудэ догбо тисинэзэңэу, — Митэ гунэйни.

「ぼくたちも 夜 待ち伏せする」 ミーチャが 言う。

— Ёухидэ эзиу ңэнэ. Би ути извэ ономдэ игбэлиэ,
「どこにも 行くな。 俺はこのオスジカを何としても追いかけて,
уэлэгизэңи ёгосовэ, угадиги зэмпу таутигини иизэңи. Эку
出よう, 支流を。 そこから 餌場 ごとに 入ってみよう。ゆっくり
ңуагиэу.
寝てろ」

Абуга ңуагизни, буутэнэ гоувэ сактамайла гэгбэнээму. Заама
父は 眠った。 私たちは竿(にする木)をヤナギのある所に採りに行った。十本の
гоувэ хуаиэму, тэумэни илакядааси, сулэгиэму, ути амялани
竿を 削った。全部 皮をむいて, とがらせた。その あとで
туңандиди хэкэгиэси, игамуэму огологони. Митэ, сугзява
五本ずつ たばねて, 立てかけた, 乾燥させるために。ミーチャは魚を
мэнэвэнээси, зактава олоктоони. Биитэнэ битали хулилиэми, буувэ
蒸して, スープを 作った。 私は 岸辺を 歩いた, 火打石を

тайиemi. Суу эеңилини. Бу абугава сюгиэму. Нуани, йаи
集めた。日が沈み始めた。私たちは父を起こした。彼は、目を
ниэнтилэгиэси, экуку кэптэйни, ёукэ муйсини. Сайна, онодэ
あけて, 黙って横になっていた, 何か考えていた。きっと, どうやって
буйсизэңэи муйсини. Догбо поупу бини, ёудэ ый исэптэ, утэмдэ
獲物に近づくか考えているのだ。夜は暗くて, 何も見えない。それでも
кяланигдэ буйсити. (5/6) Сэвэсиэти амялани, эниңэ мэңмумэ
そばまで近づくのだ。(以前)シャマンのお祓いをしたあとで, 母が銀の
сэвэхивэ уовоңкини абугэду. Абуга алидэ эсини цэээ утава.
お守りを作った, 父に。父はいつも信じなかった, これを。
Утэми эсини тиисэ тиңэлэи. Утэмду ути амялани омочи уалиэни
それで付けなかった, 胸に。それでもこのあといつもしとめた,
буйвэ, кэңкуди эмнэдэ эсэ эмэги буазэгэдиgини.
獣を。手ぶらで一度も帰らなかった, 森から。

Сикиэгисини, дигасиэму. Абуга, угдаи тёугимиз, гулинээни
夕方になって, 食事をした。父は, ボートを仕立てて, 出かけて行った,
ёгосо цулини. Бу гоо эсиму џуаги: дуйсиэму мёундэ тикэйвэни.
支流沿いに。私たちはずっと眠らなかつた: 耳をすましていた, 銃が鳴るのを。
Ёудэ эсэ тикээ. Зампава гигдэгимиз, џуагиэму. Тимадулэ, мунава
何も鳴らなかつた。蚊帳を張って, 眠った。翌朝, 私たちを
абуга сюсисини мягдааму. Суу уйлэ дэгдээни. Абуга, тоовэ
父が呼んで目がさめた。日は上にあがっていた。父は, 火を
илагисэи, ути кялани тэйми, дамисини. Куту нюмди! Би эмнэдэ
起こして, そのそばに座り, タバコを吸っている。とてもおもしろい。私は一度も
эсэи дамиси, дамисимидэ эсими чаала. Абуга дамисивэни исэмиз,
タバコを吸っていなかつた。吸いたいとも思わなかつた。父が吸っているのを見て,
муйсиэми би: ёу аядини дамисити? Утэмду хоңтодига нёуладигади
考えた, 私は: 何がよくて(皆)吸うんだろう? それでもほかの子供たちと
би дамисими. Ими угэбэдэ бини? (6/7)
私は吸う。なぜそうなるのか?

Сикиэ олоктосо зэувэ угдигисэи, дигасиэму.

タベ 作った 食事を 暖め直して, 食べた。

— Эсини оуги из, абуэй? — хаунтасиу буу.

「出て来なかつた? オスジカは, 父さん」尋ねる, 私たちは。

— Оугиэни. Ути имикэ тиалигэ, кэктимэ хоотигиниэ эмээси.

「出て来た。そいつはどういうわけか逃げた。岸 辺まで 来て。

Урэнисэ, идикэ хоҗтоди олокпоноонисэ, ыйми саа би. Хоҗто
感づいたか, 何か ほかのものに 驚いたのか, わからない, 俺は. ほかの
удэлэдэ ёудэ анчи.
場所にも 何もいない」

— Оно нихэээфиз?

「どう するの?」

— Уакцатафизэ. Омосоо бинину буи? Ыйнэри эзелээ
「獵を続ける。一頭しか いないか, 獸は. 今日は 下流を
ёуктэсинэу, би ня солётиги рэнээзэри, Улималаа инээзэри. Ый
調べろ, 俺は また 上流に 行ってみる。ウリマまで 入ろう。今
руандазами. Сюгитэуэ, гулинэу зулиэлэни.
眠る。 起こしてくれ, 出かける 前に」

Абуга руайни агдалини, бу содивэ таинэсээму. Цазава
父が寝ているあいだに, 私たちはギョウジャンニクを採って来た。トウモロコシだんごを
олоктоому улэди, утаухи, содивэ зисеси, нэдээму. Куту хый зэу
煮た, 肉で. そこにギョウジャンニクを切って入れた。とてもうまい料理に
эдээни! Нярга кэптэндээси, сюгиэму абугава. Нуани мягдайсини,
なった。少し 横になってから, 起こした, 父を。 彼が目をさましたところに,
дигаванааму олоктоосо зэувэ.
食べさせた, できた 料理を。

— Аа, содивэ тайнасавау. Асаса, асаса, батадигэ, элэдэхэм

「ああ, ギョウジャンニクを採って来たのか。ありがとう, 子供たち, 腹いっぱい
дигазаңаи, мэнди гиэ нярга хэбузэри. (7/8)
食べよう。 自分でも 少し 持って 行こう」

Энээму бу зейхи. Мява эзелэни, багызала ёгосо биз, утали
くだった, 私たちは下流に。祠の 下流の 対岸に 支流がある。それに沿って
энээму, утадиги ёукэ хоҗто ёгосотиги датаңиэму. Утали уйхи
くだった。そこから どこか 別の 支流に 入った。そこを 上流に
солоому, аяди ёуктэсимиедэ зэмпувэ. Буй хай эсини оуги оло.
さかのぼった, よく 調べながら, 入り江を。 獸は まだ出ていなかった, そこには。
Даампимэй хоктоги.
古いのばかりだ, 足跡は。

— Агэй, тээти поузэ зэмпувэ дигайни.

「兄さん, あそこにノロジカが 餌場を 漁っている」

— Дигазаңани. Эзэңэфи мёундэлэ. Эсый догди абуга

「漁らせておけ。 撃たないでおこう。 聞かなかったか, 父さんが

дианамани: «Хауле, эдиу еҗпэнэ, эдиу мёусаси. Догдигэу, ситэдигэ?»
言ったのを:『頼むから、音を立てるな、撃つな。わかったか、子供たち』と」

— Игбэгизэфи.

「追い払おう」

— Мэнэ сусагизэҗэни. Минти ути кятигини инэйсифи, хата
「自分で 逃げる。俺たちがあいつの そばに 近づいたら、すぐ

сусагизэҗэни.

逃げ出すだろう」

Бу экэ гоундээму. Поузэ омочи бу ээтигиу исэсини. Сэбиэ
私たちは静かに竿で舟を進めた。ノロジカはずっと私たちの方を見ていた。はじめは
ёудэ эсэ пэкцэ. Бу кятигини инэлисиу, эмнэкцэм дихи
何も おびえなかった。私たちがそばに 近づいて行くと、すぐ 岸に
хэтигэнэҗэни. Сакгайла илиэси, мунтиги исэсини. Бу иҗгулэ
跳び移った。 ヤナギの茂みに立って、私たちの方を見ていた。私たちはそのまま
цайхи солоому. (8/9)

さらに のぼった。

Моҗоло инээси, агдааму. Митэ, мёундэвэ завааси, дигэфэ
枝だまりまで来て、止まった。ミーチャが、銃を 持って、岸から
җэнээни цайхи. Би анала амясаами. Гоодэ ыйми бизэ, эмэҗэни.
歩いて行った、奥に。私は 舟に 残った。ほどなくして、戻って来た。

— җэнизэфи амайхи. Оло кути хулиэни ый тимани. Сайна,
「戻ろう、うしろに。ここを トラが 歩いた、今朝。きっと

ути тэу игбэсиэни буивэ.

そいつが全部追い散らしたんだ、獣を」

— Поузэвэ ими эсини игбэ?

「ノロジカをなぜ 追い返さなかったの？」

— Поузэ тэнэ эмэни бизэ, кути җэниэни амялани.

「ノロジカはたった今来たのだから、トラが 帰った あとで」

Бу хаата сусагиэму Сагдиулиэтиги.

私たちは大急ぎで引き返した、ビキン川まで。

Бита ээтигини доугиэси, эгбэсилиэму. Суу катади какчилиэни.
浅瀬の 方に 渡って、水浴びを始めた。太陽が 強く 照りつけてきた。

Эгбэсиэси, кэптээму суулэ. Куту ая! җамактатэнэ утини.

水からあがって、横になった、陽射しの中で。とても気持ちがいい。蚊は刺すが。

— Эгдэҗке, ниидэ хэҗкину ути мяваду?

「いったい だれかお祈りするのかな、あんな祠に」

—Хэжкий яза. Сагтадигэ хэжкити, кэсивэ гэлэйми. Абугаду
「お祈りすると。大人たちはお祈りするんだ、成功を願って。父さんに
дианазагафи хэжкилэгэни.

言おう、 お祈りするよう」

—Эзэжэни хэжкинэ нуани, ыйни цэээ ёудэдэ. (9/10)

「お祈りなんかしない、彼は。信じない、何も」

—Дианазагафи илэкпэсими.

「言ってみよう、試しに」

—Ижкэ. Сологизэфи эгбэнэтиги.

「そうだね。のぼって行こう、テントまで」

Тимадулэ абуга ня кэрку эмэгиэни. Дэгдивэни, хэевэни тэу
翌朝 父は また 手ぶらで 帰って来た。顔と 額を 全部
памакта дигаани.

蚊に 食われていた。

—Ситэдигэй, ня тяливэжкими Улимала иэвэ. Али мэдээни

「息子たち、また 取り逃がした、ウリマで オスジカを。いつ 感づいたか、
минава? Ими чилалиэми? Ыйнэри дэунцэээфи, ёухидэ
俺に。 どうしてうまく行かないか? 今日は 休もう、 どこにも
эзэжэфи җэнэ.

行かないでおこう」

—Абуэй, Амба диэухэлэни кути хулиэни тинтимани.

「父さん、アンバ 支流に トラが 出ていた、昨日の朝」

—Эзиу җэлэ. җэниэни утадиги. Би исэй сикиэ солойми.

「恐がるな。 出て行った、そこから。俺は 見た、タベ、川をのぼっていて。

Сивантай кидони ээтигини доугиэни, утадиги солойхи Митазатиги
シワнтайの 山の 方へ (川を)渡って、そこから 上流に メタヘザの方に
җэниэни. Оухи гоо эзэжэни эмэги, мэнэ буаи ёуктэсини.

行った。 こっちへはしばらく 来ないだろう、自分の 縄張りを見回っている」

- 1) зогбо「銛」は以下の説明にあるとおり、銛先が離れ、柄と紐でつながっている。これに対して мыйҗмэ「ヤス」は銛より小さく、柄に固定されている。その柄は3～5メートルのものもあるという。
- 2) 獺に行くときには通常このように аана（「大型の舟」本文中の表記では ана とも）に小型のボート угда を積んで行く。後者の方が支流に分け入るのに小回りがきく。和訳ではそれぞれ「舟」「ボート」として区別した。
- 3) иэ「角」がここでは「角のあるオスジカ」を意味している。

XIX

Инэги абуга нуани, бу сугзяманааму. Солётиги рэнээму. Ёукэ
昼間 父は 眠った。私たちは魚獲りに行った。上流へ 行った。どこかの
ёгосотигини иефинээму, утала угбэдига бисини, уталатэнэ тyasi
支流に 入った。そこに 浅瀬が あった。そこでは たくさん
зоуэ поңнёвэ дигайни, амяху поңнё гадивэни зэптэйни зоуэ。
コクチマスが小魚を食べている。しまいには 小魚が 産卵したのを食べる, コクチマスは。
Хангусэдэ, тэу исэптэ. Зоуэ зоңгилэйсини, поңнёдигэ ба-баа
浅いので, 全部 見える。コクチマスが 襲いかかると, 小魚は ちりぢりに
сусайти, улидиги уйхи хэтигэсити. Гаа, Митэ утава акисилиэни.
逃げる。水から 上に 飛び跳ねる。さあ, Мичаはこれを 刺し始めた。
Биидэ, гагда мырмэвэ завааси, акилиэми. Илаама акиэси,
私も もう一本の ヤスを 持って, 刺し始めた。三匹 刺して,
зоңигиэми, ёудэ абуга диаңкимэни: «Эгдимэ эдиу аки, ниясизэу,
思い出した, 何と 父が 言っていたかを: 「たくさん 刺すな, 腐る。
саи анчи, тэумэни эмнэкцэм дигагими эзэңэфи мутээ». Утэми
塩は ない。全部 一度に 食べることは できない」 それで
вадиэми би акисими. Хай акимэсэи. Митэтэнэ эгдимэ акиэни,
やめた, 私は 刺すのを。まだ 刺したかった。Мичаは たくさん 刺した。
сайна, ваимба бизэ。
多分, 二十匹は あっただろう。

— Элэ, ага, саи анчи, тэу нязаңани. Али кокпизэңэфи
「十分だ, 兄さん。塩がない, 全部 腐ってしまう。いつ できるか,
дигайми?
食べることが」

— Кугу сэбзэңкэ! Ня акизэми.

「とても おもしろい! まだ 刺すぞ」

— Элэ, абу даңсизэ.

「十分だ。父さんが怒るよ」

Утатэнэ вадиеңи Митэ акисими зоуэвэ. (1/2)

それで やめた, Мичаは 刺すのを, コクチマスを。

Гулициэму эгбэнэтиги. Абуга хайси нуани. Бу тугэди
戻った, テントに。父は まだ 寝ていた。私たちは急いで
тэгэсилиэму, акалини дулугафа кактасимизэдэ. Бу тэгэсиу агдалини,
さばき始めた, 背中に沿って 半身に 開いて。 私たちがさばいているあいだ,
гободо диэлисилиэни. Бу саңмиэму. Тэгэсими мутуйсиу, абуга
ハエが 飛んで来た。 私たちは煙でいぶした。さばき 終わると, 父が
мягдагиэни.
起きて来た。

— Ёу нихэу?

「何をしている？」

— Зоуңэвэ тэгэсиу.

「コクチマスをおろしている」

— Маңга, батадигэ, илэ акиэу?

「偉いぞ, 子供たち。どこで 刺した」

— Солёзо ёгосолэ сыйвэ дигайвэни.

「上流の 支流で 浅瀬を 漁っているのを」

Бу кятигиу эмээси, исэни эгди зоуңэвэ. Сэбиэ гэдигэи
私たちのそばに 来て, 見た, たくさんのコクチマスを。はじめ頭の後ろを
вайгасиэси, амяла эмугдэй цобосиндэси, даңсилиэни мунава:
かき, 次に 腹を かいて, 叱り始めた, 私たちを:

— Янами ути эгдилэңкини акиэу? Би эсэи диана сунду?

「どうしてこんなにたくさん 刺したんだ? 俺は言わなかったか, おまえたちに。」

Элэгэни ня, дигагиэу тэумэни, тукца ситэнэни. Одцайхини утэбэдэ
腐らないように, 食べる, 全部, 愚か者(ウサギの仔)め。これからはこんなことは
эдиу нихэ.

するな」

— Цайхи утэбэдэ эзэңэу нихэ, сайла анчи бихини.

「これからはこんなことはしません, 塩が ない なら」

— Тэумэни лоогизу, суулэ вагилэни. Хэгилэни саңмисиэу,

「全部 吊るすんだ, 目にあてて乾くように。下から 煙でいぶすんだ,

гободо элэгэни санякта. (2/3)

ハエが たからないように」

Утэбэдэ алуסיэни абуга мунава. Ути цэзэ бисини. Адимэ
このように 教えた, 父は 私たちを。これは 正し かった。 どれだけか
дигазами мутэми, адимэ уау.

食べることができるなら, それだけ獲れ。

Тэүмэни лооси дэкэлэ (бу Митэди уому, абугава эсимудэ
全部 吊るした, 掛け棚に (私とミーチャで 作った, 父に
кэлэ), саҗмисиему сикиэгдэ. Омо гобододэ эсэ доо зоулэлэ.
頼まずに), 煙でいぶした, 夕方まで. 一匹の ハエも とまらなかつた, コクチマスに.

Сикиэ абуга, угдаи тэүмие, солойхи гоундэлиэни.

夕方 父は ボートを仕立てて, 上流に こぎ出した.

— Абуэи, си ёухи солои?

「父さん, あなたはどこに行くの?」

— Тисинэми извэ. Ими бизэми би экудэ? Су җуаизэ.

「偵察に行く, オスジカを. どうしているか, 俺はじっとして. おまへたちは寝ろ.

Тимадулэ саҗмигизэ җядэ, гободо элэгэни кокпи саняктасими.

朝には 煙でいぶすんだ, また. ハエが できないように, たかることが」

— Иҗкэ, абуга. Газие тимадулэ извэ.

「わかった, 父さん. 獲って来て, 明日はオスジカを」

— Пэгэтэмизэ.

「やってみよう」

Тимээдулэ тэгийси, Митэ саҗмигизэни дэкэ тээлэни. Би җуами
翌朝 起きて, Мичаは 煙を出した, 掛け棚の下で. 私は寝ていた,
хайси. Митэ минава сюгикцэми муҗалиэни. Би җуаймие тэу
まだ. Мичаは私を 起こすのを 可愛そうに思った. 私は寝ながら 全部
догдими. Сайна, маҗгади эсими җуа. Би догдими, онодэ Митэ
聞こえた. 多分, ぐっすりは眠っていなかつた. 私は 聞いた, どのようにМичаが
цудэҗэвэ тайвэнэивэни, онодэ олоктололэгэми уливэ соолойвэни,
マッチを つけるかを, どのように 煮炊きするために 水を くむかを,
онодо улэвэ зийвэни, абуга, эмэгийси, онодэ угдава битатиги
どのように肉を 切るかを, 父が 帰って来て どのようにボートを 岸に
танайвэни. (3/4) Сайна, хаи кэҗкуди эмэгийни.
引き上げるかを. どうやら, また 手ぶらで 戻って来た.

— Баатаи, тэгий, бэлэсие агаи, би дэунцэндэээми. Хамааси

「チビ, 起きろ, 手伝え, 兄さんを. 俺は 休む. あとで

зоулэвэ акинэу. Эгдимэ эдиу аки, иламэдэ.

コクチマスを刺しに行け. たくさん 刺すな, 三匹だ.

— Янаминэ?

「どうして?」

— Ёу хаунтасиу су? Таулалагами нихэйми.

「何を 尋ねるか, おまへたちは. 使おうと 思っている」

Бу бодосиу: таулалагами — хэжкилэми. Хэжкинээзэңэни абуга?

私たちは考える：「使うため」とはお祈りするため、と。お祈りするだろうか、父が。

Хэжкинээзэңэни, нуани сайни, онодэ нихэузэңэвэ. Ёу мудадини
お祈りするだろう。彼は 知っている, どのようにすべきかを。何 度
кэсэузэңэ!

悩んだことだろう。

Дигааси, гулинээму ути ёгосотиги. Поңнё гадими вадилиэти,
食べてから, 出かけた, あの 支流に。 小魚は 産卵し終わるところだった。
утэми зоуңэ ваца эсигиэни. Бу илама акиэси, ня солоому уйхи.
それでコクチマスは少なくなっていた。私たちは三匹刺すと, またさかのぼった, 上流へ。
Ёгосовэ уэлэгиэси, ээңиэму эгбэнэтиги. Абуга хайси нуани. Бу
支流を 出て, くだった, テントの所まで。父は まだ 寝ていた。私たちは
сугзява тэгэсиэси, улилэ уламу. Тоовэ илагисси, галяңава
魚を さばいて, 水に 浸した。火を 起こして, 小麦粉パンを
какчилиэму. Какчими мутуйсиу, абуга мягдагиэни.
焼いた。 焼き 終わって, 父が 起きて来た。

— Зоуңэвэ акинэсэу?

「コクチマスは 刺して来たか？」

— Гадиему илама. Тэгэсиэси, улааму улилэ. (4/5)

「獲って来た, 三匹。 おろして, つけた, 水に」

— Оо, куту ая! Би лоубатула кэси гэлэнээзэңэни, миндулэ няңга

「おお, 大変結構。俺は 神様に 幸運を お願いしよう。俺には 少し

ай биэ, эниуй буэни таулалагаи. Дигасиэси, ңэнээзэңэни угдади.

酒がある, 母さんが くれた, 使うように。 食べたら, 行く, ボートで。

Су дэунцэу. Би эмусэ.

おまえたちは休んでいる。俺一人だ」

Абуга зэувэ, зоуңа талавани, аивэ, цаваливэ угдала тэуэси,

父は 食べ物や, コクチマスの刺身, 酒, カップを ボートに 積んで,

ээнээни ути мяватиги.

くだって 行った, 祠へ。

Бу аласилиэму нуамани. Омочи саңмисиму зоуңэ лоосовэ.

私たちは待つことになった, 彼を。たえず いぶした, コクチマスを吊るしたのを。

Аадалиэни, саңнядиги холигилэ эдэлиэни. Митэ омочи илэкпэсини,
仕上がってきた。煙で 黄色く なってきた。ミーチャはしょっちゅう味見している,

укиэвэни кокпиндээси. Нуани куту аюни нялигивэ: улэдэ бизэңэни,

身を むしって。 彼は とても 好きだ, なまものを: 肉 だろうと,

сугзядэ бизэжэни, имо олоктосовэтэнэ тязи лэмэсини. Би
魚 だろうと。脂身を煮たのは 何 切れも。私は
ыйми аю нялигивэ, лэмэвэдэ асули ыйми дига: емый.
好きじゃない, なまものを。脂身も あまり 食べない。胸が悪くなる。

— Саила анчивэ оно дигаи си?

「塩も ないのをどうやって食べるか, おまえは」

— Саила анчитэнэ цоо ая! Илэжпэсие.

「塩 なしが 一番 いい。食べてみろ」

— Ыйдэ хый, туйтавае.

「うまくない, オエーだ」

Утэбэдэ диасиэму бу агади. Нуани минава куту хэлэнээни,
こんなふうに 話した, 私は 兄と。彼は 私を 大変 いたわった。

би нуамани аси аюэми. (5/6)

私は 彼を 大 好きだった。

Омочи ээйхи исэсиму, абуга сологивэни аласиму. Бу ээйхи
つねに 下流を 見ていた, 父が のぼってくるのを待って。私たちは下流を
ими исэсиэмуэ? Мява эзёлэ бини, хэжкими мутуэси, сологизэжэни.
なぜ 見ていたか? 祠は 下流に ある。お祈りし終わったら, のぼって来るだろう。
Ыйтэнэ имикэ ыйни сологи гоодэ. Солойхидэ исэсим ая! Бу
今 なぜか のぼって来ない, ずっと。上流も 見ればよかった。私たちは
ыйму исэси. Утэмду угда битатиги агдайвэни догдиэму.
見ていない。すると ボートが岸に 着くのを 聞いた。

Этэжисиу: абуга эмэжэни бубу! Ожмоому бу мява бажэни ёгосоли
振り返ると, 父が 戻っているじゃないか! 忘れていた, 私たちは祠の対岸の 支流沿いに
сологизэжэвэни. Ёгосовэ уэлэтээси, ээжэни. Бу тукаму нуатигини.
さかのぼることを。支流を 出て, くだって来たのだ。私たちは駆け寄った, 彼の方に。

Абуга, мунава туэлэси, дианайни:

父は 私たちを 抱きとめて, 言う:

— Ситэдижэй, би, хэжкэси, ёгосоли сологиэми, угала ый

「子供たち, 俺は お祈りしてから, 支流沿いにのぼった。そこに 昨
догбони¹⁾ сагди иэ оугиэни. Догбо тисинээжэй. Ый догбонитэнэ
夜 大きなオスジカが現われた。夜 偵察に行く。昨 夜は
би ня тэливэжкими иэвэ. Али мэдэйни минава, ыйми саа, ужэми
俺はまた 取り逃がした, オスジカを。いつ気付いたか, 私に, わからない。嗅ぎつけるのは
ээжэни ужэ, эди би ээтиги эдинээни. Хэжкэми би: аивэ, зэувэ,
できないはずだ, 風が 俺の 方に 吹いていた。お祈りした, 俺は。酒や 食べ物や

талава буэми. Цаваливэ улиги тугбуэми, утала куту супта. (6/7)
刺身を 供えた。カップを 水に 落とした。あそこはとても 深い。

Лоубату заваани. Илэкпэсизэми ый догбони ути иэвэ сунзулэгэми.
神様が 取ったんだ。やってみよう, 今 夜 あのオスジカをしとめるように」

— Абуэй, Сяицэлэ, Олојоло ляси эгди Канчуга, ими угэбэдэ
「父さん, シャインや オロンには とても 多い, Канチュガが。どうしてこう

бини? Тэлунусие, минти одоофи ниидэ бисимэти. Бу еевэ,
なの? 話して, うちの 先祖は だれだったのかを。ぼくたちはお祖父さんや
найнивэ ыймудэ саа. Зэмпу, Гульнэ, Диңнэ си агау бивэти саму,
お祖母さんを 知らない。クジマ, Алексеи, Домитриーはあなたの兄なのを知っている,
Пакула сусувэдэ саму си нэңуи бивэни. Ня ниидэ бити минти
Пакураおじさんを知っている, あなたの弟 であるのを。まだ だれが いるか, うちの
залафи?

親戚は」

— Ээ, цээ, би тэлунусизэңэй экини эдээни бизэ. Су сагди

「うん, 確かに, 俺が 話すべき ときに なった のだろう。おまえたちは大きく
эдэу, тэумэни эгзэгизэңэу. Дуйсиэу би тэлунувэй, су одоу
なった, 全部 わかるだろう。聞け, 俺が 話すのを, おまえたちの祖父さんが
тэлунусиэни минду, нуандуни нуани амини тэлунусиэни, угэбэдэ
話した, 俺に。彼に 彼の 父が 話した。そんなふう
бисини. Ыйтэнэ би сунду тэлунусизэңэй дакцаани. Минти идиги
だった。今度は 俺が おまえたちに 話す 番だ。われわれはどうして
Канчуга эдээфиэ? Анана-анана, тэу удедигэ наму кялани багдиэти.
Канчугаになったか? 昔々 すべての Удеへは 海 岸に 住んでいた。
Сээнэфи удедигэ бааги амяла, бяса долони уакцами. Бяса
名字を Удеへは 手に入れた, あとで, 川の 奥で 狩をしながら。川の
гэгбидинимэй сээлэгиэти. Хоңтогуту буи, чинда гэгбидини
名前でだけ 名字をつけた。ほかの者たちは獣や 鳥の 名前で
сээлэгиэти, хоңто хазу (7/8) гэгбидинидэ сээлэгиэти. Удедигэ анана
名字をつけた, ほかの 物の 名前でも 名字をつけた。Удеへは 昔
куту эгди бисити。

とても たくさん いた」

— Ута ими ый куту ваца эдээти?

「それがなぜ 今 すごく 少なくなつたの?」

— Сагди унугвэ²⁾ никэ газие ниңка буадигини. Удедигэ алидэ

「大きな 病気を だれかが 持ち込んだ, 中国から。 Удеへは 一度も

ути унугуди эсити уни, утэми эгди будээти, эсити мутэ уагими.
この 病気に かかっていたなかった, それで たくさん 死んだ, できなくて, 打ち勝つことが。

Минти саптафи Кау бясалани уакцаати мэнэ зугдижкэйдифи.

われわれの先祖は カウ 川で 獵をしていた, 自分たちの 家族で。

Утигугувэ Каудигади гэгбисиэти. Утэми Каудига эдээти. Амяла
この人たちをカウジガ(カウ川の者たち)と呼んだ。それでカウジガになった。あとで

лусадига пёула онёгими Канчугади онёгиэти. Утэбэдэ минти
ロシア人が 文書に 書くのに カンチュガと 書いた。それで われわれは

Канчуга эдээфи. Ими эгди эдээти? Ляси эгди ситэвэ баати
カンチュガになった。なぜたくさんになったか? とても 多くの 子供を 生んだ,

антадига, баатамэй эгди. Баатадига, ниэдэмиэ, мамасалаати,
女たちが。男の子ばかりが多い。男の子たちは大きくなって, 嫁をもらった。

мамасати баатавамэй эгди баати. Утэбэдэ эгди Канчуга эдэктээти.
その嫁が 男の子ばかりをたくさん生んだ。こうして たくさんのカンチュガが できた。

Минти саптафи амини Канчуга эсини биэ. Ёукэ лусани бисини.
うちの 先祖の 父親は カンチュガ ではなかった。どこかのロシア人 だった。

Би амяла аяди тэлурусизээрэй сунду. (8/9)

俺は あとで 詳しく 話すでしょう, おまえたちに」

(Ути тэлурувэ би хоҗто хауиелэ онёоми. Утала абуга, Арсё

(この 話を 私は ほかの 紙に 書いた。そこでは 父や, アルシヨ

одо, Исула одо, хоҗтогугу, Гульнэ дая, Цоптоусэ сусу

爺さん, イスラ爺さん, そのほかの人, グリナおじさん, 片目おじさんが

тэлурусизэвэти гиэ онёгиэми).

話したのを 一緒に 書いた)

— Абуэй, утэми Гульнэ даяла, синдулэ гузакта паалиги-

「父さん, それで グリナおじさんや あなたは 髭が 黒く

хуталигиэ бини, суптинэди?

赤い のか, 濃くて」

— Утэми бизэ.

「それでだろう」

— Миндулэдэ утэмпи гузакта бизээрэни?

「ぼくにも そんな 髭が 生えるの?」

— Ыйми саа. Утэмпидэ бизээрэни, утэмпидэ эээрэни биэ.

「わからない。そう なるかもしれないし, そう ならないかもしれない」

— Аа, ыйми чаала би утэмпи гузактава: хутамдэ, җафуэмдэ, —

「ああ, 望まない, ぼくは そんな 髭を: 赤いのも, 濃いのも」

дианайми би. Митэ инектэйни.

言う、 私は。 ミーチャが笑う。

— Багдимизэ, исэтэфизэ, — абуга гунэйни. Утэлиэриэни бу
「大きくなれば わかるだろう」 父が 言う。 このとき 私たちは
ёудэхэм хаунтасиэму абугала. Тэу тэлуңусиэни, оно уалиэмитэнэ,
何でも 尋ねた, 父に。 全部話してくれたが, どのように戦争で戦ったかは
тэлуңусими эсини чаала.
話し たがらなかった。

— Амяла онодэ тэлуңусизээрэ, ый куту нилифи, — дианайни
「あとで 何とか 話してやろう。 今は とても 恐ろしい」 言う,
нуани гузиэдизи.
彼は 悲しそうに。

Сикиэгилигэ. Абуга, догбо (9/10) угдала кэптэлэгэми, хулава,
晩になった。 父は 夜 ボートで 横になるために, 毛布と
танзава тэуэни угдала. Анагимизэ, сололиэни, сайна, уэлэлини
防水布を 敷いた, ボートに。 岸を押して, 上流に向かった。 多分, 支流の出口を通過
изэфинэлэми нихэйни бизэ Амба деухэтигини. Бу дэкэлэу зоүрэ
航行 している だろう, Анба 支流へ。 私たちの掛け棚のкокчмасは
куту ая огоони. Ути аадагилэни, тоовэ илааму дэкэ хэгилэни.
とてもよく 乾いた。 これを 仕上げるために, 火を 燃やした, 掛け棚の下で。
Хактигиэни, догбогини. Илэкэ чинда хээтисини. Би куайлэи
暗くなって, 晩になった。 どこかで 鳥が 鳴いていた。 私の 耳には
дуптээ: «Сивантай, сивантай, сивантай». Сэбиэ экэ хээтисини,
聞こえた: «Шивантай, Шивантай, Шивантай」。 はじめは ゆっくり鳴いて,
утэмду тугэди, хэлинэйбэдэ, амяла хаңкайбэдэ: «Сивантай, сивантай
それから 速く, 急ぐように, そのあとあえぐように: «Шивантай, Шивантай,
сивантай... кёкёкё, хиа...». Догбо ямадахэм чинда хээтини. Ёй
Шивантай... Кёкёкё, хиа...」 夜いろいろな 鳥が 鳴く。 この
сикиэни гоо эсиму нуа, дуйсиэму мёундэ тикэйвэни. Ёукэ
晩は ずっと 寝ないで, 耳をすましていた, 銃の 音がするのを。 何かの
чиндани эбэдэ хээтисини: «Тёптёо, тёптёо, тёптёо...». Ня хоңто
鳥がこんなふうには鳴いていた: «Чюпчюо, Чюпчюо, Чюпчюо...」 また別の
чинда угзавана эбэдэ: «Коңголё, коңголё, коңголё...». Ёйтэнэ:
鳥が 声を出す, こんなふうには: «Конгорёо, Конгорёо, Конгорёо...」 今度は:
«Ук-уук, ук-уук, ук-уук». Догбо элий нуа, ямадахэм чинда
「ウクウーク, ウクウーク, ウクウーク」。 夜 寝ないでいると, いろいろな鳥の

кэевэни догдиузэжэ: «Хуу-ху-хуу! Хуу-ху-хуу!». Ути гампа хэтисини.
 声が 聞こえる: 「フーフー, フーフー」これはワシミミヅクが鳴いている。
 Моотугэнэ ёудэхэм кэевэни зактайни: инайбэдэ гойни, ситэбэдэ
 フクロウは 何でも 声を まねする: 犬みたいに ほえる, 子供みたいに
 соҗойни, сиҗэбэдэ чиҗэйни, кыйгэбэдэ җоугдэйни. (10/11) Утава ни
 泣く, ネズミみたいにチューチュー言う, ネコみたいに鳴く。 これを 人が
 тэнээ догдими, ляси җэлэйти. Би эсими җэлээ, минду Митэ
 初めて 聞いたら, とても 恐がる。 私は 恐くなかった。 私に ミーチャが
 ана-нээ диаҗкини: догбо ямадахэм чинда кэени дуптэ. Утэбэдэ,
 前に 話した: 夜 いろいろな 鳥の 声が 聞こえると。こうして
 догбо угзайвани дуйсимиз, мэнэ доло диасимиз, ямдэ сами җуаму.
 夜 音がするのを聞きながら, 自分たち同士で話しているうちに, いつしか 眠った。

- 1) ый догбони「今夜」がここでは前の夜を指している。4行下と比較。
- 2) 「大きな病気」とはロシア語訳によれば「天然痘」のこと。

X X

Тимадула суу гакпайни гизэ тэгиэму, байхи нюэси, тоова
 翌朝 日が出るとともに起きた。外に出る, 火を
 илагиему. Зээ җолоктологэми заваҗдау бисэу, солёдиги абуга
 起こした。ちょうど 食事の支度に かかろうとしていたら, 上流から 父が
 эеҗини. Исэмиэ, эсиму цээз: угдала иэ сокцом биини дили
 帰って来た。見て, 信じられなかった: ボートに 角が そそり立っている, 頭と
 мэҗдээдэ. Тяси агдаси, тукиямааму ули кятигини, олонооси, угдава
 一緒に。 大 喜びして, 走った, 水 辺に。 水に入って, ボートを
 битатиги таҗдагиему, иэди аюлэмиэдэ. Туҗаа гаа! Сагди буи!
 岸に 引っ張り上げた, 角に みとれながら。 五 枝(もある)。大きな 獣だ。
 Абуга иҗгулэ утава гилий улилээ улаани。
 父は すぐに これを 冷たい 水に つけた。

— Га, ситэдига, минти кэсифи эмэгиэни. Лоубату догдиэни.
 「さあ, 子供たち, 俺たちに 運が めぐって来た。神様が 聞いてくれたんだ。

цолоктоу хэлибэди, дигааси, гэнэгизээрфи улэвэни. Ый би нярга
飯の支度をしろ, すぐに。食べたら, 取りに行こう, 肉を。今 俺は 少し
пуандазами, сюгитэузэ.
寝る, また起こしてくれ」

цолоктоми мутуэси, нярга аласиндээси, сюгиэму абугава.
支度が 終わって, 少し 待ってから, 起こした, 父を。

Нуани иргулэ мягдагиэни.
彼は すぐ 目をさました。

— Дигасизээрфи. Хэлибэди сиинээээрфи. Гаи гайти бааза. Иэвэ
「食べよう。 すぐに 皮を剥ぎに行くぞ。カラスがすぐに 見つける。角を
илакяди хэкэу, элэгэни эе.

木の内皮でしばっておけ, 流されないように」

— Дукпудидэ дайээрфи? (1/2)
「枝も かぶせておく？」

— Асаса, асаса, даиеу.

「どうもありがとう, かぶせておけ」

Би дукпувэ гэнэсээси, даиэми иэвэ. Митэ дигалафи силуйни.
私は 枝を 取って来て, おおった, 角を。ミーチャは 食事を 取り分けた。

Дигамиэ, абуга тэлүпусини:

食べながら, 父は 話した:

Гоо аласиэми би утава. Кэктимэлэ инээси, илиэни куту
「ずっと待っていた, 俺はこいつを。(こいつは)岸までやって来て, 立っていた, ずいぶん
гооди. Цамакта тяси утини, битэнэ эку аласими. Утэмду
長く。 蚊が ひどく 刺すが, 俺は じっと 待つ。 すると
улитиги эсэ хэтигэнэи. Ути амялани, нярга илиндээси, дигалиэни
水に 飛び降りたじゃないか。この あと 少し 立ち止まって, 食べ始めた,
зэмпувэ (луктэвэ). Дилий омочи 'суа!' уйндэгини. Буйсилиэми
餌場を (水草を)。 頭を たえず サッと 持ち上げる。 忍び寄った,
кятигини кэктимэ килимдэ. Даасала эмээми, гяваду куту ая
そばまで, 岸の 縁に沿って。 近くまで 来た。夜明けの薄明かりにととてもよく
исэптэлиэни. Зээ дилий улитиги багбандайни экиндини,
見えてきた。 ちょうど 頭を 水に 突っ込む 瞬間に,
мёундэлээми. Хаага хэтигигэ кэктимэтиги. Утэбэдэ тиалиэлэни
撃った。 必死で 飛び跳ねた, 岸に。 そんなふう に 跳ねたので
саами нагдамай. Диилэ гоотигидэ ыйми хукти 'пэк' тирмээни。
わかった, 命中したのが。岸で 遠くまで 駆けずに バタッと 倒れた。

Симсим эдэгээ. «Будэни», — агдаами би. Гява амялани нэггэм
静かに なった。『死んだ』 喜んだ, 俺は。夜明けのあとで 明るく
эдэгэ. Га, нэнэээми би, исэнэээми. Вай туңа метра хэңкини
なった。さあ, 行こう, 俺は, 見に行こう。(シカは)二十五メートル 近く
хуктимэгиэни, утатэнэ тирмээни. (2/3) Диливэни хуаиэси, газиеми.
走った。そして 倒れた。頭を 切り離して, 持って帰った」

Кусигэвэ, суэсэвэ, чифэвэ аанала тэуэси, эенээму. Абуга
ナイフと, 斧と, 金だらいを 舟に 積んで, 下流に向かった。父は
угдади эенээни. Мява кялини эенэмиэ, абуга диаңкини:
ボートで くだった。祠の そばを 通りながら, 父は 言った:

— Асаса, лoubату, утэбэдэ кэсивэ омочи бue, тамагизээрэу
「ありがとう, 神様, こんな 福を いつも 下さい。お返しをします,

ыйнэри.

今日」

Багяза ёгосоли солоому, тинцалани солоому цулини. Абуга
対岸の 支流を のぼった, おととい のぼった 所に沿って。父は
исэвэнээни мунава, илэдээ иэ илиэвэни. Суңтала илиэни, сайна,
見せた, 私たちに, どこにオスジカが立っていたかを。深みに立っていた, 多分,
хэңэ уэелини ули бисини кяңаду. Сие баймиэ, хата хэтигэнээни
ひざの上まで 水が あった, Акаシカには。傷を 負って, 必死で 跳ねて行った,
кэктимэтиги. Ута тукияни, нэңивэ, огоу моовэ чикамиэдэ. Тукамди
岸まで。こうして走った, 倒木や 枯れ木を 踏み 散らしながら。走りながら
тирмээни. Ая, куту сагди кяңа. Уаниигэ эдэвэнээси, силиэму.
倒れた。見事な, すごく 大きいアカシカだ。あおむけにさせて, 皮を剥ぎ始めた。
Нявани асигээси, абуга пайнтулиэни. Нуани пайнтуэвэни бу
皮を 切り離すと, 父が 切り分け始めた。彼が 切り分けたのを 私と
Митэди аанатиги замзалау, гоутиги лооси. Эмдэ долони бивэ
ミーチャで 舟まで 運ぶ, 竿に さげて。腹の 中に あるのを
тэумэни улитиги даудаңалагиэму, диилэ элэгэни няа. Утала
全部 水辺まで 運んだ, 岸を 汚さないように。そこで
маңкуни, сулактани, мявани, эутэни, бооктони, (3/4) хайни, тэкпуни
胃, 腸, 心臓, 肺, 腎臓, 肝臓, 内臓まわりの脂肪
(имо). Тэумэни утава абуга угдала тэугиэни, битатиги гадиеси,
(脂身)。全部 これを 父は ボートに 積んだ, 浅瀬に 運んで,
Сагдиулиэлэ сикилэми, сулактавани ээвэнэлэгэми. Куту бого иэ
本流で 洗い, 腸を (捨てて)流すために。とても太ったオスジカ

бисини. Имовэни пази аситээму, вай килэ хэҗкини эдэни,
だった。脂身を別に切り分けた。二十キロ近くに なった。
дэухилэни диниҗэ хэҗкини бисини. Сагдиулиэлэ уҗтиэму угдадиги
腿の所で(厚さが)指四本分近く あった。本流(沿いの岸)で 降ろした, ボートから
эмдэ долони биивэ. Абуга, Митэ сикилиэти маҗкувэни (гудиэвэни)
腹の 中に あるものを。父と Мичьяは 洗い始めた, 胃を (腹を)
сэбиэ хуктэндээси, амувэни уҗтигиэти. Утава аяди сикигиэси,
まず 切り開いて, 中味を 出した。これを よく 洗って,
талайти. Мявавани абуга, хуктэндээси, сакявани умизэни, мундудэ
生で食べる。心臓を 父は 切り取って, 血を 飲んだ。私たちにも
буэни илэкпэсилэгэу. Сака сайдасэбэдэ бини. Тэумэни айсигиэси,
くれた, 味見してみるように。血は 塩を入れた みたいだ。全部 処理して,
бу сологиэму эгбэнэтиги, утала дукпуди даигиэму улэвэ. Няҗга
私たちはのぼって行った, テントへ。そこで 枝で おおった, 肉を。少し
дэунцэндээси, дигасиэму, ути амялани эгбэнэвэ аситэгиэму。
休んでから, 食事をした。その あとで テントを たたんだ。

Зугдитиги җэниу!

家に 帰るのだ。

— Митэй, си угдади эеҗизэҗэй Заалитигиэдэ. Утала

「Мичья, おまえはボートでくだって行くんだ, トホロまで。そこで

имэнэзэҗэфи. Би си нэҗудий (4/5) аанади эеҗизэҗэу.

(ボートを)置いて行こう。俺はおまえの弟と 舟で くだって行こう」

— Иҗкэ, абуга. Би няҗга нёндэ җэнэзэҗэй, буй баптайнидэ

「わかった, 父さん。ぼくは少し 先に 行く。 獣が 見つかることも

биэ.

ある」

— Ая, ситэ, эеҗизэ нёндэ. Тэмэнэ бие, мафава эди мёусэси.

「いいとも, 息子よ, くだれ, 先に。 気をつける, クマを 撃つな。

Янами зуа ути улэни.¹⁾

どうして 夏に こいつの肉だ」

Эеҗизэму бу, ана тапчи улэвэ, сугзява тэугиэси. Митэ

下流に向かった, 私たちは, 舟いっぱい肉や 魚を 積んで。 Мичьяは
зулиэлэ эеҗини, би омочи исэйми нуамани. Ёу буйнидэ эсе
先に くだる。私は ずっと 見ている, 彼を。 何の 獣も

исэптэ. Би оҗмооми онёзоҗэй, онодэ лоубатуду тамагиэму.

見えなかった。私は 忘れていた, 書くのを, どのように 神様に お返ししたか。

Мявала агдааси, улэвэ, мявава, эүтэвэ, имовэ, маңкувэ, хаивэ
祠の所で 止まって, 肉や 心臓, 肺, 脂肪, 胃, 肝臓を
хуандааси, дигаваңкиму, хэңкимизэ.
切り取って, 供えた, お辞儀しながら。

Заали унакталани инээси, уэ багялани моктоилэ угдава зяму,
トホロ 水系に 着いて, 山の 向かいの 茂みに ポートを 隠した。
цайхи илантуэ анадн эеңизэму, би дулаңкилэ иңгулэ нуагизэми.
この先は 三人で 舟で くださった。私は 真中で すぐに 眠った。
Моголиңку зулиэлэни, диктэлэңку нёу удэлэни, мягдагизэми。
湾曲部の 手前, キイチゴの 湿原の あたりで, 目がさめた。

— Моголиңку эзелэни бий пудёули изэфинээзэфи Моодигэ
「湾曲部の 下流に ある 支流が 通じている, モジゴの
ёгосотигини, угали эеңизэфи сикиэ, пыйтэгисини. (5/6)
支流に。 そこを通ってくだって行こう, 夕方, 暗くなってから」

Самандига зугдиги солёзолони агдааму. Абуга дианайни:
シマンチュクの家の上流で 舟を止めた。父が 言う:

— Пыйтэгисини, эеңизэ, би аласизэңэй зугдилэ.

「暗くなってきたら, くだって行け。俺は 待っている, 家で」

— Бу эмусэ эеңизэңэу?

「ぼくたち だけで 行くの?」

— Оло илэдэ моңо анчи, эектэдэ анчи, ёу нэлэу?

「ここにはどこにも枝だまりもないし, 流れもない。何を 恐れるか?」

— Бу догбо алидэ эсиму хули анадн.

「ぼくたちは夜 一度も 行ったことがない, 舟で」

— Ая, татизэ.

「大丈夫, 慣れておけ」

Пыйтэгисини, гулиңизэму. Поупу бини, унакталн эенэми ая
暗くなってから, 出発した。暗い が, 水域に沿ってくださるのは順調
бисэ, унакта мээлэни няңга угбэнэхи, угала хангуса, утэми
だった。水域の 端で 少し(舟の底を)こすった。そこは 浅い。それで
олооси, зокоому анава. Мэнэ нялафи иңизэси, Митэ гэнэгизэни
降りて, 引っ張った, 舟を。うちの 岸に 着いて, Мичаңаが呼びに行った,
тэуниңэвэ, бу гоолодэ эсиму багди нядиги. Зугду куту агдаати.
みんなを。 私たちは遠くには住んでいなかった, 岸から。家では とても 喜んだ。

Гагда нэңини эниңэ муңгана тапчи улэвэ олоктоони. Элэдэхи
翌 日 母が 鍋 いっぱい 肉を 煮た。満腹するまで

дигаамуэ. Ути амялани бэлэсиэму эниңэ улэвэ пайнтуми
食べた。そのあとで手伝った，母が肉を切り分けて
сайдайвэни，касүгисеи，суулэ лоогисеиэму，имовэни зиеси сэвэгиэни
塩するのを。干し肉用に切って，日なたに掛けた。脂身を小さく切って溶かした，
эниңэ. Кяңа имони тьяктяң гэктини цалигиди. Абуга извэ
母は。アカシカの脂身はしっかり冷えて固まる，白く。父は角を
хэелини хуайгиэси，уланаани (6/7) зий улилэ，Сизэңкэ сизэлэни。
額から切り離して，つけた，湧き水に，シゴウの泉に。

Бу ёудэ эсиму нихэ зубэмэ нэңини. Ути амялани уивэ
私たちは何もしなかった，二日間。そのあと畑を
цаналиэму. Цанами мутуэси，абуга хэбуэни мунава Зэгдэйтиги。
草取りした。草取りし終わって，父は連れて行った，私たちがガレリーに。
Мунди гиэ Пабликавада заваани. Эмнэ бу илантуңэ талунээму。
私たちと一緒にパブリクも連れて行った。一度，私たちは三人でたいまつ漁に行った。
Пабликаватэнэ имэнээму эгбэнэлэ. Абуга дианайни нуандуни：
パブリクは残した，テントに。父は言う，彼に：

— Ситэй, ый угдади багяза ёгосоли рэнэе, угала зэмпувэ
「息子よ，このボートで対岸の支流に行け，そこで入り江を
ёуктэсинэе, ути амялани эмэгиэси, жуагие. Бу, талунэми мутуэси,
調べておけ。そのあとで戻って，寝ている。俺たちはたいまつ漁が終わったら，
догбо эмэгизэңэу. Эзэңэй рэлэ?
夜 戻って来る。恐くないか？」

— Ими рэлээми би? Су эу рэлэ, бидэ эзэңэй рэлэ。
「どうして恐いか，ぼくは。あなたたちが恐くないなら，ぼくも恐くない」
Миңзэвэ гэгбээси, гулинээму бу солойхи. Амбала инээси,
松やにを 用意して，向かった，私たちは上流へ。アンバに 着いて，
аласилиэму догбогивэни. Поупу эсигисини, цагбала миңзэвэ тэуэси,
待った，夜になるのを。暗く なってから，籠に 松やにを 入れて，
таивэнээму. рэгзэм эдэгэ! Ули хээни, сугзя цаам исэптэ. Би
火をつけた。明るく なった。水の 底で 魚が 白く 見えた。私は
яңцалиэми, абуга дуламдилэ илигиэни, Митэ зулемдини, нифугулэ
船尾で舵を取った。父は真中に 立った。ミーチャは前で，張り出し板に
илиэси. (7/8) Таухи-оухи акисилиэти Митэ абугэди. Абуга
立った。あちこち 刺し始めた，ミーチャと父が。父は
дианайни：
言う：

— Ситэй, си ницаңкувэ эзи акиси, сагдяңкувэмэй акисие.

「息子よ、おまえは小さいのを 刺すな、大きいのだけ 刺せ」

— Иңкэ, абуга. Ницаңкувэ мыйңмэ дулугаафа чикайни. Сугзя

「わかった、父さん。小さいのを ヤスが 二つに 裂いてしまう。魚が

ыйнидэ тиали.

逃げもしない」

— Ути яңцайдини бини. Лауси ни яңцайсини, сугзя эку

「それは 舵取りのせいだ。おとなしい 人が 舵を取ると、魚が じっと

илини.

している」

— Аа, угэбэдэ бинизу.

「ああ、そう なのか」

— Угэбэдэ бини. Би яңцайси, сугзя лясси сусавасини. Би

「そういうものだ。俺が 舵を取ったら、魚が ひどく 逃げ回る。俺は

лауси ыйми биз.

おとなしくないから」

Эгдэркээ, оно бини угэбэдэ? Би ёу, завасими сугзява? Хм,

おもしろい、どうしてあるのか、そんなことが。私が何と、まとめている、魚を。うーん、

изи завасими? Уаними сиэлэ инээси, абуга дианайни:

どうしてまとめるか? 長い 流れの所に 来て、父が 言う:

— Ситэй, би яңцазами, си акисинэе.

「息子よ、俺が 舵を取る、おまえは刺してみろ」

— Оно нагдазами би, сугзя лясси ата сусаваси?

「どうしたらいいの、ぼくは。魚が ひどく 逃げ回らない?」

— Ха-ха-ха! Нёула бими цээзи? Акисинэе, эзи яңзала.

「ハハハ、子供だから信じてるのか? 刺してみろ、気にせずに」

Би акисилиэми. Сугзя ыйнидэ тиали, битэнээ акими, эктигдэ

私は 刺し始めた。魚は 逃げない。はじめは 刺して すぐに

агбугикцээми, угэми сугзя цуптигэйни (8/9) мыйңмэдиги. Абуга

引き上げようとした。それで魚が 抜け落ちる、ヤスから。父が

даңсини:

注意した:

— Янами эктигдэ таңдагимэй, ый исэну, цуптигэйвэни? Сугзя,

「どうして 急に 引き上げるんだ、見えないか、落ちるのが。魚は

сиэңсисэ, унугулэйни, амяла дааванайни хоңтогутувэ, угэми

傷を負って 病気になる。あとで うつる、ほかのやつに。そうして

будэктэйти. Эзи тагда эктигдэ, экэ агбугие.
全滅する。 引っ張るな, 急に。 ゆっくり 引き上げろ」

— Иҗкэ, абуга, угэбэдэ нихээзэҗэй цайхи.
「わかった, 父さん, そう するよ, これから」

Элээдэхи акисиэси, эмэгиэму эгбэнэтиги. Абуга дианайни:
十分に 刺してから, 戻った, テントに。 父は 言う:

— Су нэҗув, җэлэусэ бими, эзэҗэни җуа. Тимадулэ исэнээзэҗэй,
「おまえたちの弟が恐がりだったら, 寝てないだろう。 明日 見に行こう,

онодэ ёуктэсиэвэни зэмпувэ.
どのように調べたかを, 入り江を」

— Ээ, минти батаҗифи алидэ җэлэусэ эсэ биэ, угэми җуайни
「うん, うちの 坊やは いつでも 恐がり じゃなかった。だから 寝ている,
нуани ый маҗгади, — бу дианагиу.
彼は 今 ぐっすり」と 私たちは答える。

Эмэгиэси, битатиги уҗтиэму сугзява, саува тусигиэси,
帰ってから, 岸に 運んだ, 魚を。 明かりを 消して,
хээтилиэму Пабликава. Сим-сим бини. Май җуайни. Ыйнидэ
呼んでみた, Пабрикを。 シーンとしている。 ぐっすり眠っている。
мягдаги. Абуга, зампава ниэнтилээси, цудэҗэвэ тайвэнээни,
起きそうもない。父は 蚊帳を あけて, マッチを つけた。
дэгдитигини исэсилиэни. Баата хоҗто ээтигини хуугимие, цайхи
顔を のぞき込んだ。 男の子は 反対 側に 寝返りを打って, また
җуалиэни. Цаява угдиндээси, умиему, ути (9/10) амялани җуагиэму.
眠り続けた。 お茶を わかして, 飲んだ。 その あと 寝た。

Митэ дианайни:
ミーチャが 言う:

— Тимадулэ би багызала бий зэмпувэ исэнээзэҗэй.
「明日 ぼくは 対岸に ある 入り江を 見に行く」

— Исэнэе, сита, затуйдэ биэ. Экэ сеудэе.
「見に行け, 息子よ, 獣と出くわすこともある。静かにこいで行け」

— Иҗкэ, абуга, би мёундалайвэй дуйсиеу.
「わかった, 父さん, ぼくが撃つのを 聞いてて」

— Оно дианакцаи, тукца ситэни. Уаси, угэбэдэ дианае, сэбиэ
「何を 言うか, 愚か者(ウサギの仔)。しとめてから, そう 言え。 はじめて
уакцайгэту, ниидудэ ыйти диана угэбэдэ. Сондо!
狩をするやつは だれも 言わない, そんなふう。まったく」

Тимадула бу гоо нуаму, суу уйлэ эдэйсини, мягдаами. Байхи
翌朝 私たちは遅くまで寝ていた。日が高く なってから、起きた。 外に
нюэси, тоовэ илагиеми, цуанзава тохолооми. Тэймиэ, эзетиги
出て, 火を 起こした。 食器を 並べた。 座って, 下流の方を
исэсиэми, идиги Митэ эмэгизээрэзини. Утэмду исээми нуани
見ていた。そこ(どこ)からミーチャが帰ってくるはずだ。そこへ 見えた, 彼が
сээдэйвэни, угдала сигисава тэугиэсидэ. Би гайти сюгиэми абугава,
こいで来るのが, ボートに当歳アカシカを積んで。 私は 急いで 呼んだ, 父と
Пабликава. Митэ агдайсини, агдааму бу. Абуга хаунтасини:
パブリクを。 ミーチャは岸に着けた。 喜んだ, 私たちは。 父が 尋ねる:

— Оно буйсией? Мэгуди²⁾?

「どうやって近づいたんだ。小さい樫でか?」

— Би ый сээдэйбэдэ сээдэми. Кяңа эку илиэни. Сэувэ
「ぼくは今 こいでるように こいでいた。アカシカがじっと立っていた。樫を
угдала нэдэймиэ, мёундэлээми. Эмнэкцэм тиңмээни.
ボートに 置いて, 撃った。 すぐに 倒れた」

— Маңга баата. Одцайхини мэгуди буйсие. Си кэсий, кяңа
「たいした やつだ。これからは 小さい樫で近づけ。おまえは運がいい, アカシカが
эсини тиали.
逃げなかったなんて」

1) 食べきれずに腐らせてしまうから。

2) мэгү はふつうの樫 сэу より小さく, 音を立てずに獲物に近づくときに使う。

XXI

Гайти сиеси, лоосиэму, дэкэңисиеси. Ути амялани сугзява
すぐに 切り分けて, 掛けた, 掛け棚を作って。 その あとで 魚を
тэгэселиэму. Абуга, цаява уминдээси, исэнээни, онодэ Паблика
さばいた。 父は お茶を 飲んでから, 見に行った, どのようにパブリクが
ёуктэсинэсээмэни. Бу, сугзява тэгэсими мугуэси, олоктолиэму
調べに行ったかを。 私たちは 魚を さばき 終わって, 支度をした,

дигалагафи. Абуга эмэгисини, дигаасиэси, зугдиги гэнилэгэфи,
食事をするために。父が 戻って来て、 食べてから、 家に 帰るために
тэусилиэму улэвэ, сугзява, дүсивэ. Абуга тэлүсусини:
積み込んだ、 肉や 魚、 荷物を。 父が 言う：

— Бага тинэри аяди исэнэсээни. Сэбиэ сэуди сээдээни, ути
「坊や(パブリク)は昨日よく見回った。 まず 櫂で こいだ。 その
амялани гаугади солоони. Угбэдигэлэ инээси, угдаи онёктогиги
あと 竿で のぼった。 浅瀬まで 来て、 ボートを 岸に
таңдааси, дигээфэ гэнээни цайхи. Хугулэнигдэ инээни. Утала
引っ張り上げて、 岸沿いに歩いた、 先へ。 端まで 行った。 そこに
инээси, илиэни, угадиги амайхи эмэгизни. Куту марга баата!
着いて、 立ち止まった。 そこから うしろへ 戻った。 とても 偉い 子だ。
гэлээсэ ыйни биэ. Эсэй гэлэ, сита?
恐がり ではない。 恐くなかっただろう、 息子よ」

— Миндүлэ мёундэ бисини, ими гэлэээми? Буйвэ эсими
「ぼくには 銃も あった、 どうして 恐いか? 獣を
исэтэнэ гээ, мунялиэ!
見つけなかったのが残念だ、 まったく」

Бу инендээси, анала унагиэму: абуга ялцанаани, би
私たちは笑って、 舟に 乗り込んだ： 父が 舵を取った。 私は
зулемдинээми, (1/2) Паблика дуламдилиэни, Митэ уггади ээрилиэни.
前に座った。 Пабрикは 真中に座った。 ミーチャは ボートで くだった。
Утэбэдэ сээдээму зугтиги. Суу хай гугдаа бисэ, бу Сяиңэтиги
こうして こいだ, 家まで。 日は まだ 高かった, 私たちが シャインに
эмэгиңэу。
戻ったとき。

Бу гадиэму улэ, сугзя какта биадү элэ бизэңэни. Бу ня
私たちが持ち帰った肉, 魚は 半 月分に 十分 だろう。 私たちはまた
цанагиэму уивэ, гагдэугиэму. Биндээси, гоутулэгиэму тэумэни.
草取りした, 畑を。 二度繰り返した。 それから, 土寄せをした, 全部。

Ути амялани абуга ня хэлинэлигэ солойхи. Мунди гизэ
その あとで 父は また 気がせいた, 上流へ。 私たちと 一緒に
гулинээти цоптоусэ сусу, Аваңка сэниңэди, Намуңка сэниңэди,
出かけた, 片目 おじさん, Аванка おばさん, Намунка おばさん,
Миливана Боряди. Утэбэдэ солоому ила анадү. Абуга, цоптоуса
Миливан, Пори́яと。 こうして 上流へ向かった, 三艘の舟で。 父と 片目おじさんは

мэнэ угдадифи, би Митэди, Аваржа Намуҗади, Миливан Боряди
自分の ボートで, 私は ミーチャと, Аванкаはナムンカと, ミリワンは ボーリャと
аанади солоому. Миливан Боряди мэнэ угдафи ана уэлэни
舟で のぼった。ミリワンと ボーリャは自分の ボートを 舟の 上に
тэуэти.
積んでいた。

Саяси экини инэлисини, абуга цоптоусэди, битала агдааси,
昼食の ときが 近づいた。父と 片目おじさんは 岸に 着いて,
мунава аласилиэти. Бу нуатитиги иинэусу, хаунтасилиэти:
私たちが 待っていた。私たちが 彼らの所に 着くなり, 尋ねた:

— Адима зоүрвэ акизэфи саясилэгэфи? (2/3) Ни адимэ
「何匹 コクチマス を 突こうか, 昼飯にするのに。 だれが 何匹
дигазапаниэ? — нитаундилэни хаунтасити.
食べるか?」 一人ずつに 尋ねる。

— Би омомо.

「私は 一匹」

— Би зубэмэ.

「ぼくは 二匹」

— Би омомо таласизэңэи, гагдавани олоктосисэвэ дигазапани.

「ぼくは一匹は 生で食べる, もう一匹を 煮たのを 食べる」

Тэүмэни таңиэси, нуати, угдади солоймиэ, акити зоүрвэ, бита
全部 数えてから, 彼らは ボートで のぼって, 刺した, コクチマス を, 浅瀬の
кялани оҗкойвэни. Ути амялани экиэси, олоктойти антадига зэүвэ.
そばで餌を漁っているのを。その あと 停泊して, 支度した, 女たちが 食事を。
Цайхи, дигами мугуэси, сикиэгдэ гоундоу. Сикиэ дигалафидэ
さらに, 食べ 終わってから, 夕方まで こいだ。 夕 食のためにも
утэбэдэ акиэти.
こうして(魚を)刺した。

Миливан Боряди Улимала экиэти, бу цайхи гулинэему.

ミリワンは ボーリャと Урмаで 停泊した。私たちは先に 進んだ。

Цоптоусэ гайсини абугава Улигааланиэ солологофи. Сэбиэ бу гиэ
片目おじさんは 誘う, 父を, Улунгаまで のぼるように。はじめ私たちは一緒に
солоому. Митазала бу амясааму, Зямчугули сололоми нихэему.
のぼっていた。メタヘザで私たちは 遅れた。ジャムチュグ沿いに のぼろうとした。
Абуга анана эсини хули ути ёгосоли, утэми эсини саа, илэдэ
父は 久しく行ったことがなかった, この支流沿いに。それで 知らなかった, どこが

моҗо эдэмэни. Нуати ый зулиэлэни хулисээти, угэми саати, 枝だまりになっているかを。彼らはこの前 通っていた。それで 知っていた, илэдэ моҗонэмэни. (3/4) Моҗоло инээси, экиэму. Оно нихэээфи? どこが枝だまりになっているかを。枝だまりに 着いて, 止まった。どう しよう? Амайхи, Сагдиулиэтиги датаҗизэфи? Куту гоо. Утэмду абуга 戻って, 本流に 出ようか? とても 遠い。そこで 父は угдаи моҗоли таҗдаани. Мунтиги мудаҗизэси, бэлэсиэни бу аанава 小舟を枝だまり越しに引っ張った。私たちの所に戻ると, 助けた, 私たちが 舟を таҗдаувэ. Зээ таҗдаами мутуйсиу, пир тигдэлигэ. Угдава 引っ張るのを。やっと引っ張り 終わると, ひどく 雨が降り出した。小舟を кумтээси, дигэнээму хэгилэни. Маҗга гоодэ эсэ тигдээ. Гайти 裏返して, 隠れた, その下に。あまり 長くは 降らなかった。じきに сигэнэгэ. Няҗга аласиндээси, гулинээму цайхи. Абуга угдаи やんだ。少し 待ってから, 出発した, 先へ。父が 小舟で зулиэлэ солойни, бу Митэди аанава гоундоу. Анава би яҗцайми. 前を のぼった。私と ミーチャは 舟を こいだ。舟を 私が 舵取りする。

Уэлэгимизэ, исээму эгбэнэ гигдэсэвэ. Утаду Пиаҗка Гягду 支流を出て, 見た, テントが張ってあるのを。ここで Пянка・ギャグドゥが уакцаани. Нуандини гиэ бээни ситэни Вася, нуани сэҗгини 狩をしていた。彼と 一緒に 彼の 息子の ワーシャ, 彼の 娘婿の Камандига (наму кялани багдиэни нуани адигама ситэдини). Каманҗига (海 岸に 住んでいた, 彼の 娘と一緒に)。Нуатилэ экиэму саясилэгэфи. Эгдимэ улэвэ уати, тимана 彼らの所で 停泊した, 昼食をとるために。たくさん 肉を 獲っていた。明日 җэнилэгэфи нихэйти. Гягду дианайни: 帰ることに していた。ギャグドゥが 言う:

— Оло амясау уакцалагафи, буи эгди.

「ここにとどまれ, 狩をするために。獣が 多い」

— Пэгээҗэу, — абуга диаҗкини, — дигами амялани тээти солёло

「やってみよう」 父が 言った。 「食べた あとで, もっと 上流で

аҗасинээҗэу. (4/5)

野営する」

Сагдиулиэтиги пудёули датаҗизэси, солойхи солондоому. Утала 小舟を本流に 支流を通過して 出てから, 上流に のぼった。そこで адиливэ тулээси, эгбэнэвэ гигдээму. Абуга угдаи ня солойхи 網を 仕掛けて, テントを 張った。父は 小舟で さらに上流へ

солоони Ниҗка бясатигини, угадиги тимадулэ, зэмпувэ ёуктэсимиз,
のぼった, КИТАИСКИ・クリュチ(中国泉)まで。そこから明日 入り江を 調べながら,
ээрйзэрэни. Сикиэ, дигааси, пуагизэму. Тимэдулэ адиллэ
くだって来る。夕方, 食べてから, 寝た。翌朝 網を
ёуктэсинэсэму. Замба зоурэвэ аситэгиэму, омо саагди гуэсэ таани.
見に行った。十匹の コクチマスを獲った。一匹の大きなカワカマスがかかっていた。
Эмэгиэси, зэптэлэгэфи олоктоому, сугзява тэгэсиэси, сайдандээму.
帰ってから, 食事の 支度をした。魚を さばいて, 塩漬けにした。
Саивэ эгдимэ хэбуэму. Абуга саани, солойхи гоотиги рэнэзэрэ,
塩を たくさん 持って来ていた。父は わかっていた, 上流に 遠くまで 行くと。
утэми хэбуэни зубэ бочкава, вай килэ саивэ. Суу гугда
それで 持って来た, 二 樽を, 二十 キロの 塩を。日が 高く
эдэйсини, абуга ээрэни.
なって, 父が くだって来た。

— Пианкадигэ гулирзэти, — гуҗкини, — буивэ тэу игбэсигизэси,
「ピアンカたちは 帰った」 言った。 「獸を 全部 追い散らして,
уакцаванакцайни Гягду, онофи ни бини ути. Би муйсиэми, нуани
狩をさせようとする, Гягдуは。何てやつ だ, あいつは。俺は 思った, 彼は
нёула дигалагани улэвэ бундээзэ. Онофи бити утигэту?
子供が 食べるように 肉を 残すだろうと。何てことだ, あいつらは。
Буазэгэлэни няггадэ оболэйти, лалиес, элэй биес.
森では ちょっとでも分け合うもんだ, 飢えていようが, 満腹だろうが」

— Эди хоно, минтидэ уазағафи, бу ыйму лали, (5/6) — Митэ
「驚くことはない。ぼくたちも狩をすればいい。ぼくらは飢えていない」 ミーチャが
утэбэдэ дианкини.
そう 言った。

Гагда нэрини, тимадула, абуга мунава цайхи хэбуэни солойхи.
翌 日, 朝 父は 私たちを さらに 連れて行った, 上流に。
Соломиз, Сигонкулэ инээму. Утала Суаҗка Диндэ уакцаани.
のぼって, ШГОНКまで 来た。そこでは САНКА・ジンデが 狩をしていた。
Нуандини гизэ мамасани, тэу ситэнэти. Толя цоо ай, нуани
彼と 一緒に 妻と 全部の子供たち(がいる)。トーリヤが一番兄さんで, 彼は
миндиги омо сээди сагди, хоҗтогугу тэу нэпумэйдэ. Би Толява
私より 一 歳 上だ。ほかの子は みな 年下ばかりだ。私はトーリヤを
мунялиэми, нуани эмусэ амий бэлэсини. Гээ нихэлисини, Диндэ
かわいそうに思う。彼は 一人で 父親を 助けている。へまを やると, ジンデは

коҗкойни нуамани. Бу эмэу экиндини, нуати дигазаҗати омо
татак, 彼を。 私たちが着いたときに, 彼らが 食べるものは 唯一
пазасэнэ бисини. Диндэ улэвэ уакцами чилайни. Абугэду
トウモロコシ粉だった。ジンデは 肉を 獲ることが できない。 父に

тэлурусивэни догдиэми би:

話しているのを 聞いた, 私は:

— Онодэ буйсими, ыймидэ саа, алидэ тиаливэти кяҗадигэ.

「どうやって近づいても, (なぜか)わからないが, いつも逃げてしまう, アカシカどもは。

Мамасаидэ гяҗа нэҗини кэсивэ гэлэйни. Сугзява зэмпулэ акими
妻も 毎 日 成果を待ちこがれている。魚を 入り江で 刺して,
дигаванайми ситэдигэвэ. Ёудэ бивэни, ыйми саа.
食べさせている, 子供たちに。 何が あるのか, わからない」

— Биидэ кэсэйми, бата амини. Алидэ тиаливэйти, ыйми мэдэ.

「俺も 辛い, 親父さん(子供の父)。 いつも 逃げられてしまう, 気づかずに。

Ёу амбани доони?

何の 悪魔が ついたか?」

— Ый ёухи солоу? — хаунтасини Диндэ. (6/7)

「今 どこに のぼるか?」 尋ねる, ジンデは。

— Нёололэ инэлэгэми нихэйми. Би ситэнэй мэнэ анад

「ニョーロまで 行こうと 思う。 俺の 息子は 自分の 舟で

солойти, сугзямамидэ. Зоуҗэ бита цоҗдоулэни ляси эгди, угава
のぼる, 魚をとりながら。コクチマスが岸辺の 水溜りに とても 多い。こいつを
акисити, адилилэдэ тааванайти. Эу лали буу. Сунду имэнэзэҗэу
刺す。 網で かける。何がひもじいか, 俺たちは。おまえたちに置いて行こう,
сугзява, бу эгдимэ адилилэ тааваҗкиму。

魚を。 俺たちはたくさん網に かけた」

— Асаса, баата амини. Эзэҗэй оҗмо си бэлэсиэвэй, — Диндэ

「ありがとう, 親父さん。 忘れない, あんたが助けてくれたのを」ジンデは

дианайни.

言う。

Утала салясиэси, цайхи гулинээму. Сикиэнэ инээму Нёоло

そこで 昼食を取って, 先へと 向かった。 夕方 着いた, ニョーロの

даталани. Битала пяҗцазава гигдээму, иҗгулэ зампава гигдэгиэсидэ.
河口に。 岸辺に 片屋根のテントを張った。 すぐに 蚊帳も 吊った。

Дигасиэси, абуга гулинээни Нёоло ёгосолинидэ. Бу, җуаги

食べてから, 父は 出かけた, ニョーロ 支流に沿って。 私たちは 寝る

зулиэлэни, бита мээлэни адиливэ тулэнээму. Ути амялани, поупу
前に, 岸の 端に 網を 仕掛けた。その あと, 暗く
эсигисини, нуагизэму. Сайна, маңга дэуэму бизэ, иңгулэ нуаму,
なってから。寝た。 きっと ひどく 疲れていたのだろう, すぐに 眠った,
ыйми тоосидэ. Тимээдулэ Митэ сюгизэни минава, адиливэ
夢も見ずに。 翌朝 ミーチャが起こした, 私を, 網を
гаңнагилэфи. Адилилэ лясси эгди зоупэ таани. (7/8) Утава бу,
取って来るために。網には 大変たくさんのコクチマスがかかっていた。これを私たちは
тэумэни тэгэсигизэси, сайдээму бочкала. Гоодэ ыйми бизэ, абуга
全部 さばいて, 塩漬けにした, 樽に。 ほどなくして, 父が
ээрини солёдиги Сагдиулиэли. Дигасизэси, нуагизэни. Бу анад
くだって来た, 上流から 本流に沿って。 食べてから, 彼は寝た。 私たちは 舟で
багяза аасатиги нэнээму. Уталадэ эгди сугзя. Утава акисилиэму.
対岸の 支流に 行った。 そこにも たくさんの 魚。 それを 刺し始めた。
Митэ мыңмэди, би зогбоди. Митэ дианайни:
ミーチャは ヤスで, 私は 銚で。 ミーチャが 言う :

— Сагдяхкувэмэй акие.

「大きいのだけを 刺せ」

— Зогбоди сагдивэмэй ыйти акину, — инейми би.

「銚では 大きいのしか 刺せない」 笑う, 私は。

Зогбоди би зогтилэндимэй акими.

銚で 私は 投げてばかりいた, 刺すのに。

— Эгдимэ эзэңэфи аки, — гунэйми би.

「たくさん 刺さないでおこう」 言う, 私が。

— Аа, эзэңэфи. Сикиэ адиливэ тулэнээңэфи оло, — Митэ

「ああ, そうしよう。夕方 網を かけよう, ここに」 ミーチャが

дианагини.

答える。

Ня, тэумэни тэгэсизэси, сайдээму. Абуга куту гоо нуани. Бу
また, 全部 さばいて, 塩漬けにした。父は 大変長く寝ていた。私たちは
зубэ муда дигасизэму, ня цолоктоому, нуани хайси нуани. Бу
二 度 食事をした。再度 支度をした。彼は まだ 寝ていた。私たちは
сааму: нуани тяси дэуйни, догбо тигдээсэйни, цамактава
わかっていた: 彼はひどく 疲れている。夜 雨が降る, 蚊に
дигаванайни, угэми тэу нихэу, нуани эку нуалагани, аяди
食われる。 だから全部(自分たちで)した, 彼がゆっくり眠れるように, よく

дэунцэлэгэни. Суу эеңилисини, абуга мягдагизэни. Нуани
休めるように。日が沈み始めて、父は起きて来た。彼が
дигалагани, (8/9) бу зэувэ угдигизэму。
食べるように、私たちは食事を暖め直した。

— Сугзява ляси эгди тэгэсизэву исэйми. Сайдагизэу? — нуани
「魚を ずいぶんたくさんさばいたのを見た。塩はしたか？」 彼は
хаунтасини。
尋ねる。

— Аа, бочкала тэуэси, сайдагизэму, дулугафа эдээни, — Митэ
「うん、樽に つけて、塩をした。半分は なった」 Мичага
дианагини。
答える。

— Маңга, маңга, тапчи эдэвэнэу, утаатэнэ, нэмиктэсизэси, суулэ
「偉い, 偉い, いっぱいにしろ。今度は 半身におろして, 日に
вагивэнэу, няңга сайдандааси, утитэнэ аси хый бизэңэни。
干せ, 少し 塩をしてから。そしたら すごく うまく なるぞ」

— Иркэ, абуга, угтэбэдэ нихэзэңэу。

「わかった, 父さん, そう するよ」

— Гоотиги эдиу хули, ый оду эгди сугзя, буйдэ баптазаңани。

「遠くへは 行くな, 今 ここには 多い, 魚が。獣にも出会うかもしれない」

— Бу угтэвэдэ нихэу。

「ぼくたち そう する」

Ути амялани гоо диасизэму. Абу тэлүңусизэни, онодэ кяңава
この あと ずっと 話をした。父は 話した, どうやってアカシカを
тяливэңкими。
取り逃がしたか。

— Абуэй, ими гэгбисити Сигоңкуди, ёу, утала сугалади
「父さん, どうして名づけたの, シゴンクと。何か そこで スキーで
сигосизэти? Ни сигосизэни? — хаунтасизэму бу абугава。
滑ったの? だれが 滑ったの?」 尋ねた, 私たちは父に。

XXII

— Анана утаухи тэу маңга нимэй гыйнигэсилэфи
「昔 あそこに 皆 強い 者ばかりが 競争しようと
омосиктэсигиэти. Нёуладигэдэ бисити, наонзакадигэдэ бисити,
集まった。 子供も いた, 少年も いた,
егдигэдигэдэ бисити, нинтадигэдэ бисити, амялээ антадигада
若者も いた, 大人も いた。 のちには 女たちも
сигосими гыйнигэсигиэти. Уэ кицодигини сугалади сигонооти
滑るのを 競った。 山の 頂上から スキーで 滑った,
зубээс-илиас муда, эктигдэ уэ таңкилэни экимиз, кицо ээтигини
二, 三 回。 急に 山の 中腹で 止まって, 頂上の方
дэгдизи хуугиэти, ути амялани ня цайхи сигонооти. Утэбэдэ
顔を 向けて, その あと また 先へと 滑り降りた。 こうして
гыйнигэсигиэти ути удэлэ, утэми Сигонькуди гэгбисигиэти.
競った, その ときに。 それで シгоньку(滑る山)と呼ぶようになった」

— Сиидэ гыйнигэсигэи, абу?

「あなたも 競争したの, 父さん？」

— Эсимиз. Би багдий зулиэлэни вадиеэти. Сагди унугуди
「しなかった。俺が 生まれる 前に やめた。 大病(天然痘)で
ляси эгди ни будэктээти. Ути амялани вадиеэти гыйнигэсими.
大変 たくさんの人が 死んだ。 その あと やめた, 競争するのを。

Бй сагими, бай-бай вадиеэти. Куту сэбзэңкэ бисини!

今 思えば, 残念だ, やめたのは。 とても おもしろかった」

— Хоңтогугу буава ими утэбэдэ гэгбисигиэвэти сайну? (1/2)

「ほかの 場所を どうして そう 呼ぶようになったかを 知ってる？」

— Ими атами саа? Саймиз тэумэнидэ, минду саңтадигэ тяси

「どうして知らないものか? 知ってるとも, 全部。 俺に 年寄りが よく
тэлуңусидугэ. Амяла ня би тэлуңусизэңэи. Бй, онёвэ сами,
話した。 あとで また 俺は 話してやろう。 今は, 字を 知っているから,
тэумэни онёсагиуэңэ, ситэдигэй.
全部 書きとめるといい, 子供たち」

— Би сагди эдээси, тэумэни онёсигизэңэй, — дианайми би.

「ぼくが大きくなったら, 全部 書きとめる」 言う, 私は。

— Би тэумэни тэлуңусизэңэй, ёудэ саңтадиги догдиэми. Си

「俺は 全部 話そう, 何でも 年寄りから 聞いたことを。 おまえは

амяла эзэҗэи оҗмоги?

あとで 忘れるんじゃないか？」

— Ая, ый би куту аяди зоҗигими, эзэҗэи оҗмо алидэ.

「大丈夫, 今ぼくはとても よく おぼえる, 忘れない, いつでも」

— Га, ситэдиҗэ, би ня аҗасинэзэҗэй зэмпулэ, суутэнэ адиливэ

「さあ, 子供たち, 俺は また 夜明かすする, 餌場で. おまえたちは 網を

тулэнэу ути асала акисиэлэфи.

仕掛けに行け, この浅瀬で, 魚を刺した所で」

Утэбэдэ дианаймиэ, абуга тэтигилиэни хыйгий, тэгэй, уҗтай,

こう 言いながら, 父は 身に着けた, ズボンと, 上着と, 靴を.

пэмпувэдэ тэтигиэни, җамакта эгдимэ элэгэни иктэмэси. Дигасиэси,

頭巾も かぶった, 蚊が たくさん 食わないように. 食べてから,

гулиҗкини Сагдиулиэ ээлини. Бу, няҗга кэптэндээси, адиливэ

出かけた, 本流の 側に沿って. 私たちは, 少し 横になってから, 網を

тулэнээму. Митэ дианайни:

仕掛けに行った. ミーチャが言う :

— Тимана диэзэ аасала гая (2/3) ситэвэни аактасинэзэҗэфи,

「明日 奥の 浅瀬で カモの 子を 捕りに行こう.

сагдҗку эдэктээти таумиэ ситэнээни.

大きく なった, 野ガモの 子が」

— Оно завазаҗафи утигугувэ, куту пакиди дигэсивэти воктоло?

「どうやって捕まえるの, そいつらを. とてもうまく 隠れているのを, 草に」

— Дигэнэйсити, аяди галактазаҗафи воктоло.

「隠れたら, よく 探すんだ, 草の中を」

— Ута оно нихээзэфи?

「それをどう するの?」

— Абугади гиэ хэҗкизэҗэфи, гая ситаванитэнэ буаду бузэҗэфи,

「父さんと 一緒に お祈りするんだ. カモの 子を 神様に 供えよう,

кэсивэ гэлээзэҗэфи.

幸運を お願いするんだ」

— Иҗкэ, ага.

「わかった, 兄さん」

Тимадулэ, адиливэ аситэнэҗиэси, тэгэсилиэму сугзява. Куту

翌朝 網を 上げに行って, 処理した, 魚を. とても

эгди таани. Бочкава тапчи сайдаҗиэму, вээлини тҗк-тҗҗ диҗэҗиэму

たくさんかかった. 樽を いっぱい 塩漬けにした, 上から しっかり 重石をした,

сагди золоди, бочкава дукпуди дайгиэму. Абугэ, эмэгиэси,
大きな 石で。樽を 枝で おおった。父が 戻って来て、

тэлурусини:

話す:

— Сагди лажава исээми, ули кялини рэнэйвэни. Бай эсими
「大きな オオカミを見た, 川の そばを 歩いているのを。むだに
мёундала, буй анчи бивэни сай бисиэ, мёундаламусэй.
撃たなかった。獣が いないのを 知っていたら, 撃ただろうが」

— Янами?

「どうして?」

— Нявани сиэси, гадимусэфи зугтиги. Премиява таулалэмусэфи
「皮を 剥いで, 持って帰る, 家に。賞金を もらえるだろう,

ути тугундини. (3/4)

この ことで」

— Бу бочкава залуэму сугязи, абуэй.

「ぼくたちは樽をいっぱいにした, 魚で, 父さん」

— Асаса, батадигэ. Улэвэ уаси, иңгулэ зугтиги гулиңизэңфи.

「ありがとう, 子供たち。肉を 獲ったら, すぐに 家に 帰ろう」

— Тиманаңи хэңкизэфи, абу? Таумиэ ситэвэни заваналагами

「明日 お祈りするの, 父さん。野ガモの 子を 捕まえに行こうと

нихэу бу нэңуди, — дианайни Митэ.

思う, ぼくは 弟と」 言う, ミーチャが。

— Цээ, мутэми, заванау, тимана хэңкизэңфи.

「そうだ, できれば 捕まえに行け, 明日 お祈りしよう」

Абуга ңуагиэни. Бу адиливэ айсигилиэму: илэдэхэм хэгдэгээни,
父は 眠った。私たちは 網を つくろい始めた: どこも 破れていた,

сагдяңкуди саңанактаани. Сиэктэди тэумэни саңадигиэму адиливэ.
大きく 穴があいていた。針で 全部 つくろった, 網を。

Сикиэ ня бита эзелэни тулэнэзэңу. Омонэңини кай саңадиэму,
夕方 また 浅瀬の 端に 仕掛けに行こう。一日 ずっと 修理した,

сикигэнэ мугуэму. Абуга, мягдагиэси, эку зампала кэптэйни.

夕方に 終わった。父は 目をさまして, 静かに蚊帳の中で 横になっていた。

Сайна, муйсини, ими ня кэсэвэнэйни уакцаулэ? Сэвэхивэ эсими
きっと 考えている, なぜ また 苦しめられるか, 獵で。お守りを

хэбу нихэйни? Утэбэдэ бисихини, тиманаңи ямда хэңкиузэңэ.

持たないでいるからか。そう だったら, 明日 何としてもお祈りすべきだ。

Дигалафи олоктооси, абугава хаунтасилиэму, илэдэ метеостанца
食べる 支度をしてから、父に 尋ねた、 どこに 測候所が
бивэни.
あるかを。

— Ый тѣҗово солооси, ванимиэ унакта эдэйни, ути унакта
「この 湾を さかのぼると、長い 水域に なる。 その 水域の
таҗкилэни бини. (4/5)
中ほどに ある」

— җэнэзэфи утаухи, исэнэзэфи?
「行こう、 そこへ。 見に行こうか？」

— Ый экэлэ анчи. Алидэ ня эмээси оухи, угалагдэ
「今は 暇が ない。 いつか また 来たら、 ここに、 そこまで
солозоҗофи.
のぼろう」

— Бу мэнэ солозоҗоу.
「ぼくたちは自分でのぼる」

— Эзиу. Тѣҗо мэлэни моҗотиги ляси эектэнэйни, эмусэ
「だめだ。 湾の 向こうでは枝だまりに向かってとても流れが速い。一人では
ээзэҗу кокпиги угава дулэнэйми. Сугзямау оду, гая ситаванидэ
できない、 そこを 通ることは。 魚を獲れ、 ここで。 Камоの 子を
завалагами нихэу.
捕まえに行くがいい」

— Иркэ, абу. Эзэҗу соло утаухи. Оло сугзямазаҗау.
「わかった、 父さん。 行かない、 そこへは。 ここで 魚を獲る」

Абуга гулинээни амялани, бу җэнээму бита диэни асатиги.
父が 出かけた あとで、 私たちは 行った、 浅瀬の 向こうの 入江に。
Эҗмээ аса бисини. Гая ситэнэни баа-ба сусактаати, дихи гайти
広い 入江 だった。 Камоの 子が あちこち 逃げた。 岸に すぐに
туктиэси, илэдэхэм дигэнэктээти. Бу, анава агдаймиэ, актасилиэму
あがると、 どこでも 隠れた。 私たちは 舟を 着けて、 追いかけて始めた、
бугали, сакгай долини. Утэмду ногоому тэумэни. Сим-сим
岸伝いに、 ヤナギの 茂みの中を。 たちまち 見失った、 全部。 シーンと
эдээни. Тэу дигэнээти. Галакталиэму. Баагэ Митэ омомэ,
なった。 皆 隠れた。 探し始めた。 見つけた、 ミーチャが一匹。
бугдилэни тьяк-тяҗ завани. Гая ляси пататаналиэни. Бэеди элусим
足を しっかり つかんだ。 Камоは 激しく あばれた。 体は 十分に

гаянаани, дактяланитэнэ офоти тэу (5/6) эсини багди, утэми
カモになっているが, 翼には 羽が すべて 生えていない。それで
диэликцэми ыйни мутэ. Аанатиги гадиэси, зээ укиэтигини
飛ぶことが できない。舟に 持ち帰って, まさに 横木に
хэкэлэгэфи нихэй бисэу, гая, бугдий цуптилиймиэ, улитиги
縛りつけようとして いたら, カモは 足を 放した拍子に, 水に
хэтигэнээни. Иргулэ ёухикэ сэмээни. Бу галакталиэму. Дихи эсэ
跳び込んだ。すぐに どこかへ 消えた。私たちは 探した。岸には
тукямаа, ули дуйхини эсэ хуинэ, ана хэгилэнидэ анчи. Илэ
あがっていない, 水の中には もぐっていない, 舟の 下にも いない。どこに
дигэнээни? Ана киилимди моо тэхэни улилэ бисини. Галакталиэму
隠れたか? 舟 すれすれに 木の 株が 水面に あった。探した,
утала. Би, улитиги кузуэси, тэхэлэ сажава исээми. Ути дуйхини
そこを。私は 水面に かかんで, 株の 隙間を 見た。その 中を
этэҗимиз, исээми, онодэ гая, лагбанаабэдэ моо тэхэтигини,
のぞくと 見えた, どのようにカモが, 貼り付いたように木の 株の所に
кэптээни экукудэ。
いるかが, じっとして。

— Агай, оду бини гая.

「兄さん, ここに いる, カモは」

— Аласие, би мыҗмэди акиндээҗэй.

「待ってろ, ぼくが ヤスで 刺そう」

— Янами? Би җалади дактялани тьяк-тяҗ завазаҗэй, си иргулэ

「どうして? ぼくが手で 翼を しっかり つかむから, 君は すぐ

бугдивэни хэкэе.

足を しばって」

Утэбэдэ дианаймиэ, экэ туҗгалами җалади гая бэелэни. Экуку
そう 言って, そっと 触れた, 手で カモの 体に。じっとして
бини. (6/7) Тэмиэндэмиэ, дактялани тьяк-тяҗ завами. Ляси
いる。触れながら, 翼を しっかり つかんだ。激しく
пататаналигэ, утэмду таҗдагиэми аанатиги. Митэ иргулэ хукуди
あばれた。そのまま 引っ張って来た, 舟に。ミーチャがすぐに 紐で
бугдивэни бойени, ана укиэтигини тьяк-тяҗ хэкэгиэни. Ути амялани,
足を しばった。舟の 横木に しっかり 縛りつけた。その あと
ниэҗэфи оундэймиэ, инектээму бу。
汗を ぬぐって, 笑った, 私たちは。

Ааса даталани адиливэ тулээси, эмэгиэму эгбэнэтиги. Суу
入江の 端に 網を 仕掛けてから, 戻った, テントに。 日が
ээрини зулиэтэни, дигасиэму, гаядудэ буэму. Эсинидэ дига. Мэнэ
沈む 前に, 食事にした。 カモにも やった。 食べなかった。 自分たちの
кялафи аяди хэкээси, догбогисини нуагиэму. Эгдэжкээ, ими ёудэ
そばに ちゃんとしばってから, 夜になって 寝た。 おもしろいことに, なぜ何も
ыйни тоосиптэ? Маңга дэуэму бизэ бу, утэми аяди нуаму.
夢を見なかったか。 ひどく 疲れた のだろう, 私たちは。 それでよく 眠った。

Тимадулэ, суу уилэ дэгдэйсини, абуга эмэгиэни, бу хайси
翌朝, 日が 上に あがってから, 父が 帰って来た。 私たちはまだ
нуаму. Тоовэ илагисэи, угдизилиэни зэувэ, цаявэдэ. Митэ нёндэ
寝ていた。 火を 起こして, 暖めた, 食べ物と お茶を。 ミーチャが 先に
мягдагиэни. Абуга, гая ситэвэни исэмие, агдаани. Би тээги
起きた。 父は カモの子を 見て, 喜んだ。 私が 起きた
амялани, адиливэ аситэнэгисээму: (7/8) хай эгди зоуңэ таани.
あとで, 網を はずしに行った。 またたくさんコクチマスがかかった。
Дигасиэси, тэгэсиэму сугзява, абугатэнэ пудэркувэ воктоди уони.
食べてから, さばいた, 魚を。 父は 人形を 草で 作った。
Сугзява маабумэ маадайтиги янагиэму. Мундулэ утэмпи маадаи
魚を 麻布の 袋に 私たちは入れた。 私たちには そんな 袋が
иландимэ тай бисини. Эниңэ хэбүвэнээни.
三つ も あった。 母が 持たせた。

Бу салясилэгэфи олоктоу агдандини, абуга сактайла мявава
私たちが昼食をとるために準備しているあいだに, 父は ヤナギの茂みに 祠を
уондоони хэңкилэгэфи. Ути амялани иңгулэ хэңкинээму.
作った, お祈りするために。 その あと すぐ お祈りした。
Хэңэфулээси, илиэму мява зулиэлэни. Абуга, ёукэ дианамие, тоовэ
ひざまづいて 立った, 祠の 前に。 父は 何か 言いながら, 火を
иландаани, хэңкилиэни, Митэдэ хэңкилиэни, битэнэ эмнэтээ
燃やした。 お祈りした。 ミーチャも お祈りした。 私も 一度
хэңкиндээси, эку хэңэфулэсээми. Хэңкиэми амялани, абуга кусигэди
お祈りして, じっと ひざまづいた。 お祈りした あと, 父は ナイフで
гая мёолэни ёукэ хуктэндээни, утэми ути иңгулэ будээни. Ня
カモの首の所を 何やら 切り裂いた。 すると そいつはすぐに 死んだ。 また
хэңкиндээси, зэувэ, гая сакявани тоолэ нэдээму. Ути амялани,
お祈りしてから, 食べ物とカモの 血を 火に ささげた。 その あと,

эгбэнэтиги рэниэси, гайти офодизэму гаява. (8/9)

テントに 戻って、ただちに羽をむしった、カモを。

— Эмдэвэни хуктэндээси, кофоло ролоктогийэу гая ситэвэни,
「内臓を 抜き取って、まるまま ゆでるんだ、カモの子を。

аадайсини, имоди какчигиэу улэвэни, угатэнэ салясизэңэфи.
ゆであがったら、油で いためる、肉を。そしたら 昼飯にしよう」

— Синдулэ аи биндэси бисээ, абу. Оңмоофи куңгэдэуэңэвэ.
「あなたに 酒が あったのに、父さん。忘れた、つぐのを。

Дигами куңгэдэзэңэфи? — Митэ хаунтасини.

食べるときに つごうか?」 ミーチャが 尋ねた。

— Аа, дигасимизэ, гая улэдини гиэ бузэңэфи лоубатуду.
「ああ、食べるときにカモの肉と 一緒に お供えしよう、神様に」

Абуга нуандаани. Бу, улэвэ адаванааси, аласиэму нуани
父は 寝た。 私たちは肉を 料理して、 待った、 彼が
мягдайвэни. Омо часа хэңкини нуандаани абуга. Мягдааси,
起きるのを。 一 時間 近く 眠った、 父は。 起きて、

диаркини мунду:

言った、 私たちに:

— Багадигэй, би сайми, су дэувээву буазэгэлэни. Улэвэ уамизэ,
「子供たち、俺はわかる、おまえたちは疲れた、森で。 肉を 獲ったら

иңгулэ гулиңизэңэфи зугтиги.

すぐ 帰ろう、 家に」

— Ая, абу, татизэму. Сэбзэңкэ. Андале ый аңани Дабаула

「大丈夫、父さん、慣れたよ。楽しいよ。アンドレイは今年 峠(の学校)に
нясулэнэзэңэни, ня али хулиэзэңэнидэ, нидэ ыйни саа, — Митэ
勉強に行く。 また いつ 来れるか、 だれも わからない」 ミーチャが

дианагини. (9/10)

答えた。

— Га, салясизэфи, ситэдигэ. Дигами амялани дэумпиндэзэңэфи,
「さあ、昼飯にしよう、子供たち。 食べた あとで 休もう。

угаатэнэ рэнэзэңэфи уакцанами, сугзяманами. Би Нёлоли уэлэлини
それから 行こう、 狩に、 魚獲りに。俺はニョーロ沿いに支流の入り口を通過して
ээңизэңэни.

くだって行こう」

— Бу ня адиливэ тулэнэзэңэу.

「ぼくたちはまた網を 仕掛けに行く」

— Хай бита цондолини түлэнэу, тимадула гайти гагилэгэфи,
 「また 浅瀬の先に 仕掛ける, 明日 すぐ はずせるように。
 зугтиги рэнифидэ бие.
 家に 帰るかもしれない」

Зэувэ мохотиги куңгэдээси, зээ дигалиэму бисэу, утэмду
 食べ物を 椀に ついで, まさに 食べようと した, そのとき
 идигикэ токё эмэгээ, тигдэ пир, мунава гайти нюктувэнэгээ, бу
 どこからか 雲が 現われて, 雨が ザーッと, 私たちをたちまち ずぶぬれにした。私たちは
 пярцазава хугиэму эди зулиэтигини, тигдэдэ хугигэ бу этигиу, бу
 テントの 向きを変えた, 風の 前の方へ。 雨も向きを変えた, 私たちの方へ。私たちは
 ня хугиэму элэтиги, утаузэтигидэ мунтиги, мэлэхиди суатигэсидэ,
 また向きを変えた, こちらに。そこへ 私たちに向かって, バケツで かけるように
 тигдэлигэ хайси, ня хугигиэму сэбиэ бисинтиги, хай тигдэ
 雨がたたきつけた, さらに。また向きを変えた, 最初あった方に。またも 雨は
 утаузэтиги хугиэни。 Бу мохоу тапчи тигдэ улинимэйди залугэ。
 そちらへ 向きを変えた。私たちの椀は すっかり 雨 水だけで 満たされた。
 Утагэнэ, абуга, уйхи исэсими, нямалиэни лусамади。 Онодэхэм
 すると 父が 上空を 見て, 悪態をつき始めた, ロシア語で。どのようにも
 нямаани。 Тигдэ эктигдэ вадигээ, токётэнэ баа-ба элэтиги
 悪態をついた。雨が 突然 やんだ。 雲は ちりぢりに
 диэлигидугэ。 Ёу бисини ути, би ыйдэхи ыйми эгзэги。
 消え去った。 何だったのか, これは。私は 今でも わからない。

XXIII

Ути амялани, элэдээхи дигааси, абуга тэлуңусилиэни:
 このあとで, 腹いっぱい 食べてから, 父が 話し始めた:

«Ана-наа, ана-наа, омо йоходу чуваси багдиэни。 Амилэ,
 《昔 々, ある 村に 貧乏人が 住んでいた。父も
 энилэ анчиди, хамулэнидэ, хуназинидэ тэу гие будэктээти сагди
 母も なく, 兄弟も 姉妹も みな 一緒に 死んだ, 大きな

унугуди. Утала багдийгэту нинтадига гяҗа зуани фаҗсанаати, 病氣(天然痘)で。そこで 暮す 男たちは 毎 夏 ニンジン採りに行った, олондовэ галактаати. Заатуҗа сээ юйсини, ути наонзака Чоу Сенニンжинを探した。十五 歳になって, この 若者は нинтадигэди гие хуликтэсилиэни. Омо зуани кай аактасиэни 男たちと 一緒に 出かけた。 ひと 夏 ずっと 付いて回った, нуани нинтадигэвэ, ёудэ эсини баа, утэми кэҗкуди эмэгиэни. 彼は 男たちに。 何も 見つからなかった。それで 手ぶらで 戻った。 Гуасаҗани хай җэнээни олондовэ галактанами. Хай ёудэ эсини 翌年 また 行った, Нинжинを 探しに。 また 何も баа. Илентий зуаду хай җэнээни олондовэ галактанами. Зуадэ 見つからなかった。三年目の夏にまた行った, Нинжинを 探しに。 夏も дулэнэлигэ, нуани хай ёудэ эсини баа. Тэуниҗэ җэниктээти 過ぎて行ったが, 彼は また 何も 見つけなかった。全員 戻った, зугтигифи, эгдимэ олондовэ улэгиэси. Манзукэ ути олондо 自分の家に, たくさん Нинжинを 掘って。 満洲人が その Нинжинの тугундини мэҗмумэ диава буйни. Айсимэ диади ниидудэ ыйни ために 銀 貨を 与える。 金 貨では だれにも тамаги, утэмду аяди ёуктэсини олондовэ, ёукэ галактаани. (1/2) 払わない。それでも よく 調べていた, Нинжинを。何か 探していた。 Нидигэ муйсити: «Яма олондовэ галактайни ути манзукэ? 人々は 思った: 「どんな Нинжинを 探しているのか, この 満洲人は。 Сайна, бообоймэ олондовэ галактайни. Яма бини ути きっと 靈験あらたかなニンジンを探しているのだ。どんなのだろう? この бообоймэ олондоо?» Хаунтасикцэйми, хагзайти. 靈験あらたかなニンジンとは」尋ねるのは 気がひける。

Чуваситэнэ иҗ-иҗ галактайни. Гяҗа нэҗини хулини омо уэ 貧乏人は 根気よく 探している。 毎 日 出かける, ある 山の огдолини. Догбогисини, якпа даталани аҗасини. Эмнэ, җуагими 斜面に。 夜になって, 溪谷の 口で 夜を明かす。 あるとき, 寝る зулиэлэни, диаҗкини: «Ня илама нэҗини галактааси, җэнизэҗэи 前に, 言った: 「あと 三 日 探したら, 帰ろう, зугтиги, ути амялани алидэ эзэҗэи фаҗсана. Кэсилэ анчи 家に。 その さき, 絶対 Нинジン採りはしないぞ。運が ない бими бизэ би». Утэбэдэ дианаймиэ, кэптэгиэни җуалагами. のだろう, 俺は」 そう 言うと, 横になった, 眠るために。

Тоосиэниэс, цэээ мягдази исэниэс ути мафасава. Нуани
夢を見たのか, 本当に目覚めて見たのか, その老人を。彼の
дилилэни нюктэ цаам исэптэйни. Ыйми хэлинэ, дианайни:
頭は 髪の毛が真っ白に見えた。 急がずに 言う:

— Баатэй, би сайми си зобойвэй, утэми бэлэсими.

「若い, わしは知っている, おまえが頑張っているのを。だから助けてやる。

Тимана, ыйми хэлинээ, тэгие. Дигасиэси, якпава солое, хоҗто
明日, あわてずに 起きろ。 食べてから, 谷を さかのぼれ。別の
якпа даталаниэ инэе, утала зуу ули баагдимиз, тоҗёнойти。
谷の 入り口に 出る。そこで 二つの川が 出合って, 湖になっている。
Ути тоҗё хээни нёом исэптэ, утаухи (2/3) этэҗие。
その 湖の 底は 青く 見える。そこを のぞき込め」

— Ёу исэээми тоҗё хээлэни?

「何が見えるのか, 湖の 底に」

— Исэтэйзэ ёудэдэ. Цайхи мэнэ саатыйзэ, оно нихэузэҗэвэ,
「見えるだろう, 何か。それからは自分でわかるだろう, どうすればいいかを」

— утэбэдэ дианаймиэ, мафаса анчигдэ сэмээни.

そう 言うと, 老人は 忽然と 消えた。

«Ёу бисэ ути? Тоосиэми? Цэээ мафаса эмэээни? Сайна,

「何だったのか, これは。夢を見ていたのか? 本当に老人が来たのか? きっと

тоосиэми бизэ, цэээ җуами, догбо дулэнээни бубу, җэгзэм
夢を見た のだろう。確かに 寝て, 夜が 過ぎたんだ。 明るく

инэҗиэни. Эзэҗэй хэлинэ би тэгими. Ая, кокпизэҗэи ёудэ
なっている。急がないでおこう, 俺は 起きるのを。よし, うまくいけよう。何を
нихэйми». Утэбэдэ муйсимии, кэптээни чуваси. «Исээнэээми би
やっても」 そう 考えながら, 横になっていた, 貧乏人は。「見に行こう, 俺は

утава». Тэтигимиз, якпали уйхи гианаани. җэнэмиз, исээни
それを」 服を着て, 谷沿いに 上流へ 歩いて行った。行くと, 見つけた,
хоҗто якпа датавани. Зуу ули баагдиэлэти, цэээ, тоҗё бини,
別の 谷の 口を。 二つの川が 出合う所に, 確かに 湖がある。

хээлэни золо җэгзэм исэптэйни. Утаухи исэсилиэни чуваси。
底に 石が はっきり 見える。そこを のぞき込んだ, 貧乏人は。

Утэмду исээни ули долони олондовэ. «Ими ули долони юэни
すると 見つけた, 水の中に ニンジン。 「どうして水の中に生えているのか,

ути олондо?» Гоо исэсиэни ути олондоотиги. «Уливэ

この ニンジンは」 ずっと 見ていた, その ニンジンの方を。 「水を

уминдэээми би няргадэ». Зээ кузулэми нихэни, ути имикэ
飲もう, 俺は ちょっと」 ちょうど身をかがめようとして, 彼は なぜか
дилий уйхи уйндээни. Утэми исээни ути олондовэ. Хутаам
頭を 上に あげた. すると 見つけた, そのニンジンを。(実が)赤い色で
нуагигини исэсини. (3/4) Экээ кятигини рэнээни. Бйни цээ
彼の方を 見ていた. ゆっくり そばに 行った. 信じられない,
ути олондо бивэни. Гоо ралади завасиэни хуталиги иктэвэни.
それがニンジンであるのを. 長いこと手に 取っていた, 赤い 実を.
Олондо сагдидэ эсини биэ. Улэгиэси, исэни, онофидэ
ニンジンは 大きくは なかった. 掘ってから, 見た, どんなふう
бисимэни ути олондо. Ни бэени бэкулэдэ, дилини, ралани,
であるかを, この ニンジンが. 人の 体 みたいだ, 頭, 手,
бугдини, бокуни цаам, мэңмубэдэдээ. Утава вактала каптагиэси,
足. 色は 白, 銀色みたいだ. これを 樹皮で 包んで,
гулиңиэни зугтиги.
帰った, 家に.

Нигэту инейти: «Чуваси эмэгиэни, сагди олондовэ баани.

人々は 笑う: 「貧乏人が 帰って来た. 大きな ニンジンを見つけた.

Бй ляси баянагизэңэни. Ха-ха-ха!» Тэуту бисини чуваси.

これで 大金持ちになるぞ, ハハハ」 黙って いた, 貧乏人は.

Манзука, нуамани исэмиэ, хаунтасилиэни:

満洲人が 彼を 見て, 尋ねた:

— Баатэй, ёу гадией?

「若いの, 何を 採って来た?」

— Омотоо ница олондовэ баами, исэвэнэкцэмдэ хагзафи.

「一つだけ 小さな ニンジンを見つけた, 見せるのも 恥ずかしい」

— Хэбуе, би исэлэгэи, эди хагза. Сайна, би ути

「持って来い, わしが見るから. 恥ずかしがるな. ひょっとしてわしはその

олондовэ аласими бизэ.

ニンジンを待っていたかもしれない」

— Иңкэ. Хэбузэңэи би синду тимана, нярга дява таулэйдэ

「わかった. 持って来よう, 俺はあんたに 明日. 少しの お金をくれるだけで

ая.

いい」

Тиманаңи хэбуэни ути олондовэ манзукэду. Талумэ каптава

翌日, 持って来た, この ニンジンを 満洲人の所に. 樹皮の 包みを

аситэгисини, исээни манзука ути олондовэ, угэбэдэ (4/5) иаи
開いて, 見た, 満洲人は この ニンジンを。こうして 目を
бугдаам гоо исэсиэни, угэми тяси агдаани.
見開いて 長いこと見ていた。そして 大変 喜んだ。

— Си ый саа, ямадээ олондовэ баами. Би илама арани
「おまえは知らない, どんな ニンジンを見つけたか。わしは 三 年
аласими ути олондовэ. Си баазааивэдэ саами, угэми аласиэми
待っていた, このニンジンを。おまえが見つけるとわかっていた。それで 待っていた
синава, эсими гулиңи одиги. Синду ый олондо тугундини
おまえを, 去らずに, ここから。おまえに この ニンジンの ために
омо конзо айсимэ дява бузэңи, аси бая ни бизэңи си. Си
ひと 鞆の 金 貨をやろう。たいそう金持ちになるだろう, おまえは。おまえの
олондоңитэнэ бообоймэ бини. Утава уалигэту нидигэду
ニンジンは 靈験あらたか なのだ。これを 軍 人たちに
дигаванализ, куту маңга эгди куйнэйти, угэми нуатиди ниидэ
食べさせたら, ものすごく 大きな 力を出す。そしたら 彼らに だれも
эзэңи галуу. Утэмпи бини си баи олондоо. Асасаа, баата,
かなわない。 それほどなのだ, おまえが見つけたニンジンは。ありがとう, 若いの,
кутуу кэсихи бий!
本当に 運のいいやつだ」

Угэбэдэ дианайми, бугиэни конзовэ, тапчи айсимэ дяxivэмэй.
こう 言いながら, くれた 鞆を, いっぱいの 金 貨を。

Бйни цэээ чуваси, хаунтасигини:
信じられずに, 貧乏人は 尋ねた:

— Цэээ ути эгдилэңикини айсимэ дява минду бугий ути
「本当にこんなにたくさんの 金 貨を 俺に くれるのか, この
олондо тугундини?
ニンジンの ために」

— Цэээ, баата, цэээ! Гаагие конзои, гадие зуктиги,
「本当だ, 若いの, 本当だとも! 受け取れ, 鞆を。持って帰れ, 家に。
мамасалае, ситэдигэвэ эгди бае. Ая (5/6) битэйзэ! — угэбэдэ
嫁をもらえ, 子供を たくさん作れ。達者で 暮せ」 こう
дианааси, манзука, олондовэ каптагиэси, гулиңиэни мэнэ
言うど, 満洲人は ニンジンを 包んで, 帰って行った, 自分の
буатиги.
故郷に。

Чуваси зукэ зугтиги ийни амьтала, нийдигэ эмэктээти,
貧乏人は かりうじて家に 入った, そのあと, 人々が 押しかけて来た(ので).
дява идумэнээти. Чуваси конзои дулугафа хулэмиэди идумээни.
金を 借りに来たのだ。貧乏人は 靴 半分 以上を 分け与えた。
Нуандулэни эсигиэни диази, мамасалаани алагдига адигатиги
彼のもとに 残った 金で, 嫁をもらった, 美しい 娘を
(хагалатиги)¹⁾, багдилиэни аядидэ. Мамасани эгди ситэвэ баани.
(娘を)。 暮し始めた, 幸せに。 妻は たくさん 子供を 生んだ。
Минти омо нуати ситэти зээни бифи.»
われわれは一つの彼らの 子孫ではないだろうか》

— Абуэй, си дианай бисэи, минти сагди одоофи луса ситэни
「父さん, あなたは 話していた, ぼくたちの ひい祖父さんが ロシア人の子供
бисимэни.
だったことを」

— Ути амиу ээлини. Утитэнэ би эний ээлини бисини.

「それは 父方の方だ。 今のは 俺の 母方の方 だった」

— Аа, утэбэдэ бисинеу. Сэбзэжкээ ути. Минти ёудэхэм

「ああ, そう だったのか。 おもしろい, これは。 ぼくたちはいろいろな人の

ситэни бифи.

子供 なんだ」

— Утэбэдэ бини. Утэмду минти удедигэ биифи.

「そういうことだ。 それでも われわれはウデへ だ」

— Ни загбалини. Уде бифи, цэээ ути.

「だれが反論するか。 ウデへだとも, 確かだ, これは」

Ути амьлани гоо тээму тэу-тудэ. Ни таундини мэнэ долой
この あと ずっと座っていた, 黙って。 人 それぞれに 自分の胸の内を
муйсини. (6/7)

思っていた。

Суу эежилисини, абуга ня уггади Сагдиулиэли солоони. Бу
日が 沈みかけて, 父は また ボートで ビキン川沿いに のぼった。 私たちは
эзезэ бита цондоулэни адилива тулэнэлэгэми нихэму. Абуга
下流の 岸辺の 水たまりに 網を 仕掛けに行こうとしていた。 父が
дулэнэйсини, бу кэптэндээму, утааси адиливэ тулэнээму. Экээ
出て行ってから, 私たちは 横になった。それから 網を 仕掛けに行った。 静かに

эенээму ути асатиги. Иэфинээси, исээму аса хугулэни сагди
куддта, соно 入江まで. 舟で行って, 見た, 入江の 端に 大きな
поузэвэ. Митэ мёундэлэни иргулэдэ, поуза хаата уйхи хэтигэриэни.
ノロジカを. Мичаが撃った, すかさず. ノロジカはあわてて岸の上へ跳びはねた.
Маали нагдайсини, буи угэбэдэ хэтигэнэйни. Анава агдааси, Митэ
弾が あたると, 獣は こうして 駆け出す. 舟を 着けて, Мичаは
исэнээни, гоодэ ыйми биэ, нуани юкялагини поузэвэ. Анала
見に行った. ほどなくして, 彼は 引きずって来た, ノロジカを. 舟に
тэугиэси, дианайни:
積んで, 言う:

— Мявалани нагдаами, зубэ муда хэтигэнээси, будээни.
「心臟に 命中した. 二 度 跳びはねて, 死んだ.

Ыйнэри таласизэрифи.

今日 生でたべよう」

— Би нярга илэкпэсизэриэй чидяйвэни, — гулкими би.

「ぼくはちょっと味見する, 腿肉を」 言った, 私は.

Адиливэ тулээси, сологиэму эгбэнэтиги. Эмэгиэси, иргулэ
網を 仕掛けて, のぼって帰った, テントに. 戻って, すぐに
сиигему поузэвэ, улэвэни дэкэлэ лоогиему. Митэ хайвани
解体した, ノロジカを. 肉を 掛け棚に 吊るした. Мичаは 肝臓を
таласилиэни, битэнэ чидяйвэни (7/8) сайдайми дигалиэми. Эгдимэдэ
生で食べ出した. 私は 腿肉を 塩を付けて 食べた. たくさんは
эсими дига. Ыйми аю би нялиги улэвэдэ сугзэвэдэ. Митэ
食べなかった. 好きじゃない, 私は 生の 肉も 魚も. Мичаは
гудиевэни таласиэни, би эмэй баами. Ути амялани, цаява
胃を 生で食べた. 私は 吐気がした. その あと, お茶を
умигээси, жуагиему.
飲んで, 寝た.

Тимадулэ, зэувэ олоктооси, адиливэ аситагиему. Зоурэвэ
翌朝, 食事を 支度して, 網を 上げに行った. コクチマス
тэгэсиэси, янагиему танзама маадайтиги. Суу уилэ дэгдэйсини,
さばいて, 塩漬けた, 布の 袋に. 日が 上に のぼってから,
абуга нёололи ээрини, угда писигдэ улэвэ тэугиэни. Инектэми,
父が ニョーロ沿いにくだって来た. ボートいっぱいまで肉を積んでいた. 笑いながら
битала агдани экээдэ. Бу угда уклэлэни завааси, нярга
岸に 着けた, ゆっくり. 私たちはボートの横木を つかんで, 少し

таңдандааму.

引っ張り上げた。

— Аbugэй, буа кэсивэ буэни бизэ, угда тапчи улэвэ гадий.

「父さん, 神様が 幸運を くれたんだね。ポートいっばいの 肉を 獲って来た。

Сагди энивэ уай бизэ, иэ анчи бини бубу, — бу тяси агдааму.

大きな メスジカを獲ったんだね, 角がないんだ もの」 私たちは 大 喜びした。

— Ситэдигэй, цээ буа бэлэсини. Сагди баи бий энивэ уами.

「子供たち, 本当に 神様が助けてくれた。大きな 子なしの メスを 獲った。

Дигасими мутуэси, бочкала сайдазэңэфи улэвэ, хукуйду элэгэни

食べ 終わったら, 樽に 塩漬けしよう, 肉を, 暑いから

нялумэли.

腐らないように」

Бу, гайти дукпувэ букгасинэсээси, уңтигиэму (8/9) улэвэ,

私たちはすぐに枝を 折りに行ってから, 降ろした, 肉を。

дукпуди дайгиэкэ ээму. Аbugа, лоосо улэвэ исээси, дианайни:

枝で おおって おいた。父は 掛けてある 肉を 見て, 言う:

— Би догдигэй су мёундэлэйвэу, муйсиэми, гая уайти бизэ.

「おれは聞いた, おまえたちが撃つのを。思った, カモを 獲ったのだらうと。

Су поузэвэ уау. Маңга, маңга баагадига.

おまえたちはノロジカを獲った。偉い, 偉い, 子供たち」

Дигааси, няңга дэунцэндээму. Аbugа тэлуңусиэни:

食べてから, 少し 休んだ。父が 話した:

— Сэбиэ сигисава исээми. Эсими мёундэлэ, ути сикиэ

「はじめ 当歳ジカを見た。撃たなかった。こいつは 夕方

диганагиэни. Саами, сагди кяңа тэнэ оугиэмэни. Иэбэдэ,

食べに戻って来た。わかっていた, 大きなアカシカが初めて出て来たのを。オスみたいに

догбо дулаңкилэни оугиэни. Кяланигдэ буйсиэси, улилэгдэ

夜 中に 現われた。近くまで 寄って, 水の中で

тугбуэми, дииниги элэгэми даудаңала улэвэ. Битатиги таңдааси,

倒した, 岸から 引きずらなくていいように, 肉を。浅瀬に 引っ張って行って,

сиэми, угэми тугэди эсими ээңи.

皮を剥いだ。それですぐには 戻れなかった」

— Мунава ими эсэи гэнэсэ?

「ぼくたちをなぜ 呼びに来なかったの?」

— Гоокиэ бисини угаухи.

「遠かったんだ, そこまで」

— Абуэй, си сайну, бугиэти идумэфи дява ути чувасиду?
「父さん, あなたは知っているか, (人々は)返したのか, 借りたお金をあの貧乏人に」

— Эситиэ! Яма идифи бугизэпэти, нуати тэуниңэ зоңку бисити.
「返すもんか! どんな借金を返すだろうか。彼らは みんな 貧し かった。

Чувасидэ эсини гэлэги (9/10) нуатилэ наңдава. Бйдэхи эсити
貧乏人(だった若者)も請求しなかった, 彼らに 借金を。 今まで (だれも)
буги.

返していない」

— Мундулэдэ эгдимэ дява идумээти саяңкэдигэ. Си ади муда
「うちでも たくさんのお金を 貸した, シャインの人たちに。あなたは何 度

газивэнэй бисэй эгди дява фронтатиги.

送って いたか, たくさんのお金を前線から」

— Ээ, ситэдигэ, оңмоеу ути наңдава. Саяңкэдигэдэ зоңкуди
「ああ, 子供たち, 忘れろ, その 借金を。 シャインの人たちも貧しく

багдити. Ая, минти этэгэми, ня эгди дява таулагизэпэфи.

暮している。大丈夫, 俺たちは働けば, また たくさん お金を かせげる。

Лалими эзэпэфи будээ. Си, Андале, нясулае цайхи, ая багдилэми.

飢えて 死にはしない。おまえは, Андレイ, 勉強しろ, この先, よく 暮らすように

Митэвэ чилами каявасими нясулэлэгэни. Уакцазаңаимэй муйсини.

ミーチャをできなかった, させることを, 勉強するように。狩をすることばかり考えている」

— Би синава эмусэ ыйми зобовэнэкцэ. Би синду бэлэсизэпэи

「ぼくはあなたを一度も 困らせていない。ぼくはあなたに 手助けしようとしている,
уакцаулэ, — Митэ дианаани, инектэмиэдэ.

狩で」 Мичаが言った, 笑いながら。

Цая умиэси, улэвэ сайдагизэму бочка тапчидэ, маабумэ

お茶を 飲んでから, 肉を 塩漬けた, 樽 いっぱいに。麻布の

маадайвэдэ залуэму. Холоптэмэни эсиму сайдаги.

袋にも 詰めた。残ったのは 塩漬けにできなかった。

— Диндэ ситэнэни дигалагати бузэпэфи. Сайна, лалити

「ジンデの子供が 食べるように あげよう。 きっと 腹をすかせている,

утигэту. (10/11)

あいつらは」

— Зоупэвэдэ бузэпэфи дигалагати элээдэхи, — дианау буу.

「コクチマスも あげよう, 食べるように, 腹いっぱい」 言う, 私たちは。

Ути амялани, тэумэни тэугиэси, гулиңизэму бу зугтиги. Ули

この あとで, 全部 積み込んで, 出発した, 私たちは 家に。 川は

нярга мудэндээни, утэми бу анау, угдау тугэди ээлиэти. Каялулэ
少し 水かさが増えていた。それで私たちの舟もボートも 速く くださった。カヤルで
абуга дианайни:

父が 言う:

— Би су эниңэзиу оло багдиэму. Си, Андале, оду багдиэй
「俺はおまえたちの母さんとここで暮していた。おまえは、アンドレイ、ここで生まれた、
боло. Си багдиңэи, би буазэгэлэни уакцаами. Су эниңэвэу, ути
秋に。おまえが生まれたとき、俺は 森に 狩に行っていた。おまえたちの母さんを、この
иңенилэңкини бихини, эмусэ хоңто кавала ятасивэнээти даеу
寒い中 だったが、一人で 別の 小屋で 生ませた、おまえらのおじさんの
мамасати. Илэдэхэм зугэ гэктиэни, иманандаани бисэ утэлиэңини.
奥さんたちが。どこも 氷が 張っていた、雪も降って いた、そのとき。

Онодэ синава ятасиэми, эний тэлуңусигээ.

どんなふうにおまえを生んだか、母さんが話しただろう」

— Нярга тэлуңусиндээни. Би амяла аяди хаунтасигизэңэи.

「少し 話してくれた。ぼくはあとで よく 聞いてみよう」

Утэбэдэ эеңиэму, Митэ угдади, бу абугади — аанади. Какта
こうしてくだって行った、ミーチャはボートで、私は 父と 舟で。半
нэңини дүлэнэйсини, инээму Сигоңкулэ. Диндэ хайси угаду
日 過ぎて, 着いた, シゴңクに。ジンデは まだ そこに
бисини. (11/12) Дигазаңати ёудэ анчи, сугзявасэнэ нярга
いた。 食べる物は 何も ない。魚だけを 少し

акиндээни зэмпулэ. Ый, ули мудэду, чилаани сугзява акими:
刺していた, 入江で。今は 水が 増えて, むずかしかった, 魚を 刺すことが。
ыйни исэптэ мудэду зоуңэ. Абуга хула улэвэ тэумэни бугиэни,
見えない, 増水で コクチマスが。父は 余った 肉を 全部 やった,
диңмивэ, цазавадэ. Сугзявада имэнээму нуатиду. Диндэ
米も, トウモロコシ粉も。魚も 残した, 彼らに。ジンデが

тэлуңусини:

話していた:

— Чилаами би уакцайми. Ыйми загувэнэ. Аликээ

「困り果てた、俺は狩をすることに。獲れない。 いったいいつ

тиаливэйтидэ, ыйми мэдээ.

逃げるのかも, 気づかない」

— Ая, бата амини, ый амялани уала эдээңэи. Эли дигалами

「大丈夫、親父さん、 この あとでうまく行くようになるだろう。十分食うものが

анчи эдэйсини, эли маңгади кэсэвэнэйни. Утэбэдэ биини, — утэбэдэ
なく なんと, ますます悪い めぐり合わせになる。そういうものだ」 こう
гүңкини абуга.
言った, 父は。

— Асаса, бата амини, цэээ билисини, ый догбони, тима
「ありがとう, 親父さん, そのとおりだったら, 今夜か, 明日の
догбони пэгэээңи.
夜, 頑張ってみよう」

— Пэгэе, ямда уазаңаи.
「頑張れ, 何か 獲れるだろう」

Саясиэси, гулиңиэму. Гэргэлэ куту гэ буа бисини. Ляси
昼食を取ってから, 出発した。ゲング地区ではひどい難所があった。ひどい
моңоноони. Моңо агдалини каңгясади ули эейни. Утала агдааси,
枝だまりになっていた。枝だまりの間に 細く 水が 流れている。そこで 止まって,
абуга угдава сэбиэ эемугиэни, дигээфэ амайхи эмэгиэни, эзелэ
父は ボートを 先に 通した。岸伝いに 後に 戻って来た。岸に
угдава гуэси. Илантуңэ анала унагиэси, (12/13) амядалиэму.
ボートを 繋いで。三人で 舟に 乗り込んで, 後ろ向きに進めた。
Утэбэдэ ана амядини эеңиэму ути саңалиидэ. Цайхи гээ буа
こうして 船 尾から 抜けた, この 水路を。その先 難所は
анчи. Улимала инээси, аңасиэму. Тимадулэ гоо ңуаму, эсиму
ない。ウリマに 着いて, 夜を明かした。翌朝 ずっと 寝ていた。別に
хэлинэ, ямда бади иинэгизэңэу зугтиги. Уакцаугэту тэу зугтиги
急がずに, どうやら 早く 着きそうだ, 家に。 狩人たちが みな 家に
ңэниэти. Сайна, улэвэ уаси эеңиэти.
戻っていた。きつと 肉を 獲って くだって来たのだ。

1) адига を хатала と言い換えている。ここではどちらも「若い女性」の意味。なお語尾は
当初 -ва (対格) で書かれていたが, 後に著者が -тиги (方向格) に訂正した。

XXIV

— Абуэй, тэлүпусие, онодо уалиэми, — кэлэу бу.

「父さん, 話して, どう(戦争で)戦ったか」頼んだ, 私たちは。

— Азанами тэлүусикцэми. Ёу аяни ути уали? Ни

「話したくない。何の いいことか, この戦争は。人が

гяңа нэрини миңгади будэктэйти. Кугу нилифи угава зоңигими.

每 日 千人も 死ぬ。とても 恐ろしい, これを 思い出すのは」

— Идиги ңэнэй уали буатигини?

「どこから 行ったの, 戦地に」

«Сэбиэ Спаскала гоо бисиму, татусиэти мунава, онодээ

《はじめ спаскалаに 長いこと いた。訓練した, 俺たちを, どうやって

уалиузэңэвэ. Утадиги юле биалани, эшелололэ тэуэси, Москва
戦うかを。そこから 七月に, 軍用列車に 乗って, モスクワの

этигини хуэцэди хэбуэти. Москватиги бологисини иинээму.

方に 汽車で 連れて行った。モスクワに 秋になって 着いた。

Утадиги Сталинградтиги каялафи, мунава татусисилиэти.

そこから スターリングラードに 送るために, 俺たちを 訓練した。

Сталинградава ээлилэгэу каяти боло, ноябрьду. Сэбиэ хуэцэди

スターリングラードを守るために派遣した, 秋に, 十一月に。はじめ 汽車で

ңэнээму, ути амялани бигали лохой гианааму. Догбомэй

行った。そのあと 荒野を 徒歩で 進んだ。夜だけ

ңэнээму, инэңитэнэ, наава улээси, ңуаму. Ути буаду

進んだ。昼間は 地面を 掘って 眠った。この 地方には

онёктомэй эгди, хэңэлэгдэ юйни бугди. Ади догбони

砂ばかり 多い。膝まで 沈んだ, 足が。幾 夜

ңэнэмудэ, ыйми саа, гианами (1/2) ңуау бисэу, зулиэлэ ңэнэи

歩いたか, わからない。歩きながら 眠っていた。前を 行く

гагда акалани хэй нэдэмиздээ. Заңгя алусиэни мунава:

仲間の 背中に 額を ぶつけた。隊長が 説明した, 俺たちに:

— Гагдадигэй, минти оду экизэңэфи, оли немеца

「同志たち, われわれはここに とどまる。ここをドイツ軍が

Сталинградтиги танкади ңэнээңэни, Паулюсэвэ уйсилэгэми.

スターリングラードへ 戦車で 通る, パウルス将軍を 援護するために。

Минтитэнэ эзэҗэфи тинда нуативэ, будэмдэ эзэҗэфи тиндаа.
 われわれは 行かせない, 彼らを。 死んでも 行かせないぞ。
 Фэйтиҗэди сэбиэ бомбава уэсизэҗэти минти дилитигифи,
 飛行機で まず 爆弾を 落とすだろう, われわれの頭上に。
 элэгэфи будээ, аяди улэу наава, долоо дигэнэлэгэфи. Фэйтиҗэ
 死なないために よく 掘れ, 地面を, 中に 隠れるように。 飛行機の
 амялани таҗка эмээҗэни. Утава гранатади, пушкади
 あとで 戦車が 来るだろう。 これを 手榴弾や 大砲で
 магизэҗэфи, утэми минтидэ эгди будээҗэфи. Эзэҗэфи тиндаа!
 撃滅するんだ。 それで われわれも 大勢 死ぬかもしれない。 行かせないぞ!
 Минти буафи тугундини будээҗэҗэфис, немцавэ магизэҗэҗэфис!
 われわれの 国の ために 死ぬか, ドイツ軍を やっつけるか!」
 — Бомба доофо тигмэлисини, оно нихэуэҗэ?
 「爆弾が 命中したら, どう しますか?」
 — Оно нихэээй, утэбэдэ бивэни. Эмнэкцэм тэуниҗэвэ
 「どう するか, そう なるのを。 一度に 全員を
 эзэҗэни магий, ни инихи эсигисини, ни цайхи уалитээ. (2/3)
 倒しはしない。 だれか 生き 残れば, その者が さらに 戦うんだ」
 — Утава самуу бу.
 「それはわかっています, われわれは」
 Гагда нэҗини тимээдула фэйтиҗэдиҗэ бомбава уэсилиэти.
 翌 日, 朝 飛行機が 爆弾を 落とし始めた。
 Бомба тигмээни кэҗтутиги тукиаси, дигэнэми, уагизэҗэни, эли
 爆弾が 落ちた くぼ地に 逃げ込んで 隠れれば, 助かるだろう。
 дигэнээ — хоҗто бомба нагдазаҗани. Омо буала гагдэудигими
 隠れなければ ほかの 爆弾が 落ちて来るだろう。 一つの 場所に 繰り返して
 бомба ыйни нагдаа. Бу тэу, амяла эмэктэгэту удедигэ, гиз
 爆弾は 落ちないだろう。 われわれは皆 あとから やって来た Удеへ人で, 一緒に
 бисиму: Канчуга Мискэ, Канчуга Аҗгеунэ, Канчуга Цайсунэ,
 いた: Канчуҗга・ミハイル, Канчуҗга・ウラҗеーミル, Канчуҗга・ツァイスン,
 Канчуга Хайсунэ, Кукченко Сёмэ, Куиҗка Гэудиҗэ,
 Канчуҗга・ハイスン, Кукчуенко・セミョーン, Квинка・ウラҗеーミル,
 Адын Сатана, олоҗкодигэ, маҗмудигэ Дабаудиги. Нуати имикэ
 Аҗҗан・ドミトリー, Оロンの者たち, ナーナイ人たち, 峠からの。 彼らは なぜか
 минтигимэй агдусээти:
 俺にばかり 頼った:

— Бата амини, си эгдимэй саи, луса буалани, мацму
「親父さん, あんたはたくさん知っている。ロシアの国でも, ナーナイの
буалани багдией. Эди уэнтэ мунава, си анчиди мунава
土地でも 暮した。見捨てるな, 俺たちを, あんたがいないと, 俺たちを
магизээрэти.
(彼らは)全滅させるだろう」

— Су минава догдизу аягидэ. Би ёу дианайхи, ёу нихэу.
「おまえたち, 俺(の言うこと)を聞け, よく。俺が何を言っても, その通りにしろ。
Эзиу олокпоси, эзиу сусаваси таухи-оухидэ.
恐がるな。逃げ出すな, あちこち」

— Иркэ. Си уде заңгяңини бие. (3/4)
「わかった。あんたがウデへの隊長 だ」

Фэйтирэдигэ бомбава уэсилиэти. Ути тирмэйнитэнэ нилифи.
飛行機から 爆弾を 落とし始めた。これが 落ちるのは 恐ろしい。
Куаи тикпи эдэ, ути пигосилисини. Тала-оло тирмэми,
耳が おかしくなった, これが風を切ると。あちこちに 落ちて,
агдибэдэ яйдайни. ңалади куайфи дактимиз, уйхи исэсиу.
雷のように とどろいた。手で 耳を ふさいで, 上を見る。
Бомба тирмэни кэңтутиги туягиэму бу тэуниңэ. Кэңту суңта,
爆弾が 落ちた くぼ地に 走った, われわれはみんな。くぼ地は 深く
эңмэ, сэлэ пайнидэ ыйни тирмэ утаухи. Эмнэ Мискэ уйхи
広い, 鉄の 破片も 落ちて来ない, ここには。一度 ミハイルが 上を
этэңиэни. Утэмду кэңтудиги сусалиэни, зукэ кокпиэми айлани
見た。そして くぼ地から 逃げ出そうとした。かろうじてできた, 腰を
ңалади завами。
手で つかむことが。

— Бата аминиэ, гээ эсээ, бомба минти дилитигифи
「親父さん, もうだめだ, 爆弾が 俺たちの 頭に
тирмэйни, сусазафи хэлибэди, доофо нагдаза.
落ちて来る。逃げよう, 急いで, 命中する」

— Эку тэе, тукца ситэни, ый бомба минти амялафи
「おちついて座れ, 臆病者(ウサギの仔)。この爆弾は俺たちの後ろに
тирмэээңэни. Дили хооңкилэни бий бомба, алидэ эзэңэни
落ちるだろう。頭の てっぺんに ある 爆弾は いつも
тирмэ минтитиги, элэлэ тирмэээңэни. Этэңие, илэ эсигэни си
落ちない, 俺たちの所には, よそに落ちるんだ。見ろ, どこに行ったか, おまえの

бомбай?

爆弾は」

— Цэээ, бата амини. Минти амялафи (4/5) тикэээжэни
「本当だ, 親父さん。俺たちの 後ろに 落ちて行く,

эфилидэ.

今まさに」

Утэмду, кяла агдиндэйбэдэ, бомба тикэгэ.

すると そばで 雷が鳴るように 爆弾が 破裂した。

— Си минава уйсиеи, бата амини, асаса синду.

「あんたは俺たちを助けてくれた, 親父さん。感謝する, あんたに」

Нидигэ эгди будэктээти бомба тикэйдени. Фэйтирэдигэ

人々が たくさん 死んだ, 爆弾の 炸裂で。 飛行機は

диэлигиэти мэнэ буатигифи. Ути амялани иргулэ тапкадигэ
飛び去った, 自分の 国に。 この あと すぐに 戦車が

хокцолиэти, пулемётади, пушкади мёусасимиздэ. Буудэ

攻めて来た, 機関銃と 大砲を 発射しながら。 われわれも

мёусасилиэму идидэхэмдэ: мёундади, гранатади, пушкади. Бу

迎え撃った, さまざまに: 銃や 手榴弾, 大砲で。 われわれは

мэнэ удэлэу адимэкэ тапкава экивэнээму, хоҗтогуу эсити

自分の 陣地で いくつかの 戦車を 食い止めたが, ほかのは

галуги. Немцадига, мунава айлимиэ, Сталинградати

打ち負かせなかった。ドイツ軍はわれわれをかわして, スターリングラードに

гыйкпэнэлиэти. Утадиги минти тапкафи асагдиэти, уалимиэ,

侵攻した。 そこから われわれの戦車が 迎え撃った。 戦って

амайхи хугивэнээти багёудигэ тапкавати. Битэнэ сие баами,

退却させた, 敵の 戦車を。 俺は 傷を 負った,

бугдилэи сэлэ пайдигэни нагдаани. Немцава амайхи уэнтэги

足に 鉄の 破片が 当たって。 ドイツ軍を 撃退した

амялани, минава санитарадигэ цээлэ тэугиэти, би бугдивэй

あと, 俺を 衛生兵が 荷馬車に 寝かせた。 俺の 足を

бинтади каптагиэси. Сэбиэ маҗгадэ эсэ уний. Минава

包帯で 巻いた。 はじめは あまり 痛くなかった。 俺を

газизэжэти зулиэлэни, (5/6) удедигэ омосиэти би цэй кялани.

送り返す 前に, ウデへたちが 集まった, 俺の荷馬車のそばに。

— Янами уэнтэй си мунава? Си анчиди бу будэээжэу, —

「どうして見捨てるか, あんたは俺たちを。 あんたがいないと俺たちは死ぬだろう」

согоми дианайти нуати.

泣きながら言う、 彼らは。

— Оно нихээми би? Су мэми аяди тафясиэу, Сатанэй,

「どう すべきか、 俺は。おまえたちは自分でよく身を守れ。ドミトリー、
си цоо сапта бий, тафясие нуамати аядидэ. Би таусигиэси,
おまえは一番年上だから、 面倒を見ろ、 彼らを よく。 俺は 治ったら、
эмэгизэңэй сунтиги.

戻って来る、 おまえたちの所へ」

Нуати иңамусити, би иңамусими. Сайна, сааму бизэ,

彼らは 泣いた、 俺も 泣いた。 きっと わかっていたのだろう、
алидэ одцайхини эзэңэфи исэги. Минава Красноярскала
決して この先 会えないと。 俺を クラスノヤルスクで
таусиэти. Илэ ути амялани уалиэми, амяла алидэ ня
治療した。 どこで この あと 戦ったか、 あとで いつか また
тэлуңусизэңэй.»

話そう》

— Абуэй, би исэи хауелэ онёсэвэ, синду орденава буэмэти.

「父さん、 ぼくは見た、 紙に 書いてあるのを、 あなたに勲章を 授けると。

Илэ бини ути орденэ?

どこにあるの、 その 勲章は」

— Илэдэ ути хауе эсигиэмэни, ыймидэ саа.

「どこに その 紙が 今あるかも、 知らない」

— Абуэй, бу ути хауелэ нясулэми онёсиэу бисэу, ути

「父さん、 ぼくたちがその紙に 勉強で 字を 書いた。その
амялани илэкэ нодоому. Ямадэхэм хојто хауевэ хай нодосиэму,
あと どこかに 捨てた。 いろいろ ほかの 紙を また 捨てたし、
гузасиэму. (6/7)

破った」

— Ха-хай! Ути су зухулэуэу, битэнэ эниңэвэу даңсими. Ая,

「ハハハ、 これはおまえたちがやったのか。俺は 母さんを 叱った。いいとも、
би инихи эмэгиэмидэ асаса. Орден "Отечественная война II
俺は 生きて 帰っただけで ありがたい。勲章は 『祖国 戦争 勲二
степені" бисэ, замполитэ угэбэдэ диаңкэ. Сайна, минава эсити
等』 だった、 と政治部長代理がそう 言っていた。たぶん 俺を

бааги бизэ. Таусиэми амялани, би элэлэ уалиэми станковый
見つけ出せなかったのだろう。治ったあとで、俺はまた 戦った、固定
пулемётади. Утава алидэ тэлунусизэңэи, ыйтэнэ нуазэфи.
機関銃で。そのことをいつか 話そう。今は 眠ろう」

— Ёу тугундини бузэңэти бисини ути орденэва?

「何の 理由で もらうことになったの、その 勲章を」

— Би зубэ таңкава дагаами.

「俺が 二台の 戦車を やっつけたからだ」

Тимадулэ гоо нуаму. Тоовэ илагисэи, олоктоому зэувэ,
翌朝 遅くまで寝ていた。火を 起こして、支度した、食事を。

цаявадэ хуйсиэму. Дигасисэи, гулиңиэму. Эенэмиэ, абуга
お茶を わかした。食べてから、出発した。くだりながら、父は
цағалалиэни удемэди. Би, зулиэлэ сэудэйми, муйсиэми. Ёудэхэм
歌いだした、ウデへ語で。私は 前で こぎながら、考えた。いろいろ
муйсиэми. Оно уагисэни абуга, ути хэңкини уалими? Ади муда
考えた。どうして 生き残ったか、父は、そこ まで 戦って。何 回
сиэ баани! Инихи эмэгисэни. Цээ, кэсини эгди бини минти
けがをしたか。生きて 帰って来た。確かに、運が よかったのだ、うちの
абугэфи. (7/8) Бу утэбэдэ эеңиуэ, Ульяна Лёуня бооңиэни угдади.
父さんは。私たちがこうしてくだっていると、ウリヤノフ・リョーニヤが追いついた、ボートで。

— Багдифиэ! — гуңкини удемэди.

「今日は！」 言った、ウデへ語で。

— Багдифи, баага, — абуга дианагини, — идиги эеңий?

「今日は、坊や」 父が 答える 「どこから 来た？」

— Улигаадигини. Какта биа уакцаами, ёудэ эсими уа, тяси

「ウルンガから。半 月 狼をして、何も 獲れなかった。ひどく

чилаами. Тиннеди огбёвэ сиеңисэиэми. Сэбиэ, мёундэлэми амялани,
難儀した。おととい ヘラジカを手負いにした。はじめ 撃った あとで、
сагбам тиңмээ, няңга бисээси, пататанализэни, амяла илигисэни,
ばったり 倒れた。少し たってから、ピクピクし始めた。それから立ち上がって、
усавасими, кэгимэ хоотигини туктигисэни. Би муйсиэми: диилэ
よろけながら、岸の 方に あがった。俺は 思った: 岸で
будэээңэни, кулэ сиилэгэи угала. Усавасими, усавасими, ңэнэлигээ,
死ぬだろう、ゆっくり皮をはごう、そこで。よろよろしながら 進んだ。
би, угдаи агдааси, тукаямаами уагилэми, утэмду ыйни тинда
俺は ボートを 着けて、駆け寄った、とどめを刺しに。すると 近づかせない、

мёундэлэлэгэи. Утэбэдэ аактасиэми омо нэҗини кайдэ, эсимидэ
撃とうとしても。そんなふうには追いかけてながら、一日 いっぱい、
бооно。

追いつけなかった」

— Ээ, баата, угэмпивэ иргүлэ уагити. Никтавани кикпэй
「ああ、坊や、そんなときは すぐにとどめを刺すんだ。脊髓を ちょっと
нагдалисини, угэбэдэ бини, сэбиэ сагбаам тигэмэйни, няҗга
かすめると, そんなふうになる。はじめは ぼったり 倒れて, 少し
дулэнэйсини, уагини. Утэми (8/9) тиндагигэй си утава.
たつと, 息を吹き返す。それで 取り逃がしたんだ, おまえはそいつを」

Лёуня лесхозала этэгэйни, уатаҗи нуани, армиядиги эмэгэиси,
リョーニャは森林ソフホーズで働いている。最近 彼は, 軍隊から 戻って,
мамасалани фельдшерцатиги. Мамасани гэгбини Раиса Васильевна.
結婚した, 准医師の女と。妻の 名前は ライサ・ワシリエヴナ。

— Ый догбони Диндэлэ аҗасиэми. Нуандилэни саами, су
「前の 夜は ジンデの所に 泊まった。彼の所で 知った, あんたたちが
эҗиу, улэвэ, сугзява гадиу. Бооҗиэси, гэлэээми, муйсиэмиэ, няҗга
くだっている, 肉や 魚を 持って。追いかけて, 頼もうと 思ったんだ, ちょっと
оболондологоу, мамасатиги оно эмэгизэми, хагзафиэдэ.
分けてくれるように。女房の所に(手ぶらで)どうやって戻るか, 恥ずかしい」

— Оболозоҗэи, бата, ими атами оболо. Би аюми нивэ
「分けてやろう, 坊や, どうして分けてやらないものか。俺は好きだ, 人を
бэлэсими. Си абугадидэ гагдабэдэ багдими.
助けるのが。おまえの父さんとは友達みたいに 暮した」

— Асаса, бата амини.

「ありがとう, 親父さん」

Лёуня куту ая удемэди дианайни. Удебэдэ. Заалилэ инээси,
リョーニャはとても上手にウデヘ語で 話す。ウデヘみみたいだ。トホロまで 着いて,
экиэму битала. Абуга Лёуня зүҗэ бочкава ниэнтилээти. Утадиги
止まった, 岸に。父と リョーニャの二人は 樽を 開けた。そこから
буэни нуандуни улэвэ, маабумэ маадайдиги — зоуҗэвэ. Утала
分け与えた, 彼に 肉を, 麻 袋から コクチマス。そこで
салясиэси, гулиҗиэму зугтиги. Лёуня дианайни: (9/10)
昼食を取って, 帰って行った, 家に。リョーニャは 言う :

— Би нёндо җэнизэми, ёгосоли эҗилэми нихэйми. Ая

「俺は 先に 行く, 支流を くだらうと 思う。気をつけて

эмэгитэүзэ!

帰って！」

— Ая эеңитэйзэ!

「気をつけて行けよ！」

Буудэ гайти ииңему зугдитиги. Эниңэ, хамулау, хунадиу, куту
私たちもすぐに着いた, 家に。母や 兄弟たち, 妹たちがとても
агдаати. Бу заа нэңини хулэмиэ бисиму солёло. Улэвэ, сугзява
喜んだ。私たちは十日あまりいた, 上流に。肉や 魚を
эниңэ аяди тафясигиэни, ниидудэ бундээни.
母が うまく 処理して, 人々に ご馳走した。

XXV

Боңго августа биани бисини. Уйлэ тэу адаани. Элэди
初旬の八月 だった。畑ではすべて実った。満ち足りて
багдилиэму. Бу гусиэму, эгбэсиэму, суулэ какчисиэму. Ули ути
暮っていた。私たちは遊んだ, 泳いだ, 日に 焼いた。川は この
экиндини эсинидэ мудээ. Августа кактани дулэнэйсини, абуга,
時期 まだ増水していない。八月 半ばが 過ぎようとしていた。父は
банзава лаами мутуэси, ня солойхи рэнэлэми дакцаани. Бу гайти
板を 切り出すのを終えて, また 上流へ 行くために準備していた。私たちはすぐに
дүсифи нятиги даудаңалагиэси, аласилиэму абугава. Нуани Геоңка
荷物を 岸に 運んで, 待ちかまえた, 父を。彼は ゲオンカ・
Хыйди гиэ нйахи оуэни. Хыйдэ дүсий хэбуэни. Абуга
へいと 一緒に 岸に やって来た。へいも 荷物を 持って来た。父が
диарқини, нуани минтиди гиэ рэнэзэңэни, гиэ уакцаназаңани. Хый
言うには, 彼は 私たちと 一緒に 行く, 一緒に 狩に行く。へいは
угдади солоони, бутэнэ илантуңэ — анадн. Гагда нэңини
ボートで のぼった。私たちは 三人, 舟で。翌 日
Сивантаилэ иинээму, утала аңалааси, уакцалиэму. Хый, абуга
Швантайи 着いた。そこで 野營の準備をして, 狩を始めた。へいと 父は
угдади хулити, бу анадн Амба деухэтигини инэңи, сикиэ хулиму.
ボートで 出発した。私たちは舟で Анба 支流に 昼間と 夕方 出かけた。

Буйдигэ тэу туктигиэти, илэдэ имэхи хоктоти анчи. Бимизэ, абуга
獸は みな 山に入っていた。どこにも新しい 足跡は ない。しばらくして父が
дианайни Хыйду: (1/2)

言う, へい:

— Си, бата, тимээдулэ, Сивантай ёгосолини солооси, уэлэгие,
「おまえは, 坊や, 朝 シワンタイの 支流沿いに のぼって, 本流に出る。

би Улиматиги җэнээҗэи инэҗи.

俺は ウリマまで 行く, 昼間]

Би анана исэсиэми, онодэ абуга гоувэ куайвэни афилиди¹⁾.

私は 前に 見たことがある, どうやって父が 竿を 削るかを, ナイフで。

Цэк-цэк, нэмнэцэ куаптилэ, томпосибэдэ, тирмэйни хэгихи. Дуэвэни
シュルシュルと薄い 削り屑が うずを巻くように 落ちる, 下に。 先を

сулэймитэнэ, акти-акти афилидэйни. Биидэ гоувэ куалиэми афилиди.
尖らせるときは, サッサッと ナイフを引いた。私も 竿を 削った, ナイフで。

Дуэлэни инээси, абугэбэдэ афилидэкцээми. Сэбиэ кикпэй җэнээни,
先の方に 来て, 父のように ナイフを動かした。はじめは すんなり 行った。

дуэни би тэгэвэй эмугдэ кялини этэндээни, би эсими пэкцэ.

刃が 私の 服を 腹の そばまで 切った。私は 気にとめなかった。

Митэ дианайни:

ミーチャが 言う :

— Экэдээ, эмугдэй хуктэлизэй.

「もっとゆっくり。腹を 切るぞ」

— Ая, абуга утэбэдэ нихэйни бу-бу, ыйнидэ хуктэли.

「大丈夫, 父さんも こう やってるけど, 切ったりしない」

Утэбэдэ дианаймиэ, ня афилидээми, утэмду ути эсэ цуптигэи

そう 言いながら, また ナイフを動かした。するとそれがはずれたではないか,

гоудиги, би уоли хыйгивэ куандймиэ, эсэ этэи улэвэ. Би, эсэйдэ
竿から。私の腿に沿ってズボンを 裂き, 切り通したではないか, 肉を。私は

мэдээ унивэни, иңгулэ хыйгий (2/3) аситээси, исээми афили
感じなかった, 痛みを。すぐにズボンを おろして, 見た, ナイフが

сиэҗисиемэни. Пялам җанаваҗкини. Сақяда анчи, улэ имикэ цаам
傷つけたのを。ぱっくり 開いていた。血も なく, 肉が なぜか 白

бисини, гямаи хутаасэ исэптэлиэни.

かった, 骨が 赤くなって 見えた。

— Би ёу дианаи синду? Эсэй цээ, ый бугаусэ эдээҗэи.

「俺は何と言ったか, おまえに。本気にしなかったから, もう片輪になるぞ」

Лугбава гузалиэси, дамиди лагбанаванааси, каптаани тьяктярдэ.
布きれを 引き裂き, タバコの葉で 押さえて, しばった, しっかりと。

— Абуду эди диана, мэнэ аасигизэжэни, — гэлэйми би агава.
「父さんには言わないで, 自然に 治るから」 頼む, 私は 兄に。

— Няалисини, оно нихээжэфи?
「化膿したら, どう するんだ?」

— Ая, тугэ аасигизэжэни.
「大丈夫, すぐ 治るよ」

Утэбэдэ хулилиэми би, нярга чолоҗолэмидэ. Абуга
そうして 歩き出した, 私は, ちょっと足を引きずりながら。父は

эсинидэ мэдээ. Сикиэ катази унилигээ, догбо чикчинэгиэси. Би
気づかなかった。夕方 ひどく 痛みだした。夜 腫れてきた。私は
эсимидэ хоконо, тэугу кэптээми. Тимадулэ Митэ калагиэни дами
うめき声もたてず, じっと横になっていた。翌朝 ミーチャが取り替えた, タバコの
абдявани. Унимидэ вадиллигээ. Хый, абуга угдади хуликтээсиэти.
葉を。 痛みも おさまった。へいと 父は ボートで 出かけた。

Бу Митэди сугзяманасааму. Сие унини. Хый, эмэгиэси,
私は ミーチャと 魚獲りに行った。傷が 痛む。へいが 戻って
дианайни: (3/4)

言う:

— Ёгосоло иэдигэ оугиэти, би тимэдулэ ня солозоҗэни.
「支流沿いにオスジカが出ている。俺は 朝 また 上流に行く」

— җэнэ, ямду узаҗай.
「行ってよ, 何としてもしとめてね」

Би абугэду ёудэ эсими диана. Нуани сикиэнэ мэдээни би
私は 父に 何も 言わなかった。彼は 夕方 気づいた, 私が

чолоҗолойвэй:

足を引きずっているのを:

— Ими чолоҗолой?
「どうして足を引きずってるんだ?」

— Афилиди нярга эндээми.
「ナイフで ちょっと 切った」

— Маҗга уний?
「ひどく 痛むか?」

— Нярга унини, ая, аасигилиэни.
「ちょっと痛いけど, 大丈夫, よくなっている」

Утэми абуга эсини пэкцэ бизэ.

それで 父は 気にとめなくなったようだ。

Тимээдүлэ Хый гулинэгэ угдади. Бу Митэди илгулэ нуулиэму
翌朝   へイが 出かけた, ボートで。私は ミーチャとすぐに 寝直した,
цайхи. Мягдаусиу, Хый эмэгиэни.

また。起きると,   へイが 帰って来た。

— Ёу мёусэсизе?

「何を 撃った？」

— Кяңавана.

「アカシカさ」

— Ая, маңга, бата. Сагди?

「よし, 偉いぞ, 坊や。大きいか？」

— Аа, туңа гаа. Куту богоо.

「ああ, (角が)五枝ある。とても太っている」

— Бого ими ата бизэ. Элэ бунилиэти дакцайни.

「太って, どうしていないか。じきに 鳴き始める, 交尾のために」

Бу эсимүдэ догди Хый мёусасиэмэни. Абуга дианайни, туңа
私たちは聞こえもしなかった, へイが 撃ったのを。父は 言う, 五
(4/5) муда мёусалани. Дигасиэси, гулинээму улэвэ гэнэгими.
発 撃ったと。食べてから, 出かけた, 肉を 取りに。

Саагди изэвэ уани. Гайти сиэси, эмэгиэму аңатиги. Абуга
大きな オスジカをしとめていた。すぐに解体して, 戻って来た, 野當地に。父が
дианайни:

言う :

— Ый догбони би пэгэнээми.

「今 夜は 俺が やってみよう」

— Пэгэнэе, сусу, би дэунцээңэи.

「やってみなよ, おじさん, 俺は休んでいよう」

Минду куту гээ эдээни. Митэ абугэду диаңкини, би сизэй
私の方は ひどく 悪く なっていた。ミーチャが 父に 言った, 私の 傷が
няйвэни.

化膿しているのを。

— Исэвэнээ сизэй, — диаңкини абуга. Би исэвэнээми.

「見せてみろ, 傷を」 言った, 父が。私は 見せた。

— Гээ эсээ, ыйнэңи зугтиги ңэнизэфи. Пыйтэгисини иңизэңефи.

「ひどいことになった。今日 家に 帰るんだ。暗くなるころには 着くだろう。

Га, хэлибэди тайгисеу дүрсифи. Ситэ бугдини няза; баата, си, сая,急いで まとめろ, 荷物を。息子の 足が 化膿している。坊や, おまえは чаалами, ня уакцае, чаалами, гизэ пэнизефи.

「したければ また 狩をしろ, よかったら 一緒に 帰ろう」

— Оно дианайси, оно нихэтэмизэ, сусу.

「どう 言っても, そう するよ, おじさん」

— Утэми пэнизефи. Улэ бихини, ня ёу уакцаи.

「それなら 帰ろう。肉は ある, また 何を 獲るか」

— Цэзэ, сусу, пэнизефи, би мамасанами Дабаулэ гэнэлэгэми

「そうだね, おじさん, 帰ろう。俺は 女房を連れに 峠まで 行こうと

(5/6) нихэйми.

思う」

Гайти тэумэни тэугиэси, гулициэму. Мявала инээси, саптадигэ, すぐに 全部 積み込んで, 出発した。祠の所にさしかかって, 大人たちは кяра мявавани, боктовэни хуайиэси, буэти, дианаймидэ:

アカシカの心臓と 腎臓を 切り取って, 供えた, 言いながら:

— Ээ, лаубату, асаса, улэвэ уаванаи, нярга тамагиму синду.

「ああ, 神様, ありがとう, 肉を 獲らせてくれて。少しお供えします, あなたに。

Цайхидэ кэсивэ буиэ.

これからも 幸運を 下さい」

Утадиги сята сээдэгиэму. Диктэлэркулэ иинэйсиу, пыйтэгиэни.

そこから 懸命に こぎ始めた。コケモモの湿原まで 来て, 暗くなってきた。

Утадиги дааса бисини Сяицэтиги, гайти иициэму. Зугду энирэ биそこから 近かった, シャインには。すぐに 着いた。家で 母が 私の сиевэи сикиэни куанзакта силэдини, мафа имодини бутуэси,

傷を 洗った, ヤマネコヤナギの汁で。クマの 脂を 塗って,

каптаани. Догбо ая пуами, эсэдээ уни.

包帯をした。夜は ぐっすり眠った, 痛みもなかった。

Тимадула минова абуга хэбуэни медпунктатиги. Би эсими

翌朝 私を 父が 連れて行った, 診療所に。私は 行きたく

чаала. Ыйвэни уни, ёу чаалазами. Абуга, дацсиндээси, зокоони なかった。痛くないものを, どうして行きたいか。父は たしなめて, 押しやった,

воптитиги, мэнэтэнэ зугтиги пэниэни иргулэдэ. Би иеми. Раиса

入り口へ。自分は 家に 帰った, さっさと。私は 入った。ライサ・

Васильевна, минова исэмиэ, инектэми, хаунтасилиэни: (7/8)

ワシリエヴナが 私を 見て, ほほえみながら 尋ねた:

— Изи уний? Илэ унини?

「どうしたの? どこが痛いのか?」

Би, ёудэ ыйми диана, аситээми лугбава, хыйгий ликпааси
私は 何も 言わずに, ほどいた, 包帯を, ズボンを まくって,
ааҕаза бугдийдиги. Лёуня, ути сиевэ исэмиэ, инеми, дианайни:
右 足から. Рюэ-Ньяがこの傷を 見て, 笑いながら 言う:

— Сайна, сюгава хуайми кусигэлэи бизэ.

「おおかた スイカを 切ってて けがしたんだろう」

Ёу дианайни нуани утэбэдэ? Кэтигэ соҕолиэми, иҕамундээми.
どうして言うのか, 彼は そんなふうで. あやうく泣きそうになって, 涙が出た。

Раиса Васильевна даҕсилиэни маҕайи:

ライサ・ワシリエヴナが たしなめた, 夫を:

— Ёу евэни дианаи нёуладу? ҕэниэ одиги, би мэнэ сайми,

「どうしてそんなことを言うの, 子供に. 行きなさい, あっちに. 私は自分でわかる,

ёудэ нихэуэҕэвэ.

どう すべきかを」

Лёуня байхи нюэни ути амялани, инемиэдэ. Раиса Васильевна,
Рюэ-Ньяは外に 出た, その あと, 笑いながら. ライサ・ワシリエヴナは
сиевэ исэмиэ, дианайни:

傷を 見て, 言う:

— Иҕулэ ими эси эмээ? Янами, няванааси, эмэй?

「すぐに なぜ 来なかったのか? どうして 化粧してから 来たのか?」

— Би буазэгэлэни сиеҕисиеми ила нэҕи амялани²⁾, абугаду

「ぼくは 森で けがをした, 三日 前に. 父さんには

эсими диана, муйсиеми, мэнэ аасигизэҕэни.

言わなかった, 思って, 自然に 治るだろうと」

— Аа, утэбэдэ биниэу. Ободи омосигизэфи сие кялани. (7/8)

「ああ, そう だったの. クリップで閉じましょう, 傷口を」

— Эзэҕэй, уний бизэҕэни.

「いいよ, 痛いんでしょう」

— Няҕга унитээзэ. Каля эҕмээ бизэҕэни, элиси омоси.

「ちょっと痛いだけよ. 傷跡が 大きく 残るわよ, 閉じないと」

— Эҕмэ бизэҕэни.

「大きくてもいいよ」

— Мазяди бутуэси, бинтэди каптазаҕайи би си сиевэи.

「軟膏を 塗って, 包帯を 巻きましょう, 私はあなたの傷に」

— Утэбэдэ нихэе.

「そうして 下さい」

Каптами мутуэси, дианаани:

包帯を 巻き終わって、言った：

— Тиманцаалани ня каптанагие миндулэ.

「あさって また 包帯を取り替えに来なさい、私の所へ」

— Ицкэ. Асаса.

「わかりました。ありがとう」

— Аасигие тугэди.

「よくなってね、早く」

Ути амялани ня ила муда хулиэми медпунктатиги. Сиэи

このあと さらに三回 かよった、診療所に。傷は

калянагиэни нянга хугалигиди, элмээди. Сентябрьдэ эдэ.

跡が残った、ちょっと赤く、大きく。九月に なった。

Нёуладига сколала татусилиэти. Мунава, ди класса мутуэгутувэ,

子供たちは 学校で 学び始めた。私たち, 四年生を 終えた者を,

Эзеухэ Дабаутиги каязаңати, туңайти классала татусилэгэу. Бйдэхи

нижуньи(下流)岬まで 送るはずだ, 五年生の クラスで 教えるために。いまだに

имикэ тэуту биити. Занти сентябрьдэ дүлэнээ. Мунду дианайти,

なぜか 黙っている。九月十日も 過ぎた。私たちに 言う,

сколава хай эсити муту айсигими, угэми мунава ыйти нэхуу.

学校を まだ 終わっていない, 改修するのが。それで 私たちを 連れて行けない。

Заатуңанти сентябрьду мунду диаңкити: (8/9) тиманцаала мунава

九月十五日に 私たちに 言った: あさって 私たちを

нэхузэңэти анадн. Эниңэ би дүрсивэи тэумэни конзоло тэугиэси,

送る, 舟で。母は 私の 荷物を 全部 カバンに 詰めて,

аласини би гулинэйвэй. Зуу нэңини бисээси бу (би, Кя Боря,

待った, 私が 出発するのを。二日 たって, 私たち (私, Кья・ボーリャ,

Суаңка Митэ, Санегина Сура), Пакула сусу аналани унамиэ,

Сянка・ヴィーチャ, Санегина・シューラ) はパクラおじさんの舟に 乗って,

гулинээму Эзеухэ Дабаутиги. Утала бу интернатала багдиузэңэу.

出発した, нижуньи岬へ。そこで 私たちは寄宿舎で 暮すのだ。

1) афили は木を削るための、湾曲した細い刃先をもつナイフ。

2) амяла は「あと、後ろ」の意だが、このような使い方もあるのか不明。

XXVI

Занаданги нэгини бисэ, бу Дабаутиги гулинэгэу. Ути
十七 日 だった, 私たちが峠に 出発したのは。これは
сентябрь бисини. Пакула сусу зулиэмдини, Геуңкэ Яту яңцайни,
九月 だった。バクラおじさんが 前に, ゲオンカ・ヤトゥが 船尾に,
дулаңкилэ ня омо анта, бутэнэ нуани зулиэлэни, амялани тээктэу.
真ん中に もう 一人 女の人, 私たちは 彼女の 前や うしろに 座った。
Би эмнэтэ Олоңотиги хулисээми тамати абугэди, угэми угаухиэ
私は 一度 オロンまで 行った, 去年, 父と。それで そこまでは
саами ули хоктовэни. Цайхи эмнэдэ эсими хули. Суаңка Митэ,
わかっていた, 川筋を。先へは 一度も 行っていない。スアンカ・ヴィーチャと
Кя Борядэ заавэ солоносооти ый зуани, ути зявани таулагисэи,
Кья・Борьяは荷物を 上流に運んだ, この 夏。それで お金を 稼いで,
тэтинэфи гадаати. Нуати миндиги айдимэ: Боряду затуңа сэ,
服を 買った。彼らは 私より 年上だ: Борьяは 十五 歳,
Митэду заади сэ инээни. Миндутэнэ, йуаки эелисини, заила
ヴィーチャは十四 歳に なった。私は, 薄氷が 流れ始めると, 十三に
юзэңэни. Би, эенэймиэ, муйсиэми: "Абуга эниңэдэ минава
なる。私は くだりながら 思った: 「父と 母は ぼくを
munялиэти, эситидэ каякца элэтиги. Битэнэ агдаами, цайхи
可愛そうに思って, やりたがらなかった, よそへ。ぼくは うれしかった, また
тагусинэми. Эниңэ ня гэнди бини, туэ ятасизэңэни. Ыйми унидэ
勉強しに行けるのが。母はまた 身重 で, 冬に 生まれる。辛くなければ
ая си, эниңэ. Пабулика, Адига, Лёва Митэдэ зугду имэңиэти,
いいね, 母さん。パブリクや 妹, リョーバ, ミーチャも 家に 残る。
нуати бэлэситэуэ эниңэвэ, абугава. Ая битэуэ!" (1/2)
彼らが 手伝うだろう, 母と 父を。 さようなら！」

Сусу омочи сята сэудэйни, мундудэ буэни сэувэ. Олоңовэ
おじさんは常に 懸命に こぐ。 私たちにも くれた, 櫂を。 オロンを
дулэнээми амялани, би исэми элусим хоңто тёңовэ, унактавэ,
過ぎた あとで, 私は 見た, まったく 違った 湾や 水域,

моговэ. Ёукэ уэ хэгилини эенэму, ути уэ хоотигини гула
枝だまりを。どこか山の ふもとに さしかかった。その山の頂上へ向かって断崖に
бисини, улидиги заваңдайни.

なっていた。水際から 立ち上がっている。

— Ёу уэни ый, сусу?

「何の 山, これは, おじさん」

— Ый Бахалаза уэни. Сакцайну омо тэлуңувэ?

「これはバハラザ 山だ。 知りたいか, 一つの 話を」

— Тэлуңусие.

「話して」

— Эмнэгдэлиэ ила сагди самагату гыйнигэсилиэти, ни нёхо

「あるとき 三人の 偉い シャマンが 競争した, だれが最初に

инэзэ уйлэ, ути гулали туктими. Би утигигутувэ тэумэни сайми.

着くか, 頂上に, この 断崖を 登って。 俺は こいつらを 皆 知っている。

Зубэ самадигэ уали зулиэлэни будээти. Омотэнэ ый зуани

二人の シャマンは 戦争 前に 死んだ。 一人は この 夏

будээни. Си саи нуамани, ути Канчуга Тайтуңэ, Ляңку амини.

死んだ。 おまえは知っている, 彼を。あのカンチュガ・タイトウンだ, リャンクの父親だ。

Кицолони Тайтуңэсэнэ инээни, хоңтогуту агдасаати. Хукуди

てっぺんには タイトウンだけが達した。ほかの連中は あとに残った。綱で

таңдагиэни нуамати. Утэбэдэ бисини. Утава тэуниңэ Сяиңэлэ

引っ張りあげた, 彼らを。 そんなわけ だった。 これを 皆 シャインでは

сайти.

知っている」

— Утава би догдигэи Суаңка Дуля тэлуңусиэвэни. Нуани

「これを ぼくは 聞いた, スアンカ・ドゥーリャが話したのを。 彼は

дианаани бисэ, Тайтуңэсэнэ агдасиэни, зуңэтэ кицолони инээти,

言っ て いた, タイトウンだけが残って, 二人は てっぺんに のぼったと」

— гуңкини Митэ. (2/3)

言った, ヴィーチャが。

— Ха-хай! Оно цэмнэгиэти утава, си, Яту, догдийну? Си

「ハハ! 何て ねじ曲げたか, これを。おまえは, ヤトウ, 聞いてるか。おまえの

абугэи мэнэ йади исэни эсэ биэ?

父さんは 自分の 目で 見た じゃないか」

— Би абугэи, Исула Сигде, ня ила ни бисити багяза битала,

「私の 父と, イсла・シグデ, あと 三 人 いた, 対 岸から

загбалиржуэти. Тайтуңэди гие туктилиэти Кукчиңкэ Кундусэ,
判定した。タイトウンと一緒に登った、ククチンカ・クンドウサと
Суаңка Чиңсэ. Би амий эзэңэни цэмнэвэнэ.
スアンカ・チンサが。私の父は ウソはつかない」

Би муйсими: "Ими Тайтуңэ бини? Би догдигэй хоңто гэгбивэ
私は思った: 「どうしてタイトウンなんだ。ぼくは聞いた, 別の名前を,
— Инсаңа Канчуга". Утэми хаунтасиэми:
インサン・カンチュガだと」そこで尋ねた:

— Сусу, си ими Тайтуңэвэ гэгбисий, Инсаңа гунэду бисэ?
「おじさん, あなたはなぜタイトウンの名をあげたの? インサンだと言っていたけど」

— Инсана гыйнигэсиэни Тайтуңэ амялани. Утава нидэ эсини
「インサンは挑戦した,タイトウンのあとで。これをだれも

исэ. Нуати мэнээ тэлуңусиэти ниду. Утавада онодэхэм
見なかった。彼らが自分で言いふらした, 人に。このことをいろいろに
тэлуңусити. Туэ каникулэду эмэгиэси, хаунтасиэ мэнэдэ, ути
みな話している。冬 休みに 帰ったら, 聞いてみる, 自分で。あの
мафаса инихи бини. Ути экиндини элисини будэ. Ха-ха-ха!
爺さんは 生きて いる(から)。その ときに まだ死んでなければ。ハハハ！」

Пакула сусу куту зана ни бини, омочи гусими дианайни,
パクラ おじさんはとても愉快的な人 で, いつも 冗談を 言ったり,
инектэсини, нямасини удемэди, лусамеди, ниңкамади. (3/4) "Би туэ
からかったり, 罵ったりする, ウデへ語やロシア語や 中国語で。 「ぼくが 冬
эмэгитигиэ ыйми будэдэ ая ути ее", — муйсими би.
帰るまで 死ななければ いい, あの爺さん」 と思った, 私は。

Чиңдэфулэ инээси, аңалааму. Су эсинидэ эеңи. Сусу
チンタファまで来て, 夜明かしすることにした。日はまだ沈んでいなかった。おじさんは
соломосилэгэми нихэни. Боңго дава солой экини эдээни. Битала,
魚がのぼるのを待ち受けようとした。一番ザケが のぼる 時期に なっていた。岸で
угбэ хооңкилэни илиэси, исэқцэйни улилэ дава солойвэни, зогбои
浅瀬の先端に 立って, 見張る, 川を サケが のぼって来るのを, 銚を
завааси. Оно исэйни ути дава солойвэни? Амяла нуани
つかんで。どうして見えるか, このサケが のぼるのを。あとで 彼は
тэлуңусиэни утава. Угбэлэ ули хаңгуса, дава утава этэйми хээди
話した, これを。浅瀬で 水が 浅い。サケはそこを 進む, 頭で
анайни зуңэ буати́ги, утэми йуакина́йни косоди. Ути косо
押す, 両 方に。それで 波立つ, 楔形に。この 楔形の

зиэвэни зогбоди акити, сэбиэ ули кялани энивэни уландааси.
先端を 銚で 突く, まず 水 面に 銚先を おろしておいて。
Дофо нагдайни. Ути сикиэни ёудэ эсини исэ сусу, утэми
まっすぐに 突く。 この 夕方は 何も 見つけなかった, おじさんは。それで
тимээдулэ ня солomosинээни, хай ёудэ анчи бисини. Дигами
翌朝 また 待ち受けた。 また 何も なかった。 食べ
мугуэси, гулинээму цайхи. Чиңдэфу датаңкилэни кэктимэ хоолони
終わってから, 出発した, 先へ。 Чинтафа 河口で, 岸 辺に
тракторэвэ леспромхозэ имэнэни. Суаңка Митэ дианайни:
トラクターを 森林開発公団が 置いていた。 スアンカ・ヴィーチャが 言う:

— Тэти тракторэвэ исэйну? Ути газочуркади¹⁾ этэтэйни.

「あそこにトラクターが見えるか? あれは油を染み込ませた薪で動くんだ。

Уэнтээти оло. (4/5)

捨ててあるんだ, あそこに」

— Янами уэнтээти?

「どうして 捨てたの?」

— Цампикту бихини уэнтээти.

「こわれた から 捨てたんだ」

(Цэээди уэнтээмээти би сагиэми амяла. Туэ зугтиги рэними

(本当に 捨てたと 私は 知った, あとで。 冬 家に 帰るときに

исээми тэу сэмтуэмэни).

見た, すっかり錆びているのを)

Антадига омочи цаңалакцайти. Сусу нямайни нуативэ:

女たちは ずっと 歌っている。 おじさんは悪態をつく, 彼女らに:

— Саня хэктиэнэни, буйвэ рэлэвэсиу су. Ёу цаңаламди бини?

「糞つたれ, 獣を恐がらせている, おまえたちは。何て 歌 だ。

Зугтиги эмэгиэси, цаңалау догбо инэңи, инаи ситэнэни.

家に 帰って, 歌え, 夜も 昼も, 犬の 仔め」

— Ёу нямаи си нёуладигэ дуйсивэйти. Хагзамдэ ый элу!

「何て下品なことを言うか, あんたは, 子供が聞いているのに。恥知らず!」

Бүгэнэ инектэу. Али эсэу догди бу саңта нямайвэни?

私たちは 笑った。 いつ聞かなかったか, 私たちは, 大人が下品なことを言うのを。

Сусу тэмэнэ бини, аяди исэкцэйни ёгосо датавани, асава, ули

おじさんは気をつけている, よく 見張っている, 支流の 口や, 入江, 水

кявани, буи бинидэ биэли. Ээнэймиэ, зулиэлэ исээми ёукэ

ぎわを, 獣が いるかもしれないと。 くだっていると, 前方に 見た, 何か

уэвэни, гулани уилэгдэ дэгдээни. Или эенэээфидэ, эсими саа.
山を, 断崖が 上まで せりあがっている。どこを 通って行くのか, わからなかった。

"Сайна, саҗахи бини ути уэ таафадэ", — муйсиэми би. Утава
「きつと 穴が ある, この 山の 真ん中に」 思った, 私は。これを
хаунтасиэми:

尋ねた:

— Ути ёу уэни? Или эейни ули? Саҗахи бини уэ
「これは 何の 山? どこを流れているの, 川は。穴が あるの, 山の

таафадэ? (5/6)

真ん中に」

— Зерэзэли эейни ули. Гула ааҗазала эсигини. Ути
「左側を 流れている, 川は。断崖は 右側に なる。これは

Гонгулаза уэни. Утала када бие, уопти бэкулэ. Суунэээҗэни
ゴングラザの 山だ。そこに 岩が ある, 扉 みたいな。晴れる

бисини — уени огоу, тигдэээҗэни бисини — улиди тэҗкини. Утава
なら, 表面が乾いている。雨が降る なら, 水が 垂れている。これを

лусадигэ барометради гэгбисити, — дианагини сусу. Эенэмиэ,

ロシア人は 気圧計と 呼んでいる」 答える, おじさんが。くだりながら,

зиерэээтиги хуугилиэму, уэтэнэ ааҗаза элэни эсигилиэни. Гоониги

左へ 向きを変え始めた。山は 右側に 位置を 変えた。 遠くからは

тёҗо аяди ыйни исэптэ, утэми цаазали эсини ая исэптэ, илидэ

湾曲部がよく 見えない。それで 向こう側が よく見えなかった, どこを通って

ули эегивэни. Тёҗовэ дулэнээси, исэми агби унактава, уэ

川が流れて行くかを。湾曲部を 過ぎて, 見た, 広い 水域を, 山の

хэгилини эейвэни, гулалатэнэ зубэ уэптибэдэ золо лагбанаати

縁を 流れるのを。断崖には 二つの 扉のように 岩が 張り付いていた,

кадатиги. Утадиги ёу улинидэ ыйни сабунэ.

壁面に。そこからは 何の 水も 垂れていない。

— Ээ, барометрэ ая нэриэвэ буйниэ. Тигдэ анчи бизэҗэни,

「ああ, 気圧計は いい 天気を 示している。雨は ない だろう,

сикие, тимадулэ соломосизэҗэй Дабау баҗялани, — дианайни сусу.

夕方と 朝 魚を待ち伏せしよう, 峠の 対岸で」 言う, おじさんが。

— Али иинэээҗэфи Дабаулэ?

「いつ 着くの, 峠に」

— Сэбиэ Солёхо Дабау бизэҗэни, ути амяланитэнэ — Эзеухэ

「まずヴェルフニ(上流)峠 だ, その あとで ニジュニ(下流)

Дабау. Утала ајасизээрэфи, тимадулэ, дигааси, рэнэтэуэ. (6/7)
峠。そこで 夜を明かす。翌朝 飯を食ってから、歩くんだ」

Гонгулаза эзелэни Лиделаза эдэйни — солёхо, эзеухэ. Утала
ゴングラザの 下流には リジェラザが 流れている, 上流側と下流側に。そこで
саясиэму。
昼食にした。

— Сусу, ими эзэлэ ниңка гэгбинимэй буа бини?

「おじさん, どうして下流では中国の名前ばかりの 土地 なの？」

— Уде гэгбинидэ биэ. Гонгулазава уде Кадамади гэгбисити,

「ウデへの名前だってある。ゴングラザを ウデへはカダマ(岩だらけ)と呼ぶ。

Лиделазаватэнэ — Майгэди, хојтогуту буалэдэ уде гэгбини биэ.

リジェラザは マイガ(テント)と。ほかの 土地にも ウデへの名前が ある。

Анана картава онёсојосими хаунтасиэти ни ути удэду

昔 地図を 書いたとき 尋ねた, だれかこの 場所に

багдийвэтилэ. Оду ниңка омо-омо багдиэти омо буаду, утэми

住んでいる人に。ここには中国人が一人ずつ 住んでいた, 一つの場所に。それで

нуати оно гэгбисихити, оно онёгиэти, ниңка чувасинэни, уйдимиэ

彼らが どう 呼んでいたか, そのとおりに書いた。中国人は 貧しかった。畑を作って

багдиэти эмусэдэ, мамасати анчи, ситэти анчи, мэнэ буадигифи

暮していた, 一人で。妻も なく, 子供も いない。自分の 国から

сусақтаати лалими. Уали зулиэлэни тэумэни игбэгиэти, буа

逃げて来た, 飢えて。戦争 前に みんな 帰された。土地の

гэгбини угэбэдэ мэрдэ эсигизэни.

名前は こうして そのまま 残った」

— Янами игбэгиэти?

「どうして追い返したの？」

— Нуати даянава уйдими худасиэти дамисилэгэти.

「彼らは ケシを 植えて 売っていた, 吸うために」

— Ёу гээни утава дамисими?

「何が 悪いの, それを 吸うと」

— Ээ, утава дамисими, ни дилини хэу эдэйни, амяла ээхубэдэ

「ああ, それを 吸うと 人の 頭が おかしくなる。そのうち馬鹿みたいに

бити, нуати муйсити, маңга эдэгтэйти. Ути дулэнэйсини, (7/8) ни

なる。彼らは 思う, 強く なったと。それが 過ぎると, 人は

ээдэкцэнэйни, залати гуачилини, мявати унилини. Утэми ня

脱力感を感じる, 気分が 落ち込む, 心臓が 痛む。そこで また

дамисити, таусити. Утэбэдэ гяҗа нэҗини дамисими, зэувэдэ ыйти
吸うと, 治る。こうして 毎日 吸って, 飯も
дига, утэбэдэ хулибади эдэйти.
食わない,そして 氣違いに なる」

— Си илэкпэсигэи утава дамисими?

「あなたは 試したか, これを 吸うのを」

— Ха-ха-ха! Эмнэ илэкпээми. Туй-таваэ! Кэтигэ будээми.

「ハハハ! 一度 試した。 オエーだ! 死ぬかと思った。

Ути амялани дамивэсэнэ дамисиму.

それ 以来 タバコだけを 吸っている」

Лиделаза эзелэни Моодизэ эдэйни. Нэктэсээ уэни. Эектэ
Рижеразаの下流は モジザに なる。 低くなった, 山が。 流れは
ваца, тала-оло угбэхи бини. Моодизэ эзелэни ила зава эдэйни.
少なく, あちこちに 浅瀬が ある。 モジザの 下流で 三つの支流が 始まる。

Сусу антадигэду дианайни:

おじさんは女たちに 言う:

— Сагдиуле ээлини ээнээфи. Чаза ээлэни моҗомэй. Сологими

「本流に 沿って くださう。 Чыҗаの方は曲がってばかりだ。 のぼるときは

утали сологизэҗэфи.

そこを のぼろう」

— Чаза — луса гэгбини Капкана.

「Чыҗаは ロシア 名は カプカン(畏)ね」

— Аа, луса гэгбини. Капкана удемэди Чаза. Ути чазабэдэ

「ああ, ロシアの呼び方だ。 畏は ウデへ語でЧыҗаだ。 ここは 畏みたい

бини, утэми утэбэдэ луса гэгбилэни.

だ, それで こう ロシア人は呼んだんだ」

Утадиги гайти инээму Солёхо Дабаулэ. Утала экиэси,

そこから すぐに 着いた, Велфони岬に。 そこで 停泊して,

исэнээму ути иховэ. Ии, бу Сяиҗэдигиу ница. Ваймбэ зугди.
見に行った, その 村を。 そう, 私たちのシャインより小さい。 二十 戸だ。

Нидэ ваца. Няҗга биндээси, гулинээму. (8/9) Сикиэнэ инээму
人も 少ない。 少し いてから, 出発した。 夕方には 着いた,

ёукэ буалани. Утава Ульяновкади гэгбисиеҗи. Утала аҗалааму
どこかの 土地に。 ここを Урияновкаと 呼んでいた。 そこで 夜を明かした,

бита таҗкилэни. Сусу зогбои завамиэ, соломосинээни угбэлэ.

岸の 中ほどで。 おじさんは銚を 取って, 魚を狙いに行った, 浅瀬で。

Догбогисини, сусу эмэгиэни, ёудэ эсини исэ.

夜になって、おじさんは戻って来た。何も見つからなかった。

— Эсити иинээ хайси, — гунээни нуани.

「来てない、まだ」言った、彼は。

— Тимадулэ солomosизээрэи?

「朝 (また)見に行くの?」

— Аа, солomosизээрэи. Бй догбони иинээээрэи, тимадула

「ああ、行ってみる。今晩 やって来るだろう、明日は

акиээрэи би давава. Диливэни дигаванааси, нэугизээрэи би сунава
刺すぞ、俺は サケを。頭を 食わしてから、送り届けよう、俺はおまえたちを

багыйхи, угадиги ила километрава бугдиди рэнээрэеу, буутэнэ
対岸に。そこからは三 キロを 徒歩で 行くんだ。俺たちは

Бурлитатиги эенээрэеу, угала зава тэугизэси, сологизээрэеу зугтиги.
ブルリトまで くだる。そこで 荷物を 積み込んで、またのぼる、家へ」

Тимадула тэугизэси, би исэми сусу угбэ хоолони иливэни,

翌朝 起きて、私は 見た、おじが 浅瀬の 中に 立っているのを。

хэрэлэгдэ хыйгий ликпааси, улилэ олоони. Утэбэдэ илимиэ, вакти
膝まで ズボンを まくって、水の中に入っていた。そうして 立っていて、いきなり

кузундээси, улилэ оломи, тагыйхи гяналиэни. Зогбо найвэни улилэ
身をかがめて、水の中を 進み、岸寄りに 移った。銚の 柄を 水に

уландааси, уйндэгимиэ, зорчилээни, угэмду ёукэ пагатаналигэ улилэ.
沈めてから、持ち上げて、投げた。すると 何か ばたばたした、水の中で。

Зогбо найни мээлэни хуку (9/10) хэкэсэ. Ути хукуди мэнэ
銚の 柄は 先に 紐が つながっていた。この 紐で 自分の

кятиги зогбо найвэни тагдагимиэ, завагизэни ралади, иргулэ
方へ 銚の 柄を 引き寄せて、つかんだ 手で。すぐに

битатиги юкялагизэни давава. Би тукями нуатигини. Сусу
岸に 引き上げた、サケを。私は 駆け寄った、彼の方へ。おじさんは

инейни:

笑う:

— Би ёу диаңкае? Бй зунтини дава. Нёндэ акиэмэй

「俺は 何と言ったっけ? こいつは二匹目のサケだ。はじめに 刺したのは

антадигэ тэгэсизэси олоктойти. Эсэй исэ?

女たちが おろして 料理している。見てないのか?」

— Эсими. Би тэгимиэ, синтигимэй исэсиэми. Куту пакиди

「見てない。ぼくは 起きて、あなたの方ばかり 見ていた。とても 上手に

акий си, сусу, нюмнисиэ минава.

刺すね, おじさん, 教えてよ, ぼくに」

— Бй эзэңэфи кокпи, амяла нюмнисиэңэй.

「今は できない。あとで 教えてやろう」

— Али? Би ый нясулэлиси, гяңа болони сколаду бизэңэй.

「いつ? ぼくは今 勉強が始まって, いつも 秋は 学校に いるんだ」

— Ая, амяла кокпитэйзэ. Бй нясулэе. Алимдэ нюмнисиэңэй.

「大丈夫, あとでできるさ。今は 勉強しろ。いつか 教えてやる。

Маңганае сэбиэ.

強くなれ, まずは」

Дава диливэни таласиэси, доуэму Дабау ээтигини. Ёгосо

サケの 頭を 生で食べてから, 渡った, 峠の 方へ。支流の

датани дооңкилэни маңмудигэ зугдиги эдэлиэни. Утадиги, хоктоли
河口の 近くに ナーナイ人の 家が 見え始めた。そこから 道に沿って

ңэнэмиэ, инээму магазинэ удэтигини, утадиги дихи хокто цулини
歩いて行くと, 着いた, 店の 所に。そこから 奥へ 道に 沿って

гианализэму. ңэнэмиэ, зубэ хокто баа-ба эдыйлэти инээму.

進んで行った。行くと, 二つの 道が それぞれ分かれている所に着いた。

1) газочурка (<露) は戦時の燃料不足を補うために使われたという。

XXVII

— Ёузэ хоктоли ңэнэзэңэфи цайхи? — хаунтасиму Боряди

「どっちの 道を 行くか, この先」 尋ねた, ポーリャと(私は)

Митэлэ.

ヴィーチャに。

— Зеңэзэ хоктоли ңэнэми, колхоза кялини ңэнэзэңэфи, утали

「左の 道を 行けば, コルホーズのそばを 通って行く。そこから

багяйхи олонди доугизэңэфи, ааңаза ээлини ңэнэлиэ — омо ёгосовэ
対岸に 徒歩で 渡ることになる。右 側を 行ったら, 一つの 水路を

доугизэңэфи. Аңазали гоондимэ, зеңэзэли — дааса.

渡る。右の方が 遠回り, 左の方が 近い」

— Га, гэнээфи дааса ээлини. Митэ, си идиги сай угтэбэдэ
「じゃあ、行こう、近い方を。ヴィーチャ、おまえはどうして知っているか、そう
бивэни?
であるのを」

— Би таамати хулисээми, нярга нясулэндээми ый сколала. Би
「ぼくは去年 来ていた、少し 勉強していた、ここの 学校で。ぼくが
унугулэи амялани, минава зугдитиги каягиэти.
病気になったあと、ぼくを 家に 帰したんだ」

Аа, би зоригиэми угава. Митэ Суарка тамати нясулэнэсэни.
ああ、私は 思い出した、これを。ヴィーチャ・スアンカは 去年 勉強しに行った。
Гоодэ ыйми биэ зугтиги эмэгиэни.
ほどなくして 家に 戻って来たのだ。

Цайхи гэнээму зегээ ээлини. Хокто зүгэ ээлини колхоза
先へ 進んだ、左側を 通って。道の 両 側に コルホーズの
уини бисини: тудузэ, боулими, обёсэ, ня ёукэ уини эгдизи уисэ.
畑があった: ジャガイモ, トウモロコシ, カラスムギ, まだ 何かの畑がたくさん作ってあった。

Муи, иа зугдилэни инээму, ванимиди уоти утигэту хуинэни.
馬と 牛の 小屋まで やって来た、細長く 作ってあった、これらの小屋は。
Куту эгди иа оҗкойти, воктовэ дигайти. Муидэ биэ. Зубэмэ
とてもたくさんの牛が放されている、草を 食べている。馬も いる。二頭の
муивэ цээтиги алуэси, луса нинтани ёукэ юҗкялайни. (1/2)
馬を 車に つないで、ロシア人の 男が 何か 運んでいる。

Нинтадигэ, антадигэ иа, муи амувэни гуанчоулэйти. Бу нуативэ
男たちや 女たちが 牛, 馬の 糞をスコップで掻き出している。私たちは彼らの所を
дулэнэмие, багяйхи доуэму. Багяза элэни сагди зугди кэктимэ
通り過ぎて, 反対側に 渡った。対岸 側には 大きな 建物が 岸
хоолони бисини, утала ёудэхэмэй сэлэ эгдизи закзагисэ. Утава
辺に あった。そこには いろいろな 鉄が たくさん 置いてあった。これを
Митэ "складади" гэгбисиеэни.
ヴィーチャは「倉庫」と呼んでいた。

— Ый колхоза складани, оузэ элэни сэлэмэй, тракторава
「これはコルホーズの倉庫だ。こっち 側には 鉄製品, トラクターを
айсигиу пайни, тоузэ элэнитэнэ тудузэвэ, боулимивэ, обёсэвэ,
直す 部品, あっち 側には ジャガイモやトウモロコシ, カラスムギ,
пэеницава, хоҗтогуту уилэ багдий октовэни закзайти.
コムギ, そのほか 畑で できる 草を 置いてある」

— Янами ути эгдилэҗкивэни закпайти? Тэумэни дигами
 「どうしてこんなに たくさん 置いてあるの? 全部 食べ
 маладузэну?
 きれいの?」

— Ээ, агба сагди, тэумэни станцатиги хэбуйти, угадиги хуэцэ
 「ああ, 国は 広いんだ。全部 駅に 運ぶ。そこから 汽車で
 Вайзатиги юкялайни, хотоҗкодигэ дигалагати, нуати уйвэ ыйти уи.
 Урадиоостокに送る, 町の人が 食べるように, 彼らは 畑を 作らないから」

— Хоктохину ути станцатиги?
 「道があるの? その 駅まで」

— Анчи. Улили хэбуйти катеради. Тээти зугдивэ исэу? Ути
 「ない。 川を 運ぶ, 動力船で。 あそこに 家が 見えるか? あれが
 почта.
 郵便局だ」

Цайхи җэнэму бу. Мундулэ дүҗси ваца. Миндулэ омо
 先へ 進んだ, 私たちは。 私たちには荷物が 少ない。 私には 一つの
 конзодигэ, угала тэгэ, хыйгидэ. Митэлэдэ угтэбэдэ бисини.
 小さなカバン, そこに 服と ズボンも。 ヴィーチャも こんなふう だった。
 Борялатэнэ конзо сагди. (2/3) Бээни угала дамивэ тапчи тэуэни.
 Бөр-риьяは カバンが 大きい。 彼は そこにタバコをいっぱい詰め込んでいた。

Цайхи җэнэми, омо доумизигэли гианааму. Зеҗээ элэни ёгосо
 さらに 行って, 一つの 小さな橋を 渡った。 左 側に 小川が
 эейни. Ути кэктимэлини хокто. Няҗга җэнэндээси, исээму сколава,
 流れている。この 岸沿いに 道。 少し 行くと, 見た, 学校を。
 угава эгэлиэ зугдидигэ бисити. Скола кяйдигэ хоолони илини.
 それを めぐって 家が あった。 学校は 小高い丘の上に たっている。

Доумили доугиэси, кэктимэтиги туктиэму. Зеҗээ ээлэни диҗэ
 橋を 渡って, 丘に 登って行った。 左 側に 井戸が
 улэсэ, аҗаза ээлэни ути багяҗкилэни сясаҗа зугдини. Ути зугди
 掘ってあった。右側には その 向かいに 先生の 家。 その 家の
 цазаланитэнэ интерната бисини. Угаду нидэ анчи. Хоктоло бу
 うしろに 寄宿舎が あった。 そこにはだれも いない。 道すがら 私たちは
 Сулайндига Васяди баагдиэму. Нуани би госои бини. Бу
 スリヤンジガ・ワーシャに 会った。 彼は 私の おじ だ。 私たちは
 хаунтасиэму, ёухидэ җэнэйвэни, нуани диаҗкини диманайни няятиги.
 尋ねた, どこへ 行くかを。 彼は 言った, 客に行くと, 岸の方へ。

Вася бутаусэ, утэми чолозолэйни, тиувэ җалала завааси.

ワーシャは障害者で、それで足を引きずっていた、杖を手に 持って。

Бу иему интернататиги. Утала сэлэмэ қаҗава нэдээти — йейэс —
私たちは入った、寄宿舎に。そこに 鉄の ベッドを置いてあった、九つか
заас бисини, сокту илэдэ анчи. Оно җуазаҗаудэ, эсиму саа.

十 あった。布団は どこにも ない。どうやって寝るのかも わからなかった。

Нидэ мунава эсини асали. Бу мэнди дигалафи няҗга хэбуэму,
だれも 私たちを 出迎えなかった。私たちは自分で 食べるために 少し 持って来ていた。

угава дигаси (3/4) исэнээму мэнэ сколафи. Айсигими тэнэ
それを 食べてから, 見に行った, 自分たちの学校を。修理は ちょうど

мугуэти. Утала омо антади баагдиэму. Нуани хаунтасини:

終わったところだった。そこで一人の女の人に会った。彼女は 尋ねた：

— Сяиҗэдиги тэуниҗэ эмэгиэу?

「シャインからは全員 来たの？」

— Адигадигэ эсити эмээ. Нуати амяла эмээҗэти.

「女子は まだ来てません。彼女らは あとから 来ます」

— Су җуазаҗау сокту биэ интернатала?

「あなたたちが寝る布団は あるの？ 寄宿舎に」

— Анчи. Ая, бу мэнэ тэгэфи соктуэси, җуазаҗау.

「いいえ。大丈夫、ぼくたちは自分の服を 敷いて 寝ます」

Ути сясаҗа бисини. Нуани гэгбини Надежда Андреевна. Бу
これは 先生 だった。彼女の 名前はナジェジュダ・アンドレーヴナ。私たちは
байхи нюгиэси, дианау:

外へ 出て, 話した：

— Али тэуниҗэ омосигизэҗэти? Али нясулэлизэҗэфи? Ёувэ

「いつ みんな 揃うんだろう? いつ 勉強が始まるんだろう? 何を

нихээфи минти ыйнэҗи?

するんだろう, ぼくたちは今日」

Таухи-оухи хулиндээси, сикиэгисини җуанагиэму бу интернатала.

あちこち 歩き回って, 夕方になって 寝に戻った, 私たちは 寄宿舎に。

Эмугдэу зэмэи. Ёудэ эсэ дигааси, кэптэгиэму җуалафи, тэгэфи
お腹が すいた。何も 食わずに, 横になった, 寝ようと, 服を

соктулээси. Боря дамисивэни сэбиэ ээсиэму, амяла, эмдэфи
敷いて。ボーリヤがタバコを まず 吸い始めた。そのあと お腹が

элэгэни зэмэй баа, буудэ Митэ зүҗэ дамисилиэму. Тяси

すかないように, 私たちもヴィーチャと二人 吸い始めた。十分

дамисиэси, ɳуагиэму. Догбо куту и᳚эни эсэ, бу тьяктя᳚ туэлэси
吸ってから, 寝た。夜は 大変 寒く なった。私たちはしっかり抱き合っ
тэ мэнэ доло ɳуаму. (4/5)
自分たち同士で 寝た。

Тимадулэ тээгиэси, байхи нюэму. Догбо и᳚эни бисимэни,
翌朝 起きて, 外に 出た。夜 寒かったのを
сагиэму: ляси ня᳚мани, цаамдэ. Элусим болоногиэни. Ыйнэ᳚и
あらためて知った: すっかり霜が降りていた, 真っ白に。もう秋になっていた。今日は
вайнти сентябрь эдэни. Дава аси ая сололиэни бизэ. Дэгдифи
九月二十日 だった。サケが すごくよく のぼって来ているだろう。顔を
зи᳚элэ оуэси, дигалагафи галактализэму. Зи᳚э кялани зугдитиги
井戸で 洗って, (何か)食べるために 探し始めた。井戸の そばの 家に
иему, угала омоосо мамака бисини (амяла сагиэму утава
行った。そこに 一人の お婆さんがいた (あとで わかった, この人を
Кожухарихади гэгбисивэти). Мунава дигаванаани ути анта. Ёувэ
コジュハリハと 呼んでいるのを)。私たちを 食べさせてくれた, この女が。何を
нихэмдэ цайхи, эсимудэ саа. Дирэкторатиги ɳэнээму, нуани анчи
すればいいか, これから, わからなかった。校長先生の家に行つた。彼は いな
бисини, райолатиги ɳэнээни. Сээвэни, гэгбивэни сагиэму: Материкин
かった。町へ 行つていた。姓と 名前を 知つた: マテリキン,
Пётр Кузьмич. Зугду мамасани адигама ситэдий бисини. Нуани
ピョートル・クジミチ。家に 奥さんと 女の 子が いた。彼女が
мунду тудузэвэ, фа᳚гүвэ буэни. Бу, утава олоктооси, саясиэму.
私たちに ジャガイモとキュウリをくれた。私たちはこれを 煮て, 昼食にした。
Сикиэ, ёудэ ыйми дигаа, ɳуагиэму, хай ляси дамисиэму. Догбо
夕方 何も 食はずに 寝た。また たくさんタバコを吸つた。夜は
ня и᳚эни бисэ。
また 寒かつた。

Тимадула нйахи ɳэнээму, угала омо анта ма᳚мутиги мафалани,
翌朝, 岸の方へ 行つた。そこで 一人の 女が ナーナイ人に 嫁いでいた。
Игу ути нинта гэгбини. Антатэнэ бу Сяи᳚кэу бисини, би
Иггがその 男の 名前だ。女は 私たちのシャインにいた。私の
энигэди куту ая багдиэти. Нуандилэни тудузэвэ гэлэлэфи ɳэнээму.
母と 大変 仲よく 暮していた。彼女に ジャガイモをねだりに 行つた。

— Кэти дани᳚эи, бу лалиму, (5/6) — дианами би.

「カーチャお婆さん, ぼくたちお腹がすいている」言つた, 私は。

Анта тэуту бини, дилий кузуэси, мунтиги ыйни исэси. Бу
 女は 黙っている, 頭を 横に向けて, 私たちの方を 見ない。私たちは
 исэму тудузэ ляси эгди бивэни. Ёудэ эсэ диана. Бу эгзээму
 見た, ジャガイモがとともたくさんあるのを。何も(彼女は)言わなかった。私たちは気づいた,
 ыйвэни буу. җэниэму интернататиги. Хоктоли ляси дамисиэму.
 くないことを。帰った, 寄宿舎に。途中 たくさん タバコを吸った。
 Би симпилиэми нядэ. Гоо бисиму хоктоло. Бай зукэ ииҗиэму
 私は 咳き込んだ, またも。遠かった, 道中。むなしくやっとたどり着いた,
 интернататиги. Эмэгиэси, кэптэгиэму җуалагафи, угикцэмдэ эсиму
 寄宿舎に。戻ると 横になった, 眠るために, 動くことも
 чаала. Сикиэгихини директор мамасани хэбуэни бу дигалагау.
 したくない。夕方になって 校長先生の 奥さんが 届けてくれた, 私たちが食べるように。
 Дигасиэси, ня кэптэгиэму, угэмду җуаму тимадулэгдэ.
 食べてから, また 横になった。そして 眠った, 朝まで。
 Тимадулэ гоо җуаму. Директор мунтиги эмэсээни амьлани,
 翌朝 ずっと 寝ていた。校長先生が 私たちの所へ 来た あとで,
 тэгиэму. Нуани диаҗкини, тиманаҗи нясулэлизэҗэфи, ыйнэҗи
 起きた。彼は 言った, 明日 学校が始まる, 今日
 тэуниҗэ эмэктэгиэҗэти. Бу дигалау столовайлэ олоктооти зэувэ.
 みんな やって来ると。私たちが食べるように食堂で 支度した, 食事を。
 Тэгиэси, диганааму. Цайвэ олоктооти, няҗга иа улэвэни нэдээси,
 起きて, 食べに行った。スープを 作ってあった, 少し 牛 肉を 入れて。
 няҗга тудузэ, диҗми, саимэ фаҗгу. Улэ хабади хунини, угэми
 少しの ジャガイモ, 穀類, 塩づけキュウリ。肉は 乳 臭い。それで
 гээ дигааму, улэвэ зуээтиги агбусигимидэ. Бу буазэгэлэ бий буй
 まずく食べた, 肉を テーブルに 吐き出して。私たちは 森に いる 獣の
 улэвэни (6/7) дигами татиэму. Иа улэвэни бу алидэ эсэу дига.
 肉を 食べ 慣れていた。牛 肉を 私たちは一度も食べていなかった。
 Муй улэвэнитэнэ дигааму уали экиндени.
 馬 肉なら 食べたことがある, 戦争の時に。

Инэҗи тэуниҗэ омосигилиэти. Мунду матрасэ тэгэвэни буэти,
 昼 みんな 集まって来た。私たちに 敷布団の カバーを くれた,
 воктоди залулэгэу. җэнээму бу колхозэ уитигини. Скирдатиги
 わらを 詰めるように。行った, 私たちはコルホーズの畑に。 わら山に
 эмээси, воктовэ тэуэму, гадисэси, каҗала соктуэму, ути амьлани
 来て, わらを 詰めた。持ち帰って, ベッドに 敷いた。その あと

цалиги сэхиди даиэси, хулади нэмэгийму. Бу, батадигэ, омо
白い 布で おおって, 毛布を かぶせた。私たち 男子は 片方の
каңдугулэни багдилиэму, адигадигатэнэ хоҗто каңдугулэ, ути
側に 住んだ。女子は 別の 側に, そっちが
сагдизикиэ бисини. Адигадига эгдиндимэ.
大き かった。女子の方が 多かったのだ。

Книгава, тетрадива, ручкава, карандашава, чернилава буэти
教科書や ノート, ペン, 鉛筆, インクを くれた,
тэуниҗэду. Вай зунти сентябрьду бу нясулэлиэму. Туҗайнти
全員に。九月二十二日に 私たちは勉強を始めた。五年生の
классала цо эгди татусийгэту бисити, вай хулэмиэ бата, адигадэ.
クラスが 一番 たくさん 生徒が いた。二十人あまりの 男子と 女子。
Ямадахэм ни бисити. Нюктэти цалиги, палиги, айсимэ бокохидэ
いろいろな 人が いた。髪の色が 白いの, 黒いの, 金 色をしたのも
бисити. Омо адига дэгдини нюктэнидэ цаам бисини. Нуамани
いた。一人の 女の子は顔も 髪も 真っ白 だった。彼女を
сясаҗа Асманати сэҗисиеэни, гэгбивэни оҗмооми, нуани гоодэ эсэ
先生は アスマンと 姓で呼んでいた。名前を 忘れた。彼女は 長くは
нясулэ (7/8) мунди гиедэ. Элэ буатиги банагизти, угэми ути
勉強しなかった, 私たちと 一緒に。ほかの 土地へ 移って行った。それで この
адига дэгдивэни, нюктэвэни омочи зоҗисими. Нуани омочи
女の子の 顔と 髪を いつも 思い出す。彼女は いつも
инектэси бисэ, иктэй гикпэмдэ. Бу сэбиэ Суаҗка Митэди тээму
ほほえんで いた, 齒を 輝かせて。私ははじめスアンカ・ヴィーチャと座っていた,
омо партала. Утэлиэҗини мунава адигадигади тэвэҗкивэнээти.
同じ 机に。その日 私たちを 女子と 座らせた。
Минова Мамровска Галяди тэвэҗкити, ути адига Олоҗоду
私を マムロフスカヤ・ガーリヤと座らせた。この 娘は オロンに
багдиеэни.
住んでいた。

Утэбэдэ нясулэлиэму. Гяҗа нэҗини нада часала тэгиму,
こうして 勉強し始めた。毎 日 七 時に 起きる,
зарядкалам, оуму, дигаму, соктуфи айсигиму. Элэдэхи эуму дига.
体操をする, 顔を洗う, 朝食をとる, 布団を 整える。十分には 食べられない。
Иа улэвэни асулидэ дигакцами кэсэу. Лусадига татиэти, бу буи
牛 肉を 特に 食べるのがつらかった。ロシア人は慣れてしたが, 私たちは獣の

улэвэнимэй гэлэу. Анчи, гунэйти, кяҗа, огбё улэни. Эниу, амиу
肉ばかり 欲しがった。ないと 言う, Акаシカやヘラジカの肉は。 母や 父が
гадивэнэлэгэти дианау, утааси дигатэуэ элэдэхи улэвэ. Лебава
届けてくれるように 頼めば, そしたら 食べよう, 腹いっぱい 肉を。 パンを
омо ница пайвэ буйти. Би ый эгзэйми, ими угэбэдэ бисивэни.
一つ 小さい 切れ端をくれる。 私は 今 わかる, なぜ こう だったかを。
Уали амялани зу аҗани дулэнээни, угэми ёудэ эсини элэ биэ.
戦争の あとで 二 年が 過ぎた。 それで 何も まだ十分でなかったのだ。
Утэлиэҗини бу, нёуладига, лалий долони багдими тагиэму. Оно
そのころ 私たち 子供は 飢えの 中で 暮すことに 慣れていた。 どう
нихээни, угэбэдэ бисимэни? Лалими эсиму будээдэ ая. Ила муда
したらいいか, こんなふうだったのを。 飢えて 死ななかつただけでもいい。 三 度
дигаванаати мунава. (8/9)

食べさせてくれた, 私たちを。

Бу багадига элэу, цо агама Ушаков Володя бисини, нуандуни
私たち 男子の 中で, 一番 年上は ウシャコフ・ワロージャだった。 彼は
за закупнти сэ эдэлиэни. Нуани гоо эсини нясула, этэтээни.
十 八 歳になっていた。 彼は 長いこと学校に行かず, 働いていた。
Нэҗуни нада классава мутуйсинитэнэ, мэнээ нясулэлиэни нада
彼の弟が 七 年生を 終えたときに, 自分は 勉強を始めた, 七
классала. Володя — маҗму, Солёхо Дабаула багдини. Нэктэсээдэ,
年生で。 ワロージャはナーナイ人で, Вёльфони峠に住んでいる。 背が低くて,
гугдади эсини иу. Сяиҗэдиги Пиаҗка Вася мунди гиэ туҗайнти
高く ならなかった。 Шайнからはピアンカ・ワーシャが私たちと一緒に 五
классала татусиэни, нуандуни за нюҗу сээ бисини. Би
年生で 学んだ。 彼は 十 六 歳 だった。 私は
тэлуҗусигэй ый зулиэни, онодэ баагдисиэму нуандини буазэгэлэни
話した, この まえ, どのように会ったか, 彼と 森で
зуа. Нуанидэ эгдимэ дамивэ хэбуэни. Утава дамисиэму бу.
夏に。 彼も たくさん タバコを 持って来ていた。 これを吸った, 私たちは。
Боря дамини малаптайсини, Вася дамивэни дамисилиэму. Боря
ボーリャのタバコがなくなると, ワーシャのタバコを 吸い出した。 Боряは
гоодэ эсэ нясулэ, сусагиэни зугтиги, дами малаптайсини. Битэнэ
長く 学ばずに, 逃げ帰った, 家に, タバコが 尽きて。 私は
элусим уэндэгиэми дамисими. Ёукэ папиросавани дамидэми эсими
完全に やめた, タバコを吸うのを。 何かの 紙巻タバコを 吸って,

аю, утэми, няамандэймиэ, цайхи эсими дамиси. Ути папироса
うまくなかった。それで頭に来て, その先 吸わなくなった。その 紙巻タバコは
"Беломорканал" бисини. Ути амьлани эмнэдэ эсэи дамиси.

「ベロモルカナル(白海運河)」だった。そのあと 一度も 吸っていない。

Эмнэгдэлиэ би телефонэли диасиэми абугэди. Нуани Боряла
あるとき 私は 電話で 話した, 父と。 彼はボーリャを通して
саани бу лаливэу, утэми дианаани: (9/10)

知っていた, 私たちが飢えているのを。それで言った:

— Чаалами, эмэгие. Кусима даяи газизэжэни синава, нуани

「よかったら 帰って来い。クジマおじさんが迎えに行ってくれる, おまえを。彼は

эйхи жэнээни, аласие нуамани.

下流に 行った。 待て, 彼を」

— Ижкэ, аласизэжэни. Зугтиги жэникцэйми, омочи муйсими

「わかった, 待ってるよ。 家に 帰りたい, いつも 思っている,

сунава.

あなたたちのことを」

— Эмэгие. Гуасаңани ня жэнэтэйзэ, няңга юндээси.

「帰って来い。来年 また 行けばいい, 少し 大きくなってから」

— Ая, угэбэдэ бизэжэни.

「うん, そう するよ」

Утава догдиэси, Суаңка Митэ кэтигэ соңолиэни:

これを 聞いて, सानка・ヴィーチャはほとんど泣き出しそうになった:

— Янами минава эмусэ амьсаванакцай. Эзи жэни, би эмусэ

「どうして ぼくを 一人 置いて行くの。 行かないで, ぼく 一人

эсигизэжэни.

残ってしまう」

— Би ыйми муйси жэнилэми. Янами? Гуасаңани ня оухи

「ぼくは 思わない, 帰ろうとは。 どうして? 来年 また ここへ

эмэжилэгэми утитулэ классатиги? Эзэжэни.

戻るためか, 同じ 学年に。 いやだ」

— Во, ути ая! — Митэ агдайни. «Ыйми эмэдээ ая Кусима

「えっ, それはいい!」ヴィーチャは喜ぶ。 「来なければ いい, クジマ

дая», — муйсими би.

おじさんが」思った, 私は。

Сулайндига Вася, удемэди Луңгэ, Олоңолэ багдини, нуани би
斯里洋吉ガ・ワーシャはウデへ名でルンゲだが, オロンに住んでいる。彼は 私の

эний туэхэни, би госои. Нуани, ница биңэ, "кучамалава"¹⁾ гусими, 母の いとこで, 私の おじだ。彼は 小さい とき クチュマル遊びを していて, бугдий хайиэни, угэми чолоҗолэйни. Нуани мунава шахматава 足を けがした。それで びっこを引いている。彼は 私たちに チェスを гусилэгэу татусини. (10/11) Хоҗтогуу батадига Солёхо Дабауду 遊ぶのを 教えた。ほかの 子供たちは ヴェルフニイ峠に багдиги. Амяла омо бата эмээни эзезэҗэди, ути Уточкин Вася. 住んでいた。あとで 一人の 男子が 来た, 下流から。これはウトチキン・ワーシャだ。Нуани Ассекаевкадиги эмээни, угала багдини, ыйтэнэ нада 彼は Асекаевкаから 来た。そこに 住んでいた。今は 七 классала татусилиэни, за нюу сээ бисини нуандуни. 年生で 学び始めた。十 六 歳 だった, 彼は。

Утэбэдэ багдиэму интернатала, сколала татусимизэ. Би имикэ こうして 暮した, 寄宿舍で, 学校で 学びながら。私は なぜか гээ нясулализэми, омочи "зубэвэ" байми. Сайна, тяси зугдивэ あまり勉強しなくなった。いつも 「2」を もらった。多分 ひどく 家を муйсими нихэми бизэ. 恋しがって いたから だろう。

Декабрь малаптайсини, мунава зугдитиги тиндагизэти, каникулэ 十二月が 終わりに近づいて, 私たちを 家に 帰してくれた。休暇に эдээни бихини. Заама нэҗини хулэмизэ бизэҗэни каникулэ. Бу なった のだ。十 日 あまり ある, 休暇は。私たちが җэниу экиндини обоза эмээни, заава юҗкялагилэми. Бу ути 帰る ときに 馬櫓が 来た, 荷物を 運ぶために。私たちがこの обозади гулиҗизэҗэу зугтиги. Иламээ-диимээ нэҗини гяназаҗау. 馬櫓で 出発する, 家に。三, 四 日 歩くだろう。Зэувэ хоктоло дигалафи синала тэугизэси, аласиу обозава. 食料を 道中で 食べるように 背負子に 積んで, 待つ, 馬櫓を。

1) 大勢で寄り集まって肩を組み, 上へ上へとよじ登る遊び。

XXVIII

Обоза тинэңи эмээни, ыйнэңи, заава тэугиэси, Солёзо
馬橐は 昨日 来た。今日は 荷物を 積み込んで, ヴェルフニイ
Дабаутиги ңенизэңэти. Мунду диаңкити утаухи, ыйнэңи, какта
峠に向けて 出発する。私たちに 言った, そこに 今日, 半
нэңини дүлэнэйсини, ңэнэлэгэу лохойди. Бу тэуниңэ: Сяиңкэдигэ,
日 過ぎる, 行くために, 徒歩で。私たちは全員だ: シャインの者,
Олоңкодигэ, Солёхо Дабаудиңкэ, — гиэ гулиңиэму, синафи акалафи
オロンの者, ヴェルフニイ峠の者が, 一緒に 出発した, 背負子を 背中に
уафилэмиэдэ. Ила часава гианааму бу ути зазу километрава.
背負って。三 時間 歩いた, 私たちはこの 十二 キロを。
Солёхо Дабаулэ аңасиэму. Тимэдулэ, хакти бисээ, обоза
ヴェルフニイ峠で 夜を明かした。翌朝, 暗かったが, 馬橐が
гулинэгиэни. Бу мафали амяталини гианау, эмнэ-эмнэ, дэуми,
出発した。私たちは橐の あとを 歩いた, ときどき 休むために
унагиу. Утэбэдэ поупу билини ңэнэму. Аси иңэни, дэгдифи
乗った。こうして 暗い うちに 進んだ。ひどく 寒いので, 顔を
омочи дакписиэму коолоди, няңга бэлэсиндэ. Гулугу, сампиктэ
常に おおった, 手袋で。少しは 助かった。眉と まつ毛が
ляси няңмунэйти, утава, коло аситээси, цобосигиу уняди. Бокчом
ひどく 凍りついた。これを 手袋を 脱いで, ぬぐった, 指で。前かがみに
эдээси гианау, утэми маңга катади ыйни иңэни. Бимие, муйдигэвэ
なって 歩いた。そうするとあまり ひどく 凍えない。やがて 馬を
няңга тукаялати игбэсити. Муйдигэ тукайсити, буудэ тукаяму,
少し 走るように 追い立てる。馬が 走ると, 私たちも走った。
утэбэдэ нямаи эдэйни. Ути амялани, (1/2) няңга унандааси, цайхи
こうして 暖かく なる。その あとで, 少し 乗って, その先
ня гианау. Моодизэлэ иинэйсиу, суу гакпагиэни, уйхи уйндэмиэ,
また 歩いた。モジザに 着くと, 日が 出て 上に あがり,
няңга нямисилиэни. Инэңитэнэ омочи, мафалилэ унааси, гулинэу.
少し 暖かくなり出した。日中は ずっと 橐に 乗って 進んだ。
Эмнэ сукобэмэ муй, мафалидиги оноко цуптигиэси, тукайлиэни
一度 気まぐれな 馬が, 橐から どういうわけか はずれて, 走り出した,
бээбизи. Утава зукэ завагиэти. Ня алугиэти маафалитиги, хоңто
勝手に。これをやっとのことで捕まえた。また結びつけた, 橐に, 別の

хукуди кази хэкэгиэти сиктэтигини.

綱で、 しっかり縛った、 滑り木に。

Муйдигэвэ уливэ умивэнэйти экиндини, бу нэндо гианализэму.
馬に 水を 飲ませている 間に, 私たちは 前 進した。

Маафали хоктолини никэ бу зулиэлэу зүрэфэ гианаани. Аа, ути
櫓の 跡に沿って, だれか 私たちの前に 二人で 通っていた。ああ, これは
зу адигадига зугдитигифи рэниэти! Нуати амини, энини Гогулала
二人の 娘が 家に 戻ったのだ。彼女らの 父 母は ゴングラザに
багдинэгиэти ый нэкини. Утэбэдэ утала багдилиэни Берзинэ
引っ越して来た, この 春。 そうして そこで 暮し始めた, ベルジニシ・

Альбертэ Петровиче. Мирта, Айна, обозава ыйми аласи, тинэңи
アリベルト・ペトローヴィチが。ミルタとアイナは馬櫓を 待たずに, 昨日
рэниэти. Куту май бити адигадига! Бугдиги уаними язанэ.
出発した。大變 勇敢 だ, 娘たちは。彼女らの足は(十分)長い, なにしる。

Гианайдэ, гианай! Элэ буудэ утала инэзэңэу. (2/3) Берзинэ
歩けるだけ 歩くがいい。じきに私たちもそこに 着くだろう。 ベルジニシの

зугдидини пагаа хоңто зугди биэ. Утава обозаңкэ аңасисилэти
家の 近くに 別の 家がある。これを 馬櫓の御者が泊まるように
уоти. Муйдигэ, умиефи амялани, тукями, гайти бооңиэти мунава.
建てた。馬は 水を 飲んだあとで, 走り, すぐに 追いついた, 私たちに。

Бу иңгулэ унагиэму маафалилэ. Сикиэ зулиэлэни иинээму
私たちは すかさず乗り込んだ, 櫓に。 夕方 前に 着いた,

Гогулала.

ゴングラザに。

Сикиэ, куту маңга дэуэмдий, гоо эсими ржа. Минду

夕方, 大變 ひどく 疲れていたが, 長いこと眠れなかった。私に

диаңкити уатаңидэ, би эниңэй адигава баамани. Утава, кэптэймиэ,
言っていた, 最近, 私の 母が 女の子を 生んだことを。このことを 寝ながら
муйсими: "Онофи адига багдиэни? Оно биини эниңэ? Абуга зугду
考えた: 「どんな 女の子が 生まれたか? どんな 具合か, 母は。 父は 家に
бисиниэс, буазэгэлэни уакцаниэс? Нуани эмнэдэ ый зулиэлэни зугду
いたのか, 森に 狩に行っていたか。彼は 一度も 今 まで 家に
эсэ биэ бу багдиңэу, омочи ути экиндини буазэгэлэнимэй бисини。
いたことがない, 私たちが生まれたときに。いつもそのときは 森にばかり いた。

Эмэгиэси, исэтээмзэ, онофидэ адига багдиэмэни. Какта биа
帰ったら, 見るだろう, どんな 女の子が 生まれたか。 半 月

инэлиэни багдиэндигини". Утэбэдэ муйсими нуами. Эсыйдэ тооси.
過ぎた, 生まれてから」 そんなふうを考えながら 眠った。 夢も見なかった。

Гимээдулэ сюгиэти. Суу гакпалиэни бисээ, бу, дигасиэси,
早朝 起こされた。 日が 昇り始めて いた, 私たちが食べてから,
гулинэгиңэу. Маңга эсиги (3/4) хэлинээ: ути нэңини ямду эзэңэфи
出發するころ。 あまり 急ぎはしなかった: この 日は どっちみち
ииги Олоңоло, Чиңдэфэлэ аңасизэңэу няадэ, утадигитэнэ Сяиңэлэгдэ
着かない, Оронには。 Чинтаファに 泊まる, もう一晩。 そこから シャインまで
иинэгизэңэу, Олоңоло саясиэси. Аңасиэфи амялани, утэңини
行く, Оронで 昼食を取ってから。 夜を明かしたあと, その日
эмэгиэму зугдитигифи. Эниңэ, абуга (нуани тиннёоди эмэгиэни),
戻って来た, 家に。 母と 父 (彼は おととい 戻っていた),
Митэ, Пабуликэ, Адига (бу утэбэдэмэй гэгбисиему Зинава) агдами
ミーチャ, Паブリク, お嬢ちゃんが (私たちはもっばらこう呼んでいた, ジーナを) 喜んで
асалиэти минава. Абуга, инейми, дианаани:
迎えた, 私を。 父は 笑いながら, 言った:

— Эсыйдэ коңо бубу си, ситэй, ая дигаванаати бизэ? Утэми
「痩せてないじゃないか, おまえ, 息子よ。 よく食べさせてもらったんだな? それなら
нясулэе цайхи, эди уэнтэги.
勉強しろ, この先。 投げ出すな」

Би инектэми, ёудэ эсими диаги. Адигава исээми би эмугэлэ
私は 笑って 何も 答えなかった。 女の子を 見た, 私は, 揺りかごに
боигисэвэ. Дэгдини пукцэмдэ, нуайни. Куту алагдига адига.
くくり付けてあるのを。 頬がふっくらして, 眠っている。 とても可愛い 女の子だ。
Ленади гэгбилээти. Какга декабрьду багдиэни, абуга, Митэ
レナと 名付けていた。 十二月半ばに 生まれた。 父と ミーチャは
буазэгэлэни бисиги. Эниңэ ый экиндини доозоди ая эсигиэни,
森に いた。 母は 今では 具合が よくなっていた。
омочи инемди биини. (4/5) Улэвэ, бянчивэ тясиги олоктоосисэвэ
ずっと 微笑んで いる。 肉と ギョウザをたくさん 作ったのを
элэдэхи дигаами. Ути амялани Паблика дианайни:
腹いっぱい食べた。 その あとで Паブリクが 言う:

— Тимана сколала имэхи аңава асализэңэти айктэ кялани,
「明日 学校で 新年を 迎える, モミの木の回りで。
ңэнээфи гиздэ.
行こう, 一緒に」

— Иҗкэ, ый зулиэлэни эмнэдэ эсими асали имэхи аҗава.

「いいとも、今 まで 一度も お迎えしたことがない、新 年を。

җэнэзэҗэй исэлэгэми, ёудэ калани бивэни.

行こう, 見に, どんなふうなのかを」

Гагда нэҗини бу Пабликади җэнээму сколатиги. Омо классала

翌 日 私は Пабрикと 行った, 学校に。 一つの 教室に

җаҗтава луэндээти, утава гуээзэҗэди улигдига эдэвэҗкити. Утава

モミの木を立ててあった。これを オモチャで きれいに 飾っていた。これを

моголиэ нёуладига цаҗалами хулити, җалалафи завагиэси.

回って 子供たちが 歌いながら 踊っている, 手を 取って。

«Буазэгэлэни җаҗта багдиэни, буазэгэлэни юэни...

《森で モミの木が 生まれた, 森で 育った。

... Ыйтэнэ улигдигади, минти гуанялайтигифи эмэни》.

今 きれいな格好で 私たちの お祭りに やって来た》

Утэбэдэ цаҗалайти. Ути амялани нёуладига хазади хуайти

こんなふうにご歌っていた。その あとで 子供たちは ハサミで 切り取る,

лоосо гуээзэҗэвэ, конпетава, пряникава, иафи дакпивэнээси. (5/6)

かかっていたオモチャや 飴, お菓子を, 目を つぶって。

Вацаи эсигисини, би нэҗуи хазава завааси, эмнэкцэм, тэу

少なくなつて, 私の 弟が ハサミを取って, いっぺんに 全部

холоптовэни хуаиэни. Амяла минду оболоони конпетава, пряникава.

残つたのを 切りはずした。そして 私と 分けた, 飴や お菓子を。

Няҗга ня биндээси, эмэгиэму зугдитиги. Би утэлиэҗини тэнээ

少し まだ いてから, 帰った, 家に。 私は その日 初めて

исээми, онодэ имэхи аҗава асаливэти.

見た, どのように 新 年を 迎えるかを。

Тэу каникула нэҗини бу: би, Митэ, Пабулика моовэ молодойми

すべての 休みの 日, 私たち— 私, Мича, Пабрикは 薪を 切って

юктасиэму зугдитиги. Сугалади сигосиэму илантуҗэ. Митэ пакиди

運んだ, 家に。 スキーで 滑った, 三人で。 Мичаはじょうずに

сигосини. Нуани уакцайни яза уэли, утэми паки эдээни. Биидэ

滑った。 彼は 狩に行く, なにしる, 山に。それで うまくなった。 私も

ая дуктэмэми нонилиэми. Пабулика хай ница биими, асулидэ

うまく 滑れるようになった。 Пабрикは まだ 小さいので, あまり

эсини мутэ мунди галуйми.

できない, 私たちと 競うことが。

Каникула дулэнэйсини, мунава ниидэ ыйни нэуги. Тэу
休暇が 過ぎたが, 私たちを だれも 連れ戻しに来ない。みな
нёуладига сколала татусилиэти, бу ыйдэхи эсиму җэни.
子供たちは 学校で 勉強し始めた。私たちはいまだに 戻らない。
Заанадантини нэҗини бу гулиҗиэму обозади. Би эсимидэ чаала
十七 日 私たちは出発した, 馬櫓で。私は 気が進まなかった,
җэникцэми. Куту ая зугду: нямай, элэдэхи дигасий, ёухидэ эу
戻ることが。ずっと いい, 家が: 暖かいし, 腹いっぱい食べて, どこに行くか,
хэлинэ. (6/7) Вайнти январиду бу сколала татусилиҗиэму. Ути
あわてて。一月二十日に 私たちは 学校で また勉強を始めた。これは
1948 (омо миҗга йей таҗгу диизаа закпунти) аҗани бисини。
1948 (一 千 九 百 四 十 八 番 目 の) 年 だ っ た。

Бу, интернатгала багдигэтэу, җяҗа нада нэҗини дулэнэйсини,
私たちは 寄宿舎で 生活した。毎 七 日 過ぎると,
эгбэсиу баняла, утэми кикади бисиму. Нилэдэ кумугэвэ баалиэ,
入った, 風呂に。それで きれいに していた。だれかに シラミを 見つけたら,
иҗгулэ тэгэвэни калагити, баняла сикигитиги。
すぐに 服を 着替える, 風呂で 洗うために。

Би арифметикава ыйми эгзэ эдээми. Ими утэбэдэ
私は 算数が わからなく なった。なぜ こう
эсигиэвэнидэ, ыйми саа. Би динти классава мутуҗэ, куту аяди
なったのかも わからない。私は 四 年生を 終えたときは, 大変 よく
эгзэи бисэи. Ыйтэнэ омоцай "зубэмэ" байми. Сясаҗа Фёдор
わかっていた。今では いつも 「2」をつけられる。先生の フョードル・
Иванович гунэй бисэ минду: «Си куту эдэкцэ бий арифметикэлэ,
Иванович さんが言っていた, 私に: 「おまえは全然 ダメ だ, 算数が。
утэми ый эгзэ ёудэ»。
だから わからない, 何でも」

Иленти четвертела хай "зубэди" нясулэми арифметикава.

三番目の 四半期に また 「2」で 終えた, 算数を。

Эмнэ зубэ луса батадига минава алусиэти, онодэ тетрадила
あるとき二人のロシア人の子が 私に 教えた, どうやってノートに
онёсиузэҗэвэ. Битэнэ мэнэ мээдимэй таҗиэми, хауелэ (7/8) ыйми
書いたらいいかを。私は 自分の 頭でだけ 計算していて, 紙に
онёгидэ. Утэми гэ баами. Луса батадигэтиди гиз нясулээму омо
書かなかった。それで 悪かったのだ。ロシア人の 子供たちと 一緒に 勉強した, 同じ

классала, амяла гйэ мутуэму нада классава: ути Бахаев Толя, 教室で。 のちに 一緒に 終えた, 七 年生を: これは バハエフ・トーリヤと Костюченко Сулэ. Нуати даликендини би арифметикава ая Косчученко・シュリクだ。彼らのおかげで 私は 算数を よく эгзэлиэми, экзаменавада ая мутуэми, угэми гуасагани нююу わかるようになった。試験も よく できた。それで 来年は 六 классала татусилизэңэи。
年生で 教わることになるだろう。

Сколала татусими амялани анадн прэнизэңэу зугдитиги. Би 学校で 学んだ あとで, 舟で 帰ることになる, 家に。 私の амий минава гэнэгиэни, иңгулэ заава сологимиздэ. Нуани хай 父が 私を 連れに來た, そのまま 荷物を 上流に運びながら。彼は まだ цайхи ээнэзэңэни, Бурлитэтигиздэ, угади Позарскатиги прэнэзэңэни, 先へ くだる, ブルリトまで, そこから ポжарлскиまで 行く, ёукэ ёубиззэвэни нэугинэйми. Ути ёубиззэвэ исэй би, абугэди 何かの Pistol を 届けに。 その Pistol を 見た, 私は, 父と аңасиңэ эгбэнэлэ。
野營したとき, テントで。

— Ни ёубиззэни ути, абуэй?

「だれの Pistol? これは, 父さん」

— Сяиңэлэ луса багдинэни. Нуани сээни Шляпин, офицэрэ

「Шяинにロシア人が越して來た。彼の 姓は Шюрйарпин, 将校

бисини уали экиндини, угэми мэндилэй амясавагиэни угава. Никэ だった, 戦争 中に。それで 自分の所に 残していた, これを。だれかが исээни нуандилэни, ути амялани тигиэти. (8/9) Ыйтэнэ минава 見つけた, 彼の所で。その あと 取り上げた。今 俺に кэлээти би хэбулэгэи милицатиги. Си илама нэңини аласие 頼んだ, 俺が 届けるように, 軍に。 おまえは三 日 待て, минава интернатала, би эзерэди эмэгиэси, газизэңэи синава Суаңка 俺を 寄宿舍で。俺は 下流から 戻ったら, 迎えに來る, おまえとスアンカの ситэвэнидэ。
息子を」

Илама нэңини аласиэси, прэниэму бу Митэди няйхи. Абуга

三 日 待って, 戻った, 私はスアンカ・ヴィーチャと岸に。父は

Канчуга Валькади эмэгиэти Бурлитэдиги. Валькава имикэ даадузэди Канчуга・ワレンチンとやって來た, ブルリトから。ワレンチンをなぜか 太鼓腹と

куайсити. Нуани зулемдини, абуга ялцайни, бутэнэ дулаңкилэни
からかっていた。彼が 前で, 父が うしろ, 私たちは 真ん中で
гоундэу. Дабаудиги динти нэңидини иигиэму Сяиңэлэ.
こいだ。峠から 四 日目に 着いた, シャインに。

Лена сагди эдээни, Лёва солдатадигэвэ аактасими, нямайни.

レナは 大きく なった。リョーバは 兵士たちを 追いかけて, 悪態をついている。

Нуати татусиэти нёула нямалагани, утэми ляси инейти, нуандигини
彼らが 教えた, 子供に 悪態をつくことを。それで 大笑いしている, 彼から
сусавасимидэ, чиңгава завааси аактасилисини. Ыйми бооно,
逃れながら, 棒を 持って 追いかけるのを。 追いつけないので,
нямайни ситэ. Солдатадигэ бу зугдиу каңдулэни багдити. Абуга
悪態をつく, 男の子は。兵士たちは 私たちの 家の 半分に 住んでいた。父が
буэни капитанаду, нэки, зуа багдилэти. Сагдяңку луса егдигээти.
認めた, 大尉に, 春 夏 暮すことを。 体格のいいロシアの若者たちだった。

Би ыйдэхи (9/10) зоңими нуати сээвэти, гэгбивэтитэнэ няңга
私は 今でも 覚えている, 彼らの 姓を。 名前の方は ちょっと
оңмондооми. Нуати куту ая зэувэ дигайти. Омочи Лёвава,
忘れた。 彼らは とても いい食べ物を食べている。いつも リョーバや
мунава дигаванайти。
私たちに 食べさせてくれる。

Ути зуадуни ляси сагди мудээ бисэ. Ути экиндини тэу
この 夏に ひどい 大 洪水が あった。その とき みんな
нёуладига зэнзэди униэти. Би, Митэ эсиму уни. Бу анана
子供たちが はしかに かかった。私とミーチャは かからなかった。私たちは以前に
униэму. Ыйтэнэ Пабуликэ, Зинэ, Лёва, Лена униэти. Эниңэ зукэ
かかった。 今度は パブrik, जीना, リョーバ, レナがかかった。母は何かして
кокпиэни нуативэ тафясими. Бу Митэди оно мутэми, оно
やり通した, 彼らを 看病することを。私とミーチャは 何でもできるだけ
бэлэсиэму. Абуга, зугди элэгэни эе, наава уэсиэни кэктимэ
手伝った。父は 家が 流されないように, 土を 積んだ, 岸の
хоотигини. Ули укэлэгдэ инэсээ. Тигдэи вадисини, ули хагилиэни.
縁に。 水は 玄関口まで 来た。 雨が やんで, 水は 引き始めた。
Нёуладигадэ аасигилиэти。
子供たちも 回復してきた。

Ули хагисини, би ялява сугзяманаами угдади, адиливэ завааси.

水が 引いてから, 私は ウグイを 獲りに出た, ボートで, 網を 持って。

Оно гайти хаагизни? Тэу ааса огоумэй эдээни. Бикили солооси, 何と早く水が引いたことか。全部の入江が干上がっていた。ビキン沿いにのぼって, Дадунэ ээлини ээриэми. Илэдэ эсими баа адилисилэгэми. Утэбэдэ Дадунга沿いに くださった。どこにも見つからない, 網を張る場所が。そうして ээриэми, адиливэдэ эсэ уласади. Пудёули (10/11) датарикцээми くだっていた, 網を 降ろさずに。中洲の水路を通過して 出るつもりでいた, Сагдиулиэтиги. Утэмду догдиэми, бугадиги найхи никэ оувивэни. 本流に。すると 聞いた, 中洲から 岸へ 何か降りに来るのを。 Воктодиги битатиги гойдима, хэтигэнэмиэ, ули кятигини гианайни. 草むらから 岸へ ツキノワグマが 飛び出して, 水 際を 歩いて来る。 Би боголиэми. Оно нихэээми? Би эенэй буатиги эмэйни. 私はびっくりした。どう しょうか? 私が くだっている方へ やって来る。 җэлэвэсизэми би! Сэуди дуктэлиэми уливэ. Мёундэ тикэйнибэдэ 驚かせよう, 私は。櫂で 打った, 水面を。銃を 撃ったような ыйдайни сэу улитиги тирмэйми. Гойдима экигэ, амыза бугдизи 音がする, 櫂が 水に 当たって。クマは 立ち止まった。後ろ 足で илигизэси, минтиги исэсини. Би ня дуктэндээми, мафа ёукэ 立ち上がって, 私を 見た。私は また 水面をたたいた。クマは 何か ыйдаванэмиэ, экэ тукагигэ бугасатиги. Би, җэлээми бизэ, угэми унари 声を出しながら, ゆっくり戻った, 中洲の方に。私は恐かったのだろう, それで ляси сунялиэми. Утэбэдэ эенээми цайхи, ёгосо даталанигдэдэ. ひどく 震えが来た。そうして くださった, 先へ, 支流の 口まで。 Утадиги Майтаҗа ээлини сологиэми зугдитиги. Зугду тэлуңусиэми. そこから Майтанを 通過して のぼった, 家まで。家で 話した。

Абуга дианайни:

父が 言う:

— Ляси җэлэй бизэ? Утэми дэгдий цаам бини. Ая, эди

「よほど恐かったのだろう。それで 顔が 真っ白だ。大丈夫,

җэлэ, улилэ эзэҗэни бооно, гойдимэ экэ ваянайни.

恐がるな, 水の中では 追いつけない。ツキノワグマはゆっくり泳ぐ」

XXIX

Августэ малаптайсини, бу ня рэниэму сколатиги. Мунава
八月が 終わりに近づいて, 私たちはまた 戻った, 学校に。 私たちを
Пианка Динзай нэхуэни Дабаутиги. Нуани Бикиркэ эсини биэ,
ピアンカ・ジンザイが送ってくれた, 峠まで。 彼は ビキンの者では なかった。
багдисиэни илэдэхэмдэ: наму кялани, Хуунду, Уннду, Иманду. Бй
暮していた, いろいろな所で: 海の そば, ホル川, アニユイ川, イマン川で。 今
Бикилэ багдинээни, заава мамасамула юктасини. Эенэми, омоцай
ビキんで 暮していた, 荷物を 妻と 運んで。 くだりながら, ずっと
цагалайни, али-али нямаини мамасаи. Утэбэдэ, хоктоло омо
歌っている, ときどき 悪態をつく, 妻に。 こうして 道中 一
догбовэни аҗасиэси, иигиэму Дабаула. Гагда нэридуни книгава
夜を 明かして, 着いた, 峠に。 翌 日 教科書を
таулагиему, тиманцаала нясулалафи.
受け取った, あさってから 勉強するために。

Утэбэдэ ня татусилиэму. Ила сикэ сясаҗадигэ эмэктээти,
こうして また 学び始めた。 三人の 新しい 先生が 来た,
хаталадигэмэйдэ. Боголоо бий бэлез, мунава луса кэевэни, немца
若い女性ばかり。 太って いる 女性が 私たちに ロシア 語と ドイツ
кэевэни татусилиэни. Нуани сээни Жирова, гэгбини Елена
語を 教えた。 彼女の 姓は ジーロヴァ, 名前は エレーナ・
Петровна. Гагда хаталатэнэ мунава географиява татусилиэни.
Петро́в-на. もう一人の女性は 私たちに 地理を 教えた。
Сээни Прокопьева, гэгбини Татьяна Павловна. (1/2) Илентини хатала,
姓は プロコピエヴァ, 名は タチヤナ・パヴロヴァ。 三人目の 女性は
нэпумээ классала татусилиэни. Гэгбивэни оҗмооми би ый. Тэу
低 学年を 教えた。 名前を 忘れた, 私は 今。 全
хаталадига вай омо сээду бисити.
女性とも 二十 一 歳 だった。

Географиява татусимитэнэ сагизми, онодэ мериканца атома
地理を 教わって 知った, どのようにアメリカが 原子
бомбавани уэнтэмэни зубэ Ибэнэ хототигини: Хиросимэ Нагасакэдэ.
爆弾を 落としかを, 二つの 日本の 町に: 広島と 長崎と。
Эгди ни будэктээни. Ути амялани хай гоо будэээҗэти. Ёу
たくさんの人が死んだ。 その あと また ずっと 死ぬだろう。 何の

гээвэни нихэмэти уэнтээни мериканца саняктасиэни? Аси эгди
悪いことを彼らがしたのを、投下したアメリカは 恨んだのか。 大変 多くの
антава, нёулава, мафасава, мамакава магиэни. Ими угтэбэдэ бини?
女や 子供, 老人, 老婆を 殺戮した。なぜ こう なのか。
Нидэ, ёудэ нихэкцэми ыйни мутээ? Ни заагизэңэи нуандуни?
だれも どう することも できないのか。だれが仕返しするのか, そいつに。
Утава сясаса ёудэ эсэ диана — тэуниңэ кэнивэтисэнэ тэлуңусигэ.
これを 先生は 何も 言わなかった。みんなが 怒っていることだけを 話した。
Гоо би иалэи исэптээ ути бомба, катади тикээни, аси маңга эди
長いこと私は目に うかんだ, この 爆弾が 激しく 爆発し, ものすごい 風が
чикайни, зугдивэ, моовэ, нивэ аптасивэнэйни ути каңдугээти
吹き飛ばす, 家や 木や 人を。 (人をおしつぶす, この 引き裂かれた
пайни. (2/3) Мунялиэ байтала анчиди ни будэктэмэти! Али
破片が。 かわいそうに, 罪も ないのに 人が 死ぬなんて。 いつ
вадизэңэти уалими? Ёу ыйни элэ биэ? Ими ыйти мутэ гэрэ
終わるか, 戦争は。 何が 十分でないのか。 なぜ できないか, すべての
нидигэ лаусидиги багдими мэнэ долофи? Утэлиэңини хай эгдимээ
人々が 平和に 暮すことが, 自分たち同士で。 そのころは まだ 多くを
эсими саа нидигэ багдиэти хоктовони. Амяла сагиэми: нидигэ,
私は知らなかった, 人々が 暮してきた 道を。 あとで わかった: 人々が
адимэ багдими, адимэ уалити。
どれだけか暮せば, それだけ 争う。

Би, нюңунти классала татусиңэй, комсомолатиги суеми.

私は 六 年生で 学んでいるときに, コムソモールに 入った。

Декабрэ бисэ угтэлиэңини. Би, пёувэ таулагими, мэнэ гэгбий
十二月 だった, そのとき。 私は 同盟員証を受け取って, 自分の 名前を
онёми утала. Сэи онёузэңэ удэлэни К., онёми, гэгбийтэнэ
書いた,そこに。 姓を 書く 所に К.と 書いた。 名前の方は
тэумэни онёми: Андрей. Утэми эбэдэ эдээни: К. Андрей. Пётр
全部 書いた: Андролейと。それでこのようになった: К.Андролей。 Пёортрл・
Кузьмич хаунтасиэни:
クジミッチが 尋ねた:

— Си эгзэйну, ёудэ онёми? Сэи тэумэни онёми ая гиэни.

「おまえわかってるのか, 何と書いたか。 姓を 全部 書いた方がいい決まりだ。

Айсигие, онёе эбэдэ: А. Канчуга.

直せ, 書け, このように: А.Канчугаと」

Би хутгам хагзами. Оно диаңкини цулини онёгиэми. Эбэдэ
私は赤くなった、恥ずかしくて。どう 言ったかに したがって書き直した。このように
эдээни (3/4) пёулэ: А. Канчуга. Утэмпи пёувэ таулэми наданти
なった, 同盟員証は: А. Канчуга. この 同盟員証を 使った, 七
классава мутуйдэхи. Комсомола суеми амялани ая нясулэлиэми.
年生を 終えるまで。コムソモールに 入った あと よく勉強するようになった。
Хагзафи гээ оценкава байми.
恥ずかしい, 悪い 成績を 取るのは。

Каникулэду бу зугдитиги обозадиги эсиму рэни. Бу
休暇に 私たちは 家に 馬籠では 戻らなかった。私たちは
почтальонади гиэ гулирйэму. Олололэ инэгиэси, омо часа хулэмиэ
郵便集配人と 一緒に 出発した。オロンまで 来て, 一 時間 あまり
дэунцэндээси бу илантуңэ: Суаңка Митэ, би, Канчуга Витя, —
休んでから, 私たち 三人, スアンカ・ヴィーチャと私, Канчуга・ヴィーチャは
гулирйэму суу ээҗини зулиэлэни. Сэбиэ куту тугэ гианааму,
出発した, 日が 沈む 前に。はじめは とても 速く 歩いた。
хокто буазэгэлини куту ая бисини. Затуңа километра Ололодиги
道が 森に沿って 大変 良かった。十五 キロだ, オロンから
Сяиңэтиги. Сеңкэлэ инэлиэму бисэу, Канчуга Витя экисилирэни.
シャインまで。シゴウまで 達して いた, Канчуга・ヴィーチャが遅れ始めたとき。

— Си оно ий? — хаунтасини Митэ.

「おまえはどうした?」 尋ねる, スアンカ・ヴィーチャが。

— Би дэуэми. Няңга тэндээси, илигизэңэи. Су рэнэу нёохо,
「ぼくは疲れた。ちょっと 座ってから 行くよ。君たちは行け, 先に。

би, дэунцэндээси, сунава бооңизэңэи, — дианагини Витя, (4/5)
ぼくは 休んでから, 君たちを追いかけるよ」 答える, ヴィーチャが,
иматиги кэптэймиэдэ.
雪に うずくまって。

— Тэгие, гуаса ситэни, дүрүсэлэй, мунава гээңисидузэ, — угтэбэдэ
「立て, 意気地なし(メスの仔), おまえが凍え死んだら, 俺たちを責めるだろう」そう
даңсими, баңцасиу бу нуани айлани. Нуанитэнэ иң-иң
言って, 蹴る, 私たちは 彼の 尻を。彼は それでも何とか
кэптэгиқэйни. Бу айлэни зүңэ ээдини баңцасиу. Ыйнидэ
横になろうとする。私たちは 尻を 両 側から 蹴る。全然
тээгиқэ. Бу, нуани ңалалани завааси, уйндэгиэму, зулэйхи
起きようとしない。私たちは彼の腕を つかんで, かかえ上げた。前に

зокойми, гияму. Сэлэгийгэ бу Витяңиу.

押して、揺すった。目をさました、私たちのヴィーチャは。

— Ая, ый мэнэ җэнэзэҗэй, эдиу коҗко минава цайхи.

「大丈夫、もう自分で歩ける。 たたかないで、 ぼくを もう」

Акалани завасими, зокоу зулейхи. Утэбэдэ Майтаҗала ииҗиэму,
背中を ささえて、 押した, 前に。 こうしてマイタンまでたどり着いた。

утадиги зугдилэ сау исэптэлиэни. Иигиэму Сяңҗэлэ. Буудэ тјаси
そこから 家の 灯りが 見え始めた。 着いた, シャインに。 私たちも ひどく

дэуэму. Би ыйе муйсими: нёула бимидэ сааму; бу нуамани
疲れた。 私は 今 思う: 子供ながらもわかっていた; 私たちが 彼を

имэнэй бисие, гэктимусэ утала. Алиэ иинэмусэу зугтиги: утадиги
置いて行っていたら, 凍死しただろう, そこで。 いつ呼びに行けただろう, 家に: そこから

ила километрэ хэҗкини бисини. Ути экиндини дүҗсэлэмусэ ути
三 キロ あまり あった。 その 間に 凍え死んだだろう, この

баата. (5/6)

子は。

Би зугдитиги иигиҗэй, эниҗэ хай эсини җуани. Дэҗэ саудини,
私が 家に 戻ったとき, 母は まだ 寝ていなかった。 ランプの 灯りで
уҗтава улиэни нуани. Минава исэймиэ, хонолиэни:

靴を 縫っていた, 彼女は。 私を 見て, 驚いた:

— Ти-тавае. Ниди эмэгий?

「おやまあ。 だれと 帰って来たの?」

— Мэсэ, илантуҗэ эмэгийму: би, Митэ, Витя.

「自分たち, 三人で帰って来た: ぼくとスアンカ・ヴィーチャとカンチュガ・ヴィーチャ」

— Ёу заҗьяҗза нёуланатати бити. Янами догбо хулиу, эзэҗэу

「何て 気丈な 子供たち だ。 どうして 夜 歩くの? だめ

кокпину тиманаҗи эмэгими? Га, хэлибэди нямисие, амяла

なのかい, 明日 戻るのでは。 さあ, 急いで 暖まって, あとで

дигаваназаҗай синава, — утэбэдэ дианайми, туэлэгийни минава, — эе,
食べさせよう, おまえに」 こう 言いながら, 抱き寄せた, 私を。 「おや,

маҗга ниэҗэсий си, ситэй, хэлибэди аситагисие тэу тэҗэй, уҗтаи.
ひどく 汗をかいてるね, おまえは, 息子よ。 すぐ 脱いで, 全部 服と 靴を」

Зугдилэ куту нямаи. Нёуладига тэу җуайти, эситидэ сэлэги,

家の中は とても 暖かい。 子供たちは みな 寝ている。 起きて来なかった。

биидэ нуативэ эсими сюги. Дигасиэси, җуагийми.

私も 彼らを 起こさなかった。 食べてから 寝た。

Тимадулэ мягдайси, суу уйлэ дэгдэгиэни. Бугдий, бэеи — тэу
翌朝 目をさますと、日が上に あがっていた。足も 体も 全部
унини. (6/7) Нэпунэи, тэу тэгиэси, тэуту гусиэти гагда какта
痛い。 弟妹たちは みな 起きて、おとなしく遊んでいた、別の 半分
ээлэни. Абуга Митэди хайси эсити эмэги буазэгэдигини. Элэ
側で。 父は ミーチャと まだ 戻っていなかった、森から。 もう少し
доокцони эмэгизэпиги. Би Пабликади хай хулисээму имэхи, 1949
たったら 戻るだろう。 私は パブリクと また 出かけた、新しい 1949
(омо миңга йей таңгу диизаа йейнти) аңавани асалинэми сколала.
(一 千 九 百 四 十 九 番 目 の) 年 を 迎 え に 学 校 へ。

31 (Илаза омонти) декаврду, сикиэ, абуга Митэди эмэгиэти.
十二月三十一(三十一番目の)日に、 夕方 父が ミーチャと 帰って来た。
Тухи тапчи улэвэ газиэти. Энирэ лясси эгдимэ бянчивэ уони.
櫛 いっぱいに 肉を 持って来た。 母が すごく たくさん ギョウザを作った。
Боңго январьду омонэри тай дигааму утава. Куту хый бянчивэ
一月一日に 一日 中 食べた、それを。 とてもおいしいギョウザを
ролоктойни энирэ, буудэ бэлэсиэму уойвэни. Абуга энирэди
作る、 母は。 私たちも 手伝う、 作るのを。 父と 母は
утэлиэрини аивэдэ эсэ умиду. Хоңто нидигэ, аивэ умиеси
そのとき ウオッカを飲まなかった。 ほかの 人たちは ウオッカを飲んで
цапалайти, утэбэдэ имэхи аңава асалити.
歌う。 そうして 新しい 年を 迎える。

Эмнэ, эгди нёуладига, егдигэдигэ сигосинээти сугалади уэлэ.
一度 たくさんの子供や 若者が 滑った, スキーで 山から。
Бу Митэдидэ рэнээму. Банзалаасикчи якпалани сигосинээму. Нёндо
私と ミーチャも 行った。 製材所の 谷間まで 滑りに行った。 最初に
егдигэдигэ (7/8) сигосилиэти. Сэбиэ, хокто анчидини, сугала асулидэ
若者が 滑り始めた。 はじめは 道が ないので, スキーが あまり
эсини юңдаа. Гагдэугими сигономитэнэ эгдиңку тиңмэсиэти. Буудэ
速く滑らなかつた。 繰り返す するうちに 多くの者が 転んだ。 私たちも
сигосиэму. Сугала маңга элэгэни юңдаа, тиузи тилисиэму.
滑った。 スキーが むやみに 滑らないように, スtockで制動をかけた。
Егдигэдигэтэнэ, эли тугээ юңдайсини, эли маңга агдайти, утэми
若者たちは ますます 速く 滑るほど, それだけ大いに 楽しんだ。それで
тиңмэсити: ниикэ, моотиги тугалааси, пэкцэм тулана иматиги,
転んだ。 だれか 木に ぶつかって, もんどりうって吹っ飛ぶ, 雪の上に。

айнисэтэнэ исэптэ, хоҗтогуту, бугдифи бааба эдэвэнэйти, утэми
尻だけ 見える。ほかの者は 足を ちぐはぐに 動かす, それで
нюханайти дилизифи иматиги пигдямдэ.
突っ込む, 頭から 雪に 足まで。

Би эмнэтэ тирмээми. Иматиги эсими нюхяна, айди тээми
私は 一回 転んだ。 雪に 突っ込まなかった, 尻で 座った,
сугалатиги, утэми эсими пуҗгэли, маҗга тугэдидэ эсини юҗда би
スキーに。 それで ひっくり返らなかった。あまり 速く 滑らなかった, 私の
сугалаи. Митэ эмнэдэ эсэ тирмэ, нуани буазэгэлэни пакинээни
スキーは。 ミーチャは一度も 転ばなかった。彼は 森で 上達した,
уэдиги сивоҗими гяҗа нэҗини, абугадэ татусигээ нуамани. Бу,
山から 滑るのが, 毎 日。 父も 教えただろう, 彼に。 私たちは
ляси дэуэси, сикиэ эмэгиэму зугтиги. (8/9)
ひどく 疲れて, 夕方 帰った, 家に。

Каникулэ малаптайсини бу ня җэниэму сколатиги. Ый обозади
休暇が 終わると, 私たちはまた 戻った, 学校に。 今度は 馬櫓と
гий гулиҗиэму. Нэки гайти има цяляҗиэни. Бу, нясулэми
一緒に 出発した。 春 すぐに 雪が 融けた。 私たちは勉強し
мугуэси, буала гусиэму ямадахэм гусиҗкуди.
終わると, 外で 遊んだ, いろいろな 遊びで。

Гуанялай амялани зугдидиги телефонали минду диаҗкити,
お祭りの あとで, 家から 電話で 私に 言ってきた,
Митэвэ кэтигэ уамати. Никэ уалими диливэни какталиэни, утэми
ミーチャがあやうく殺されかけたことを。だれかがけんかして頭を ながった。 それで
фэйтиҗэди нэхуэти Иматиги, угала ый таусити нуамани. Куҗу
飛行機で 運んだ, イマンに。そこで 今 治療している, 彼を。 とても
сигди баами. Ни зухэлэйни утэбэдэ? Утава минду амяла эниҗэ
心配に なった。だれが 乱暴したか, そんなふうに。これを 私に あとで 母が
тэлуҗусиэни: нинтадигэ уалилиэти солдатадигэди мамасати
話した: 男たちが けんかを始めた, 兵士たちと, 妻が
хуктулэйвэти. Митэ җуани зугдилэ, мягдаҗиэси, байхи нюэни, ути
戯れたことで。 ミーチャは寝ていた, 家で。起きて 外へ 出た。その
экиндени никэ золоди дилилэни җанаваҗкини. Тирмээмэни,
とき, だれかが 石で 頭を ながった。 倒れたのを
солдатадигэ чигасилиэти. Эниҗэ мэнди дакпиэни (9/10) нуамани,
兵士たちが 棒で打ち始めた。母が みずから 覆いかぶさった, 彼に。

утэми нуани бээлэнимэй нагдаани чиңга. Аbugэ ути экиндини
すると 彼女の 体をばかり たたいた, 棒が。 父は その とき
нуани зугду. Мягдагисси, байхи нюми исээни чиңгайвэти эниңэвэ
寝ていた, 家で。 起きて, 外へ 出て 見た, 棒で打っているのを, 母と
Митэвэдэ. Хэтиндэмиэ, зугтиги иигиэни, мёундай завааси
ミーチャを。 叫び声をあげながら, 家に 引き返した, 銃を 取って
мёусасилэгэми. Аbugава исэймиэ, солдатадига сусактаати. Аbugаду
撃つために。 父を 見ると, 兵士たちは 逃げ出した。 父に
антадигэ эситидэ буу мёундэвэ. Чиңгава завааси, аалиэни。
女たちが 取らせなかった, 銃を。 棒を つかんで 追いかけた。
Солдатадига иңгулэ буазэгэтигини сусактаати. Ути нэңинифулэ
兵士たちは すばやく 森の方に 逃げた。 その 日のうちに
хэбуэти Митэвэ Олоңотиги, фэйтиңэвэ гэлээси телефонали. Фэйтиңэ
運んだ, Мичаを オロンに, 飛行機を 頼んで, 電話で。 飛行機は
иңгулэ гадиэни Иматиги би агаваи. Амяла сагиэми би, Митэ,
すぐに 連れて行った, Иманに 私の 兄を。 あとで 知った, 私は, Мичаが
мягдагисси, хаунтасиэмэни аbugала:
目をさまして, 尋ねたのを, 父に:

— Абуэй, си ёу гэвэни нихэй ути Шалаяду, ими минава
「父さん, あなたは何か悪いことをしたか, あのシャラエフに。 どうしてぼくを
уакцаани?
殺そうとしたのか」

— Шалай нихэни? Бализэлэ гэвэнэзэңфи, инаи
「シャラエフがやったのか? 刑務所に送り込んでやる, 犬の
саняктамани. (10/11)
糞野郎め」

Ути Шалай солдата бисини ый зулиэлэни. Надежда
このシャラエフは兵士 だった, この 前まで。 ナジェジュダ・
Афанасьевнатиги мамасалааси, багдиэни Сяиңэлэ, нуандулэни зу
Афанашиевнаと 結婚して, 住んでいた, シャインに。 彼には 二人の
адигэмэ ситэ, хай ницаңку. Ими утэбэдэ пагадиэни? Янами
女の 子, まだ 小さいのが(いる)。なぜ こんな 無茶をしたか。 どうして
нёулава золоди ңанаваңкини дилилэни? Ыйми саа би. Зугтиги
若者を 石で ながったのか, 頭を。 わからない, 私は。 家に
эмэгиэси, сагитэмзэ。
帰ったら わかるだろう。

Какта маяду география урокани бисэ. Би, цоцкутиги этэжимиз,
五月半ばに 地理の 授業が あった。私は 窓の方を ながめていると,
Митэ гианайвэни исээми. Минава Татьяна Павловна тиндаани
ミーチャがやって来るのを見た。私を タチャナ・パヴロヴナが行かせた,
байхи. Би агаи асалиэми. Инихи! Инэктэйми бини.
外へ。私は 兄を 迎えに行った。生きている! 笑って いる。

— Оно бий, агай?

「どうなの? 兄さん」

— Ая, аасигиэми. Дилийтэнэ нянга унини. Ути элэ

「大丈夫, よくなった。頭は 少し 痛い。これは じきに

дулэнээжэни.

治るだろう」

— Дэунцэнэе интернатала, би каңалаи кэптэе.

「休んでいて, 寄宿舎で, ぼくのベッドで 横になっていて」

— Аа, бу Сулэди аласизэжэу нясулэми мугуйвэй, амяла нятиги

「ああ, 俺はワロージャと待っていよう, 勉強が 終わるのを。あとで 岸に

рэнизэжэу, угала ана биз, ыйнэжи иңгулэ гулиризэжэу Солёхо

戻る。そこに 舟が ある。今日 すぐに 出発する, ヴェルフニイ

Дабаутиги. (11/12)

峠に」

Дэунцээси, гулириэти Митэ Сулэди няйхи.

休んでから 戻った, Мичаはワロージャと岸へ。

Май малаптайсини, экзаменава мугуэси, биидэ гулириэми

五月が 過ぎて, 試験を 終えてから, 私も 戻った,

зугдитиги Саудига Гена, Куучиңкэ Вася аналати унагиэси. Би

家に, Снзига・Генаとククチェンコ・ワーシャの舟に 乗って。私は

алидэ эсэй тээ анала, омочи гоундайми. Вася саңта бисини.

一度も(ただ)座ってなかった, 舟では。いつも こぐ。ワーシャは 大人 だった。

Нуани омо адигэжини сагди эдээни, гагда адигэжини омо сээ

彼の 一人の 娘は 大きくなっていた。もう一人の 娘は 一 歳

хулэмиз эдээни. Ый мамасала анчи эдээни. Таамати будээни

あまりに なっていた。今は 妻 なし だった。去年 死んだ,

мамасани. Вася уалиэни немцади, Динти Украинска Фронтала

妻は。ワーシャは戦った, ドイツと。第四 ウクライナ 前線に

бисини, угэми тэлуңусини омочи ая кээди дианайни мадьяра

いた。それで 話す, いつもおもしろい話を 言う, ハンガリーの

антадигэвэ, румына хаталадигэвэ, хоѳтогутувэ. Ляси сэбуди
女や, ルーマニアの娘, そのほかについて。とても おもしろく
тэлуѳусини. Бу омоцай инеу Генеди, нуани миндиги зу сээдитэнэ
話す。 私は ずっと 笑っている, ゲーナと。彼は 私より 二 歳だけ
сагди. Нуани эсини чаала цайхи нясулэми, ый этэгэйни, заава
年上だ。彼は 気が進まなかった, もっと勉強することに。今は 働いている, 荷物を
юктасини анадн. Васява имикэ Старшинади гэгбисити.
運んでいる, 舟で。ワーシャをなぜか 曹長と みな呼んでいた。

— Тэу антагату ваати элу бити, немка ваанисэ — эуниги. (12/13)

「みんな女の 陰部は ふつう だが, ドイツ女の陰部は 横長だ」

— Си ёу цулий, а? Оно бини угэбэдэ, хоѳто ни битину

「あんたは何をふざけているか? どうしてあるか, そんなふうには, 別人であることが,

ути немцадигэ?

この ドイツ人が」

— Угэбэдэ бини, ёуктэсиэми мэнэ, ыйми саа, ёу цулизэми би.

「そう なんだ。確かめた, 自分で。知らないで何をふざけるもんか, 俺は」

Бу тяси инектэу, гоундаймидэ аяди ыйму гоунда. Угэбэдэ

私たちはひどく笑った。こぎながらも うまく こげない。そうして

сологиэму зугдилэгдэ. Эгдимэ тэлуѳусигэ нуани. Ый оѳмогиэми.

のぼって行った, 家まで。たくさん 話した, 彼は。今は 忘れた。

Зуа, Митэ аяди аасигиэни амялани, абуга дианаани:

夏 ミーチャがよく なった あとで, 父が 言った:

— Сколатиги имэхи тэгэвэ, хыйгивэ, ботинкава тэтигилэй, заава

「学校用に 新しい 服や ズボン, 靴を 着せるように, 荷物を

юктаасизэѳфи Бурлитадиги.

運んで来よう, ブルリトから」

— Иркэ, абу. Митэ хаталадигэтиги хулилэгэнидэ ая тэтийвэ

「わかった, 父さん。ミーチャが女の子の所に行けるように いい服を

гадазаѳафи.

買って来よう」

— Угэбэдэ бодосими.

「そう思っていたところだ」

Зу муда хулиэму заава солоногими. Бу мэнэ аналафи 800

二 度 行った, 荷物を 上流へ運ぶのに。私たちは自分の 舟に 800

(закпу таѳгу) килэвэ тэугиэси сологисиэму. Гагдёугими хулиѳэу,

(八 百) キロを 積んで のぼって来た。二度目に 航行していたとき,

хокто агдалани абуга дилини сикиэнэ катади унусилиэни. Зукэ
途中で 父の 頭が 夕方 ひどく 痛み出した。何とか
битатиги агдааси, (13/14) зампава гигдээси, кэптэвэнэгиу бу нуамани.
岸に 着けて, テントを 張り, 寝かせた, 私たちは 彼を。
Сикиэ ыймидэ дигаа, тимэгдэ нуани. Утэбэдэ ила муда бисэ.
夕食も 食わずに, 朝まで 彼は眠った。そんなことが三 度 あった。
Утэми экэ сологиэму. Бу аивэ гадизэму ница бапзала тэусиэвэти.
それで ゆっくりのぼって来た。私たちはウオッカを持って来ていた, 小瓶に 容れたのを。
Абугаду умивэнэкцээму, аасигилэни, эсэдээ уми. Ёу бисини ути?
父に 飲ませようとした, 気分が良くなるように。飲まなかった。何だったのか, これは。
Дилини кактагай бэдэ уний. Би амяла сагиэми утава: нуани
頭が 割れる ように 痛む。私は あとで わかった, これを: 彼の
сиэни унисээни. Ути контузе эсини ая дулэнэ. Утэми, суутиги
傷が 痛んだのだ。あの 打撲傷が まだ 良くなっていなかった。それで 日に
какчисэ дили унилини хайсидэ. Ути амялани ня эсэу хули зава
あたって 頭が 痛み出す, いまだに。この あと もう 行かなかった, 荷物を
гэнэгими。
運びに。

Биидэ элэ сколатиги рэнилиэми. Ёй аңани наданти классава
私も じきに 学校に 戻るところになった。今年 は 七 年生を
мутузэңэй. Тэуниңэ ая билэгэти дианааси, гулиңиэми Дабаутиги.
終える。みんなが 元気であるように 言ってから, 出発した, 峠に。

Митэ минду дианайни:

ミーチャが私に 言う:

— Си куту коңокту бий. Ёй туэни соңговэ уаси, имовэни
「おまえはひどく痩せて いる。この 冬 クマを しとめて, 脂身を
умнасивэңэңэй би синду.
食わせてやろう, 俺は おまえに」

— Ая, алидэ богозомитэ, ага. (14/15)

「大丈夫, いつか 太るよ, 兄さん」

Эсими саа би, нуамани одцайхини алидэ эзэңэй исэги.
知らなかった, 私は, 彼に この先 もう 会えなくなるとは。
Нуамани ути туэдуни гойдима кихими уани. Зазакпу декабрьду
彼を この 冬 ツキノワグマが噛み 殺した。十二月十八日に
уакцанаани омо нинтади гиздэ. Ути нинта, гойдима хоктовэни
狩に行った, 一人の 男と 一緒に。この 男は ツキノワグマの 足跡を

исэмие, сусагиеэни. Митэ, эмусэ рэнээси, сиеэргэни мафава.
見て, 逃げ出した。ミーチャは一人で進んで、手負いにした、クマを。
Хокцогивэни, мёундалайми уяни, утэми диливэни тэумэни кихиэни。
なおも襲いかかって来るのを撃ち損じた。それで 頭を すっかり噛みついた(クマが)。
Абуга, Амбала бигэту военнаду нэугиэни мёундэвэ. Элэ зугтиги
父は アンバに ある 軍施設に 運んでいた, 銃を。 もうじき 家に
рэниузэргэ дакцаани. Ёухидэ элэгэти рэнэ, тэси засиэни. Ути
戻る ところだった。どこにも 行かないように, (軍が)きつく命じていた。この
нинта рэлэусэди куайсиэни Митэвэ, икпэлээси, сусагиеэни. Митэ
男は 臆病者 呼ばわりした, ミーチャを。けしかけておいて, 逃げた。ミーチャは
рэлэусэ эсини биэ, утэми эмусэ уарнаани мафава. Ути утэбэдэ
臆病者ではなかった。それで 一人で しとめに行った, クマを。これは そう
бизэргэни бизэ. Абуга, эмэгиеэси, тимэдулэ хоктолини узаани。
なることになっていたのだろう。父は戻ってから, 翌朝 跡を 追った。
Гэкиэмэни баагиеэни. Кэтигэ уани ути нинтава. Утэбэдэ анчи
冷たくなったのを見つけた。ほとんど 殺したいと思った, あの男を。こうして 亡く
эдээни би агаи, аюмэй агаи。
なった, 私の 兄, 最愛の 兄は。

Утава саами амялани, би гулякубэдэ эдээми. (15/16) Ёудэ
これを 知った あとで, 私は気がふれたようになった。何を
нихэмдэ, омочи иалай Митэ исэптэ. Гяргэ догбони тоосими: би
しても, いつも 目に ミーチャが浮かんだ。毎 晩 夢に見た: 私の
агадий солойхи гоундайми, нуани зулиэлэ, би — яргайлэ. Нясулэмдэ,
兄と一緒に 上流に こいでいる。彼が 前で, 私は うしろで。勉強しても
муйсими нуамани. Зукэ мугуэми би наданти классава. Мунялиэ,
考えた, 彼のことを。何とか 終えた, 私は 七 年生を。かわいそうに,
ага, цайхи багдизэргэидэ кэсилэ анчи бисини, утэми нэхуэй мэнэ
兄さん, もっと 生きるはずなのに 運が なかった。それで持って行った, 自分の
эгэй。
命を。

Зугдиги Пакула сусуди эмэгиеэми. Цайхи илэдэ
家に パクラ おじさんと 戻って来た。この先 どこで
нясулэнэзэргэидэ эсини муйси. Утэмду имикэ даамай унилигэ。
勉強するかも 考えられなかった。おまけに なぜか 腰が 痛み出した。
Таусиэми медпунктала, няргэ аасигиндээни。
診てもらった, 診療所で。少し 良くなった。

Утадиги цайхи би наонзаканами. Нёулэ экини дулэнээни! Ая
これから先 私は 青年になった。少年 時代は 過ぎた。よく
ютэйзэ, баата, хэлибэди маңганае!
成長するんだ, 坊や, 早く 強くなるんだ!
Би унүсэми эсими онё боло эниңэ баатава баамани.
私は 辛い思いで, まだ書いていなかった, 秋に母が男の子を 生んだことを。
Ефремэди гэгбилээму.
エフレムと 名付けた。

XXX

Утава минду воктовэ кигай экиндини ня тэлүусиэни Сигде
これを 私に 草を 刈る ときに 繰り返し話してくれた, シグデ・
Исула (исэулэ) одо. Нуандуни утэлиэнини куту эгди сээ бисини.
イスラ (目がいい) 爺さんが。彼は そのとき 大変 高 齢 だった。
Цэээди дианаузэңэ — запүза ила сээ. Эмнэ нуани дианайни минду,
実を 言うと 八十 三 歳だ。あるとき 彼は 言う, 私に,
дэүмпий экиндини:
休んでいる ときに:
— Баатэй, би синду ый тэлүусизэңэй си амий нидэ зээни
「坊や, わしは おまえに今 話してやろう, おまえの父さんがだれの 孫
бивэни.
であるかを」
— Би догдигэи утава. Минду Арсё одо тэлүусигэ би нёула
「ぼくは 聞いた, それを。ぼくに アルショ爺さんが話してくれた, ぼくが小さ
бирэй.
かったときに」
— Си аяди онёгие утава, аңмади дианаса, оңмоптойни, тэүмэни
「おまえはちゃんと書いておけ, これを。口で話したことは忘れてしまう。全部
маңга зоңигими агай мутэ, утэми иңгулэ онёгие.
しっかり 覚えることは できない。だから すぐ 書け」
— Ая, би эмнэ догдиэми, алидэ ыйми оңмо.
「大丈夫, ぼくは一度聞いたら, 絶対 忘れない」

— Утаа дуйсие.

「じゃあ、聞け」

«Ана-на, ана-на минти сагтафи наму кялани багдиэти.

《昔々 わしらの 先祖は 海の そばに 住んでいた。

Алидэ угала багдинэмэти, нидэ ыйни саа. Бимизэ, ый
いつそこに引っ越して来たか、だれも知らない。そうして今
багдифи биасатиги банагиэти. Утэмпн биаса дииндимэли
暮している 川筋に 移って来た。そうした 川筋が 四つばかり
бисити. Банагимизэ, (1/2) иргүлэ гэгбинэти буэти. Ути Има,
あった。移って来て、すぐに 名前を 付けた。それが イマン,
Бики, Хуу, Уни. Амяла Хуугаратигидэ банагиэти су Канцугэу.
ビкин, Хол, Аниуйだ。あとでフンガリにも 移った, おまえたちカンチュガは。
Нуати цоо нёндо баати ыйгэту сагдиулиэдигэвэ. Ути оно
彼らが 一番 初めに 見つけた, こうした 大河を。 それは どんなふう
бисинизэ?
だったか。

Намутиги датанай биаса долони уакцанаати зу Канцуга

海に そそぐ 川の ほとりに 狩に出かけた, 二人のカンチュガの

хамулэни. Нуати уатаңи мамасалати. Айни гэгбини Гаңакту,
兄弟が。彼らは 最近 嫁をもらった。兄の 名前は ガガクトウ,
мамасани — Бэле, нэңуни Хабагу, мамасани Пузи. Нуати сикэ
妻は ベレ, 弟は ハバг, 妻は Пжэ. 彼らは 若
бисити. Има тясн иманаани. Нуати тэуниңэ сугаладимэй
かった。雪が 激しく 降っていた。彼らは みな もっぱらスキーで
хуликтэсиэти. Утэбэдэ уакцаати. Эмнэгдэлиэ нуати аңатигини
進んでいた。こうして 狩をしていた。あるとき 彼らの 小屋に
зу луса эмээти лохой. Идигидэ эмэвэти, ниидэ ыйни саа.
二人のロシア人がやって来た, 徒歩で。どこから来たのか, だれも 知らない。
«Эмэй, эмэй. Багдиэу мундулэ, туэгиэу, нэки има цаягисини,
「入れ, 入れ。 住め, 私たちの所に。冬を越せ, 春 雪が 融け出したら,
цайхи ңэнэтэуэ.» Утадиги багдилиэти. Инэңи буазэгэтигини
また 行くがいい」 そのときから暮し始めた。昼間は 森に
хулий, догбо ңуаи. Лусадигэ гузактати, нюктэти
出かけ, 夜は 寝る。ロシア人たちの 髭と 髪は

цалигилэ-айсиндэмэ (2/3) бисити. Гузактати дэгдити тапчидэ.
明るい 金色 だった。 髭が 顔中 いっぱいだ。

Эмнэ Хабагу дианайни:

あるときハバグが 言う :

— Агай, гэвэ тоосими би. Игбэгизэфи лусадигэвэ. Нуати

「兄さん, 悪いことを夢に見た, ぼくは。追い出そう, ロシア人たちを。彼らは
догбо кусигэфи, суэсэфи ёосити. Куту ая зиэҗисити. Сайна,
夜 ナイフや 斧を 研いでいる。すごくよく切れるようにしている。きっと
минтивэ уалагафи нихэйти.

ぼくたちを 殺そうと している」

— Ёу иэҗпэнэ си байбайдэ? Зиэҗисити ёудэ уологофи.

「何を心配するか, おまえは, 意味もなく。切れるようにしている, 何か作るために。

җуае си, эзи җэлэ, — дианагиэни Гаҗакту.

寝ろ, おまえは, 心配するな」 答えた, Гаҗактуは。

Лусадигэтэнэ килукпэсими исэсити нинтадигэтиги.

ロシア人たちは 横目で 見ていた, 男たちの方を。

Антадигэтэнэ йафи нёом гикпэсити. Нэҗуни утава мэдээни.

女たちの方に 目を キラリと 光らせた。 弟は これに 気づいた。

Айнитэнэ ёудээ гээвэни угала ыйни исээ. Нуани нидудэ

兄の方は 何の 悪意も そこに 見ない。 彼は だれにでも

алидээ гээвэ эсини нихэ, угэми тэуниҗэду элэусиэни. Догбо,

いつでも悪いことをしたことがない。だから だれでも 信用していた。 夜

җуайвэти лусадигэ суэсэди хуаҗдаати мёолинидэ хамула

寝ているのをロシア人たちは斧で 切り落とした, 首から, 兄弟の

диливэти. Антадига тiasi олокпонооси, мягдагиэти. Лусадигэ

頭を。 女たちは 大変 おびえて, 目をさました。 ロシア人たちは

дианайти: (3/4)

言う :

— Эдиу җэлэ, бу сунава уалагами ыйму муйси. Бу

「恐がるな, 俺たちはおまえたちを殺そうとは 思わない。 俺たちの

мамасау эдэу.

妻に なるんだ」

Лyasi җэлэми, ёудэ эсити диаги антадигэ. Амяла Пуди

大変 恐れて, 何も 言えなかった, 女たちは。あとになってプҗи

диаҗкини Бэлэду:

言った, べレに :

— Эхэй, си чалае, битэнэ ути экиндини гэнэгизэңэй минти
「姉さん、あなたは言うとおりにしなさい。私はその間に 呼びに行く、うちの
нинтадигэфивэ, заагилэгэти.

男たちを, 仕返しするように」

— Иркэ. Утэбэдэ нихээфи. Би нуативэ зүрэфэтивэ мэндизи
「わかった, そうしましょう。 私は 彼らを 二人とも 自分と
ңуаваназаңай. Какта биа дулэнэйсини мудаңизэңэй?
寝させましょう。 半 月 過ぎれば, 戻って来る?」

— За нэңини элэ.

「十 日で 十分よ」

Сугалаи тэтигиэси, гулиңкини наму кятигини, угала
スキーを 着けて, 出發した, 海辺 めざして。そこに
багдиэти Канцугадига. Илама нэңини дуктэмээни сугалади,
住んでいた, Канчууга一族が。三 日 走った, スキーで,
хоктоли нидигэду тэлүусимидэ. Ути экиндини Бэле ңуалиэни
途中で 人々に (わけを)話しながら。その 間 ベレは 寝た,
лусадигэди. Нуани иңгулэ гэнди эдээни. Пуди, иинээси,
ロシア人たちと。彼女は すぐに 身重に なった。Пзжизэ 到着すると
тэлүусиэни тэмэнидэ. Нинтадигэ тэу буазэгэнидумэй уакцаати.
話した, すべてを。男たちは みな 森に 狩に行っていた。
Утигэтувэ (4/5) адикэ наонзакадигэ гэнэгиэти. Омосигизэси,
この者たちを 何人かの 若者が 呼びに行った。集まってから,
заагилэфи гулинээти. Удедигэ эмэйвэти исэмиз, буазэгэтигини
仕返しに 向かった。ウデへたちが来るのを見て, 森へ
сусалиэти лусадигэ. Лохой гоотигидэ эсители сусаа. Гайти
逃げ出した, ロシア人たちは。徒歩では遠くへも 逃げられなかった。すぐに
бооноти нуативэ сугалади, гигади гилом заваасидэ. Лусадигэ,
追いついた, 彼らに, スキーで, 槍を 手に手に つかんで。ロシア人たちは
мафабэдэ, хокцогилиэти. Удедигэ гайти гидасиэти нуамати.
クマのように 立ち向かった。ウデへたちはすかさず槍で突いた, 彼らを。

Цоо саңгати (нуани гэгбини Цобо бисини) диаңкини ути
一番の 長老が (彼の 名前は ツォボ(爪)だった) 言った, その
амялани:

あとで:

— Гээ, нидигэвэ уафи. Сондо! Ути антади ёу нихээфи?
「良くない, 人を 殺したのは。いかん! この 女は どう するんだ。

Нуани лусадигэди нуани, ситэнэми баазагани.

彼女は ロシア人どもと 寝た。 子供が 生まれるんだぞ」

— Узафи! — никэ хэтиндээни.

「殺そう!」 だれかが 叫んだ。

— Сондо гэнди аантава уами. Нуани байтала анчи бини.

「だめだ, みごもった 女を 殺すのは。 彼女は 罪が ない のだ。

Сигэ багдисини, мунтилэ ня омо нииди эгди эдэээни.

子供が 生まれたら, わしらのもとでまた一人の人間として大きくなる。

Минти ситэрифи бизээрэни ути, — саптадигэ угэбэдэ бодосиэти.

わしらの 子供に なるんだ, これは」 長老たちは こう 考えた。

(Амяла, уде колиндени, (5/6) цоо нядигэти ути хамулэлэ

(あとで ウデへの しきたりで, 一番 若い者が この 姉妹を

мамасалагиэни. Бэле нуадуну баатава баани. Дэгдини, бэени
嫁にした。 ベレは 彼のために 男の子を 生んだ。 顔と 体の

няани цалиги, нюктэни цалигилэ-холигилээ бисини, айсибэдэдэ.
皮膚が 白く, 髪は うすい 黄色 だった, 金色のような。

Куту сагди баата багдиэни, йани нэлиги. Ляси агдаати

とても 大きな 男の子が 生まれた, 目は 緑色だ。 とても 喜んだ,

саптадигэ. Га, Канцуга сээлэни луса багдиэни. Нуани аси
長老たちは。 そうとも, Канчууга一族に ロシア人が生まれたのだ。 彼は 大変
магга ни эдэээни, ситэвэ эгдизи уозонони。))

強い 男に なるだろう, 子供を たくさん 作るだろう)

— Гээ, нидигэвэ уафиз. Оно нхээээрэфи цайхи? Хорто

「良くない, 人を 殺したのは。 どう しよう, これから。 ほかの

лусадига, самиэ, заагинээрэти. Сусазафи элэтиги! Биаса дэвэни

ロシア人が, 知って, 仕返しに来るかもしれない。 逃げよう, よそへ。 川の 源流を

уэлэтээси, буазэгэтигини нюфинээрэфи, — угэбэдэ бодосиэти

越えて, 森に 入ろう」 そう 考えた,

саптадига. Хорто удэтиги сусалагафи тэуниэрэвэ омосигиэти:

長老たちは。 ほかの 場所へ 逃げるために 全員を 集めた:

антадигава, нёуладигава, мафасадигава, мамакадигава, — угаатэнэ

女たちも, 子供も, 老人も, 老婆も。 そうして

гулинээти намудиги цайхиэдэ. Биаса дээлини уэлэтээти омо

出発した, 海辺から 奥へ。 川の 源流沿いに のぼった, 一つの

алалидэ, угали хорто биаса дээлини ээйхи рэнээти. Наму

谷間を。 そこから ほかの 川の 源流沿いに くだって 行った。 海は

кяма цазалани эсигэни. (6/7) Биаса цулини эенэми,
山の うしろに かくれた。 源流に沿って くだって行くと,
сагдиулиэтиги датаҗиэти. Ути сагдиулиэлэ куту эгдизи
大きな流れに 出た。 この 川には とても たくさん
иманаани, зугэ уэлэни тьяк-тяҗ урнанаани. Цоо саҗтати
雪があった。氷の 上を すっかり おおっていた。最 長老が
диаҗкини:

言った :

— Ый сагдиулиэ има улидини мудэйни.

「この 川は 雪融け水で 始まっている」

Амяла ый сагдиулиэвэ утэбэдэ гэгбисилиэти: Има Улини.

そのあと この 川を こう 呼ぶようになった : イマ(雪)の川と。

Утэми Има эдээни. Ыйдэхи утэбэдэ гэгбисити.

それでイマン川になった。今でも そう 呼ばれている。

Утаду экиэси, сагди одооти гуҗкини:

そこにとどまってから, 長老が 言った :

— Хоҗто буадэ цайхи бини, җэнэу багяза биасали,

「ほかの 土地も 先に ある。行くんだ, 対岸の 支流を

уэлээтээси, ёуктэсизу, ёухидэ хоҗто биаса датаҗивэни. Хай
のぼって, 確かめろ, どこへほかの 支流が 出るかを。まだ

бие уэ цаазала сагдиулиэ, эбэмпи бээкудэ. Хаулиэ, галактау.
ある, 山の 向こうに 大きな川が, こんな ふうな。さあ, 探すんだ。

Минти тэу удедигэвэ оухи банагивэнэзэҗэфи.

わしら すべてのウデへを そこへ 引っ越させよう」

Гулинээти цайхи. Утэбэдэ сугалайдамииэ, инээти ёукэ

出発した, さらに. こうして スキーで行くと, 着いた, どこかの

сагдиулиэлэни. Цоо саҗтатиги нёндо оуэни зугэтиги. Куту
大河に。最 長老が 真っ先に飛び出した, 氷の上に。大変

агдаани ути сагдиулиэвэ исэнди.

喜んだ, この 大きな川を 見て。

— Би кэсие! Би кэсие! Би кэсие! — хэҗкими (7/8)

「わしは幸運だ, わしは幸運だ, わしは幸運だ!」お辞儀しながら

хэтилиэни. Хоҗтогутудэ, кяй хоолони илиэси, аюлэти ути
叫んだ。ほかの者も 岸の 上に 立って, 魅せられた, この

сагдиулиэди.

大河に。

— Би кэсие! — гуркини ни таундини. Утэбэдэ ути
「私は幸運だ!」 言った, 人 ごとに。 こうして この
сагдиулиэ баани гэгбинэми: Бики.

大河は 得た, 名前を: ビキンと。

— Га, минти сээфи оду экизээрэти. Оло багдизээрэфи
「さあ, われわれ 一族は ここにとどまろう。ここに 住もう,
одцайхини. Хоңтогуу Имала амысаати. Гээнтэй, Кугдимэй, су
この先。ほかの者たちはイマンに 残った。ゲーンテとクグジマ, おまえたちは
ниа цайхи исэнэу. Буа куту сагди. Сайна, суала ээлэни
もっと 先を 見に行け。タイガはとても 広い。きっと, 北の 方には
бизээрэни эбэмпи сагдиулиэ. Дэунцээси, гулинэу тээти биаса
あるだろう, こんな 大河が。 休んだら, 出発しろ, あそこの 支流
цулини дээтигини. Утадиги хоңто ули заваңдаивэни баазээрэу,
沿いに 源流へ。そこから ほかの 川が 始まるのを 見つけろ。
утали ээйхи рэнэу, — утэбэдэ диаңкини цоо саңтати. Цайхи
それに 沿ってくだって行け」 こう 言った, 最 長老が。 さらに
нюңу ни гулинээти. Биасава дээгээси, суала ээтигини хоңто
六 人が 出発した。 支流を 水源までのぼって, 北の 方に 別の
биаса заваңдайлэни инээти. Утали ээйхи сугаладаати нинтадигэ.
支流が 流れ出している所に着いた。そこを くだって 行った, 男たちは。
Даталани инэмиэ, исээти сагди уливэ, Бикидиги эрмэвэ. (8/9)
河口に 着いて, 見た, 大きな 川を, ビキンより 大きいのを。

Цайхи рэнэмиэ, исээти ути суу ээтигини хуугивэйни. Ути
先へ 進むと, 見た, これが太陽の(沈む)方へ 曲がっているのを。この
амялани Хууди гэгбисилиэти.

あと フー(ホル)と呼ぶようになった。

Утала нивэдэ эсители баа.

そこには だれも 見つからなかった。

— Минти оухи каязаңафи Кимуркэдигэвэ, Кялундигадигэвэ.

「われわれは ここに 差し向けよう, キモンコー族と キャルンジガー族を。

Багдизээрэти ый сагдиулиэлэ, — гуркини Гээнтэй — минтитэнэ хай
住むがいい, この 大河に」 言った, ゲーンテが。「われわれは もっと
цайхи рэнээээрэфи. Уэлэгэнээээрэфи хоңто биасатиги.

先に 進もう。 越えて行こう, ほかの 支流へ」

Утэбэдэ нихэти. Уэлэгээти Хуу дэлинидэ. Хоңто биасава
そのように した。 越えた, ホルの 水源を。 ほかの 支流を

датазиэти хай ёукэ сагдиулиэтигини. Сугала ээтигини эени
河口まで出た, またどこか 大きな川の所まで。 北の 方に 流れている,
ути улини. Кугдима гүркини:
この 川は。 クグジマが 言った :

— Би мэнэ зугдиүкэйди оло багдинээзэүэй. Ни чаалами, ни
「私は 自分の 家族と ここに 住もう。 だれか望むなら, だれでも
багдинэу минди гиздэ. Ый сагдиулиэ уни ээлини эейни.
住むがいい, 私と 一緒に。 この 大きな川は 山の陰の 方を 流れている。
Утэми Униди гэгбилэйми.
だから ウニ(アニューイ)と呼ぼう」

Утэбэдэ баати ыйгэту сагдиулиэдигэвэ. Гээнтэй мударзиэни
こうして 見つけた, これらの 大河を。 Гээнテは 戻った,
Имаатиги. Утадиги наму кятигини каяти Чиүгүмэвэ хоүто
Иманни。 そこから 海 岸に 差し向けた, Чингүмаを, ほかの
удедигэвэ газилэгэни ыйгэту биасатиги. (9/10) Илэ чаалами, илэ
Удеへたちを連れて来るように, これらの川に。 どこか 望めば, どこでも
экизэүэти нидигэ. Утаду багдизэүэти. Канцугадигэ Бикитиги
とどまるだろう, 人々は。そこに 住むのだ。 Канчуүгү一族は ビкинに
банаати. Нуатизи гизэ эгди нидигэ гулинээти. Имала
越して来た。彼らと ともに たくさんの方が やって来た。 Иманには
багдилэфи амясати Кялундигадигэ, Кяадигэ, Сулайдигэ
住むのに 残った, Кялундигэ, Кя, Сричангигэ
хоүтогүтүдэ. Кимүкэдигэ, Кялундигадигэ, Сигдигэ Хуулэ
などが。 Кимонкоと Кялундигэ, Сигдеは ホルに
багдинээти. Унилэ Канцуга Кугдимэ, Кялундигадэ экиэти. Ими
住み着いた。 Аニューイにはカンчуүгү・クグジマとКялундигэも 残った。なぜ
Кялундигэдигэ илэдэхэм багдилиэти? Нуати куту эгди бисити.
Кялундигэは どこでも 住むようになったか? 彼らはとてもたくさん いたのだ。
Бикилэ багдилиэти Канцугадигэ, Сулайдигэ, Геаңкадигэ,
Бикинには 住み始めた, Канчуүгү, Сричангигэ, Геонка,
Амулиүкэдигэ, Эеңкэдигэ, Саундигадигэ, Кядигэ, Суаңкадигэ
Амринка, Ачанка, Снжигэ, Кя, Счанка
хоүтогүтүдэ. Наму кялани амясати банами эсити чаалактүмэй.
なども。 海 岸には 残った, 移るのを 望まなかった者だけが。
Утэбэдэ бисини! Ана-на, ана-надэ!»
そんなわけだったのだ。昔々のことだ»

XXXI

«Ути Бэле ятасиэни, баатава баани. Луса баатани. Дэгдини,
《この ベレは 身ごもって, 男の子を 生んだ。ロシア人の 子だ。顔と
бэени няани цалиги. Нюктэни айси-мэңмүлэ бисини. Йани
体の 皮膚は 白い。 髪は 金色か銀色のようにだった。目は
нёлиги. Утэбэдэ ниэдээни Канцугади. Мыйңмэди, зогбоди
緑色だ。 こうして 育った, Канчуугаとして。ヤスや 銛で
сугзява куту пакиди нонилиэни акисими, йани аси этэй.
魚を とても 巧みに できた, 刺すことが。目が 大変 きく。
Буивэ уакцамидэ маңга бисини. Буазэгэлини тугэди хулиэни,
獸を 狩るのも 上手 だった。森を すばやく 駆けめぐった,
гоотиги узаани ёудэ буйвэни, ила-туңа догбони аңаймиэ,
遠くまで 追った, どんな 獸でも。三, 五 晩 野宿して,
зугтиги эмэгиэни. Зуа угдади, аанади хулими куту габди
家に 帰った。夏は ボートや 舟で 進むのが 大変 巧み
бисини. Зуа удедигэ Бики даталанигдэ инэсээти. Ниңкадигэ
だった。夏 ウデへたちはビキンの 河口まで 出かけた。中国人の
ээтигити ёудэ гадалами, зуэсилэми хулиэти. Утэбэдэ лоңковэ,
所まで 何か 買ったり, 交換しに 行っていた。こうして 釜や
сэхивэ, тэгэвэ, моховэ, униңава, муңганава, хоңто хазувэ,
布, 衣服, 碗, 匙, 鍋, その他の 品物,
мёундэвэ гадасиэти, зуэсиэти ямадахэм зэувэ. (1/2) Бики датани
銃を 買ったり, 交換したりした, いろいろな食料を。ビキンの 河口の
дооңкилэни лусадигэ багдилиэти. Нуати тэнэ эмэктээти。
近くには ロシア人が 住んでいた。彼らは ちょうど 来たばかりだ。
Утигугулэдэ ёудэхэм гадасиэти, зуэсиэти. Утэбэдэ багдиэти。
彼らの所でも いろいろと 買ったり, 交換したりしていた。そうして 暮していた。
Эмнэгдэлиэ омо луса аантани мафамулэ, адигама ситэфи
あるとき 一人のロシア人の 女が 夫と, 女の 子を
хэбуэси, эмээти нйяхи. Утала минти Канцугафи бисити。
連れて, やって来た, 岸に。そこには われわれ Канчууга一族が いた。

Адига дилини сэхиди каптаса. Нуандуни занюю сээ бисини.
娘の 頭は 布で おおわれていた。彼女は 十六 歳 だった。
Энини аминидэ тэлурусиеэти, имидэ каптасайвэти ситэфи
母と 父は 話した, どうして布を巻いているかを, 子供の
дилиывэни. Кохо багдини, гоо арани ыйни аасиги. Идидэ
頭に。 できものが できて, 何 年も よくならない。 どうしても
таусими чилати。
治すことができなかった。

— Бэлэсieu, ая тамагизэюу, сундулэ, сайна, ая окто биз, —
「助けて下さい, 十分お返しします。あなた方にはきっといい薬があるでしょう」
гэлэйти нуати. Ути егдигэ (нуани гэгбини Луса) аюлиэни ути
頼んだ, 彼らは。 あの 若者は (彼の 名前は ルサ) 気にいった, この
адигава. Адигада аюлиэни нуамани. Луса дианайни:
娘を。 娘も 気にいった, 彼のことを。 ルサが 言う:

— Би хаталава мэнди (2/3) гие газизэюй солойхи, угала
「私は 娘を 自分と ともに連れて行こう, 上流に。 そこで
таусигизэюй。
治してやろう」

Мунялимиэ, эсиги тиндакца энини аминидэ. Адигатэнэ
心配して, 行かせなかった, 母と 父は。 娘は
гулжини:
言った:

— Би оло угэбэдэ ниазаюй. Егдигэ дианайни,
「私はここでこうして朽ち果てるでしょう。若者は言っている,
таусигизэюэни би коховэй. җэнэзэюй би нуандини。
治してくれると, 私の できものを。 行きます, 私は 彼と」

Саптадигэ цээсиги:
長老たちも 請け合った:

— Бу таусигизэюу су бэлерюу. Оду анчи угэмпи окто。
「わしらで治してやろう, おたくの娘さんを。ここにはない, そんな 薬が」
Энини аминидэ чаалати, союомиедэ. Гадиэни мэнтиги
母と 父は 同意した, 泣きながらも。連れて来た, 自分の方へ
Луса ути адигава, нуани гэгбини Вера бисини. Заалиҗкэдигэлэ
ルサはその 娘を。 彼女の 名前は ヴェラと いった。トホロの人々の所に
багдилиэти. Луса уаҗнасаани кяҗава. Гудиевэни Вера дилилэни
住み始めた。 ルサは しとめて来た, Акашカを。胃袋を ヴェラの 頭に

оулээни, сэхиди каптагиэсидэ. Адимэ нэҗини утэбэдэ
 かぶせた, 布で 巻いて。 何 日 そうして
 завасиэмэнидэ, ыйни саа нидэ. Тэу нэҗини Луса тафясиэни
 押さえていたかを 知らない, だれも。 毎 日 ルサは 看病した,
 хаталава. Ая зэувэмэй дигаваҗкини: улэвэ, сугзява, цугунява,
 娘を。 体にいい食べ物ばかり食べさせた: 肉や 魚, キノコ,
 содивэ хоҗтовэдэ. Эмнэгдэлиэ аситагиэни ути гудизэвэ адига
 ギョウジャンニクなどを。ある日 とりはずした, この 胃袋を 娘の
 дилидигини. (3/4) Аситээси, сикивэҗкини дилий. Ёу кохонидэ
 頭から。 はずして, 洗わせた, 頭を。 何の できものも
 анчи бисини. Нюктэни багдигилиэни: айсибэдэ гикпэлиги.
 なくなっていた。 髪が 生えてきていた: 金色に 輝いていた。
 Омо аҗани дулэнээни. Адига элусим хаталанаани. Алагдигади.
 一 年が 過ぎていた。 娘は すっかり 女になっていた。 美しい女に。
 Энитиги амитигидэ эсини чаала җэними. Утэбэдэ амясагиэни
 母と 父のもとには 戻るつもりはなかった。 こうして とどまった,
 удедигэлэ. Лусатиги мафалаани. Кэсиди багдиэти нуати!
 Удеへの所に。 ルサに 嫁に行った。 幸せに 暮した, 彼らは。
 Эгдимэ ситэвэ баати. Йей батаа. Тэуниҗэ ниэдээти.»
 たくさん 子供を もうけた。 九人の男の子だ。 みな すくすく育った»

Минду утава эгди саҗтадига омочи тэлуҗусити бисэ. Арсё
 私に これを 多くの 長老が いつも 話して いた。 アルシヨ
 Пианҗка ути Луса омо зээдини гиэ омо аҗадуни багдиэни.
 ピアンカはこの ルサの 一人の 孫と ともに 同じ 年に 生まれた。
 Лусава няҗга эсини дубда. Нуани ситэнэвэникэ исээни
 ルサを 少しも見かけることはなかった。彼の 息子でさえ 見えた,
 сагдаҗилиэвэти. Исула одотэнэ би одоодиги ила-туҗа сээди нэҗу,
 年寄りに。 イсла 爺さんは 私の 祖父さんより三, 五 歳 若い。
 утэми ая саани нуамани. Ути гузактани хулалиэ-паам җафусинээни
 それで よく知っていた, 彼を。 その 髭が 赤 黒く おおっていた,
 дэгдилэни. Ути Луса доо зээни (4/5) биимидэ хай луса бэкулэ
 顔を。 この ルサの ひ 孫は そのうち また ロシア人みたいに
 бисини. Нуани энини, найнини удемэй бисити.
 なった。 彼の 母親や 祖母さんはウデへ人ばかりだった。

— Утэми бимие су удэнэгиу, лусадн нянга бэкулэ багдиу. Су
「だからやっぱりおまえたちはウデへだ、ロシア人に少し似て生まれたが。おまえらの
амиу, Гулинэ даеу хай гузактати њафусимэ, сундулэтэнэ анчи
父さんもグリナおじさんもまだ 髭が 濃いが, おまえたちには なく
эдэлиэни, угэмту су бэеу, дэгдиу няани цалигилэ бини. Су
なった。でも おまえらの体や 顔の 皮膚は 白い のだ。おまえたちの
сагди ееу куту маңга нимэй бисити. Ситэти эгдизи багдиэти,
ひい祖父さんたちはとても強い人ばかり だった。子供が たくさん 生まれた。
утэми су Канцугау эгди эдэктээти.
それでおまえたちカンチュガはたくさんになった」

Сигде одо гоо тэлуңусигэ минду утава.

シグデ爺さんは長いこと話した, 私に これを。

Абуга, Гульнэ дая, цоптоусэ сусу тэлуңусиэтидэ угэбэдэ

父や グリナおじさん, 片目の おじさんが 話してくれたのも こんなふう

бисини. Цоптоусэ диаңкэ:

だった。片目おじさんは言っていた :

— Би наданти батаңини зээни бими, су амиутэнэ — илентиңини.

「わしは七番目の 息子の 孫 だ。おまえらの父さんは 三番目のだ。

Бимие, цайлэ эдэу. Омо буала эсити багди гиедэ, угэми
時間が立てば, 遠縁になる。一つの 場所に 住まなかった から, それで
хоңтогуту удедигэ сээдити солёгиэти. (5/6)

ほかの Удеへの 氏族と 混じった」

Анафи удедигэ тэумэни саати утава. Эсити хоноо бу саңтау

昔の Удеへは みな知っていた, このことを。驚かなかった, 私たちの年寄りの
дэгдилэти лясн гузактати хутаам багдивэти (ювэйти). Утэми биидэ
顔に 濃い 髭が 赤く 生えるのを (出るのを)。つまり 私も

нянга луса бими. Би агау, нэңуу, хунадиуйдэ нянга-нянга луса
少し ロシア人なのだ。私の 兄, 弟, 妹も ほんの少し ロシア人
бити. Утэмду бу уде бииму!

なのだ。それでも私たちはウデへなのだ。

Утава би минду оно тэлуңусиэти цуулини онёгиэми, ёудэ

これを 私は 私に どう 話したか, そのとおりに 書いた。何も

мэнэбэди эсими бодосн. Би хоңтовэ бодосиэмэй онёйми.

自分で 考えなかった。私はほかのことについて考えたことを書こう。

Бимие, мүйсилиэми: идиги лусадигэ эмэктээти? Ути минду хоноо
やがて 考え始めた: どこから(例の)ロシア人たちは来たのか? これは私にとって謎

бааванайни. Утэлиэрини ёу лусани бизэжэни наму кялани? Омо
 だった。 そのころ どんな ロシア人が いただろう, 海 岸に。 一人の
 лусадэ анчи бисити, эсити эмэктээ хайси. Нуати алиэ эмэктээти.
 ロシア人も いなかった。 来ていなかった, まだ。 彼らは いつ やって来たのか。
 Лусади, муйсими, удедигэ гэгбисиеэти тэу нивэ цалиги дэгдихивэ,
 ロシア人と, 私が思うに, ウデへたちは 呼んだ, あらゆる人を, 白い 顔をして,
 гузактаги ѓафуэм биивэ. (6/7) Эмнэ би газетала тајиэми.
 髭の 濃い のを。 あるとき 私は 新聞で 読んだ。
 Утадиги зоѓигиэми, ути экиндини намули, ибэнэ намулини, омо
 そこから 知った, この ころ 海沿いに, 日本 海沿いに 一人の
 француза хуликтэсиэни. Нуани сагди тэмтигэди, лясси эгди ниди
 フランス人が 来ていた。 彼は 大きな 船で, 大変 多くの 部下と
 ёуктэсиэни удедига багдिति буавани. Ути Лаперуза¹⁾ бисини. Би,
 調べていた, ウデへが 住んでいる 土地を。 これはラ・ペルーズだった。 私は
 тајими, сагиэми, нуани нијинэни буазэгэтигини омо-зубээди
 読んで, 知った, 彼の 部下が 森へ 一人, 二人と
 сусактасиэти. Утава бодойхикэ, сайна, ути зу лусадигэ, Лаперуза
 逃げたことを。 これを 考えると, きっと あの 二人のロシア人はラ・ペルーズの
 нијинэти бисити бизэ. Эгдимэ угэбэдэ нодоптосиэни нуани ути
 部下 だったかもしれない。 大勢 こうして 失った, 彼は この
 намули хулими. Ый бий хотодигэвэ Тернейди²⁾ Лаперуза гэгбилэни.
 海を 航行しながら。 今 ある 町を テルネイと ラ・ペルーズが 名付けた。
 Нуани заѓјярини де Тернье бисини. Ути гэгбидини гэгбилэни
 彼の 指揮官が デ・テルニエ だった。(それで)この 名前で 名付けた,
 угала бий наму асавани. Утадиги зу тајгу хулэмиэ ајани
 そこに ある 海 の 湾を。 それから 二 百 余 年が
 эдээни. Би бодосихи, угэбэдэ бисини. (7/8) Би амяла
 たった。 私は 考えている, こう だったと。 私は あとで
 ёуктэсизэјэй, угэбэдэ бисиеэниэс, ыйниэс.
 調べよう, こう だったのか, 違うのか。

Пианка Арсё пёулэни багдиэни ајава исэми би: 1855 (омо
 Пьянка・アルシヨのパスポートで生まれた 年を 見た, 私は : 1855 年だ (一
 миѓга заку тајгу тујаза туја). Нуани ими тэлујусиэниэ минду?
 千 八 百 五十 五)。 かれは なぜ 話したのか, 私に。
 Утэми тэлујусиэни, би омочи нуати зугдилэти Олегади гусиэми。
 こういうわけで 話した, 私が いつも 彼らの 家で オレグと遊んでいたから。

Би тисэи тэгэй гузаусэ бисини. Арсё утава гусими диаҗкаас,
私の 着ていた 服は ぼろぼろ だった。アルシヨはこれを ふざけて 言ったのか、
цээвэ диаҗкаас, ыйми саа би ыйдэхи:
本当のことを言ったのか、わからない、私は 今でも :

— Си уги даава, дигае, сикиэсидэ. Амтагизэси, ниа сикиэси,
「おまえはこの綿を 食べろ, 洗ってから。ウンコが出たら, また洗って,
дигагие. Адидэ мудази утэбэдэ дигааси, маҗга ни эдээҗэи, си
食べるんだ。何 回か こうして 食べたら, 強い 人になるぞ, おまえの
сагди одоубэдэ.

ひい祖父さんみたいに」

Би хаунтасиэми нуандилэни, ёу сагди ододи?

私は 尋ねた, 彼に, どんなひい祖父さんかを。

— Си ый саа?

「おまえは知らないのか？」

— Няҗга догдигэи.

「ちょっと聞いたことがある」

— Ни тэлуҗусиэни?

「だれが話してくれた？」

— Ниидэ эсини тэлуҗуси, никээ дианайвэни догдиэми

「だれも 話してはくれなかった。だれかが話すのを 聞いた,

няҗгаадэ. (8/9)

ちょっとだけ」

— Ээ, би аяди тэлуҗусизэми утава. Би аси ая саами си

「ああ, わしがよく 話してやろう, それを。わしはとてもよく知っている, おまえの

сагди одовэй. Дуйсие.

ひい祖父さんを。 聞け」

Нуани тэлуҗусивэни тэуниҗэ дуйсиэти мунди гиэ бигэту

彼が 話すのを みんな 聞いた, 私たちと 一緒に いた

нёуладига. Саҗтадигадэ бисити. Нуати саати утава, утэмду хай
子供たちが。 大人たちも いた。 彼らは知っていた, この話を。それでもまた

дуйсиэти. Би зулиэлэ онёгиэми уги тэлуҗувэ.

聞いていた。私は 前に 書いた, この 話を。

Цоптоусэ сусу цоо амяли тэлуҗусиэни уатаҗидэ.

片目 おじさんが 一番 あとで 話してくれた, 最近になって。

— Си тэумэни ый саа, би тэлуҗусиэвэй аяди онёгие, — утэбэдэ

「おまえは全部を 知らない。わしが 話したのを ちゃんと 書いておけ」 こう

дианайми, тэлүүсүлиэни. Нуандуни утэлиэҥини закупза ила сээ
 言いながら 話し始めた。彼は そのとき 八十 三 歳
 бисини. Гагда аҥадуни будээни нуани. Ими Цоптоусэди куайсиэти
 だった。次の 年に 死んだ, 彼は。 どうして 片目と あだ名したか,
 нуамани? Мафава сиэҥиэми узайми, хокцогииуэни. Кусигэди уагиэни,
 彼を。 クマを 手負いにして追っていて, 襲われた。 ナイフで 切りつけた。
 утэмду мафа йавани цоптой цоболоони. (9/10) Утадиги диэҥээ
 すると クマは 彼の目をすっかり 爪でえぐった。 それから 左の
 йани цоптом анчи эдээни. Утэми Цоптоусэҥиэти. Нуани
 目が すっかり なく なった。 それで 「片目」になった。 彼は
 алуисиэни, идиги минти сээфи Канчуга эдэмэни. Намутиги сагди
 教えてくれた, どうしてわれわれの姓が カンチュガになったかを。 海へ 大きな
 уэдиги эгди биаса зейти. Ути омо биаса гэгбини Кау бисини.
 山から たくさんの川が 流れていた。その 一つの 川の 名前が カウ だった。
 Минти саҥтафи ути биасала багдиэти. Нуативэ уде гиадини
 われわれの 祖先は この 川に 住んでいた。 彼らを ウデへの習わしで
 Каудигади гэгбисиэти. Амяла, утадиги пёувэ таулэҥэ, луса кээдини
 Каужига(カウ川の者たち)と呼んだ。あとでここから戸籍を記録するときに, ロシア語で
 Канчуга эдэфи. Ути зулиэлэнигэнэ минти саҥтафи тэу Кямаи
 カンチュガになった。これ 以前には われわれの祖先は みな Кыяばかり
 бисити. Кыя — кяса, гяхи.
 だった。 Кыяとは鷲や鷹のことだ。

Утэбэдэ бисини.

そんなわけ だったのだ。

- 1) La Pérouse (1741-1788), フランスの海洋探検家。
- 2) 日本海に面した沿海州の小都市。